

WK 1937: de krantenverslagen

Hier alle partijen van het WK van 1937, zoals ze in *De Telegraaf* stonden. Op enkele plekken aangevuld met foto's van het WK.

Savielli Tartakower was in 1937 de schaakmedewerker van *De Telegraaf*.

Op *YouTube* staat de lezing die Paul van der Sterren heeft gemaakt over deze *revanchematch*, die Euwe jammerlijk verloor. Op onze website (www.maxeuwe.nl) staat de link naar YouTube.

Peter Doggers heeft de lezing opgenomen en gemonteerd.

De match is begonnen!

Eerste partij om den wereldschaaktitel.

OPENING IN THEORETISCHE BANEN.

Telegraaf
1937-10-6

ALJECHIN LAAT PION- OFFER TOE.

Belangrijke verzwakking van
den zwarten dame-
vleugel.

STERK EINDSPEL VAN EUWE.

TWEE inleidende opmerkingen! In de eerste plaats iets, waarop tot nog toe nog door niemand de aandacht werd gevestigd. Eigenlijk begint eerst nu de sportieve schaakgeschiedenis, want tot nog toe werd nog nooit een revanche-match om den wereldtitel regelrecht gewaarborgd en contractueel vastgelegd. Noch deed Capablanca dit ten opzichte van dr. Lasker, noch Aljechin ten opzichte van Capablanca.

In plaats daarvan werden nu niet direct beleefdheden gewisseld. Ook Lasker beloofde den ouden Steinitz niets, terwijl de pseudo-revanche van Moskou eerst na pijnlijke polemieken en incidenten tot stand kwam.

Na deze historisch-sportieve opmerking moet nog een psychologisch-technische volgen. Zonder twijfel zal Aljechin zelfs met zwart (daar hij zich voor een slagvaardiger tacticus houdt) zoo snel mogelijk iets heftigs, iets agressiefs, iets verrassends of iets nieuws, trachten aan te wenden.

De match zal zich over het geheel op het terrein der nieuwtjes bewegen, want slechts daardoor zal het den een of den anderen matador gelukken den door hem verrichten huislijken arbeid ten volle tot zijn recht te doen komen. Anders leende het imposante gebouw van den Haagschen dierentuin zich overigens wel voor het scheppen van nieuwländ.

Met veel aandacht.

Het talrijk opgekomen publiek volgde met evenveel aandacht als nieuwsgierigheid de opening der vijandelijkheden.

— Aljechin schijnt minder flegmatisch dan Maandag bij de feestelijke opening te zijn, sprak een der toeschouwers.

— De rust van zijn tegenstander maakt hem nerveus, antwoordde een ander.

VANZELFSPREKEND een Slavische verdediging van het damegambiet. Gespeeld in den Haagschen Dierentuin, den 5en October 1937. Aljechin streeft een drievoudig doel na. Primo wil hij niet verliezen, secundo wil hij zoo lang mogelijk theoretische voorbeelden volgen! en tertio wil hij toch de eerste zijn om af te wijken!

Wit: Dr. M. Euwe. Zwart: Dr. A. A. Aljechin.

1. d2—d4

Als deze zet niet zou bestaan, zou men hem moeten uitvinden.

Hij opent veel, zonder daarbij iets te exposeren. Dr. Euwe heeft dezen zet reeds lang op zijn banier geschreven, terwijl daarentegen Aljechin gaarne met het vlotte e2—e4 afwisselt.

1.
2. c2—c4

d7—d5
e7—e6

Dus toch reeds bij het allereerste treffen het Slavische thema van het gewelgerd damegambiet, dat ook bij de match van 1935 zulk

een groote rol speelde. De voorspelling van onze schaakredactie, dat deze opening in de huidige match wederom zou worden aangewend, werd door eenige collega's (b.v. door Reshevski en Landau bij een radiovoordracht van 3 October) sceptisch en ironisch opgevat.

„Het zou zeer naïef zijn, te gelooven“, meende Reshevski, „dat de matadores deze variant daarom zoo dikwijls na 1935 gespeeld hebben, om juist tot dit wapen in de revanche-match hun toevlucht te nemen“. Welnu, nu het dus een voldongen feit is, kan meester Reshevski zien, wie eigenlijk naïef was. De Slavische verdediging geldt nl. nog steeds als muurvast.

3. Pgl—f3

Pg8—f6

4. Pbl—c3

d5xc4

De zoogenaamde hoofdvariant, die ook door senior Capablanca in het kortgeleden gehouden toernooi te Semmering-Baden zooveel mogelijk gespeeld werd (o.a. door Fine, waarmede Capa ternauwernood remise bereikte, terwijl daarentegen Ragozin, die iets te fantastisch te werk ging, op overtuigende wijze de zwarte kleuren deed zegevieren).

5. a2—a4

Lc8—f5

6. Pf3—e5

De schim van den kortgeleden gestorven Noorsche schaaktheoreticus dr. H. Krause wordt opgeroepen! Na het minder dynamisch uitziende 6. e2—e3 brengt zwart zich, zooals bekend, eenigermate in veiligheid door 6. ... e7—e6! 7. Lf1xc4. Lf8—b4, waarna zwart zoo lang als mogelijk is zal trachten den opstoot e3—e4, die terrein tracht te winnen, te verhinderen.

Hierbij zij een klein psychologisch gebeuren medegedeeld, dat zich juist aan den dag, voorafgaande aan deze partij, bij de feestelijke opening van de match afspeelde.

Toen ik den grooten Alexander begroette, antwoordde hij, noch wat hij over het succes van Keres te Baden dacht, noch wat hij over den val van den Franschen franc dacht, maar woordelijk het volgende:

— Hoe komt u er toe deze speelwijze als „Canal-variant“ te betitelen, waar ik toch den zet Lf8—b4 reeds in het Londensche toernooi van 1922 tegen Rubinstein en Bogoljubow aangewend heb?

Als Sherlock Holmes.

Daar dr. Euwe ons gesprek bijwoonde, maakte hij direct de gevolgtrekking, als moderne schaak-Sherlock Holmes, dat Aljechin bij zijn laatste analyses, met of zonder secondant, de voortzetting, 6. e2—e3, langdurig onderzocht had en dit bewoog Euwe dus klaarblijkelijk bij dezen zet de voortzetting van dr. Krause, 6. Pf3—e5 te kiezen.

U ziet dus, dat ook de zetten van een match om het wereldkampioenschap hun coulisse-geschiedenissen hebben!

Wat de zaak hier zelf betreft, antwoord ik dr. Aljechin, evenals allen leergierigen lezers, dat het wel doelmatig is de voortzetting 6. e2—e3, e7—e6! 7. Lf1xc4. Lf8—b4 met den naam van den Peruaanschen meester Esteban Canal te verbinden, daar hij deze variant in het toernooi te Sliac 1932 wist te rehabiliteeren!

Hiermede zullen vanzelfsprekend de schepende verdiensten van den grooten Alexander op theoretisch gebied in geen enkel opzicht verminderd worden, maar het zou te ver voe-

en, die geheele schaaknomenclatuur van varianten door „gelijkschakeling“ in verwarring brengen, door aan x-varianten steeds denzelfden naam „Aljechin“ te geven.

De nomenclatuur moet dienen voor de onderscheiding en geen verwarring stichten.

6. Pb5—d7.

Deze eerste zes zetten werden binnen vijf minuten verricht.

7. Pcsxc4 Dd8—c7

Zooals bekend, om indien mogelijk den ruimte winnenden (of ruimte verliezenden?) dit is juist de kwestie) tegenstoot e7—e5 uit te voeren.

8. g2—g3

De sinds 1936 opgedoken nieuwe Moskousche zet 8. Dd1—b3 (die, zooals bekend, 8... e7—e5 zou moeten verhinderen) werd in de partij Petrow—Capablanca, Baden bij Weenen 1937, op verrassende wijze, tóch door 8... e7—e5? beantwoord, wat na 9. d4xc5, Pd7—c5, 10. Db3—c2, Pc5—a6! 11. e2—e4, Pf8xe4 enz. tot voordeel van zwart leidde!

Just één enkele variant heb ik den laatsten tijd nauwkeurig onderzocht en dat is degeen, waar mijn ongelukkige tegenstander op aangevallen is, zeide lachend de Cubaan tijdens deze partij, die overigens toch, in weerwil van een door wit verloren pion, remise werd!

8. c7—e5

9. d4xc5 Pd7xc5

10. Lc1—f4 Pf6—d7

De binding om het punt e5 wordt wederom het hoofdthema van den strijd, evenals dit in de eerste partij van de vorige match gebeurde, maar dan met verwisselde kleuren.

11. Lf1—g2 f7—f6

Deze mechanische dubbele dekking van het punt e5 wordt toch maar als het veiligst beschouwd, terwijl de andere aanbevelingen, b.v. de achterwaartsche manoeuvre van Aljechin, 11... Lf5—e6, zooowel als de Russische tusschenzet, 11... Ta8—d8 (zooals in de partij van Ermelo van de vorige match gebeurde) slechts een tijdelijk succes beteekende.

Alhoewel tot nog toe van beider hersenactiviteit (of juist gezegd van hun geheugen) slechts tien minuten verbruikt zijn, zal nu toch spoedig ook het zelfstandige denken moeten beginnen.

12. 0—0 Ta8—d8

Flinker dan de tot nog toe gespeelde vrijwillige terugtocht 12... Lf5—e6.

13. Dd1—c1

Als alle dames.

Dank zij dit bekende handige uitweken, behoudt de witte Dame (zooals alle dames!) het laatste woord. Met omwisseling van zetten kwam men overigens op het terrein van de 20ste zooowel als de 21ste partij van de vorige match. En dan wil men nog beweren, dat de wereldgeschiedenis zich niet steeds herhaalt!

13. Lf5—e6

Het experiment, dat in de reeds vermelde 20ste partij aangewend werd, 13... Dc7—b8, wordt losgelaten.

14. Pc3—c4

In de eveneens reeds gemelde 21ste partij werd reeds hier door 14. Pc4xc5 en Pd7xc5 de hangende stelling in het centrum prijsgegeven.

14. Lf8—b4

Na ongeveer 10 minuten bedenktijd geeft de ex-wereldkampioen er de voorkeur aan het bekende schema te volgen, in plaats van met 14... Le6xc4, 15. Dc1xc4, Pe5xc4, 16. Lf4xc7, Td8—c8; 17. Lc7—f4 (en in geval dan 17... Pc4xb2 volgt 18. Tf1—c1, Pb2—c4; 19. Tb1xb7) het initiatief van den tegenstander aan te moedigen.

15. a4—a5

De zeer moderne idee om de quasi-principes omtrent het spelen met de pionnen van Philidor midden in den Morphaansche aangelegden strijd van figuren in te vlechten. Nu is de hiele vraag of de dreiging a5—a6 reëel of slechts schijn is.

Stelling na 15. a4—a5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

15. 0—0

Alia jacta est! (wat hier in vrije vertaling luidt: de a-lijn wordt een jachtterrein). Inderdaad wordt sinds 1935 dikwijls beweerd, dat het voor zwart beter is den schijnbaar verschrikkelijken stoot a5—a6 toe te laten, dan door 15... a7—a6 een onaangenaam gat op b6 toe te staan. Na 15... a7—a6, 16. Pc4xc5, Pd7xc5, volgde in de reeds meermalen vermelde Ermeloesche partij 17. Pe4—c5, zonder echter na den kunstmatigen terugtocht 17... Le6—c8! iets grijsbaars te bereiken. Daarom geldt als het laatste woord 17. Lf4—d2. In twee partijen, die Capa met zwart te Baden speelde, werd deze terugtocht aangewend.

In de partij Fine—Capa (achtste ronde) volgde daarop 17... Lb4xd2; 18. Pe4xd2, 0—0; 19. Dc1—c3! en alhoewel de partij spoedig remise gegeven werd, gaf de Cubaan zelf toe, dat wit iets beter stond! In de partij Eliskases—Capa (tiende ronde) volgde: 17... Dc7—e7, (een door den Cubaan inmiddels uitgedachte verbetering, die echter eigenlijk een veralechtering is) 18. Ld2xb4, De7xb4; 19. Dc1—c5! Db4xc5; 20. Pe4xc5, Le6—c8 en zwart heeft wel is waar een zeer vlugge vereenvoudiging van den strijd bereikt, maar de eindspel-phase wees uit, dat wit superieur stond. De Tiloler won!

16. a5—a6

Consequent gespeeld. Hier had wit 49 minuten en zwart 41 min. bedenktijd gebruikt.

16. b7xa6

17. Pc4xc5

Eindelijk! Anders zou de bewerk van deze partij door dit eeuwige hangen van dit paard nerveus worden. Zooals bekend, moet echter deze revanche-match in het teeken van het grootste phlegma doorgezet worden.

17. Pd7xc5

18. Pe4—c5

Met het terugnemen van den a-pion behoeft wit zich niet te haasten. Hij geeft er daarom de voorkeur aan velden te veroveren.

18. Lb4xc5

19. Dc1xc5

De druk tegen het zwarte spel groeit. De beide loopers van wit zien vroolijk de toekomst te gemoet. Als nu b.v. 19... Le6—c8 volgt, komt de versterking van de lijn met Tf1—c1. Echter na 19... Le6—d5 volgt 20. e2—e4 en de looper moet terug, gevolgd door 21. Talxa6, terwijl na 19... Dc7—b6 zonder eenige kunstmakerij volgt 20. Dc5xb6, a7xb6; 21. Lf4xe5, f6xe5; 22. Talxa6 en wit krijgt zijn pion terug.

Men ziet dus, dat zwart genoodzaakt is tot een of ander radikaal middel zijn toevlucht te nemen.

Stelling na 19. Dc1xc5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

19.

g7—g5

Hij wil klaarheid scheppen, daar het looperspaar van den tegenstander niet zozeer door de een of andere doodelijke dreiging, maar veeleer door zijn aanwezigheid onrust sticht. De klokken wezen hier 65 min. voor wit en 84 min. voor zwart aan.

20. Lf4—e3

Royaal geretireerd! Na 20. Lf4×e5, Dc7×e5; 21. Dc5×e5, f6×e5 zou de stelling doodsch aandoen, b.v. Lg2×c6 Td8—d2 of 22. Ta1×a6. Le6—c4, 23. Ta6×c6, Lc4×e2, 24. Tf1—e1, Td8—d2 en zwart komt zelfs tot tegenspel. De tekstzet

wil daarentegen een superieure opstelling van het witte spel doorvoeren.

20.

Le6—d5

Zwart tracht te vereenvoudigen. Men begrijpt nu ook beter, waarom zwart tot het doorhakken van den Gordiaanschen knoop met 19... g7—g5 besloot, ofschoon dit onder zekere omstandigheden een belangrijke verzwakking kan zijn. Na onmiddellijk 19... Le6—d5 zou nl. gevolgd zijn 20. e2—e4, hetgeen nu door den eigen looper e3 verhinderd wordt.

21. Ta1×a6

Ld5×g2

22. Kg1×g2

Een pikant oogenblik: na 22. Ta6×a7 zou als tegenspel volgen 22... Lg2×f1! (zulke onverwachte dame-offers werden in onzen tijd reeds zelfs van spelers van de derde categorie verwacht!) 23. Ta7×c7, Td8—d1; 24. Dc5—c2 (of 24. f2—f3, Lf1—h3; 25. Kg1—f2, Td1—f1 mat) of 24. h2—h4, Lf1×e2; 25. Kg1—h2, Le2—f3 met knock out! 24... Lf1—e2; 25. Kg1—g2, Le2—f1 (na 25... Le2—f3; 26. Kg2—h3 leidt noch 26... g4; 27. Kh4, Pg6; 28. Kh5, Th1; 29. h4! g4×h3 e.p.f 30. Kh6 enz.; noch zelfs 26... Pg6; 27. L×g5! f6×g5 28. Dc4! Ld5; 29. Dc3 enz. ten voordeele van zwart). 26. Kg2—h1! Lf1—e2 (op 26... Tf8—d8 heeft wit de scherpe parade 27. Te7—c8! tot zijn beschikking) 27. Kh1—g2 en zwart zou dus — als er niets anders gebeurt — dan toch in ieder geval eeuwig schaak er uitgehaald hebben!

23. Th1—a1

Tf8—f7

De dreiging is, zooals bekend, sterker dan de uitvoering. Na 23. Ta6×a7, Dc7×a6; 24. Dc5×a7, Tf7×a7; 25. Le3×a7 zou 25... Td8—d2 den pion terugwinnen, terwijl zich nu op den uitersten damevleugel wolken samenvakken, hetgeen zwart wederom aanleiding geeft tot een gewelddadige bevrijdingsactie over te gaan.

24. Dc5×d6

Dc7—d6

Wit gaat op de intenties van den tegenstander in, daar hij bij deze oplossing de winst van een vollen pion verkrijgt.

25. Ta6×a7

Td8×d6

26. Le3×a7

Pe5—c4

Een tegenactie met ontoereikende middelen.

27. Le7—c5!

Td6—e6

Na 27... Td6—d2 zou volgen 28. b2—b3, terwijl nu na 28. b2—b3 Pc4—d2, twee witte pionnen b3 en e2 aangevallen bleven.

28. Le5—d4!

De looper manoeuvreert prachtig. Daarbij ziet men duidelijk, dat de 19e zet van zwart (g7—g5) de eigen basis verzwakt heeft.

28.

Te6×e2

Tegenaanval.

De oude strijder Aljechin zoekt vanzelfsprekend in den tegenaanval zijn heil.

29. Ld4×f6

g5—g4

Met de dreiging 30... Pc4—e3! benevens 31... Te2—e1 mat. Het tijdsverbruik was hier: wit 1 uur 49, voor zwart 2 uur.

30. Kg2—f1

Zijne majesteit verdedigt zichzelf. Een pijnlijke verrassing ware 30. Tg7! Kf8; 31. T×g4?? Pe3! 32. Kf3 P×g4 (in plaats van 32... T×f2!); 33. K×e3, T×f6; 34. Tg4—f4) 33. K×e2, P×f6 en zwart wint.

30.

Te2—c2

31. Ta7—g7!

Nu gaat het.

31.

Kg8—f8

32. Tg7×g4

Pe4×b2

33. Lf6×b2

Te2×b2

34. Tg4—c4!

Tb2—b6

Voor zwart begint thans een melancholiek toreneindspel, want niet slechts heeft zwart een pion minder, maar ook een minder werkzaam toren.

35. Kf1—e2

Kf8—f7

De koningen komen naderbij. (Natuurlijk niet 35... Kf8—e7? wegens 36. Tc4—h4 benevens Th4×h7).

Het tijdsverbruik van wit luidde hier 2 uur 15 min. en van zwart 2 uur 10 min. Men ziet in ieder geval, dat de beide matadors met den bedenktijd virtuoos weten om te gaan, zonder dien verschrikkelijken tijdnood toe te laten, die in het laatste toernooi te Baden werkelijk pijnlijke scènes veroorzaakte.

36. Tc4—h4

Kf7—g6

37. Th4—f4

Tb6—b3

Op pikante wijze trachten de beide torens den koningen den pas af te snijden (de zwarte doet dit verticaal en de witte horizontaal).

38. Tf4—e4

Tb3—b6

39. Ke2—e3

Daar de episode met het beiderzijdsch afsnijden geneutraliseerd werd, wordt de promenade der koningen voortgezet.

Twee vragen wierpen zich nu op aan de talrijke toeschouwers: ten eerste, zal dr. Euwe zich in 't komende eindspel op de vereischte technische hoogte toonen? en in de tweede plaats, is de stelling geforceerd tot winst te herleiden?

39. g3—g4?

Kg6—f5

De witte pionnenovermacht op den koningsvleugel stelt zich in beweging.

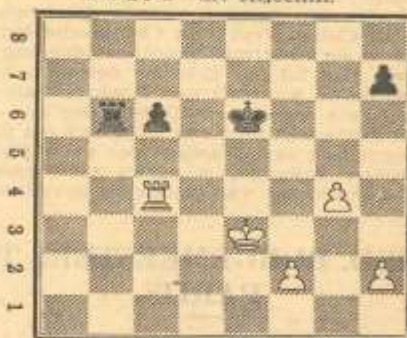
40.

Kf5—e6

Hier werd de partij na vijf uur spelen, zooals in het programma voorzien was, afgebroken, waarna de talrijke vrienden van dr. Euwe, onafhankelijk van het resultaat, den wereldkampioen met zijn zeer nauwkeurige prestatie, geluk wenschten.

Mijnheer Eliskases! Bent u in toreneindspelen zeer sterk? In Baden hebt u wel is waar eenige zeer nette en diepe winstvoorzettingen tegen Keres en Capablanca gedemonstreerd, maar hier gaat het om het veel moeilijker probleem niet het evenwicht te verliezen.

Slotstelling na 40 Kf5—e6,
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Lucy Tartakower

Dr. Euwe had als zijn 41en zet in het couvert afgegeven:

41. f2—f4.

Door dezen pionzet legt dr. Euwe er den nadruk op, dat hij den pionnenstorm als zijn hoofdtroef beschouwt. Velen hadden i p. v. den tekstzet eerst 41. Ke3—e4 verwacht, ten einde zooveel mogelijk ruimte te beheerschen. Echter toont het onmiddellijke gevolg, dat de stukken (koning en toren) van den tegenstander toch passief moeten blijven.

41.

Ke6—d5.

Hij snakt naar lucht....

42. Tc4—d4!

Kd5—e6

Wordt echter onmiddellijk teruggedrongen, daar 42. Kd5—c5; 43. f4—f5 voor zwart nog pijnlijker zou zijn geweest.

Nu echter hoopt de zwarte koning tot den „laatsten druppel van zijn schaakbloed“ (zooals de uitdager bij de opening zeide) de pionnenlawine van den tegenstander tegen te houden.

43. f4—f5!

Ke6—e7.

Doelloos ware 43. Ke6—f6 wegens 44. Ke3—f4.

44. Td4—e4!

De wereldkampioen wil zoo precies mogelijk te werk gaan. In plaats van 44. g4—g5 wordt eerst den vijandtelijken koning om een verklaring gevraagd, nl. of hij als bewaker (44. K f7) of als vechter (44. Kd6) wil functioneren.

44. Ke7—f7
Hij kiest den voorzichtigen weg. Inderdaad zouden na 44. Ke7—d6; 45. f5—f6 (dreigt reeds 46. f7—Tb8 47. Te8) 45. Tb6—b8; 46. g4—g5, c8—c5 47. Te4—e7, de aandelen van zwart tot nul dalen.

45. h2—h4.
„De reservelichting wordt opgeroepen”.
46. Tb6—b1.

Er was meer nodig.

Zwart streeft naar werking op afstand. Bij het analyseeren met zijn zaakkundigen secondant Eliaskases heeft dr. Aljechin vanzelfsprekend die kansen uitgewerkt, die den taalsten tegenstand zouden bieden. Tegen de fraai geconcentreerde overmacht van wit op den koningsvleugel zouden echter niet slechts de Tirolers van Andreas Hofer en de kozakken van Ataman Platoff, doch zelfs de goden te vergeefs optornen. Het einde nadert.

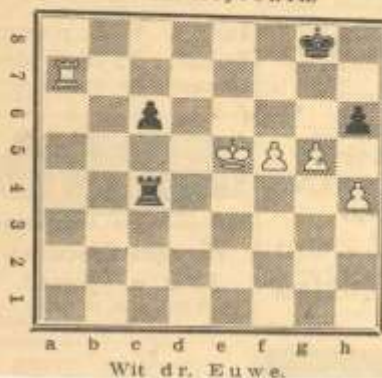
46. Ke3—f4 Tb1—c1.
47. Te4—a4 h7—h8.
48. Ta4—a7 Kf7—g8.

„Geen mensch sterft gaarne” en te meer geen schaakkoning. Anders ware in plaats van het treurige terugdringen op den hoekrand, de wijze van sterven: 48. Kf5 49. g5! hg5! en 50. hg5 mat, te prefereren geweest.

49. g4—g5 Te1—c4.
Het schaak der wrake.

50. Kf4—e3! Zwart geeft op.
(Het eventuele slot: 52. g7!, Kg8 53. Kf6, Kh7; 54. Ta8 benevens 55. Th8 mat ware een match om het wereldkampioenschap niet waardig).

Slotstelling.
(na 50. Kf4—e3).
Zwart dr. Aljechin.

Wit dr. Euwe.

EEN NIEUWE ZET VAN EUWE.

WAARDIGE INLEIDING

DER MATCH.

Aljechin met zijn eigen strategische wapens bestreden.

OVER de eerste partij van de revanche-match tusschen dr. M. Euwe en zijn uitdager dr. A. Aljechin, geeft dr. S. G. Tartakower de volgende beschouwing:

Opening. — Door de keuze van de Slavische verdediging — die wits recht op het initiatief erkent! — bewijst Aljechin, dat hij als zwartspeler minder op het winnen dan wel op het niet verliezen bedacht is. Door de keus van de hoofdvariant (4. d5×c4 in plaats van 4. e7—e6) wilde Aljechin zijn tegenstander met zijn eigen lijfvariant bestrijden. Ook wilde hij (zonder dat dit hem echter gelukt was!) zijn prestige als theoreticus weer een keer bevestigen en revanche nemen voor 1935, toen hij, zooals bekend, zoowel in de 20ste als in de 21ste partij (dus eenmaal met zwart en eenmaal met wit) in een en dezelfde variant het onderspit dolf!

Overgangsfaze. Deze faze, die den overgang van de opening naar het middenspel met eenige tactische finesses aanvult, wordt door de meeste schaakpaedagogen niet voldoende op de juiste waarde geschat! Ongetwijfeld wilde Aljechin zijn tegenstander zoo snel mogelijk met de een of andere scherpe wending verrassen.

Dat hij daartoe eerst kwam op den vijftienden zet (15. 0—0 in plaats van het schablonachtige 15. a7—a6) toont duidelijk, welk een knappen tegenstander Aljechin voor zich heeft!

Een nieuwe zet werd trouwens niet door Alexander, maar door Max toegepast, doordat hij 14. Pc3—e4! speelde in plaats van direct den zet 14. Pc4×e5 te spelen, die, zooals bekend, eenige ontspanning brengt. Niettemin kan dit (evenals in de partij gebeurde) naar bekend terrein voeren. Eventueel echter ook nieuwe wegen openen, zoodat de psychologische indruk van dit nieuwtje zonder eenigen twijfel op Aljechin indruk heeft gemaakt. Indien dit nieuwtje een anderen uitvinder heeft (partij Törn—Ojanen van den Stockholmschen landenwedstrijd 1937) is dit ten slotte, wat de zaak zelf betreft, zonder belang. Slechts van gewicht is, dat dr. Euwe het doelmatige van den nieuwen zet op de juiste waarde geschat heeft.

Brutale doorstoot.

Middenspel. Dat dr. Euwe tot den consequenten, maar toch brutalen doorstoot 16. a5—a6 besloot (in plaats van door 16. Ta1—a4 te manoeuvreren) toont, dat de wereldkampioen van plan is zijn tegenstander met zijn eigen strategische wapens te bestrijden. Een fijne psychologie, die met succes bekroond werd. Of het antwoord van Aljechin 16. b7×a6 (in plaats van b.v. met 16. b7—b6, een wel is waar gedrukt, maar toch een beter af te sluiten stelling na te streven) de beslissende fout was, is te dogmatisch! In ieder geval heeft Aljechin den betreffenden zet met volle bewustzijn van de gevolgen uitgevoerd, daar hij hoopte door op eenvoudige vereenvoudigingen de remise-haven te bereiken.

De logische fijnheid en de fijne logica der witte zetten (18. Pe4—c5 i. p. v. 18. Tx×a6 als wel 20. Lf4—e3 i. p. v. 20. L×e5) toonen den uitdager, dat hij een sterken en doelbewusten wil tegenover zich vond, Aljechin verbleekte. In het bijzonder na zijn desperado-zet 19. g7—g5 viel hij (als van een centenaars zwaren last bevrijd!) in zijn stoel terug.

Afwikkelingsfase. Ook dit gewichtige overgangsstadium van het middenspel naar het technische eindspel wordt door de meeste schaakpaedagogen veronachtzaamd. Vanzelfsprekend kon dr. Euwe op sommige punten andere voortzettingen nastreven, b.v. met 25. b2—b4, i. p. v. onmiddellijk te slaan op a7. (25. Ta6×a7 dan met 28. b2—b3 Pc4—e5! 28. Pd2; 29. Le3, P×b3 en 30. Ta3 en het paard is gevallen) 29. Ta7—e7 enz. i. p. v. 28. Lc5—d4. Echter mag men niet vergeten, dat dr. Euwe van tegenwoordig de moeilijkste toreneindspelen onder de knie heeft en daarom geen angst had een toreneindspel toe te laten.

Leerrijke momenten.

Eindspel. Het torenduel is vol leerrijke momenten. In het bijzonder zij er op gewezen, dat 40. g3—g4† (waarmede de witte pionnenmacht in beweging kwam) zeer nauwkeurig doorgerekend moest worden. Inderdaad, als de zwarte koning daarop zou willen trachten door middel van 40. Kf5—g5 (i. p. v. den zet, die gebeurde 40. Kf5—e6) in het vijandelijke kamp der pionnen binnen te dringen, zoo zou er volgen 41. Ke3—f3 (dreigend 42. Tc5† Een andere weg kon overigens zijn: 41. f3—Kh4 42. Kf4 enz.) 41. Kg5—h4 (of 41. Tb3† 42. Kg2—Tb6 43. h3) 42. Kf3—f4! (op 42. Kg2 zou volgen 42. h5! 43. h3, h×g4 de winst dubieus maken. B.v. 44. h×g4 Ta6 enz. Eventueel 44. T×g4† Kh5 enz.) 42. Kh4—h3 (of 42. h6 43. Kf5 enz.; of 42. h5 43. g5 enz. met nieuwe troeven) 43. Kf4—g5! Kh3×h2 44. f2—f4 met een winnenden pionnenmarsch.

Men begrijpt nu, waarom dr. Euwe den zeer verantwoordelijken opstoot 40. g3—g4† (i. p. v. van het voorbereidende 40. h2—h4) deed, want hij houdt er van ook in het technische eindspelstadium tactische verwickelingen in het leven te roepen. Wat nu de uitgestelde slotfase van het drama betreft, mag wel gezegd worden, dat dit geen strijd meer was, maar slechts een didactische verrichting. Alles bijeen genomen een waardige inleiding van deze historische match.

Dr. S. G. TARTAKOWER.

(Nadruk verboden.)

Tweede partij Euwe-Aljechin.

EEN KUNSTIGE PRESTATIE VAN ALJECHIN.

Superioriteit van den looper tegenover het paard.

Verantwoordelijke speelwijze van Euwe in de opening.

FELLE STRIJD OM INITIATIEF.

HET eenvoudige resultaat der tweede partij — opnieuw een overwinning van wit — geeft den indruk van de heldendaden, die de beiderzijdsche figuren in dezen veldslag volbracht hebben. (Bij uitzondering wederom een Slavisch verdedigd damegambiet). Volkomen bewust — en zelfbewust — heeft dr. Euwe een zeer verantwoordelijke speelwijze in de opening gekozen, ten einde zich niet den wil van den tegenstander te laten dicteeren. Geheel onbewust viel hij later als slachtoffer der gevaren, juist nadat zij alle na den dameruil uit den weg geruimd achenen te zijn.

Als men uit iedere nederlaag iets wil leeren, schijnt het, dat dr. Euwe door 15. e6—e5 (in plaats van Pd7—c5) de resources van zijn eigen aanval onderschatte en daarop na 17. Lb4×c3 (in plaats van Th5—g5) den supplement-troef van den tegenstander, n.l. voor de open b-lijn niet ernstig nam en later, in het eindspel, voor zijn stukken (paard en toren) niet de doelmatigste marschroutes koos.

Alles bijeen genomen moet men omonwonden toegeven, dat Aljechin in de openingsfase een koelbloedige, in het middenspel een moedige en in het eindspel een kunstige prestatie tot stand bracht, waarbij de wijze, waarop hij met zijn looper het paard van den tegenstander op een vol-bezet bord „worgde“, zeer leerzaam was. Dat overigens met zoovele wederzijdsche pionnenzwakten juist de meest verafgelegen zwakte van pion h7 de beslissing bracht, was niet van een zekere tragiek ontdooit.

Mijn samenvatting luidt: een gerechtvaardigde overwinning van Aljechin, echter een ongerechtvaardigde nederlaag van Euwe.

Slavische verdediging van het Geweigerd Damegambiet.

Tweede partij, gespeeld te Rotterdam, 7 October 1937.

Wit: dr. Aljechin.

Zwart: dr. Euwe.

1. d2—d4

Dr. Aljechin schijnt den zet 1. e2—e4 dus toch slechts als reservezet in petto te houden. Hierbij zij de meening van een der jonge bij de match aanwezige grootmeesters geciteerd, die van oordeel was, dat de voornaamste kracht van Aljechin steeds (dus ook in zijn besten tijd) in de breede hanteering van de opening bestond. Om deze idee aan te vullen, zou ik zeggen, dat Aljechin in het bijzonder de overgangsfase (die van de opening naar het middenspel leidt en die meestal tusschen den 8sten en den 15den zet plaats vindt) met allerlei dynamische finesse weet aan te vullen.

1. d7—d5

2. c2—c4

d7—d5

c7—c6

'Alle geheimen.

Voorzetting van den roman. De beide mannen willen n.l. alle geheimen der Slavische verdediging ten beste geven!

3. Pg1—f3

Pg8—f6

4. Pb1—c3

d5×c4

5. a2—a4

Lc8—f5

6. Pf3—e5

.....

Dr. Krause's nalatenschap. Op den anderen door hem voorgestelden zet 6. Pf3—h4 zijn, zo als bekend, verschillende antwoorden mogelijk. Zoo b.v. de volle terugtocht van den looper naar zijn standveld, benevens lieflijke haling van de zetten 7. Ph4—f3, Lc8—f5; Pf3—h4, Lf5—c8 enz.).

6.

e7—e6

Daar de details van de gebruikelijkste voorzetting 6. Pb8—d7 (zoals dit ook in de vorige partij gebeurde) veel te veel geanalyseerd zijn en de anders nog toelaatbare zet 6. Pb8—a6 er te onwetenschappelijk uitziet, besluit de wereldkampioen een oudere speelwijze te kiezen.

7. Lc1—g5

De in de inleiding aangeduide luipaard—pardon, loopersprong! (Bij deze gelegenheid wil ik enkele opmerkingen uit onzen kring van lezers beantwoorden, n.l. dat looper geen germanisme is, maar dat raadshier dit integendeel wel zou zijn). Op 7. f2—f3, (waardoor wit is waar het evacueeren van het veld f3 doch het paard wordt gemotiveerd, maar waardoor de mobilisatie der krachten vertraagd zou worden) gebeurde in de derde partij van de match Aljechin—Bogoljubow 1929, eenigszins dubieuze 7. c6—c5. Echter is 7. Lf8—b4! veel consequenter. B.v.

a. 8. e2—e4 Lf5×e4; 9. f3×e4 Pf6×e4 en wit moet grooten gevaren te boven komen, die trouwens reeds tot eenige sensationele nederlagen van wit geleid hebben, (zoo b.v. in een partij Vidmar—Mikenas, Praag 1931);

b. 8. Lc1—g5 (wit streeft naar een volledige ontwikkeling der krachten) 8. Dd8×a5 (niet echter 8. b5; 9. e4, Lg6; 10. Pe5×g7 h7×g6; 11. e5 en wit wint) 9. Ta1—c1, b7—b6 (nu gaat het en verdient de andere voortzetting 9. Pd5; 10. Pc4; Pc3; 11. bc3; Lc3; 12. Kf2, Db4; 13. e4, Lg6; 14. Dd3 enz. de voorkeur), 10. e2—e4, Lf5—e6; 11. b2—h4, Pf6—h5 enz. met gevaren voor beide zijden.

7.

Lf8—b4

Wederom evenals in de eerste partij, toont dr. Euwe zelfstandig te denken. Voorzichtig (om niet te zeggen bevreesd) gebeurde in de vijfde matchpartij Aljechin—Bogoljubow 1929 7. Lf8—e7, waarop 8. f2—f3, h7—h6; 9. e4—e4! Lf5—h7; 10. Lg5—e3, Pb8—d7; 11. Pe5×c4 0—0; 12. Lf1—e2, c6—c5; 13. d4×c5, he voordeel aan terrein van wit vastlegt. Den uitval van Euwe, die scherper is, beantwoordde Aljechin met ongeveer tien minuten na te denken, alvorens hij tot een antwoord besloot.

Stelling 7. Lf8—b4.

Zwart dr. Euwe.

Wit dr. Aljechin.

8. $Pc5 \times c4$

Na 8. f2—f3 zou de uitval, 8... Dd8—a5 (9. Tal—c1, b7—b5 enz.) kunnen gebeuren, wat echter de tekstzet door confiscatie van den gambietpion verhindert. Nu is het de beurt aan dr. Euwe om door diep nadenken (25 minuten) de geheimen der stelling te doorgronden.

8. Dd8—a5

In plaats van met 8... 0—0; 9. f2—f3 den tegenstander het initiatief te laten, of door 8... h7—h6; 9. Lg5—h4, g7—g5; 10. Lh4—g3 zijn front bloot te geven, wil zwart zich door een scherpen zet bevrijden.

Nieuwe schatten.

Indien dr. Euwe al deze wendingen voor het bord uitvindt, toont dit in welk een scherpen stijl hij deze match wil spelen! Indien echter — wat veel waarschijnlijker is — al deze concepties haar oorsprong vinden in hulselijken vlijt, bewijst dit, hoeveel nieuwe schatten aan theoretische en algemeene strategische kennis de schaakwereld van dr. Euwe te verwachten heeft!

9. $Lg5 \times f6$

Voor dezen zet verbruikte dr. Aljechin 17 minuten bedenktijd, daar hij verschillende varianten had door te rekenen, b.v.: 9. Pc4—c3, Dd5—a5, of 9. Pc4—e5, Pf6—e4, of ook 9. e2—e3, Pf6—e4, of ten slotte: 9. Dd1—b3, Pb8—a6.

9. Dd1—b3

Dd5×c4

Voor dezen zet verbruikte dr. Euwe 30 minuten van zijn bedenktijd. Deze zet verwekte in de zaal groote sensatie, daar slechts zelden in zulke gewichtige partijen de dames reeds in het begin zoo overmoedig rondspringen! Vanzelfsprekend was echter deze elegante contra-finesse vooruit bedacht, daar de andere voortzetting 9... g7×f6?; 10. e2—e3 voor zwart een krampachtige stelling te weeg zou brengen, zonder dat hij te eeniger plaatse nieuwe dreigingen zou kunnen lanceren. Thans echter kondigt zwart twee dreigingen aan, nl. 10... Lb4×c3?, als wel 10... g7×f6, wat den tegenstander tot een tijdelijk offer van een officier aanleiding zou geven.

Wit had hier 32 min. verbruikt en zwart 56 minuten, waarbij nog valt op te merken, dat hier plotseling een oude leeuw de zaal binnenstormde, wel is waar niet één uit de diergaarde, maar de goede oude, met zijn manen schuddende ex-wereldkampioen dr. Emanuel Lasker, die zoo juist uit Moskou was aangekomen en zich onmiddellijk aan de tafel zette, die bestemd is voor de journalisten. Hij begon direct met Flohr en Keres de partij te analyseeren. (Ik analyseer, dus besta ik, zegt dr. Lasker).

Dr. Lasker.

10. Dd1—d2

Niet echter Tal—c1 g7×f6; 12. e2—e4, wegens Dc4—a2 en zwart wint. Van technisch standpunt zij hier opgemerkt, dat zwart met zijn zevenden zet er in slaagde een gevecht om punt c3 te doen ontbranden, in plaats van zich te bepalen tot zuiver passief verdedigen van het bedreigde punt f6. Evenzoo gaat het bij de populaire variant Cambridge Springs (1. d4, d5, 2. c4, e6, 3. Pc3, Pf6, 4. Lg5, Pbd7, 5. e3, c6, 6. Pf3, Da5, 7. Pd2, Lb4 enz.) en vele andere moderne speelwijzen, waarbij zwart tracht het strategische plan van wit te verstoren.

10. Dd1—d2

g7×f6

11. e2—e4

Dc4—b3

Het eenige veld!

12. e4×f3

Pb8—d7

Natuurlijk wordt de lange rochade voorbeleid. Uit de geweldige en fraaie verwickelingen der laatste zetten, zijn de beide groote tegenstanders heelhuids en zonder eenig materieel verlies te voorschijn gekomen. Een treurige en volkomen waardelooze buit ware vanzelfsprekend 12... e6×f5? 13. Lf1—d3 (of ook: 13. Lf1—e2) 13... Db3—c6? 14. Ke1—f1 enz.

13. f3×e6

17×e6

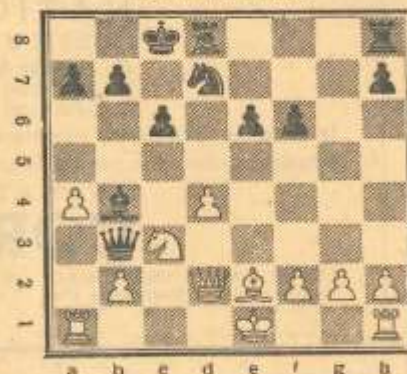
14. Lf1—e2

0—0—0

Aan dezen kant staat de zwarte koning in ieder geval het veiligst.

Stelling na 14... 0—0—0.

Zwart dr. Euwe.

Wit dr. Aljechin.

15. 0—0

Het is aan te nemen, dat na 15. Le2—d1 zwart niet met 15... Lc3; 16. bc3! enz. noch met 15... Dd5 zou wenschen te experimenteren, maar de herhaling van zetten door 15... Db3—c4; 16. Ld1—e2; Dc4—b3, enz. zou accepteren. De slechte stand van de match, zoowel als overwegingen van prestige geven den oud-wereldkampioen aanleiding elke vreedzame gedachte uit den weg te gaan.

15. 0—0

e6—e5

Het beeld van den strijd wordt op geweldadige wijze veranderd. De tekstzet wil niet slechts de d-lijn openen, maar ook een terugtocht openen voor de eenigszins verdwaalde zwarte dame.

Een schijnbaar gewaagde onderneming kon zwart ook met 15... Pd7—c5 inleiden, b.v. 16. De3, Db2; 17. dc5: Dc3; 18. De6:7, Kb8, met twijfelachtige voordeelen voor wit, of: 16. Lf3, Pa4; 17. Ld1?, Db2: en wit zou „doodbloeden”. Maar ook de tekstzet, die een klaarder, om zoo te zeggen logischer strategie volgt, gaf den tegenstander genoeg zorgen, daar hij thans niet minder dan 35 minuten nadacht, voordat hij tot slaan op e5 besloot.

16. d4×e5

Met 16. Le2—g4 konden geen nieuwe spanningen teweeggebracht worden, aangezien daarop de koning zeer gemoedelijk uitwilt naar b5, (beter dan 16... Kc7, 17. Tf1—c1).

16. d4×e5

Pd7×e5

Hier toonde de klok — deze onverbiddelijke getuige der geestelijke kwellingen — 1 uur 20 min. voor wit en 1 uur 9 min. voor zwart.

17. Dd2—c1

Lb4×c3

Ruilen of niet ruilen? Deze vraag kostte den wereldkampioen veertien minuten bedenktijd, totdat hij uiteindelijk tot het inzicht kwam, dat het paard op c3 eventueel een gevaarlijke acteur zou kunnen worden. Na onmiddellijk 17... Th8—g8, zou wit het eenvoudigste kunnen antwoorden met het opponeeren van den Koningstoren (18. Tf1—d1), waarmede deze het monopolie over de open d-lijn zou verkrijgen.

18. b2×c3

De rol van den wilde.

Wit moet, of hij wil of niet, de rol van den wilde spelen en te groote vereenvoudigingen uit den weg gaan, want na 18. Dc1×c3, Db3×c3; 19. b2×c3, Td8—d2 zou zwart door zijn grotere actie klaarblijkelijk in het voordeel zijn. Nu echter pocht wit op de open b-lijn (niet voor niets vertelt men, dat Morphy in een voorgiftpartij al zijn stukken offerde om mer de alleen overgebleven open lijn in zijn besten stijl te winnen! Si non è vero...).

18. Dc1—c3

Th8—g8

Ontheven van de bewaking van het punt 19 streeft de witte Dame naar het vrije veld. De strijd is nog steeds acuut, waarbij de kwestie der beiderzijdsche pionnenzwakten voorloepig nog heelemaal niet ter sprake komt.

19. Ke8--h8
Knorrig begeeft de zwarte koning zich naar den bedreigden hok. Het tijdsverbruik was hier voor wit 1 uur 30 min., voor zwart 1 uur 33 min.

20. g2--g3
Het verstoppen van de hoofddader van den tegenstander, zoodat verder de toevoer van zwarte troepen langs de d-lijn moet gebeuren.

21. Ta1--b1
Thans beginnen de eigenlijke vijandelijkheden.

21. Db3--c2
Deze dame schijnt zich slechts in gevaarlijke situaties op haar gemak te bevinden. Natuurlijk mag zwart niet spelen 21... Da4??
22. Ta1, noch 21... Dd5 22. Tb2 met superieure aanvalskansen voor wit.

22. Tf1--e1
Zwart tracht tot afruil te komen, daar hij, zooals reeds vermeld, in een eindspel zonder dames superieur zou staan. De klokken, die tot nog toe rustig tikten, begonnen nerveus te worden: 1 uur 46 voor wit, 1 uur 48 voor zwart, dus nog slechts een half uur voor 18 zetten, die van het grootste gewicht kunnen zijn.

— Waarom heeft hij door zijn zeventienden zet de b-lijn geopend? hoorde men zeer duidelijk de klok van dr. Euwe fluisteren. (Of was het een in de buurt staande toeschouwer?) Intusschen dacht dr. Aljechin ingespannen na, hoe hij uit „niets“ „iets“ te voorschijn zou kunnen tooveren.

23. De3×d2
Na vijf minuten nadenken neemt Aljechin het besluit tot het eindspel over te gaan, daar hij hoopt de zwakten in de zwarte pionnenstelling het eerste te kunnen aanvallen. Aljechin is, zooals bekend, ook dan gevaarlijk, wanneer hij schijnbaar niets bereikt heeft. Doelloos ware 23. De3--c5 wegens het antwoord 23... Dd2--d6.

23. Td7×d2
24. f2--f4
Met de bedoeling ruimte te winnen.

24. Pe5--g6
Deze paardzet beoogt niet slechts het binnendringen van Te1 naar e7 te verhinderen, maar ook om den tegenstander door de dreiging Pg6×f4 bezig te houden. Een ongunstige liquidatie zou volgen na 24... Pd3?; 25. Ld3; Td3; 26. Te7, b6; 27. a5, b5; 28. c4, a6; 29. cb5, met voordeel voor wit.

Mogelijk was echter ook de terugtocht 24... Pe5--d7.

25. Le2--c4
De ontwakende looper!

25. Tg8--d8
De torens willen elkander ondersteunen. Mogelijk was anders ook 25... Tg7; 26. Te8? Ke7; 27. Le6, b6 (of zelfs 27... Td8; 28. Tb7?; Kb7; 29. Td8; Pf4; enz. Niet echter 27. Pf4?; wegens 28. Tc8?; Dd6; 29. Td8? benevens 30. Td2?).

26. Te1--e6
27. Tbi--e1
Td8--d6

Na 10 minuten besluit wit hiermede de e-lijn tot hoofdtooneel van dezen kleinen oorlog te maken, waarbij de hoofddreiging van hem eigenlijk daarin bestaat, dat hij... niets dreigt.

27. Kb8--c7
28. Te6×d6
29. h2--h4
Td2×d6

Nog heeft wit het heft, of juist gezegd, het kleine heft in handen, daar zijn pionnen op den koningsvleugel werkzaam zijn, terwijl het overwicht in pionnen op den dame-vleugel voorloepig nog door den witten looper in bedwang wordt gehouden. Dit zijn echter situaties van het oogblik, die langzaam aan ge-neutraliseerd moeten worden.

29. Ke7--d7
De koning is het sterkste stuk in het kamp van zwart, terwijl de toren en de looper nog geen voordeelige posten innemen. De tijd voor wit was hier 2 uur 17 min. tegen twee uur 1 min. voor zwart.

30. Kg1--f2
De terugkeer van den zondigen zoon. Na 30... Pg6--f8 (om zoo mogelijk over e6 naar c5 te komen en van daaruit of Pc5×a4 of Pc5--d3? te dreigen) zou f4--f5 het spel van zwart blokkeeren.

31. Kf2--d3
Maar ook de witte koning is een sterk stuk. Hij wil of door het veld g4 als een kameel door het oog van een naald sluipen, of echter verzwakkende pionzetten van zwart uitlokken, b.v. 31... h7--h5, of 31... f6--f5.

31. Pe7--d5
Wordt met nieuwe opdrachten vereerd.

32. Le4--d3
Dekking van den pion c3 door een tegenaanval op h7.

32. h7--h6
Noch 32... Pf4; 33. Lh7, noch 32... Pc3; 33. Lh7; Pa4; 34. Lf5?, Kd8; 35. h5, met winnenden opmarsch.

33. Ld3--f3
De looper werkt voortreffelijk en opent den eigen koning den opmarsch naar h5. Tijd voor wit 2 uur 23 min. tegen 2 uur 7 min. voor zwart.

33. Kd7--d8
34. Kf3--g4
Pd5--e7

Keert opnieuw terug om zoo mogelijk een verdedigingslinie op te richten. Indien nl. 34... Pc3; volgt 35. Kh5, Td5 36. g4 enz.

35. Lf5--b1
Een van de meest vitale loopers, die Aljechin gedurende zijn geheele schaakloopbaan bezeten heeft!

35. Kd8--e8
Een ander plan ware 35... Td5--d5. B.v. 36. Te1--e6, h6--h5?; 37. Kg4--f3, Td5--c5; ten einde den zwarten toren een minder passieve rol toe te bedelen.

36. Kg4--h5
Hij likkebaart naar buit. Zonder met de resultaten van de openingsfase organisch verbonden te zijn, was de spelleiding van Aljechin van den 18en zet af (druk op de open b-lijn) en dan van den 23sten zet af (ruimtevinnende manoeuvres van toren en looper) zeer indrukwekkend.

36. Ke8--f7
De inspanning om de e-lijn te passeeren, was zeer groot.

37. Lb1--a2
Speelbaar was ook onmiddellijk 37. Kh6, b.v. 37... f5?; 38. Kh5, maar wit wil verder een strijd in het teeken van de grootst mogelijke terreinwinst voeren.

37. Kf7--f8
38. Kh5×h6
Td6--d2

Men moet inderdaad de tegenkansen opzoeken, waar men ook kan, in het bijzonder als men een gewichtigen pion armer is geworden. Door de veranderde positie is nu juist de zwarte toren mobiel geworden, terwijl zijn koning en paard verlamd zijn in hun bewegingen. Bedroevend ware inderdaad 38. Pf5? wegens 39. Kg6! Pg3, 40. h5, f5?, 41. Le6, Ke7 (of 41... Pe4; 42. Kf5; enz.; of 41... Ph5; 42. Kh5; enz.) 43. h6! e4; 43. h7 (het eenvoudigste) 43... Te6?; 44. Kg7, Tf6; 45. Dd8, Tf7?; 46. Kg6 en zwart mag opgeven.

39. La2--e6
Wit heeft een imposante omsingelingsstelling opgebouwd. Tijd voor wit 2 uur 28 min. tegen zwart 2 uur 20 min.

39. Td2--d3
40. g3--g4
Td3×c3

Hoewel het rekenkundig evenwicht weer hersteld is, is het duidelijk, dat de overmacht van wit op den rechtervleugel van een onloofelijke bewegelijkheid is, daar het wit gelukt is een ideale samenwerking van alle

figuren te bewerken. Hier werd de partij afgebroken, waarbij Aljechin zijn zet eerst na 25 minuten bedenktijd in het couvert opschreef, maar direct daarop openbaar maakte.

41. g4--g5

Directe aansluiting Orient-express. Geen enkele tegenkans om tactische „Witzen“ uit te halen. In het bewustzijn van zijn onmacht gaf dr. Euwe nog denzelfden avond op ridderlijke wijze de partij op. Om zijn groote objectiviteit te betoonen, applaudisseerde het publiek, wat echter door Aljechin met een handbeweging afgeweerd werd. Nerveus maar ook trotsch over het juist verkregen winstpunt, snelde hij naar Keres en Flohr om bij het analyseren van zijn partij, om zoo te zeggen voor de tweede maal te winnen.

Derde partij Euwe-Aljechin.

WETENSCHAPPELIJKHEID MET DURF VEREENIGD.

Fraaie partij van den wereldkampioen.

Het traditioneele nieuwtje
bracht ditmaal
Aljechin.

ZWARTE PIONNEN OP EEN DRASSIGEN BODEM.

10. Ook de derde partij werd Slavisch verdedigd. (Wanneer zal eindelijk de Chineesche muur der Slavische verdediging doorbroken worden?)

20. Ook de derde partij werd volstrekt niet op remise gespeeld, maar door beide tegenstanders met de grootste verbittering gestreden! (Na deze match zal men niet meer van den remise-dood, maar van de remise-toovenarij spreken.)

30. Het traditioneele nieuwtje bracht ditmaal Aljechin en wel reeds op den zesden zet, doordat hij een looperszet deed, die daarom speelbaar scheen, omdat hij voor ondeelmatig doorgaat. (Naar het bekende principe: zoo lang een zet voor slecht wordt gehouden, kan men hem spelen!)

In het verdere verloop waren vele pikante momenten voor de toeschouwers te beleven. (Zoo in het bijzonder de tactische verrassing op den twaalfden zet van zwart: de wetenschappelijke kunstige riposte van wit op den vijftienden zet enz.), waarbij, evenals in de beide vorige partijen het hooge spel te bewonderen was, waarop zoowel de schaakkunst als de strijd lust der beide tegenstanders stond!

Door wetenschappelijkheid met durf te vereenigen, heeft Euwe op het juiste moment — toen juist de spanning iets begon te luwen — een eindspel van vier lichte officieren ingeleid, waarbij hij op tamelijk eenvoudige wijze op den 32sten zet den eenzamen pion b6 wist te veroveren. Na deze gemakkelijke pionwinst, werd het echter zeer moeilijk de laatste barrière van den tegenstander te nemen.

Bij de afgebroken stelling, waarbij voorloopig elk een looper en drie pionnen heeft, maar waarbij de zwarte pionnen op een drassigen bodem staan, gaf het gesprek tusschen twee meesters eenige opheldering.

— Ik vind, dat de winstkansen van dr. Euwe volstrekt nog niet op 100 % staan, zeide een der kenners.

— Welnu, als het nu slechts 90 % winstkansen zijn, zoo is dat van practisch standpunt reeds voldoende, antwoordde zijn collega. In het leven is bijna nooit iets met 100 % zeker.

Half-Slavisch.

Derde match-partij, gespeeld 10 October.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6

Ongetwijfeld zal in deze match evenals in 1935, de Slavische verdediging even dikwijls worden gekozen, niet zoozeer om al haar geheimen te ventileren, maar om nieuwe problemen op te werpen. Zoo terloops zij het voorstel van een Spaansch schaakpublicist, den advocaat dr. Parmenyer uit Barcelona vermeld, die den meesters in wedstrijden om het wereldkampioenschap slechts zou willen veroorloven dezelfde variant hoogstens tweemaal aan te wenden en overigens steeds nieuwe varianten op te zoeken.

3. Pg1—f3

4. Pbf1—c3

Pg8—f6

e7—e6

Dus slechts half-Slavisch. Het is maar te hopen, dat in het vervolg slechts „kwart-Slavisch“ gespeeld wordt en dan zoo langzamerhand heelemaal andere strijd-schema's gekozen worden!

5. e2—e3

Pb8—d7

6. Lf1—d3

Alle tot dusver uitgevoerde zetten werden bliksemsnel gespeeld, daar zij alle goede oude bekenden zijn. Reeds dachten de toeschouwers, dat het zoo aardig verder zou gaan volgens het bekende recept, daar gewoonlijk met 6. d5xc4; 7. Ld3xc4, b7—b5; 8. Lc4—d3 enz. de zoogenaamde Meraner variant toegepast wordt. Echter besloot Aljechin den tegenstander met een soort nieuwtje te verrassen.

6.

Lf8—b4

De z.g. Romi-voortzetting, waarmede de Franco-Austro-Italiaansche meester Massimo Romi in het San Remo-tournooi 1930 al zijn zwarte partijen verdedigde, bijna steeds goede stellingen verkreeg, doch daarna toch door zijn gemis aan routine verloor.

Voor Aljechin gaat het er vanzelfsprekend om in dit geval den door de theorie geharnasten tegenstander zooveel mogelijk van de bekende en veel-betreden paden af te brengen. Om deze psychologische tendens kracht bij te zetten, stond dr. Aljechin op en begon op het podium rond te wandelen, waarbij hij zich ook achter het speel-rayon van dr. Euwe begaf. Deze begon iets meer tijd te gebruiken, ten einde de stelling nauwkeuriger te bekijken.

7. 0—0

Na ongeveer zes minuten bedenktijd, doet dr. Euwe hier den meest normalen ontwikkelingszet, dien hij, het spreekt vanzelf, ook zonder eenigen bedenktijd had kunnen doen. Principeel mag men wel aannemen, dat zwart's looper op b4 niet bijzonder gelukkig staat, hetgeen vroeg of laat automatisch aan het daglicht zal treden. Voor wit gaat het er dus in hoofdzaak om de in de stelling passende zetten te doen. In ieder geval waren in plaats van den tekstzet, die vanzelfsprekend is, ook nog de zetten 7. Lc1—d2, of, vlottter, 7. Pf3—e5 mogelijk.

7.

0—0

Wederom zeer vlug gespeeld en weer opgestaan om met de handen in de zakken en met een zeer ernstige uitdrukking op zijn gezicht rond te wandelen.

„Zittende“ schaakrichting.

De „Peripatheutiek“ (het rondwandelen) is niet slechts een Oudgrieksche filosofische eigenschap geweest, maar ook een liefhebberij van den modernen tournoospeler geworden, terwijl daarentegen de oudwetenschappelijke garde van grootmeesters (zoals b.v. dr. Tarrasch, Maroczy, Schlechter, Janowsky, Burn enz.) meestal op haar stoelen vastgekleefd zat. Ook dr. Euwe behoort eerder tot de laatstgenoemde „zittende“ schaakrichting!

In plaats van den tekstzet, gebeurde in een partij Ichim (Roemenië)—Winter van den landenwedstrijd te Warschau 1935: 7. Dd8—e7 en eerst na 8. Dd1—b3, 8. 0—0. (Zwart kwam later in het voordeel en won).

8. a2—a3

In plaats van zetten te doen zoals den juist geciteerden 8. Dd1—b3, of ook 8. Dd1—e2, of ten slotte 8. Dd1—c2, (met de idee den voor

deze heele variant karakteristieke opstoot e3—e4 voor te bereiden) besluit wit zwart om een verklaring te vragen, daar het tempoverlies door de versterking van het witte pionencentrum, als wel door het dynamische voordeel van het looperspaar, genivelleerd zou worden.

8.

Lb4×c3

In weerwil van de vorige overwegingen moet zwart tot den ruil besluiten, daar na den terugtocht 8. ... Lb4—d6 of ook 8. ... Lb4—e7 wit door 9. e3—e4, d5×e4; 10. Pc3×e4, bekende wendingen van de half-Slavische verdediging in een nog gunstiger stadium dan gewoonlijk, bereiken zou.

9. b2×c3

Dd8—c7

Na 9. ... Dd8—e7 (wat toch ook den tegenstoot e6—e5 zou voorbereiden) zou kunnen volgen 10. Pf3—e5, terwijl nu zoowel de functie der voorbereiding van e6—e5, als ook de functie der verhinderende van Pf3—e5 vereenigd is.

Stelling na 9. ... Dd8—c7.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

10. Pf3—d2

Daar wit zijn stelling voor zeer sterk houdt en op het reeds vermelde potentieele voordeel van zijn loopers pocht, die vroeg of laat tot actie zullen komen, besluit hij te laveren. Indien in plaats daarvan b.v. beiden in het centrum opwaarts rukken (10. Dd1—c2, e6—e5; 11. e3—e4, d5×e4; 12. Ld3×e4, Pf6×e4; 13. Dc2×e4, f7—f5; 14. De4—c2, e5—e4) zou wit niet slechts zijn looperspaar inboeten, maar ook werkelijk terrein in het centrum verliezen. (Terrein prijsgeven of verliezen maakt een groot verschil in het schaakspel uit, evenals trouwens in iederen strijd.)

Vanzelfsprekend moest een zoo weinig schablone-achtige strategie wel doordacht worden en dus liep de wijzer van Euwe's klok een heel stuk verder.

10. ...

e6—e5

Niet slechts verheugt zwart zich het eerste (ja zelfs als eenige) het centrum te openen en hierdoor kond te doen van een soort initiatief, hij moet er ook gebruik van maken, daar bij een rustige ontwikkeling de reeds geciteerde troeven van wit (compact centrum en looperspaar) langzamerhand zich zullen doen gelden.

11. Lc1—b2

Als wit den verderen opmarsch van den zwarten pion als voor zich nadeelig zou beschouwen, kon hij dezen door de contrabeweging 11. e3—e4 een halt toeroepen, b.v. met de voortzetting: 11. ... d5×e4; 12. Pd2×e4, Pf6×e4; 13. Ld3×e4, f7—f5; 14. Le4—c2. Hij houdt het echter voor voordeliger den storm in het glas water van den tegenstander te laten uittrazen en voorloopig achter zijn gepantserd front een volledige mobiliseering door te zetten.

„Een looper werkt ook dan, als hij niet loopt!” is een hypermoderne strategische leer.

11. ...

c3—e4

Zwart heeft geen andere keus, als hij zijn spel dynamisch wil opbouwen. Daarbij is juist Aljechin de grootste levende kunstenaar om electro-magnetische werkingen te voorschijn te roepen! („En denkt ge, dat ik dat ook niet kan?” zou Keres hier met het volste recht

mogen vragen, als hij niet te bescheiden was.)

12. Ld3—e2

In de hoop eenzijdig door een spoedig volgende f2—f3 den zwarten voorpost op e4 te vernietigen en anderzijds door een snelle afwikkeling ... c4×d5, c6×d5, c3—c4, de werking van zijn voorloopig afgesloten dame-looper te vergroten. Zooals bekend, zijn twee ingesloten loopers nog steeds twee loopers! „Uw loopers zijn beide dood!” zeide men eens tegen Janowsky. „Ik zal ze wel tot leven brengen!”

antwoordde grinnig de Franco-Poolsche grootmeester. Zooals bekend, wist Janowsky met het looperspaar buitengewoon virtuoos te opereeren, waarom men in de jaren 1915—1925, toen hij in New York woonde, in plaats van de uitdrukking „two bishops” de uitdrukking „two Jan's” gebruikte).

12.

b7—b5

Gezien de reeds vermelde strategische dreigingen om de stelling op te rollen, zoowel op de c-lijn als op de f-lijn, neemt zwart op den uitersten dame-vleugel zijn toevlucht tot geweld. Hij hoopt door tactische „Witze” en finessees zich staande te houden.

Stelling na 12. ... b7—b5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

13. c4×b5

c6×b5

14. a3—a4!

Een na lang nadenken in scène gezet intermezzo. Het Danaërgeschenk 14. Le2×b5 wordt onder dank afgewezen, daar daarop zou volgen 14. ... Ta8—b8; 15. Lb5×d7, Lc8×d7; 16. Ta1—b1, Pf6—g4; 17. g2—g3, Dc7—c6 enz. dat niet slechts een inderdaad troosteloos looper op b2, maar ook heftige aanvalskansen voor zwart op de verzwakte stelling van den witten koning zou opleveren. Men ziet hoe Aljechin's concepties door levende kracht beziel zijn! Gelukkig voor den tegenstander behoeft hij zich deze voortzetting niet te laten opdwingen.

14. ...

b5×a4

Geen keus. Heel in de verte heeft zwart nu een vrijen pion op de a-lijn tot zijn beschikking, maar daarvoor heeft wit als equivalent meer vrijheid in het centrum verkregen.

15. c3—c4!

Oplossingsstrategie. Men ziet hoe het zwaartepunt van den strijd na den 12en zet van zwart naar den uitersten damevleugel verplaatst is.

15. ...

d5×c4

16. Pd2×e4

Na 16. Le2×c4 zou eerst recht 16. ... Pb6 volgen.

16. ...

Pd7—b6

Duidelijke taal.

Zwart maakt van de gelegenheid gebruik den pion, dien hij tijdelijk gewonnen heeft, voor eenige vereenvoudigingen en verschuivingen van de gevaars-zone te benutten. (Het principe van de caleidoscopische verandering van het beeld van den strijd om de vast omliggende strategische plannen van den tegenstander te verhinderen, is tegenwoordig zeer geliefd.)

De tijd sprak hier een duidelijke taal. Wit: 1 uur 6 minuten (een zich ten volle verdiepen!) en slechts 30 minuten voor zwart (dus een poging om de geheimen der stelling op speelsche of vlotte wijze te onttraadselen en de klippen te omzeilen).

17. Pc4×b6

Wit moet zoo snel mogelijk den pion a4 terugwinnen.

17. ...

a7×b6

18. Ta1×a4

Lc8—d7

Hoe meer de stelling vereenvoudigd wordt, des te meer moet zwart, het moge paradoxaal lijken, zich daarin verdiepen. Tijd van wit 1 uur 15 min., zwart reeds 51 minuten.

Een andere mogelijkheid ware 18. ... Ta8×a4; 19. Dd1×a4, Pf6—g4; 20. Le2×g4, Lc8×g4; nu zijn wel is waar loopers van ongelijke kleur op het bord en hebben, bij schijnbaar vereenvoudigde stelling, beide spelers nog een vrijpion voorhanden, doch niettemin verkrijgt wit superieure kansen door ... 21. Tf1—c1, Dc7—d8 om zoo mogelijk naar g5 te komen en tot een directen rochade-aanval te komen; 22. Da4—c6 met dominerende stelling.

19. Ta4×a8

Tf8×a8

Zwart heeft al het menschenlijk mogelijke

gedaan om de partij „een gezicht te geven”. Een vrijpion op b6 als compensatie voor den gedekten vrijpion d4; vrije werking voor zijn beide lichte officieren (Ld7 zoowel als Pf6), verder in het bijzonder een trotsche open lijn voor den geëmancipeerden toren!

20. Dd1—b1!

Na deze kunstige manoeuvre, waarbij de dame verschillende functies opgedragen wordt, wees de klok van wit een verbruik aan van 1 uur 25 min. en voor zwart 53 min.

De strekkingen van den tekstzet zijn de volgende. 1. Het verhinderen van Ta8—e2. 2. Het ruimen van het veld c1 voor een eventueel Tf1—c1 (de in het schaakprobleem zeer bekende en bewonderde idee van „Healey”). 3. Indirecte aanval van den geïsoleerden pion e4 (waardoor b.v. de mogelijkheid 20. ... Pg4?, wegens 21. Le2×g4, Ld7×g4; 22. Db1×e4 wordt uitgeschakeld).

20. Ta8—e8

„Overdekking” van het zwakke punt e4, waarbij tegelijkertijd een enger contact tussen de eigen stukken wordt tot stand gebracht.

21. Tf1—c1 Dc7—d6

Zoolang de vrijpion van wit goed gecontroleerd (eventueel zelfs gestopt) blijft, is hij niet gevaarlijk. De plastic der stellingen neemt verflauwende vormen aan. Echter kan in weerwil van het gereduceerde materiaal de strijd steeds weer opvlammen. De stut van de zwarte stelling vormt haar trouwe looper op d7, maar rust zal zwart slechts zoo lang toegestaan zijn als de witte damelooper op b2 niet actief aan den strijd zal deelnemen. Zulk een algemeene diagnose heeft voor zoo'n onrustigen en strijd lustigen geest als Aljechin slechts een relatieve waarde, daar hij elk oogenblik nog op zuiver tactische finesses loert.

22. Db1—c2 h7—h6

Eerst na lang nadenken gespeeld. Na 22. ... Pf6—d5 ware 23. Dc2—b3 onaangenaam. B.v. 23. ... Dd6—b4; 24. Db3×b4, Pd5×b4; 25. Te1—c7, enz. Een opmerking voor minder sterke spelers: 22. ... Tc8? 23. Dc8†, Lc8; 24. Tc8† en wint.

Of 22. ... Pg4; 23. Lg4; 24. Dc8 met terreinwinst voor wit. Op al deze gronden is het duidelijk, dat — of men nu amateur of wereldkampioen is — het vormen van een uitlaatventiel voor den koning steeds nuttig kan zijn.

23. Dc2—e7

Wit wil, het bekende homoeopathische principe volgende (similia similibus) de toenemende innerlijke vereenvoudiging der stelling, met uiterlijke vereenvoudiging, d.w.z. door afruilen, in overeenstemming brengen.

Na 23. Db3 zou zwart nu met 23. ... Pg4; 24. Lg4; 25. Tc8 of 23. ... Pd5.

24. Te1×c7 Dd6×c7

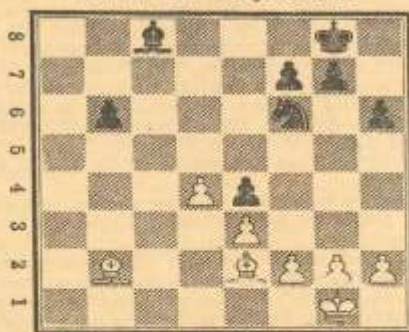
24. Te1×c7 Te8—c8

Na het opruimen van de zware artillerie (dames en torens) ontstaat een zeer leerrijke dans van vier lichte officieren.

25. Te7×c8† Ld7×c8

Stelling na 25. ... Ld7×c8.

Zwart: dr. Aljechin.

26. f2—f3

De systematische dr. Euwe kan tevreden zijn, dat hij dezen tot het systeem behoorenden zet eindelijk toch heeft weten te bewerkstelligen. Zwart stond voor een zware beslissing, die hij slechts na lang nadenken vermocht te nemen.

26. f2—f3 Lc8—b7

Hier is de werking van den looper grooter dan op f5.

27. Kgi—f2 Pf6—e8

Het anders in eindspelen zoo geliefde centraliseeren der koningen gaat hier niet op, omdat na 27. ... Kf8; 28. La3†, Ke8; 29. Lb5†, Kd8 (beter in ieder geval Pd7); 30. Lf8, zwart een pion zou verliezen.

28. Lb2—a3

De ontwakende looper.

Zonder zulke heldendaden te verrichten als de looper van Aljechin in de vorige partij, wil deze looper een nuttige bezigheid ontwikkelen.

28. Lb7—d5

29. La3—e7† f7—f5

30. f3×e4 f5×e4

31. Le7—d8 Pe8—d6

Over de lijken, die op de wegen blijven liggen (pion b6) mag men niet treuren!

32. Ld8×h6 Pd6—c4

33. Lb6—c7 Kg8—f7

34. h2—h4 g7—g5

De verbittering, waarmee beide tegenstanders strijden, is bewonderenswaardig. Alle drie tot nog toe gespeelde partijen vertoonen veel meer schaakkunst dan die van de vorige

match. De klokken vertoonden vrijwel denzelfden stand. Wit 2 uur 11 min. Zwart 2 uur 9 minuten.

35. Le2—h5† Kf7—e7

(Niet 35. ... Kf6?, wegens 36. Ld8†, Kf5, 37. g4†, Ke6; 38. hg5: en wit heeft een tweeden pion gewonnen).

Zwart heeft voorloopig alles gedaan, wat in zijn vermogen lag ... de vrijpion d4 is gestopt (waardoor ook de witte pionnenmeerderheid in het centrum voorloopig verlamd is), verder is door g7—g5 een wig in de stelling gedreven. Er is echter een nadeel hieraan verbonden, omdat eventueel later een weg open ligt naar de zwakte h6.

36. Lh5—g4† Ld5—b7

(36. ... gh4?; 37. Lf4 en nu wordt niet slechts de hoekpion gewonnen, maar ook de eigen zwakke pionnenbasis e3 nog een keer gedekt, zoodat de witte koning mobiel wordt).

37. Lc7—e5

De door den vorigen zet (die den vijandelijken koning op een afstand houdt) fijn voorbereide manoeuvre. De beide compagnons hebben prachtig samengewerkt.

37. Pe4×e5

Gedwongen om niet den pion h6 of eventueel g5 te verliezen. Nu komt het tot een spannend duel der loopers.

38. d4×e5 g5×h4

Een tijdelijke vreugde.

39. Kf2—g1 Lb7—a6

40. Kgi—h2 Ke7—f7

Hier werd de partij afgebroken. Zoals men ziet heeft zwart zich op zijn tijdig voorbereide stellingen teruggetrokken. Een „Siegfried”- of een „Sigismund”-linie? Dat is de vraag.

Siegismund

(Nadruk verboden).

Vierde partij Euwe-Aljechin

BEIDEN SPEELDEN IN EEN WILDEN STIJL.

De dans der paarden van Aljechin.

WEER DE SLAVISCH VERDEDIGING.

Zoowel Euwe als Aljechin lanceerde weer nieuwtjes.

ZOOALS te voorzien was, stelt deze match aan de beide tegenstanders de hoogste eischen, echter niet zoozeer aan den geest als wel aan hun zenuwen. Het op het oogenblik bereikte resultaat 2-2, geeft hun beiden een moreelen steun. Daarbij kan Aljechin er zich over verheugen, dat hij in de tweede, zoowel als in de derde partij, door het schaakgeluk begunstigd werd. Beide malen trad deze „begunstiging“ op bij den aanvang der afwikkelingsfase. Dat was in de tweede partij na 22. Dc2—d2 (in plaats van Dc2 naar f5); verder in de derde partij na 37. Lc7—e5 (in plaats van Lc7—b2), daar beide malen, direct daarop, het uiteindelijk eindspelschema ontstond, en wel: T + L + vijf pionnen tegen T + P + vijf pionnen in de tweede partij. En in de derde partij L plus drie pionnen aan beide zijden.

Dr. Euwe van zijn kant, kan zich gelukkig prijzen, dat hij in alle drie partijen zijn gevaarlijken tegenstander in toom hield en daardoor zich ten volle als wereldkampioen kwalificeerde.

Ook het publiek — ja, de heel schaakwereld! — mag zich verheugen, dat alle partijen op een onverwacht hoog peil, zoowel van kunnen als willen staan! Ook voor de aanwezige schare van grootmeesters was het aangenaam te zien, hoe de beide tegenstanders zich inspanden om theoretisch nieuw land te ontdekken en daarom met nieuwtjes (die wel is waar, zooals zoo menig nieuwtje) oeroud zijn, de wetenschap te dienen. In het teeken van deze feiten begon de vierde partij.

Slavische verdediging van het Geweigerd Damegambiet.

Vierde partij, gespeeld 12 October 1937.
Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

EERSTE FAZE: BEKENDE SCHEMA'S.

1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6

Bij dezen zet moet een toeschouwer naar het comité zijn gelopen om te weten te komen of het hier ging om een „vrije“ of misschien toch een „theoretische“ match, waarbij de beide tegenstanders zich verplicht zouden hebben in het kader der Slavische verdediging te blijven.

— Wees toch niet zoo sarcastisch!, luidde het antwoord. Spoedig zult ge zien, hoe de Indische en Spaansche openingen er uit zullen vliegen!

3. Pg1—f3	Pg8—f6
4. Pb1—c3	d5×c4

Dit „aangenomen“ Slavische gambiet werd in het bijzonder door den grooten theoreticus Alapin (zij het dan ook met ontoereikende argumenten) aanbevolen, waarna Aljechin in het Londensche toernooi 1922, de heele speelwijze tot grooten bloei bracht.

5. a2—a4	Lc8—f5
6. Pf3—e5	e7—e6

Euwe blijft zijn bij de tweede partij genomen besluit trouw.

7. f2—f3

Aljechin wil echter eenige variatie aanbrenge. Op den onmiddellijken uitval 7. Lc1—g5 volgde, zooals bekend, in de tweede partij niet passief 7. Lf8—e7, maar naar het voorbeeld van een consultatiepartij Aljechin en dr. Seitz tegen Bogoljubow en Orbach, Wiesbaden 1929: 7. Lf8—b4!

7.	Lf8—b4

Dat deze uitval van den looper in alle tot nog toe gespeelde vier partijen voorkwam, is wel pikant. Na onmiddellijk 7. c6—c5, volgde in de derde matchpartij Aljechin—Bogoljubow 1929: 8. d4×c5, Dd8×d1; 9. Ke1×d1, Lf8×c5; 10. e2—e4, Lf5—g6; 11. Lf1×c4, Pb8—c6, met gelijk spel, echter ware in plaats daarvan 8. e2—e4!, Lf5—g6; 9. Lc1—e3, Pb8—c6; 10. Pe5×c6, b7×c6; 11. Lf1×c4 meer geschikt om openingsvoordeel voor wit te voorschijn te brengen.

8. Lc1—g5

Na 8. e2—e4 brengt 8. Lf5×e4; 9. f3×e4, Pf6×e4, allerlei gevaren voor wit mede, zonder evenwel dat er reeds een definitief oordeel over de correctheid van dit offer van zwart door de theorie geveld werd. De tekstzet dreigt echter, nu het zwarte paard gebonden is, met 9. e2—e4, Lf5—g6; 10. Pe5×g6, h7×g6; 11. e4—e5, te winnen.

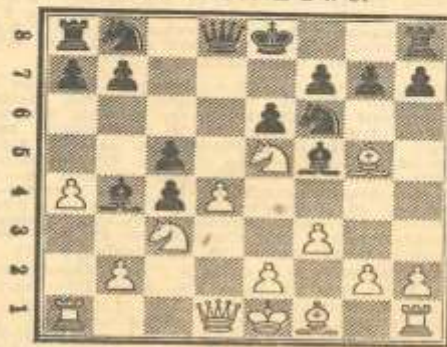
8.

Hiermede wordt iets nieuws beproefd. Anders komt ook 8. Dd8—a5; 9. Ta1—c1, b7—b5! (beter dan 9. Pd5; 10. c4: enz.); 10. e2—e4, Lf5—g6; 11. h2—h4, Pf6—h5 enz. met niet zeer duidelijke situaties in aanmerking. Slecht ware in ieder geval de onmiddellijke dekking van den „gambietpion“, door 8. b7—b5?, wegens 9. e2—e4, Lf5—g6; 10. Pe5×g6, h7×g6; 11. e4—e5 en wit wint.

Men begrijpt nu, dat zwart de aan het slot van de vorige opmerking vermelde dreiging van den tegenstander in het centrum: e2—e4—e5, door een vleugeldemonstratie tracht te pareren. Nadat de zetten tot nog toe in een snel tempo elkander opvolgden, en in totaal slechts tien minuten in beslag namen, werd het tempo beduidend langzamer.

Stelling na 8. c6—c5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

9. d4xc3

Uitgaande van de grondstelling: het betere is de vijand van het goede, besluit wit die afwikkeling te bereiken, die in de opmerking bij den zevenden zet van zwart uitgevoerd werd en die hier (na de gevolgde ontwikkeling van den witten looper naar g5) voor wit nog gunstiger zou zijn.

9.

Dd8—d5!

In plaats van echter met 9. Dd8xd1?, 10. Talxd1, Lb4xc3; 11. e2—e4, Lf5xe4; 12. Lf1xc4 enz. de hegemonie van wit te erkennen, brengt dr. Euwe een zeer elegante verbetering van de heele speelwijze van zwart in praktijk. Zuiver technisch gesproken, wordt hierdoor de gambietpion, zoover als het mogelijk is, gehandhaafd.

10. Dd1xc3

Daar zijn vooruitgeschoven paard aangevallen is, heeft wit geen keus. In weerwil van den zoo vroegtijdigen ruil der dames, wordt het beeld van den strijd juist thans zeer levendig.

10.

e6xd5!

De pointe, waardoor zwart zijn houvast in het centrum versterkt. Daarentegen zou na 10. Pf8xd5 het antwoord 11. Lg5xd2! niet slechts het bedreigde punt c3 nog eens dekken, maar ook de vork f7—f8 ontwijken en daarna door e2—e4 het overwicht in het centrum verkrijgen.

11. e2—e4

Wit moet en wil zijn toevlucht nemen tot heldhaftige maatregelen. Indien hij bv. speelt: 11. 0—0—0, zoo volgt eenvoudig 11. Lb4xc3; 12. b2xc3, Lf5—e6; en zwart staat sterk. De strategie van Aljechin is echter daarop gebaseerd de eventuele „wetenschappelijke“ plannen van zijn tegenstander door bliksemsnelle tactische verrassingen onmogelijk te maken.

11.

d5xc4

Geen gelukkige gedachte ware vanzelfsprekend het vrijwillig prijsgeven van terrein door 11. Lf5—e6, wegens 12. Lg5xf6, g7xf6; 13. e4xd5!, Le6xd5; 14. Lf1xc4!, Ld5xc4; 15. Pe5xc4, Lb4xc3; 16. Pc3—e4, Lc5—b4?; 17. Ke1—f2, Ke8—e7; 18. Th1—d1, en in weerwil van het gelijke materieel, zit zwart in de zorgen.

12. Pe5xc4!

Meer voor de hand lag wel is waar 12. Lf1xc4 (om een nieuw stuk in het gevecht te brengen), maar dan zou na 12. 0—0, de afruil 13. Lg5xf6, g7xf6; wegens het verdrijven van Pe5 het voordeel van de looperontwikkeling verloren gaan. Bv. 14. Pe5—g4 (het eenige veld, want indien 14. g2—g4? dan 14. Lc8!) 14. Lf5xg4, (of ook eerst 14. e4xf3) 15. f3xg4, Pb8—d7 enz. in het voordeel van zwart.

12.

0—0

Wegens de dreiging 13. Pc4—d6?, heeft zwart geen keus en moet hij voor alles zijn koning uit de gevaarlijke zone verwijderen.

13. Lg5xf6

g7xf6

14. 0—0—0

Wit besluit in een z.g. grooten stijl te spelen en voert te gaan om het gewicht van den strijd te zoeken in een druk in het centrum. Na 14. Pc4—d6 zou zwart vanzelfsprekend niet angstig 14. Lf5—c8, maar bewust van zijn doel 14. Lf5—g6 antwoorden en daarmee meer ruimte dan de tegenstander controleren. (Men mag niet vergeten, dat hij nog in het gelukkige bezit van het looperpaar is. Over den zaligen genialen Janowsky vertelt men de volgende anecdote. Toen een belastinginspecteur hem eens vroeg, „wat bezit u?“, antwoordde de Franco-Pool trotsch: „Een paar loopers!“).

14.

e4xf3

Met 14. Lb4xc3; 15. b2xc3, zou zwart wel is waar de vijandelijk pionnenstelling nog slechter dan de zijne maken, doch daarvoor de potentieele invloedssfeer van zijn strijddrachten verkleinen. Voor beide partijen komt het in deze niet al te wilde stelling vanzelfsprekend niet aan op de hulpeloze structuur der geïsoleerde pionnen, maar op het ophoopen van dreigingen ten einde hier of daar een concreet voordeel te behalen, want wetenschappelijk gesproken, staan beide partijen slecht!

Bij deze gelegenheid zij geconstateerd, dat alhoewel beide tegenstanders slechts „gesloten“ opingen kiezen, de strijd zeer snel „open“ wordt en bijna zooals in de gambietpartijen, met directe dreigingen werken.

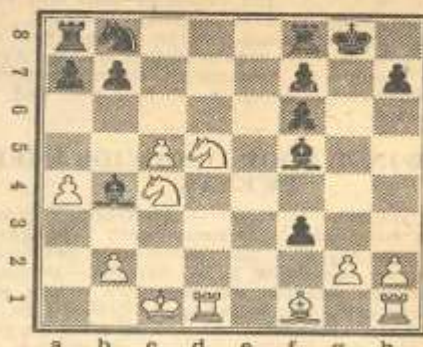
DERDE FAZE: DANS DER PAARDEN.

15. Pc3—d5

Men ziet nu b.v., dat wit een soort Noorsch gambiet op den koningsvleugel (15. f3xg2; 16. Lf1xg2 enz.) tot stand wil brengen. Het ideaal en centraal geposteerde paard van wit, dreigt naar vier richtingen: Pb5:, Pc7, Pe7f, Pf6:f. Meer kan men ook zelfs niet van een Aljechin's paard verlangen.

Stelling na 15. Pc3—d5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

15.

Pb8—c6

Het paard van Euwe gaat nu ook een woordje meepraten. De bedenktijd: 31 min. voor wit en slechts 22 min. voor zwart, toonde duidelijk aan, dat zwart geen groote keus aan tegenzetten had, daar hij bijna den heelen tijd, zooals reeds vermeld, onder den druk van directe, ja zelfs brutale dreigingen staat.

16. g2xf3

Eindelijk een zet, die wel is waar geen directe dreiging ontwikkelt, maar aan het materieel evenwicht denkt. Dit geeft den tegenstander aanleiding een keuze te bewerkstelligen uit eenige mogelijke antwoorden. (bv. 16. Kg8—g7, of 16. Lf5—e6) zoodat na den werkelijk gedanen zet

16.

Lb4xc3!

de verhoudingen van den bedenktijd zich belangrijk wijzigden. Slechts 37 min. voor wit en volle 49 min. voor zwart!

Drievoudig voordeel.

Dat de tekstzet werkelijk een nauwkeurige analyse vereischte, zal het vervolg der partij toonen. Daar hij (waarschijnlijk geheel tegen dr. Aljechin's verwachting in) toelaatbaar is, heeft hij een drievoudig voordeel: 1e. Hij wint

een pion. 2e. Het snijpunt van de open g-lijn (nl. veld g1) wordt bewaakt. 3e. Hij behoudt het alleen-zaligmakende looperpaar. Reeds lang had ik mij voorgenomen den lezer een „beoordeling der stelling“ aan te bieden. Echter kwam ik in deze „kwikzilver“-partij er nog heelemaal niet toe, daar de beelden van den strijd ononderbroken caleidoscopisch veranderen!

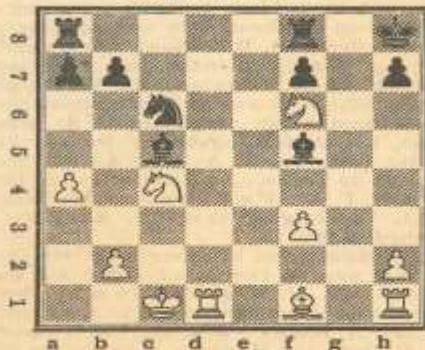
17. Pd5xf6?

Kg8—h8

Een soort dreiging van zwart is nu: Pc6—d4, benevens Pd4—b3 mat! Wit had hier 50 min. verbruikt, zwart 59 min.

Stelling na 17. Kg8—h8!

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

VIERDE FAZE: DWAALLICHTEN.

18. Td1—d5

Indien wit ten volle rekening had gehouden met de elegante riposte van zwart, zoo had hij den optimistischen tekstzet (die eenvoudig bij helder daglicht een looper hoopt te overen!) wel nagelaten. „Wie ziet verder?” Dit is bij een match de hoofdzaak.

In plaats van den tekstzet was eerder 18. Lf1—d3 te verwachten om de onaangenaam wordende diagonaal b1—h7 den tegenstander te ontnemen, of ook Pf6—e4 om de troepen van den tegenstander lastig te vallen. Door op een andere manier tot vereenvoudiging te komen, kon wit ook de volgende wending kiezen: 18. Pf6—d7, Lf5×d7; 19. Td1×d7, b7—b6 waar bij echter de looper van zwart een sterke stelling zou blijven innemen. Een ontsparing zou 18. Pc4—d6? veroorzaken, wegens 18. Lc5—e3†; 19. Td1—d2, Le3×d2†; 20. Kc1×d2, Ta8—d8 en wint.

18. Pc6—d4!!

Prachtig gecombineerd. De looper f5 is nu direct en de andere looper op c5 indirect gedeekt.

19. Pf6—e4

Nu moet wit, goed of kwaad, toch tot vereenvoudigingen overgaan. Na 19. Pf6—d7, Lf5×d7 (natuurlijk niet 19. Tf8—c8? wegens 20. Lc5:, Tc5:; 19. Td4:); 20. Td5×d7, zou zwart niet angstig 20. b6 antwoorden (wegens 21. Pe5, f6?; 22. Pf7†, Kg7?; 23. Tg1 mat!!), maar met 20. Pd4×f3 zijn beiden lichten officieren (Lc5 en Pf3) een goed emplot ver schaffen.

19. Lf5×e4

20. f3×e4

Wit had 1 uur 21 min. gebruikt en zwart 1 uur 11 min.

20. Ta8—d8

De niet uitgenoodigde gast (die volgens een Russisch spreekwoord erger is dan een Tartaar!) wordt vriendelijk verzocht zich te verwijderen.

21. Pc4—e5

Daar na 21. Td8:, Td8:; zwart bovendien nog de open d-lijn zou beheerschen, geeft wit er de voorkeur aan de zaak ingewikkeld te maken. Nu dreigt hij voor alles 22. Td8:, Td8:; 23. Pf7:†.

21. Td8×d5

22. e4×d5 Tf8—e8

Daar noch 22. Td8? (wegens 23. Pf7:†) noch 22. f6 (wegens 23. Pd7, Tc8; 24. Kb1†,

Le7; 25. Lh3 enz.) noch 22. Kg7 (wegens 23. Hg1†) noch zelfs 22. Ld6 (wegens 23. Pc4, Td8; 24. Pd6:, Td6:; 25. Lc4 enz.) voor zwart voordeelig is, wil hij door den pikanten torenzet zoo spoedig mogelijk de situatie doen opklaren. Een onderneming, die niet voor de volle honderd procent zekerheid verschaft, ware 22. f7—f5, om dezen eventueel waardevollen pion te behouden.

De klokken toonden hier 1 uur 40 min. voor wit en 1 uur 25 min. voor zwart.

VIJFDE FAZE: ONTSPANNING.

23. Pe5×f7†

Kh8—g7

24. Pf7—g5

Het werk van dezen heldhaftigen looper loopt ten einde. Wit had hier 1 uur 53 min. bedenktijd verbruikt.

24.

h7—h6

Doelloos zou geweest zijn 24. Tel†; 25. Kd2, Lb4†; 26. Kd3 en de witte koning komt beter in het spel.

25. Pg5—e6†

Nu echter zou de zaak voor wit, in geval 25. Ph3, Tel†; 26. Kd2, Pf3† enz. zou volgen, veel onprettiger worden. Daarom besluit de anders zoo strijd lustige ex-wereldkampioen tot een ontspanning over te gaan.

25.

Pd4×e6.

De beide paarden reiken elkaar de hand en verlaten feestelijk het bord. De nog op het bord staande loopers van ongelijke kleur bewijzen, dat in Frankrijk thans verkorting van arbeidstijd is ingevoerd.

26. d5×e6

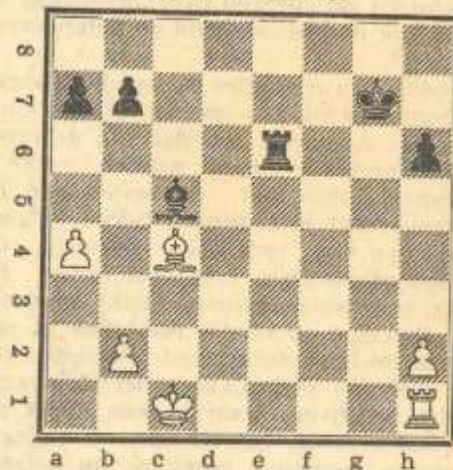
Te8×e6

27. Lf1—c4

De eerste zet van den witten koningslooper in deze partij! — Hier dacht de wereldkampioen 20 minuten na en bood daarna remise aan, wat aangenomen werd. — Een prachtige partij.

Slotstelling na 27. Lf1—c4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

DE WERELDKAMPIOEN SCHIEP EEN KUNSTWERK.

**Wereldkampioen heeft
besten vorm
gevonden.**

**ZWARTE KONING GING
STERVEND TEN
ONDER.**

**Eindelijk geen Slavische
verdediging.**

ZAL na de twee wilde vredeverdragen nog een derde verwoede remise ontstaan? Of zal de booze makker... toeval al deze vooruitbereningen omverwerpen? Zullen de tegenstanders ook verder in staat zijn den blundercoëfficiënt ook in de toekomst in toom te houden? Is er voor den zwartspeler, waar zulke ervaren practici en methodici aan het woord zijn, geen mogelijkheid zich gewelddadig te bevrijden en den tegenstander te overrompelen?

Dit zijn de vragen, die voor den aanvang der vijfde partij niet slechts de gemoederen van de meesters en de kenners, maar ook van de beginners beroerden. Het antwoord luidde: Euwe heeft zijn besten vorm gevonden en schept kunstwerken.

In een door Aljechin aangenomen damegambiet (waardoor openbaar werd, dat de wereldkampioen de Slavische verdediging niet meer vertrouwt en dat hij anderzijds geen bijzondere nieuwtjes meegebracht heeft!) scheen vervolgens dat alles zich zulver schematisch ontwikkelen zou.

Toen echter dr. Euwe de bijna onmerkbaar openingszetten van den tegenstander als fouten brandmerkte en tot een buitengewoon levendige „bewegingsveldslag“ overging, was dit van epische grootheid. Indien men dus voor een bloemlezing van schaakpartijen over het aangenomen damegambiet een modelpartij noodig heeft, dan weet men nu, welke men nemen moet: deze vijfde revanche-partij, die in strategisch opzicht op wondervolle wijze toont, hoe het witte centrum levend kan worden (c3—e4—e5) en hoe de zwarte koning stervend moet ondergaan! Voor hen, die de wet der opeenvolging najagen, kunnen wij er op wijzen, dat dit de tweede Haagsche overwinning was. (Men ziet toch duidelijk, dat „dierentuin“ methodischer is dan „diergaarde“!). Voor hen echter, die steeds naar nieuwe feiten zoeken, zijn er twee aan te wijzen: 1e. Eindelijk geen Slavische variant en 2e. zwart kwam in adembeklemmenden tijdnood.

Nu nog iets! Ongetwijfeld zullen vele amateurs niet rustig kunnen slapen, wanneer hun niet precies medegedeeld wordt, waar de beslissende fout of fouten van den verliezer achen. Het ging hier om zeer fijne, bijna onmerkbaar nuances. 1e. In plaats van 7. Pb8—c6 (welke druk op d4 slechts een hersenschim was en welks positie later bleek wankel te zijn) verdiende of 7. Lf8—e7 of echter in een scherper stijl 7. b7—b5; 8. Lc4—b3!; Lc8—b7; 9. Tf1—d1!, Dd8—b6 enz. de voorkeur, met houdbaar spel.

2e. In plaats van het gewoonlijk toelaatbare hier echter (ten gevolge van den reeds vermelden paardzet) liever te vermijden tempo-verlies 8. Lf8—e7, was het in dergelijke stellingen gebruikelijke wegtrekken van de dame naar c7 of eventueel naar b6 te beproeven. (Daarentegen is het vertrouwen in de afruilmanceuvre 8. c5—c4; 9. Lb3—c2, Pc6—b4 geschokt, wegens 10. Tf1—d1, Pb4×c2; 11. De2×c2 en wit heeft talrijke dreigingen om in het centrum door te breken).

3e. Alles bijeen genomen blijft natuurlijk nog de vraag open, of het experiment 3. a7—a6 in plaats van het gebruikelijke en goed burgerlijke 3. Pg8—f6 maar liever niet nagelaten had moeten worden, daar menige autoriteit van meening is, dat de heele strategie a7—a6 benevens b7—b5 op zwakken bodem staat. (Een „sterilisering“ van vele gevaren voor zwart werd in Bern 1932 door Flohr vertoond. 1. d4, d5; 2. c4, dcl; 3. Pf3—Pf6; 4. e3—e6; 5. Lc4; c5; 6. 0—0, en nu niet 6. a6 noch 6. Pc8 maar 6. c5×d4 en hoe nu wit ook terugneemt volgt toch 7. Pb8—c6 met niet te miskennen evenwichtstoestand).

4e. De psychologische hoofdfout van den uitdager bestond echter nog daarin, dat hij niet voor den dag is gekomen met nieuwe geestelijke wapenen.

Vijfde partij van de match, gespeeld 14 October 1937.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5

Het is merkwaardig, dat nog geen van de beide tegenstanders naar Indië wilde trekken. (‘. Pg8—f6) maar met de rustige, Europeesche speelwijze genoegen neemt.

2. c2—c4 d5×c4

Een stap voor- of achteruit? In ieder geval ziet men, dat: 1e. de Franco-Rus voorloopig van de Slavische zone als zwartspeler genoeg heeft! 2e. Hij in plaats van het woeste labyrint van de orthodoxe verdediging (2. e7—e6; 3. Pb1—c3, Pg8—f6 enz.) rond te wandelen, liever de remisehaven van het aangenomen damegambiet zou willen bereiken.

Het aangenomen damegambiet heeft inderdaad in de laatste jaren ten volle het burgerrecht bij het tournoïre repertoire veroverd, daar het tot aan den 18den zet (en zelfs nog verder!) een veilige existentie voor zwart waarborgt! Echter volstrekt geen eere burgerrecht, daar de daarbij aangewende ontwikkelingschema's meestal slechts weinig afwisseling voor de fantasie bieden.

3. Pgl—f3 a7—a6

Daar Aljechin bij de volgende zetten geen speciale wegen betreft, maar de normale wegen inslaat, moet men aannemen, dat hij hier den gewonen zet 2. Pg8—f6, in het bijzonder daarom vermijdt, om de dan mogelijke voortzetting van Botwinnik, 4. Dd1—a4 uit te schakelen. Tegen deze Botwinnik-voortzetting heeft men verschillende antwoorden geprobeerd:

4. Pb8—d7 (partij Botwinnik—Lasker Moskou 1935)

4. Lc8—d7 (partij Bolbochan—Böök, Stockholm 1937)

4. Dd8—d7 (partij Aljechin—Fine, Kemer 1937) en zelfs

4. Pb8—c6 (partij Tartakower—Reynolds, Ostende 1937)

zonder echter dat de taak van zwart ten volle op bevredigende wijze opgelost kon worden!

4. e2—e3

„Rust“ is niet slechts de eerste burgerplicht,

maar ook de eerste plicht van een wereldkampioen. Met „nervieuze“ voortzettingen, zoals 4. e2—e4 of 4. a2—a4, zou men volstrekt niet meer, maar stellig minder bereiken.

4. Pg8—f6

Maar ook de anders zoo onstuimige Aljechin wil, zooals reeds vermeld, zich in het normale vaarwater blijven bewegen in plaats van met 4. Lc8—g4 de zg. verbeterde (of verslechterde?) Zweedsche variant opnieuw te beproeven, zoals hij dit in de jaren van zijn „Sturm

en Drangperiode" deed. De nieuwste openingsanalyse heeft nl. aangetoond, dat na 4. Lc5-g4; 5. Lf1xc4, e7-e6, wit noch als in de derde partij Bogoljubow-Aljehin 1933 met 6. h2-h3?, Lg4-b5; 7. Pb1-c3, Pg3-f6; 8. 0-0, Pb8-c6 enz., noch als in een partij Axelsson-Aljehin, Örebro 1933 met 6. 0-0, Pg3-f6 enz. voortzet, maar door den scherpden dame-uitval 6. Dd1-b3!! in het voordeel komt.

Bv. 6. Pb8-c6; 7. d4-d5! enz.; of 6. Lg4-f3; 7g2xf3 enz. of 6. b7-b5; 7. Pf3-e5!, Lg4-f5; 8. Lc4-e2, dreigende Le2-f3. Men ziet dus, dat de theoretische keuken der schaakmeesters op een heksenkeuken lijkt, waar dezelfde zotten en plannen door een kleine, bijna onmerkbaar verschuiving, plotseling nieuwe kracht verkrijgen!

5. Lf1xc4 e7-e6
6. 0-0 c7-c5
7. Dd1-e2

Slechts door deze bekende manoeuvre (de dame maakt plaats voor den toren, terwijl zijzelf haar ideale veld op e2 inneemt!) verkrijgt het schema van het aangenomen damegambiet eenige plasticiteit, daar zwart geen symmetrische opstelling kan bereiken.

7. Pb8-c6

Klassieke wegen.

"Dus vooral de klassieke wegen blijven bewandelen!" denkt Aljehin en wil daarom de veel meer verantwoordelijk uitzienende ontwikkeling van zijn damepaard naar d7 heelemaal niet in aanmerking doen komen, alhoewel deze ontwikkeling door de in de zaal aanwezige grootmeesters Grünfeld en Reshevski aanbevolen werd.

8. Pb1-c3

Zooals bekend, behoeft wit het slaan op d4: 8. c5xd4 wegens 9. Tf1-d1 heelemaal niet te vreezen.

In een partij Elisakases-Flohr, Hastings 1934-1935 gebeurde echter desniettemin 8. Tf1-d1, met de voortzetting 8. b7-b5; 9. Lc4-b3 (ook het intermezzo 9. d4xc5, Dd8-c7; 10. Lc4-d3, Lf8xc5 enz. werd dikwijls beproefd, zoo bv. in een matchpartij Botwinnik-Flohr, die remise werd) 9. c5-c4 (niet echter 9. Db6 wegens 10. a4!) 10. Lb3-c2, Pc6-b4 (zwart tracht vanzelfsprekend verlichting te brengen in zijn spel) 11. e3-e4 (nog scherper is 11. Pc3, Pc2; 12. Dc2; Lb7; 13. d5) 11. Lc8-b7; 12. d4-d5! enz. met vlot spel in het centrum.

In plaats van door den tekstzet de marschroute van zijn damepaard (naar c3 in plaats van eventueel naar d2) thans reeds voor te schrijven, bevelen vele autoriteiten allereerst 8. a2-a3 aan, waarbij dan na 8. b7-b5 zeer gedegen 9. Lc4-a2 kan volgen.

8. b7-b5
9. Lc4-b3

Met 9. Lc4-d3? zou wit de d-lijn voor zijn eigen toren maskeeren en daardoor het consumeren zonder eenige compensatie van zijn d-pion door 9. c5xd4 toelaten. Overigens staat deze looper ook werkzamer op b3 dan op d3.

9. Lf8-e7

Op den zeer plausibel uitzienenden zet 9. Lc8-b7 volgde in een partij Grünfeld-Lenner, Weenen 1934, 10. Tf1-d1, b5-b4 (ook op 10. Dc7 ware de doortocht 11. d5! zeer sterk) 11. d4-d5!, e6xd5; 12. Pc3xd5, Pf8xd5; 13. Lb3xd5, Dd8-c7; 14. b2-b3 en wit heeft tastbare voordeelen verkregen. Zijn opstelling is verre superieur.

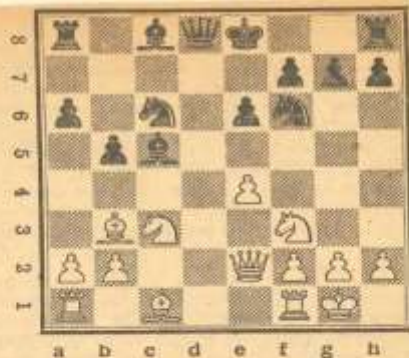
In angstige spanning wachtte de sympathieke Weensche grootmeester of misschien „zijn" speelwijze toch nog in deze matchpartij aangewend zou worden.

10. d4xc5

Als groote kenners van deze zeer dikwijls gespeelde variant, zijn de beide grootmeesters klaarblijkelijk er op uit de schaakwereld de objectief beste route te toonen. Het tempo, dat wit door de manoeuvres in stappen Lf8-e7xc5 wint, moet voor het verlevendigen van het centrum (e3-e4) benut worden.

10. Le7xc5
11. e3-e4

Zie vorige opmerking. Nu begint eigenlijk een nieuwe partij. Alle witte stukken staan klaar voor het gevecht (en zelfs voorzien met eventuele parachutes!) Ook de thans ontwaakte damelooper van wit streeft naar het vrije veld. Het wildst gedraagt zich echter de infanterist Elvier: „Ik wil bloed zien!" hoort men hem roepen. Ook het verschuiven der stoelen werd bij dezen zet weer storender dan ooit.

11. b5-b4

Daar wit (b.v. op 11. 0-0 met 12. e4-e5, Pf6-d7; 13. Pc3-e4 enz. er op uit is, ruimte in het centrum te veroveren, tracht zwart de bedoelingen van wit door een „cavaleriegevecht in overzichtelijk terrein" te dwarsboomen. Dus ook het als geestdoodend uitgekregen aangenomen damegambiet kan zeer levendig worden als het door werkelijke strijdnaturen toegepast wordt; dat dr. Aljehin vanouds een strijdnaam was, is wel algemeen bekend, maar in deze match toont ook de wetenschappelijk gevormde dr. Euwe deze eigenschappen, die in het schaakspel het meest bewonderd worden, te bezitten. Niet voor niets werd ook in het tournooi te Baden de triomf van den strijder Keres door iedereen bejubeld.

12. e4-e5

Vanzelfsprekend en toch zeer fraai, daar het slagveld nu van het getrappel der vallende paardenhoeven vervuld is.

Hier zag men den leermeester (of scholier?) van den wereldkampioen Maroczy stralend van vreugde achter de tafel zitten.

12. b4xc3

Nadat zwart met den vorigen zet b. gezegd had, moet hij thans wel c. zeggen. Na 12. Pf6-d5? zou 13. Pc3xd5, e6xd5; 14. Dc2-c2 onmiddellijk winnen. (B.v. 14. Dc7; 15. Ld5; Lb7; 16. Le3 of zelfs nog sterker, 16. Lg5 enz.)

13. e5xf6

Oog om oog, paard om paard! 13. gTxf6
Zwart speelt niet 13. Dd8xf6 in de hoop, dat de zwarte dame van d8 uit beter verschillende gevarenszones kan controleren. Op f6 zou zij wel is waar schijnbaar meer agressief staan (controle van het punt c3) daarentegen echter aan eventuele aanvallen (door b.v. Lg5) blootstaan.

Verder ziet de tekstzet er uit als het eventuele begin tot een tegenaanval langs de open-g-lijn. Maar het blijkt spoedig, dat wit zeer vast het heft in handen houdt! De volgende fraaie variant zou kunnen ontstaan na 13. Dd8xf6; Bv. 14. Dc2-c4 (een voortzetting, die aan den geest van de stelling ontleend is!) 14. c3xb2 (of bv. 14. Df6-e7; 15. Lc1-e3 met een elegante winst van een stuk voor wit!) 15. Dc4xc5!, b2xc1 D. (ook 15. b2xa1 D. beslist. Bv. 16. Dc5xc6!, Ke8-f8; 17. Lc1-a3!, Kf8-g8; 18. Dc6-e8 mat; of 16. Kd8; 17. Td1! met verovering van de beide zwarte dames; of 16. Ld7; 17. Da8-f, Ke7; 18. La3 mat!!) 16. Ta1xc1, Lc8-d7; 17. Lb3-a4, Ta8-c8; 18. Tf1-d1, Df6-e7; 19. Dc5-b6 en de stelling van zwart begint stervenstreken te vertoonen.

Hier wezen de wijzers van de klok 37 min. voor wit tegen 1 uur 2 min. voor zwart.

„Heeft dr. Euwe dan in zoo'n korten bedenk-tijd zulk een „symphonie" van offerwendingen kunnen voorbereiden en doordenken?" zal men zich sceptisch afvragen.

„Voorzeker", luidt het antwoord, „in zooverre hij door de „moeder-logica" (zooals de Oudgrieksche held Antaeus uit de moederaarde) steeds nieuwe krachten en inspiraties put!"

14. Dc2-c4

Ongehoorde dynamiek.

Het tactische motief der beide zwarte ongedekte, in de lucht hangende officieren, geeft wit aanleiding met de eenvoudigste middelen een ongehoorde dynamiek te ontwikkelen. In de gehele volgende fase komt zwart letterlijk niet meer aan het woord, maar slechts tot het antwoord „Jawel, mijnheer de leeraar!"

14. **Dd8-b6**
Om niet slechts den looper c5, maar ook het paard op c6 te dekken. Na 14. **Dd8-e7** zou 15. **Lc1-e3!** een beslissende uitwerking hebben en na 14. **c3xb2**; 15. **Lc1xb2** zouden wederom nieuwe krachten ontketend worden. Bv. 15. **Dd8-b6**; 16. **Ta1-cl** en wint.

15. **De4xc3**
Wit ruikt naar tempowinst een nog steeds gevaarlijken tirailleur uit den weg, opent hierbij de deur van de c-lijn, vermijdt daarbij eigen pionnenzwakten, valt de zwakte op f8 aan en bewijst dus, dat ook zeer „eenvoudige“ zetten, zeer „fraai“ kunnen zijn!

16. **Pc6-d4**
Hij snakt naar lucht, die hij door het ruilen van stukken hoopt te verkrijgen. Zijn berekening ware juist als niet later in de partij een tusschenzet alle berekeningen overboord zou werpen (in het scheppen zoowel als uitbuiten van zulke „tusschenpoints“ bestond juist de grootte van Aljechin!) Meer tegenstand bood 15. **Lc5-e7**. Echter boezemt ook dan vanzelfsprekend de situatie van zwart volstrekt geen vertrouwen in.

16. **Pf3xd4** **Lc5xd4**
Hier wees de klok 53 min. voor wit en 1 uur 11 min. voor zwart aan.

17. **Lb3-a4**
Als eerste „onvriendelijke“ handeling berooft wit den zwarten koning van het recht der rochade en dwingt hem zich in het midden van het bord te begeven, met de vraag: „Waarom hebben mijn getrouwen mij in den steek gelaten?“

17. **Ke8-e7**
Inderdaad ware na 17. **Lc8-d7** de voortzetting 18. **La4xd7**; **Ke8xd7**; 19. **Tf1-d1**, **e6-e5**; 20. **Lc1-e3**, **Th8-c8**; 21. **Le3xd4**, **e5xd4**; 22. **Td1xd4**, voor zwart vernietigend. Een hellevaart ware vanzelfsprekend ook 17. **Ke8-f8**; 18. **Lc1-h6**, **Kf8-g8**?; 19. **Dc3-g3** mat.

Stelling na 17. **Ke8-e7**.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

18. **Lc1-e3!**
De elegantste zet in alle vijf tot nog toe gespeelde matchpartijen.

Zoals reeds eerder aangeduid worden met de allereenvoudigste strijdmiddelen de schokkendste werkingen bereikt.

18. **Ld4xc3**
Zwart hoopt, dat het zonder de dames toch niet in den „fortissimo-stijl“ kan voortgaan. Echter wordt deze hoop door de onverbidde-lijke gebeurtenissen te niet gedaan. Onderzoeken wij de andere mogelijkheden.

a. 18. **Ld4xc3**; 19. **f2xe3**, **e6-e5** (anders is het punt f6 niet te dekken) 20. **Ta1-d1** (deze voorbereidende zet is nog sterker dan 20. **Da3f**, **Dd6**; 21. **Dxd6f**, **Kd6**; 22. **Tf6f**) 20. **Ke7-f8** (zwart probeert het met de vlucht van den koning) 21. **Dc3-a3**, **Kf8-g7**; 22. **Td1-d6**, benevens **Td6xf6** en wit moet winnen.

a. 18. **e6-e5**; 19. **Dc3-a3**, **Db6-d6**; 20. **Da3xd6**, **Ke7xd6**; 21. **Tf1-d1** en niet wordt slechts een vitale pion veroverd, maar ook de zwarte koning in het nauw gebracht.

c. 18. **Th8-d8**; 19. **Le3xd4** (een te mager voordeel ware 19. **Da3f**, **Dd6**; 20. **Ld4**, **Da3**; 21. **Lf6f**, **Kf6**; 22. **ba3**;) 19. **Db6xd4** (of 19. **Td4**; 20. **Lc6**, **Tb8**; 21. **Tad1** met domineerende stelling) 20. **Dc3-a3**!, **Dd4-d6**; 21. **Da3-h3** met voortdurende verontrusting van de strijdmiddelen van den tegenstander. In ieder geval zou de keuze op deze speelwijze moeten vallen, aangezien zij de laatste verdediging biedt.

19. **Le3xb6** **Lc3-e5**
Om op het verschrikkelijke schaak 20. **Lb6-c5** den koning met den eigen looper te beschutten (20. **Lc5-d6**). Inderdaad ware het los slaan 19. **Lb2**: gelijk staande aan zelfmoord. 20. **Lc5f**, **Kd8**; 21. **Tfd1f**, **Kc7**; 22. **Ld6f**, **Kb6**; 23. **Tab1**, **Ka5**; 24. **Lc6** enz.

De klokken tikten 56 min. voor wit, 1 uur 31 min. voor zwart.

20. **Ta1-d1**
De voorbereiding van het verschrikkelijke schaak op c5 had een schilderachtigen achtergrond. Eerst thans besloot dr. Euwe het podium te verlaten en in de zaal een blik te werpen op het demonstratiebord, waarop zijn beide loopers er bijzonder dreigend uitzagen. Intusschen streek dr. Aljechin eenige malen met de hand door zijn haar en dacht 16 min. na alvorens hij tot den volgende zet besloot.

20. **Ke7-f8**
Dus vlucht van den koning? Niet 20. **Le5-d6** wegens 21. **Td1xd6**! **Ke7xd6**; 22. **Tf1-d1**, **Kd8-e5**; (22. **Ke7?**; 23. **Lc5** mat) 23. **La4-c2** (door dezen „stillen zet“ wordt 24. **Lc7** mat gedreigd, zoodat de arme koning, indien hij door 23. **f5**; 24. **Ld4f** zijn toren h8 niet verliezen wil, verdere reizen in het land van den vijand moet ondernemen! 23. **Ke5-f4**; 24. **Lb6-e3**, **Kf4-g4** (24. **Ke5** 25. **f2-f4** mat).

25. **f2-f3** en het „opgejaagde wild“ komt er niet meer levend af. Den na verhouding taai-aten tegenstand bood 20. **f5-f5**.

21. **f2-f4**
Achtervolging van den eenigen officier, die zwart beschermen kan, alsook tegelijkertijd uitbreiding van de witte actiezone.

21. **Le5xb2**
Na 21. **Lb8** kon op zijn minst 22. **Lc6** beslissend zijn.

22. **Tf1-f3**
Een prachtig schoolvoorbeeld hoe de dreiging

sterker is dan de uitvoering. Niet slechts zweeft thans behalve het doodsoordeel over den zwarten looper b2, ook het verlies van den zwarten toren h8 in de lucht. Bv. 23. **Td1-d8**, **Kf8-g7**; 24. **Tf3-g3** benevens **Td8xh8**.

22. **Lc8-b7**
De gruwelijke dans der loopers wordt voortgezet. Tijd van wit 1 uur 21 min., zwart 2 uur 5 min.

23. **Tf3-g3**
En reeds wederom zulk een vreedzame stille, hoffelijke en bescheiden zet met verschrikkelijke werking: 24. **Lc5** mat.

Stelling na 23. **Tf3-g3**!
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

23. **Lb2-a3**
Noodgedwongen, maar niet uit eigen beweging geeft zwart een vol stuk weg, wat in de schaak-esperantotaal der meesters „opgeven“ betekent. 23. **Ta8-c8** had geen nut, wegens 24. **Td1-d8**, **Kf8-e8** (of: 24. **Td8**; 25. **Lc5f** benevens mat.) 25. **Td8-d7**, **Ke7-f8**; 26. **Td7xb7** met spoedig volgende winst. Nog zij opgemerkt, dat de klok 1 uur 28 min. voor wit aanwees en 2 uur 20 min. voor zwart. (Volgens het spreekwoord „een ongeluk komt zelden alleen“, bovendien nog een acute tijd-nood van 10 min. voor 17 zetten).

24. **Tg3xa3**
En thans nog slechts negen minuten voor zestien zetten. De zetten kan men natuurlijk nog wel doen, maar waar blijft de trouwe looper?

24. **Th8-g8**
25. **Ta3-g3**

Met een vol stuk meer tracht wit geen kunststukken uit te halen, maar slaat hij de stukken er af, anders had hij nog wel met 23. Lc5f, Kg7; 26. Tg3 enz. een tempo kunnen winnen en met zijn anderen toren op de zevende lijn kunnen binnenvallen (Tb7).

25. Tg6xg3
26. h2xg3 Lb7-d5

27. La4-b3

Nog een vijand minder!

27. Ld5xb3
28. a2xb3 Kf8-e8

Daar Aljechin nog steeds in den grootsten tijdnood is, heeft hij geen tijd om op te geven. Anders bood zich hier de beste gelegenheid aan, daar zijn hoop, om door 29. Tb8 een pion te winnen, toch wegens 30. Td6, Ke7; 31. Lc5, Tb5; 32. b4 enz. tot niets zou leiden.

29. b3-b4 Ta8-b8
30. Lb6-c5 Tb8-c8

Wederom met de hersenschimmige dreiging 31. a6-a5. Klaarblijkelijk gaat het er hier voor den uitdager slechts om de sportieve vraag of hij het tot de tijdcontrole kan uithouden.

31. Td1-a1 Tc8-c6
32. Kgt-f2 f6-f5

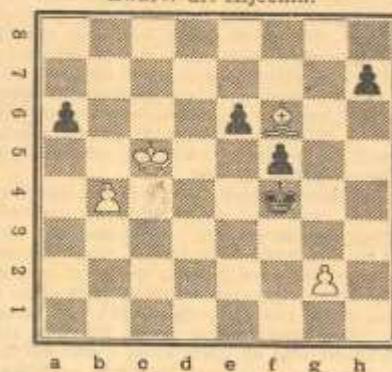
33. Kf2-e3 f7-f6
34. Ke3-d4 Ke8-f7
35. Kd4-c4 Kf7-g6
36. Ta1-d1 Kg6-b5
37. Td1-d6 Goed doorgerekend.
37. Tc6xd6
38. Lc5xd6 Kh5-g4
39. Ld6-e7 Kg4xg3
40. Le7xf6 Kg3xf4

Hier werd de partij afgebroken en dr. Euwe schreef den volgenden zet in het couvert op: Kc4-c5. Echter gaf zwart na beraadslaging met zijn secondant de partij op.

Een technisch hoogstaande partij!

Stelling na 41. Kc4-c5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

WANNEER MEN ZICH VERWONDERT.

HET eens zoo beroemde legioen, de schare onversaagden, die het Oranje-elital meer dan eens tot groote daden wist aan te moedigen, schijnt met groot verloop te zijn gegaan, heeft zich wellicht reeds in het voetbal-Bronbeek teruggetrokken.

De schaakcompagnie bleek gisteravond zeer vele uitvallers te hebben, maar de enkele honderden, die verloren in de Haagse Dierentuin-zaal, samengroepten, hadden door het enkele feit van hun aanwezigheid en hun medeleven met de beide matadors, ondanks alle stilteborden, meer gedruisch dan goed schijnt te zijn voor de geconcentreerde hersenpijniging, welke het schaakspel blijktbaar is. Zoodat het maar goed is, dat het schaaklegioen nog niet is uitgevonden.

Uw schrijvende dienaar, die bij deze vijfde partij met een blank schaakgeweten is komen binnenvallen, heeft zich over veel te verwonderen gehad en waar hij onderhand niet praten mag, doet hij dit verwonderen op papier. Zoo begrijpt hij niet, waarom het publiek, dat per hoofd een gulden geofferd heeft, eigenlijk niet mag hoesten en waarom de comitésleden wel met krakende schoenen mogen rondlopen. Comitéleden loopen namelijk rond — en schudde in het voorbijgaan vele handen — of zij zitten achterin en lezen de toekomst uit kleine fonkelende glaasjes.

Bij een verwarmingsradiator, nuchter surrogaat voor den huiselijken haard, heeft mevrouw Euwe zich geïnstalleerd, ostentatief met den rug naar alles wat schaak of schaker is, dan wel naar iets schakerigs zweemt, en schrijft brieven. Elegant vrouwtje in het zwart, niet minder geabsorbeerd in haar bezigheid dan haar man op het podium over de witte en zwarte stukken. Bij haar in de buurt bevinden zich drie tafeltjes en rond ieder zitten vijf personen van het mannelijk geslacht. Strak starend naar een schaakbord. Twee zitten af en toe minutenlang, met geloken oogen — dat zijn de eigenlijke spelers — de andere drie zitten er bij als de vleesch geworden rimpel.

Drie tafeltjes met hetzelfde aspect... het schaakspel blijkt de menschelijke eenvormigheid te bevorderen en nog een zoo'n wedstrijd in ons land en Nederland zou wel eens vele

eenvormige menschen kunnen gaan bevatten. Een soortgelijkschakeling via de b4-velden.

De menschen die het weten kunnen vertellen mij, dat Euwe dezen avond opvallend minder stoelvast is en wanneer hij in de zaal gaat zitten om op het demonstratiebord het geval eens van verre te bekijken, kijken zij elkaar veelbetekenend aan. Even later begint Aljechin krulletjes te draaien boven zijn ooren en zij die het kunnen weten, interpreteren dit als een aanwijzing van hooge spanning onder zijn hersenpan. Het wordt er even stil van en Piet Hein behoeft geen stilte meer te sissen en kan zich bepalen tot het bijhouden van het demonstratiebord.

Kent u dezen Piet Hein? Een hupsche blondgelokte jongeling wiens naam nationaal-historische herinneringen oproept. Op de linker label van zijn colbert is het meest nationale onderscheidingsteeken gespeld: een fonkelend rijwielplaatje, nationaal symbool-bij-aanstek van het beden.

Men zou het schaakspel ook hersenathletiek kunnen noemen, in ieder geval kent men er eindspurt.

Men ga maar na: Van halfzeven tot tien uur waren twintig zetten gedaan, daarna volgden er in ongeveer een halfuur tien.

Dan is het doodstil geworden in de zaal — menschen met weinig fantasie laten onder zulke omstandigheden een speld vallen en hooren die dan — zelfs een onbewogen Euwe krijgt kleur op de wangen en het wordt ongezellig leeg op de borden. Ten minste, de honderd procent schaakleek vindt het jammer van al die mooie stukken, die niet meer mee mogen doen, maar hij heeft zich laten vertellen, dat zoo nu eenmaal het spel is. Dat is dus, om weer tot het uitgangspunt terug te keeren, anders dan met het voetbalspel, waar het niet is zooals het behoort, wanneer met minder spelers geëindigd wordt dan de strijd was aangevangen.

En dan te elf uur, komt de 40ste zet en het einde van dezen avond. Euwe staat op en kijkt vroolijk rond, Aljechin zet zich met een zorgeloosheid naast zijn secondant en snel analyseren zij de eventuele voortzettingsmogelijkheden voor zwart. Euwe trekt zijn regenjas aan en demonstreert aan kleinen kring op het wedstrijdboard, onderwijl op Aljechin's gezicht de verbeterden trekken zich dieper groeven.

Even voor halfwaalf staat Aljechin op, zegt iets, uit de zaal onverstaabaar, er schudt Euwe de hand, die ook nu een begin van applaus met een berwerend gebaar onderdrukt.

Zesde partij van den strijd

om den wereldtitel schaken.

VIERDE ZET VAN EUWE leidde tot verlies.

NIEUWE VARIANT VAN ALJECHIN.

Euwe's antwoord hierop
was onvoldoende.

OPENING IN GAMBIETSTIJL.

EEN Slavische partij, die heelemaal niet Slavisch werd! In plaats van een positioneel manoeuvreren, is de partij in haar vroegste stadium een „overstromingsgebied” geworden, waarbij alle sluizen geopend werden. Men mag wel zeggen, dat dr. Euwe met vuur gespeeld heeft en veel te gemoetkomend gevechtsterrein van zijn onverschrokken tegenstander heeft opgezocht, waarin juist dr. Aljechin zoo uitblinkt.

Op de „tulpen”-variant 4. e2—e4 (in plaats van het anders gebruikelijke 4. e2—e3, of 4. a2—a4) was 4. b7—b5 het natuurlijke antwoord, daar daarop 5. Pb5:7, cb5; 6. Df3 nog minder zin dan anders gehad zou hebben, omdat de toegang tot den toren a8 door den eigen pion e4 verstopt werd.

In plaats daarvan opende dr. Euwe met 4. e7—e5 wóó breed het centrum, dat hij later zijn stelling niet meer wist te consolideeren. Waarom liet dr. Euwe zich tot den schablone-achtigen zet 4. e7—e5 verlokken? Waren het de stoornissen van buiten af, zooals de beginnende onrust in de zaal?

Op een dergelijke wijze werd dr. Lasker in een partij van zijn revanche-match met dr. Tarrasch door het plotseling ontbranden van het magnesium van een fotograaf van zijn stuk gebracht en deed hij eveneens op zuiver instinctieve wijze een zet in de opening, die zijn stelling onmiddellijk compromitteerde!

Of was het eerder een tekort aan geestelijk evenwicht, dat hem dreef de partij in onrustige banen te brengen? Het meest waarschijnlijke is misschien wel een zekere onderschatting van den nog steeds grooten tegenstander, zoowel als van diens groote vindingrijkheid in het stadium der opening. In soortgelijke stellingen van het aangenomen damegambiet (n.l. na 1. d4—d5; 2. c4—dc4; 3. Pc3 of 3. e4) wordt wel 3. e7—e5! met succes gespeeld.

In de partij waren reeds de beide ontwikkelingszetten van wit, n.l. zoowel Pb1—c3 als e2—e4, gedaan, hetgeen wit de mogelijkheid bood na 4. e7—e5! in plaats van met den slechts nivelleerenden zet 5. e4×d5 voort te zetten, het veel werkzaamere, ja eigenlijk beslissende 5. Lf1×e4 te kiezen. Daarbij zij er verder op gewezen, dat de strategie van wit den stempel der genialiteit droeg.

Slechts van een geniaal spelenden Aljechin riskeert dr. Euwe te verliezen. Dit is de slotsom, die men uit de tot nog toe gespeelde zes partijen, waarbij beide tegenstanders nek aan nek voorwaarts schrijden, mag trekken. Hun wederzijdsche moed is nog ongebroken. „Faites vos jeux, messieurs!” roept hun het schaaknoodlot toe.

Slavische verdediging van het Geweigerd Damegambiet, gespeeld te Haarlem, 16 October 1937.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. d2—d4

d7—d5

2. c2—c4

c7—c6

Over dezen zet, die tot nog toe in deze match nog „slechts” vijfmaal gespeeld werd,

Dr. A. Aljechin.

ontwikkelde zich tusschen enkele toeschouwers het volgende gesprek:

— De meesters spelen zoo alleen maar om de voorspelling van „De Telegraaf” te volgen. Op die manier wordt het een theoretische match over de openingen, maar het entreegeld, dat ik betaal, is heelemaal niet „theoretisch”!

— Wees integendeel maar blij en dankbaar, dat je, behalve mooie en diepzinnige partijen, ook nog onderricht krijgt in de juiste speelwijze!

— Ja, je hebt gelijk. Slechts begrijp ik niet, waarom men deze verdediging Slavisch noemt. Zoo'n land bestaat toch heelemaal niet. Wel bestaat Joegoslavië en Cechoslovakije, Polylavie

— Je denkt zeker aan een operette!

— Maak nu geen gekheid!

Op z'n Slavisch.

— Het beste bewijs, dat er geen land Slavië bestaat, is het volgende. Tracht eens iets op zijn Slavisch te zeggen.

— Ssst!

3. Pb1—c3

Terwijl dus dr. Euwe met zwart den moed der overtuiging toont en nog eens de z.g. hoofdvariant van de Slavische verdediging wil spelen: (Pf3, Pf6; 4. Pc3 enz.), wil wit eventueel toch andere wegen inslaan en na 3. Pg8—f6 misschien 4. Lc1—g5 of 4. e2—e3, Lc8—f5; 5. f2—f4 benevens Pg1—f3 probeeren. Intusschen wacht zwart heelemaal niet af wat wit wil doen, maar speelt hij zelfs iets aparts.

3.

d5×e4

Nadat de andere, gewelddadige voortzetting 3. e7—e5 (het tegengambiet van Winawer) incorrect gebleken is, beoogt de tekstzet slechts de mogelijkheid te pogen wit het initiatief te ontrukken. Men merke op, hoe onbevengend dr. Euwe met wit maar ook met

zwart zijn prestige tracht hoog te houden.

4. e2—e4

Na dezen zet stond dr. Aljechin vergenoegd op, waarbij hij zijn pull-over, met een zwarte kat op de borst, zoover mogelijk zichtbaar aan het publiek toonde. Na 4. e2—e3, zou onbevenging van de mechanische verdediging van den gambiet-plon door 4. ... b7—b5! kunnen volgen. B.v. a. 5. Pc3xb5? (dit ging langen tijd door als de weerlegging van b5, tot liet ten slotte zelf weerlegd werd!) 5. ... c6xb5 6. Dd1—f3; Dd8—c7! (in plaats van het tegenoffer 6. ... Pc6, speelt zwart in grooten stijl!) 7. Df3xa8, Lc8—b7; 8. Da8xa7, e7—e5! (met de krachtige dreiging 9. ... Pb8—c6, terwijl na 8. ... e7—e6, wat in een partij Szekely-Canal, Boedapest 1933, gebeurde, in ieder geval door 9. ... e4—d5, e6xd5 10. Da7—d4 de witte dame gered kan worden) 9. Lf1xc4 (wit moet den looper offeren, daar nu op 9. d4—d5 het antwoord 9. ... Lf8—c5! 10. d5—d6, Lc5xd6! enz. beslist) 9. ... b5xc4; 10. d4xe5, Pb8—c6, met uiteindelijk voordeel voor zwart.

b. 5. a2—a4, b5—b4; 6. Pc3—e4 (of: 6. Pc3—a2, e7—e6; 7. Lf1xc4, Pg8—f6; 8. Pgl—f3, met rustige ontwikkeling overgaande naar de onrustige hoofdvariant van de Slavische partij) 6. ... Pg8—f6, 7. Pe4xf6, e7xf6, en zwart hoopt op de bevrijding. Zie partij Asgerisson-Paul Schmidt, Stockholm 1937. (Deze nauwelijks 21-jarige student in de medelinen, Paul Schmidt, is, zooals bekend, sinds jaren een scherpe mededinger van Paul Keres voor het kampioenschap van Estland. „Wereldkampioen mag Keres nog eens worden, maar kampioen van Estland nooit!” is Schmidt gewoon te zeggen, die in het voorjaar een match gelijk speelde en in dit jaar te Pernau een schitterende eersten prijs won.

Rekening houdende met den genialen Paul Morphy, is men gewend in Estland Keres als Paul den Tweeden en Schmidt als Paul den Derden aan te duiden).

Ook met 4. a2—a4 (in plaats van 4. e2—e3) heeft wit in de gewichtige partij Fine—Euwe, Zandvoort 1936, ongetwijfeld nieuw land verworven. Zooals bekend, volgde daar 4. ... e7—e5!; 5. d4xe5, Dd8xd1!; 6. Pc3xd1, Pb8—a6; 7. e2—e3 (of ook naar een partij Braun—Matwejeff om het kampioenschap van Parijs 1936; 7. Ld2, Pc5; 8. Lb4, Le6; 9. Pc3, Pb3 enz. ten gunste van zwart). 7. ... Lc8—e6 en wit vermocht later deze partij slechts door het spreekwoordelijke Fine-sche geluk te redden!

4. ... e7—e5

Nu is de in den aanhef vermelde „tulpen”-variant in vollen gang. (Men lette op het kleurrijke beeld, dat de in het centrum geaccumuleerde vijf pionnen van wit en zwart vormen!)

5. Lf1xc4

De partij neemt een zeer open karakter aan.

5. ... e5xd4

Na 10 minuten bedenktijd gespeeld. Na 5. ... Dd8xd4 zou 6. Dd1—b3 den terugtocht 6. ... Dd4—d7 afdwingen.

6. Pgl—f3

Nadat de strijd, zooals reeds gezegd, geheel open werd, kan ook wit in den stijl der open gambietspelen opereeren. Zwart mag nu natuurlijk niet 6. ... d4xc3?? spelen, wegens 7. Lc4xf7, Ke8—e7; 8. Lc1—g5f, Pg8—f6; 9. Dd1xd8f, Ke7xd8; 10. e4—e5 enz. en daar zich dus groote wolken boven zijn koningsvleugel samenvakken, tracht hij naar een bekend strategisch recept en na 20 minuten nadenken, door een tegenstoot op den anderen vleugel van het slachveld zijn tegenstander in verwarring te brengen.

Stelling na 6. Pgl—f3.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

6.

7. Pc3xb5

b7—b5

Alles in vlotten stijl en in een nog vlotter tempo gespeeld. Wit gebruikte tot nog toe 4 min., zwart 42 min. De niet in te toomen „offervreugde” van het paard valt niet te missen. Na den terugtocht 7. Lc4—b3 (waardoor ook de mogelijkheid van een later Dd1—b3 uitgeschakeld zou worden) zou zwart met 7. ... Lf8—b4 zich bevrijden.

7.

Lc8—a6

Na 7. ... c6xb5 zou wit met het eenvoudige 8. Lc4—d5 aardsche goederen veroveren. Door den met den vorigen zet organisch verbonden uitval van den looper tracht zwart midden in het gevecht tegenspanningen te ontwikkelen.

8. Dd1—b3

Wit moet en wil natuurlijk in den offerstijl voortgaan, waarbij het trouwens slechts om een schijnoffer gaat.

8.

Dd8—e7

Slechts zoo kan het rondom het veld f7 ontstane vuur eenigermate gelocaliseerd worden. Na 8. ... La6xb5 zou 9. Lc4xf7, Ke8—d7 (9. ... Ke7?? dan De6 mat) 10. Lf7xg8 zonder kunstenaarmakerijen na te streven, het stuk met aardschokkende dreigingen teruggehaald worden. En indien 8. ... Dd7?? volgt met tempowinst 9. Pe5.

9. 0—0

Vele debatteerenden.

Wit kan zijn stelling rustig versterken, daar na 9. ... c6xb5 eenvoudig zou volgen 10. Lc4—d5, La6—b7; 11. Db3xb5f, waarmede het stuk teruggewonnen zou worden. Vermeld zij, dat dr. Euwe niet slechts tegen de oerkracht van de zetten van wit te strijden had, maar ook tegen de stijgende onrust van de opgewonden debatteerende aanwezigen, die de Concertzaal blijkbaar met een conversatiezaal verwisselden.

Zelfs de eloquentie van Euwe's secondant vermocht niet de gemoederen tot kalmte te brengen.

9.

La6xb5

Een vijand minder!

10. Lc4xb5

Pg8—f6

Vanzelfsprekend volgde het slaan op den vorigen zet door zwart volstrekt niet om zich een stuk onrechtmatig toe te eigenen (10. ... c6xb5?; 11. Db3—d5), maar slechts om den vijandelijken koningslooper, zij het slechts voor een klein oogenblik, van de diagonaal a2—g8 weg te lokken. De tekstzet beteekent ontwikkeling.

Na 10. ... De7—b7 zou eindelijk een werkelijk offerspel kunnen ontstaan: 11. Pf3xd4, (armzalig ware vanzelfsprekend 11. Lc4, Db3; 12. Lb3; 11. ... c6xb5 (11. ... Lc5?; 12. Lc6f met Damewinst) 12. Pd4xb5 (dreiging 13. Pd6f benevens Db7); 12. ... Db7—e7 (ook andere Damesetten brengen geen verlichting voor zwart, b.v. 12. ... Dd7; 13. Td1, of 12. ... Db6; 13. Le3 enz.) 13. Lc1—f4, met grooten druk tegen de vijandelijke stelling. Voor het doorrekenen van al deze verwickelingen had wit 39 min. noodig en zwart 56 min.

11. Lb5—c4

„Daar ben ik weer, mijnheer!” (Waarom herhaalt u steeds uw uitdrukkingen?, vroeg mij mijn vertaler. Ik herhaal niet, maar vernieuw ze, evenals de situaties zich ononderbroken opnieuw voordoen!, antwoordde ik, hoewel ik slechts te schrijven heb en niet tot spreken verplicht ben.)

11.

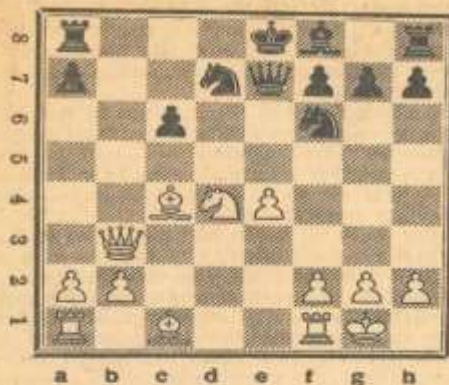
Pb8—d7

In deze gedrongen stelling heeft zwart nauwelijks een andere keus. Na 11. ... g7—g6 (om looper g7 benevens de korte rochade voor te bereiden) zou 12. Pf3—g5 het punt f7 bestormen, terwijl nu na 12. Pg5? eenvoudig 12. ... Pe5 redding zou brengen.

12. Pf3xd4

* Het handgemeen heeft slechts daartoe gediend, om een onbewaakte pion van den tegenstander te consumeren en een anderen (c6) te bedreigen. Nu tracht zwart echter tegen te pruttelen.

Stelling na 12. Pf3xd4.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

12. Ta8-b8
13. Db3-c2

Vanzelfsprekend niet 13. Pc6??, Tb3; 14. Pe7; Tb4 met winst van een stuk.

13. De7-c5

Om eindelijk tot de ontwikkeling van den damevleugel te komen. Opgemerkt zij, dat onmiddellijk na het verbreken van het rekenkundige evenwicht, wit eerder rustig en zwart daarentegen ondernemend geworden is. Zoo is het met den natuurlijken loop van alle wereldsche zaken. Ook de klokken liepen: Wit 1 uur 16 min. en zwart 1 uur 6 min. (Men ziet dus, dat bij de laatste zetten wit menig probleem had op te lossen. Zoo was o.a. in plaats van het realistische 13. Pd4; ook het stormachtige 13. e4-e5 mogelijk.

14. Pd4-f5

Manoeuvreren! Ook na 14. Lc1-e3 zou hetzelfde antwoord 14. Pd7-e5 volgen. Als wit echter 14. Pd4-b3 speelt, volgt 14. Dc5-h5 en de dame van zwart is in het spel, terwijl het paard van wit zich voortijdig teruggetrokken heeft.

14. Pd7-e5

Te veel zwakten.

Het „theoretische” probleem werd reeds lang opgelost, daar zwart de „tulpen”-variant 4. e2-e4 onderschat heeft en het scherpe antwoord 4. e7-e5 beter achterwege had kunnen blijven. Nu tracht dr. Euwe ook het „practische” probleem, nl. de stelling te houden, op de een of andere wijze op te lossen. Echter zijn in zijn stelling al te veel zwakten ontstaan. Te beproeven ware 14. g7-g6.

15. Lc1-f4

Wit wil alle spanningen van den strijd voor zich alleen opheffen. Mogelijk was — en dat bewijst, dat de strijd door beiden met groote innerlijke nervositeit gestreden werd! — 15.

Pf5xg7+ en in geval van 15. Lg7: volgt 16. Lf7+ met winst van de dame.

15. Pf6-h5

Vanzelfsprekend niet 15. Dc4; 16. Dc4: Pc4; 17. Lb8. De tekstzet ziet er heel mooi uit, daar hij om het bezit van velden strijdt. Echter leidt hij tot verdere ontgoochelingen voor zwart. Na 15. Td8 of 15. Tb7 zou opnieuw 16. Pf5xg7 kunnen volgen. Het naar verhouding minste van twee kwaden was 15. Pf6-d7.

16. Lc4xf7+

Begin van het einde, want wit veroverd nu onder vereenvoudiging der stellingen een tweeden pion. De volgende vier zetten werden dan ook bliksemsnel door beide spelers uitgevoerd.

16. Ke8xf7
17. Dc2xc5 Lf8xc5
18. Lf4xc5 Tb8-b5

Om door de tegen-dreiging 19. Lc5xf2+ benevens Tb5xe3 nog een zeker recht op verder strijden te behouden.

19. Le5-d6

De tegenstander mag niet meer op adem komen. Aljechin heeft deze heele partij met groote verve gespeeld.

19. Lc5-b6

20. b2-b4

Met de nieuwe dreiging 21. a2-a4.

20. Th8-d8

Een verloren zaak.

Met de tegen-dreiging 21. Tb5xf5. Een

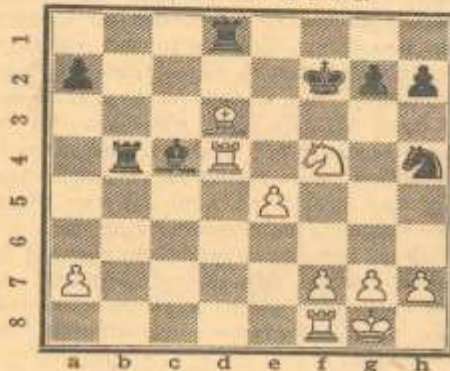
nuance beter was onmiddellijk 20. c6-c5. Echter strijdt zwart reeds klaarblijkelijk voor een verloren zaak.

21. Ta1-d1 c6-c5
22. b4xc5 Lb6xc5
23. Td1-d5

Deze binding moet ook den sterkste toewijken brengen. Zwart geeft op.

Slotstelling na 23. Td1-d5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

Na deze partij zal dr. Euwe zijn neiging om met zwart van de eerste zetten af te experimenteren, moeten herzien, daar Aljechin als geen tweede praktische kansen weet te benutten.

Leff Tartakower

(Nadruk verboden).

Aljechin geconcentreerd achter het bord.

Zevende partij uit den strijd: —————
Euwe—Aljechin.

Dr. Euwe ging te principieel te werk.

TEGENKANSEN VAN ZWART WERDEN ONDERSCHAT.

Geforceerd spel op winst van officieren.

ZWAKTEN IN HET CENTRUM.

In een wederom Slavisch verdedigde partij scheen het eerste stadium van de opening een schematisch verloop aan te kondigen. Bij den overgang naar het middenspel had echter dr. Euwe de eerbijdracht, hoe dan ook, goedaardig of wild, het voordeel van den witspeler te demonstreeren. „Fiat justitia, pereat mundus!” zeggen de juristen. „Fiat stukwinst, pereat koningsveiligheid,” meende dr. Euwe en hij zette zijn doel, nl. een vijandelijke looper te confisceeren, in weerwil van alle schijnbare en nog ongeziene gevaren, door! Maar ook de uitdager waakte. Deze boette wel is waar een officier in, maar verkreeg daarvoor een theoretisch equivalente compensatie van drie pionnen. Bovendien echter ook de praktische kansen, die een concentratie van twee torens en twee lichte officieren meebracht.

Daar dus de innerlijke logica van de door dr. Euwe bereikte winst van een stuk, niet geheel vaststond, verlamde dit zijn energie. In den spannenden slootstrijd tusschen de onzekere geworden geleerde-natuur tegen het in alle situaties — zoowel die van het schaakspel als die van het leven — opgewassen opportunisme van zijn tegenstander besliste het hogere schaaknodlot ten gunste van laatstgenoemde.

Het heeft den schijn, alsof iets dr. Euwe neerdukt. Waarom dan? Weg met alle eventuele organisatorische zorgen! Slechts één doel voor oogen houden: minder dogmatische doeleinden nastreven, maar liever de reële omstandigheden van den strijd voor oogen houden.

Slavische verdediging.

Zevende partij van de match, gespeeld op 19 October 1937 te Rotterdam.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5

2. c2—c4 c7—c6

Toekomstige generaties zullen ware veldslagen leveren over de vraag, of men deze opening het meest typeerend als de opening van Aljechin of die van Euwe moet noemen.

3. Pg1—f3 Pg8—f6

4. Pb1—c3 d5xc4

Tegen dit nemen in de Slavische partij zijn geen principieele bezwaren. Voor Aljechin, die zich in zijn pull-over met den „cyperschen kater” bijzonder op zijn gemak voelt en die reeds lang vóór zes uur in de zaal verscheen, luidt het parool met de zwarte kleuren zonder eenig experiment vol te houden. Voor Euwe daarentegen, die precies om zes uur de zaal betrad en die nog meer dan gewoonlijk een rustig en ernstig gezicht toonde, luidt de taak als witspeler, hier of daar een nieuwe schepende, zoo mogelijk dynamische idee in den strijd te brengen.

5. a2—e4

6. e2—e3

Lc8—f5

In plaats van het provocerende officieren-spel 6. Pf3—e5 (zoals dit in de ontmoetingen 1935 zoowel als in 1937 gebeurde) wordt hier een rustige methode gevolgd, die daarom echter geenszins minder solide is.

6.
7. Lf1xc4

e7—e6
Pb8—d7

Mobilisatie.

Hiermede wordt enerzijds een ontwikkelingszet gedaan, die aan den geest van de opening is ontleend, anderzijds echter de mobilisatie van den koningslooper, hetzij naar b4 of d6 of e7, nog voorbehouden: dus iets wat tot grotere elasticiteit van den opbouw der partij dient. Dat daarbij de rochade van zwart eerst iets later mogelijk zal zijn, is hier — waar den koning niets dreigt — van geen beteekenis.

8. 0—0.

Lf8—d6.

Na 10 minuten bedenktijd, en waarschijnlijk na tien dagen voorafgaande huiselijke analyses, besluit de uitdager in zekeren zin nieuwe wegen te betreden. Het gebruikelijkste is, zooals bekend, reeds sinds jaren de uitval 8. Lf8—b4, om het oprukken in het centrum (e3—e4) zoo lang mogelijk te verhinderen. Wel werden tegen 8. Lf8—b4 in de laatste jaren verscheidene arglistige systemen (beginnend met 9. Dd1—e2 of 9. Dd1—b3, of zelfs 9. Pf3—e5) uitgesponnen, waarom Aljechin er de voorkeur aan geeft behoedzamer op het schaakbord (dan b.v. op het podium) te manoeuvreren. De tekstzet (evenals de nog meer gereserveerde ontwikkelingszet 8. Lf8—e7) werd in het jaar 1932 beproefd, zonder echter goed te voldoen.

9. Dd1—e2

A tempo beantwoord. Nu moet zwart de van zelfsprekende dreiging e3—e4—e5 pareren.

9.

Pf6—e4

Het voordeel van deze „mechanische” verandering van den reeds vermelden opstoot (e3—e4—e5) bestaat er in, een vijand minder in het front te hebben en dus ook daardoor het slagveld iets overzichtelijker te maken. Met preventieve terugtochten van de loopers: 9. Lf5—g6 of 9. Ld6—e7 evenzoo ook met de verandering van richting 9. Lf5—g4, zou zwart na het antwoord van den tegenstander 10. e3—e4 den centenaarsdruk van dezen opstoot nog lang moeten bespeuren. Indien echter dr. Aljechin in de juiste stemming was om te experimenteren, zoo had hij kunnen beproeven 9. Pf6—d5 (b.v. 10. e4, Pc3: 11. bc3: 12. d5, cd5: 13. ed5: e5 enz.; of 10. Ld5: cd5: 11. e4, de4: 12. Pe4: Le4: 13. De4: Dc7 enz.).

10. Pc3xe4

Lf5xe4

11. Pf3—d2

Hij wil de plasticiteit van de stelling zoo lang mogelijk in stand houden. „De groote veeren-voudiger” Capablanca zou hier stelling 11. Lc4—d3 gespeeld hebben, zooals hij dit in een ongeveer zelfde stelling tegen Keres in Baden 1937 deed.

Zooals bekend heeft de Cubaan onlangs in een interview gezegd, dat hij eenige jaren geleden gemakkelijk tegen het heele Badensche gezelschap van grootmeesters simultaan had kunnen spelen! Overigens heeft Capablanca ook in het onlangs gehouden Badensche toernooi tegen de tegenstanders, tegen zijn pijn in den schouder, zoowel als tegen de veel te optimistische inzichten van zijn bruid, vorstin Tschagadajewa, simultaan moeten spelen. „Bij een volgend toernooi zal ik alle zorgen thuislaten: zeide hij onmiddellijk na het slot van het Badensche toernooi.

11.

Le4—g5

Geen bijzondere verwickelingen.

Hier wezen de klokken aan: 17 minuten voor wit en 15 minuten voor zwart, waaruit blijkt, dat de heele opbouw der partij voor beide tegenstanders zonder bijzondere diepten of verwickelingen verloopt. Hierdoor onderscheidt

zich deze partij van alle zes vorige, toen bij beide tegenstanders de bedoeling voorzat, door de een of andere onverwachte kneep in de opening den tegenstander uit zijn evenwicht te brengen!

Stelling na 11... Le4-g6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

12. e3-e4

Ongetwijfeld heeft wit hiermede den strijd om het bezit van het veld e4 in zijn voordeel beslist. Aan den anderen kant moet zwart in deze teruggehouden verdediging er van meet af aan rekening mede houden eenig terrein af te staan. In plaats van den tekstzet, die in de stelling past, kwam overigens nog menige andere zet in aanmerking, o.a. het brutale 12. f2-f4. Geen wonder dus, dat dr. Euwe op dit moment tamelijk lang nadacht, terwijl zijn tegenstander zich aan een naburige tafel zette om in een krant wat rond te neuzen.

12.

Ld6-c7

Nu hebben dus beide loopers van zwart gemakkelijke „zitplaatsen“ ingenomen, om het geheele terrein van uit de verte te overzien. Hoe staat het nu met het witte centrum? Is het sterk of is het zwak? „Hangend“ of drukt het? Dit zijn de vragen, waarop met den volgende zet van wit het antwoord zal komen.

13. Le4-b3

Bewegingsoorlog.

Na 10 minuten bedenktijd neemt dr. Euwe het besluit het centrumprobleem in dien zin op te lossen, dat hij den meest vlotten bewegingsoorlog verkiest. Na 13. e4-e5 zou de verandering van richting van den koningslooper van zwart 13... Lc7-b6 den achtergebleven pion d4 voor een lastig probleem stellen. Met 13. Tf1-d1 zou wit afzien van een eventueelen ruk langs de f-lijn. Mogelijk waren ook in plaats van den tekstzet — die den koningslooper uit voorzorg uit de vuurlinie terugtrekt — voorbereidende zetten, zooals b.v. 13. Kgl-h1, of ook 13. f2-f4 (b.v. 13... Lb6?; 14. f5 en wint. Echter speelt zwart vanzelfsprekend veel beter 13... Pd7-f6). Speelbaar was verder 13. d4-d5.

13.

0-0

Na 6 min. nadenken besluit zwart zijn kaarten nog niet open te leggen (met b.v. 13... Lc7-b6, of 13... Pd7-f6), maar vóór al het andere zijn koning uit de gevaarlijke zone te verwijderen. In aanmerking kwam ook 13... Dd8-h4, met de voortzetting 14. g2-g3 (niet 14. f4?; wegens 14... Lf4!; 15. g3, Dh3!; 16. Dh5: Le3!; benevens Lh5:) 14... Dh4-h5. Echter zou dit vanzelfsprekend geen bijzonder verlokende voortzetting voor zwart zijn.

14. f2-f4

Na 14 minuten nadenken besluit wit met een zoo breed mogelijk front te opereeren, daar met halve maatregelen (zooals 14. Pd2-f3) geen eerlijke oplossing van het probleem der stelling verkregen zou worden. Dr. Euwe behoort als schaakkunstenaar tot die spelers, die de ethische waarde van hun zetten onderzoeken en voor zichzelf niet in dubbelzinnige situaties willen geraken.

14.

Pd7-f6

De verbruikte tijd was 41 minuten voor wit en 39 minuten voor zwart.

Stelling na 14... Pd7-f6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

15. Lb3-c2

Nu ziet men, dat wit reeds eenige zetten vooruit een spel van „alles of niets“ heeft voorbereid, zoodat spoedig — evenals in de vorige partij — een wilde dans voor de deur staat. Tot een voorzichtig spel was vanzelfsprekend reeds geen mogelijkheid aanwezig, b.v. 15. De3?, Lb6.

15.

Dd8x4d4†

Eerst na 12 minuten bedenktijd gespeeld. Zwart is gedwongen eerst den pion te nemen en daarop een of ander tijdelijk middel tegen de dreigende gevaren uit te denken. Na 15... Lg6-h5 zou reeds 16. De2-e3 Lc7-b6 (of 16... Pg4; 17. Dc3) 17. Pd2-b3 volgen en het witte pionnetrio in het centrum zou nu werkelijk een imposante macht vormen.

16. Kgl-h1

Als zulk een wetenschappelijk aanhanger als dr. Euwe het heele schaakbord in een aardbevingsgebied verandert, geschiedt dit stellig niet in den zin van het Russische spreekwoord „Libo pan, libo propal“ (overwinnen of sterven), maar na rijpelijk overleggen van alle eigenschappen en bijzondere kenmerken der stelling. (Reeds bij den twaalfden of in ieder geval dertienden zet van wit!) Men moet toegeven, dat de nog bij den 13en zet zoo rustig uitzien de stelling geweldig veranderd is!

16.

Dd4-b4

Een tegenoffer.

Zwart heeft een tegenoffer op het oog. Na 16. Lg6-h5 zou heel eenvoudig 17. Pd2-f3 de levende krachten van de witte stelling doen uitkomen. Tijdsverbruik: 52 min. voor wit en 55 min. voor zwart. Dit bewijst, dat Aljechin voornemens is problemen op te werpen en eventueel op te lossen.

17. g2-g4

Wit moet „g“ zeggen, want anders zou zijn van offerfing getuigende strategie geen voedsel meer vinden. Mogelijk ware, echter zonder eenige zichtbare overtuigingskracht, b.v. 17. Tal-a3, terwijl de tekstzet in ieder geval een concrete dreiging 18. f4-f5 inhoudt.

17.

Ta8-d8

Het hoogtepunt! Na een vol halfuur nadenken besluit zwart met een bezwaard hart geweld met geweld te keeren. Met 17... h7-h6 (of h7-h5?) de levenslange gevangenzetting van zijn damelooper door 18. f4-f5 toe te laten, ware veel te treurig. Nu overlegt dr. Euwe, vindt echter na 11 minuten toch geen beteren zet dan na „g“ nu ook „f“ te zeggen.

18. f4-f5

e6xf5

Hier was de opwindig bij het publiek bijzonder groot. „Daar gaat iets verloren“, hoorde men luid fluisteren. „Ja, maar tegen een aantal pionnen!“, hoorde men anderen uitroepen.

19. e4xf5

Tf8-e8

De gewichtige tusschenzet, met het doel een tweede open lijn te bezetten, terwijl alle witte stukken slechts onopvallende posten achter den lessenaar van den dirigent innemen. De klokken gaven aan: wit 1 uur 9 min. zwart 1 uur 38 minuten.

20. De2-g2

Beter dan 20. De2-c4, Db4xc4; 21. Pd2xc4.

Pf6×g4; 22. f5×g6, h7×g6 enz.

20.

Db4×g4

Gewenschte dame-ruil.

Voor zwart is de ruil van de dames gewenscht, daar in het eindspelstadium de compensatie aan pionnen in een beter licht zou verschijnen.

21. f5×g6

h7×g6

De klokken riepen: 1 uur 25 min. voor wit, 1 uur 43 min. voor zwart. Zwart dreigt nu met 22... Dg2†; 23. Kg2†; 24. Tf2; 25. Kf2†; 26. Lh2†; nog een vierden pion voor zijn stuk te veroveren.

22. Lc2—d1

Dg4×g2†

23. Kh1×g2

Td8—d4

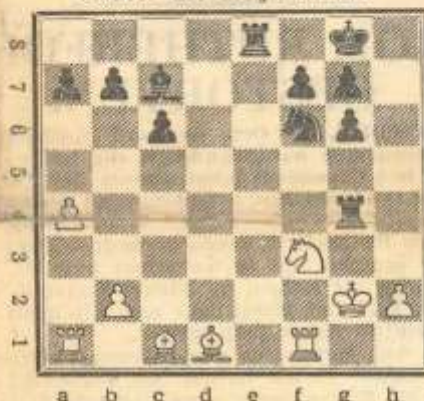
Dreigt 24: Te8—d8 en 25. Tf1—f2 Pf6—d5 met nieuwe gevaren. Ook zou eventueel 24... Pf6—g4 mogelijk gemaakt moeten worden. De witte stukken moeten dus zoo spoedig mogelijk uit hun gereserveerde stellingen oprukken. De klokken klijfschten: wit 1 uur 35 min., zwart 1 uur 53 min.

24. Pd2—f3

Td4—g4†

Stelling na 24... Td4—g4†.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

25. Kg2—h3

.....

Een veiliger plaats.

Klaarblijkelijk van het standpunt uitgaande, „de koning is een sterk stuk”. Veiliger stond de koning toch in den hoek: 25. Kg2—h1, waarna het dan nauwelijks te zien is, hoe zwart zijn op het oogenblik superieure concentratie van officieren kan omzetten in een grooter voordeel. B.v. 25... Te8—e4, 26. Ld1—c2; Te4—e2; 27. Lc2—d3 enz. met terugwijzen van den vijand. Of ook 25... Pe4; 26. Lc2 enz.

25.

Te8—d8†

De klokken tikten: 1 uur 44 min. tegen 2 uur 1 min. Wanneer men zwart thans zijn gang liet gaan, zou hij nu gaarne mat in twee zetten willen geven, door: Td8—d5—h5† en mat.

26. Lc1—g5

Doelloos ware het valsche alarm 26. Pf3—e5, daar zwart daarop natuurlijk niet 26... Le5? antwoordt wegens 27. Lg4; Td3†; 28. Lf3! (niet echter 28. Tf3? Pg4†, waarop zou volgen 29. Td3†; Pf2† benevens Pd3†, of 29. Kg4† f5† enz.), maar evenals in de partij zou antwoorden met:

26.

Tg4—b4

Ontwijkt met winst van een tempo (bedreiging van den pion 2b) de dreiging van den tegenstander 27. Lg5×f6.

27. Lg5—d2

Vanzelfsprekend valt zwart hierop niet in den valstrik 27... Tb2?; 28. Lc3, Tb6; 29. La5 enz. maar verbetert opnieuw de stelling van

zijn toren, die nu op een open lijn terecht komt (e).

Na 27. b2—b3, zou 27... Td8—d3 den horizontalen druk versterken.

27.

Tb4—e4

28. Ld1—b3†

.....

Hierdoor wordt wel is waar zoowel 28... Td8—d5 als ook eventueel 28... Pf6—f5? (wegens 29. Lb3×f7†) verhindert, maar reeds liggen andere gevaren op de loer! Slecht ware 28. Tf1—e1? wegens 28... Td8×d2! Echter kwam 28. Tf1—f2 in aanmerking om, zoo mogelijk, 29. Tf2—e2 te laten volgen.

Gewichtige uitbreiding.

28.

Te4—e2

Vanzelfsprekend niet 28... Td3? wegens 29. Lc2. De mogelijkheid van den tekstzet, die met tempowinst geschiedt, aangezien de dame-looper van wit dubbel is aangevallen, betekent een gewichtige uitbreiding van zwarts invloedssfeer. De klokken raadden: wit 1 uur 55 min. tegen zwart 2 uur 3 min. (Men merke op, dat de groote practicus Aljechin de laatste drie torenzetten, die van zoo groot gewicht waren, binnen twee minuten wist te realiseren!).

29. Ld2—c3

Ook na 29. Ta1—d1 zou eveneens 29. Td3 „inbraak plegen”. Onvoldoende ware 29. Ta1—e1 wegens Td2: 30. Pd2†; Td2: dreigende 31. Th2: mat.

29.

Td8—d3

Na duizend kunsten is het nu eindelijk een zwarten toren gelukt het vijandelijke paard, dat reeds vanaf den 24sten zet de ruggegraat van de witte koningstelling vormt, af te leggen.

Het nu dreigende mat in één zet heeft een fatale uitwerking op wits moreel.

30. Kh3—h4?

Een taaler tegenstand bood in ieder geval de voor de hand liggende afruil: 30. Lc3×f6 met de voortzetting 30. Te2×h2†; 31. Kh3—g4, Th2—g2†; 32. Kg4—h4! (32. Kh3? Tg3†) 32. g7×f6; 33. Lb3—c4 en wit kan nog strijden: B.v. 33. g5†; 34. Kh5 enz.; of 33. Tf3†; 34. Tf3†, Th2†; 35. Th3 enz. of 33. Te3; 34. Tael enz.

30.

Td3×f3!

Het versmiede paard.

Van groote kracht, daar nu het door wit versmiede paard beslissend medewerkt.

31. Tf1×f3

Te2×h2†

32. Tf3—b3

Bittere nood, daar na 32. Kg5 mat volgt door Th5.

32.

g6—g5†

Zulke zetten moeten in dergelijke stellingen voorhanden zijn.

33. Kh4×g5

Th2×h3

Met als nawerking de matdreiging door 34... Th3—h5. Nu heeft ook 34. Lc3×f6 geen nut meer, wegens 34... g7×f6 met schaak, benevens 35... Th3×b3.

34. Lb3—d1

Pf6—e4†

Wit geeft op.

Na 35. Kf5 volgt het eenvoudigste: 35... Pe4×c3; 36. b2×c3; Th3×c3; en de overmacht van vier pionnen moet in weerwil van loopers van ongelijke kleur de overwinning verschaffen.

Slotstelling na 34. Pf6—e4†

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Zonder twijfel liggen zekere stellingen niet aan den inductieven geest van Euwe. Is het nu de handigheid van den tegenstander of zijn eigen bereidwilligheid, die reeds in eenige partijen van de match juist zulke „oneffen” stellingen te voorschijn bracht?

Achtste partij Euwe-Aljechin.

ALJECHIN VOLBRACHT ZIJN BESTE PRESTATIE.

Euwe onderschatte den ernst van de situatie.

Geen directe blunders, maar
mat spel van den
wereldkampioen.

STERKE NEGENDE ZET VAN DEN UITDAGER.

VOOR alles moet men zeggen, dat Aljechin in de achtste partij zijn beste prestatie volbracht heeft. Daarbij heeft hij in deze Nimzo-Indisch verdedigde opening, die tot den negenden zet naar bekende voorbeelden verliep, vermeden de bruggen achter zich te verbranden en een aantal varianten toegelaten, die tot groote vereenvoudigingen hadden kunnen leiden, waarna dan zijn voordeel in het eindspel slechts zeer minimaal zou zijn geweest.

Vreemd genoeg, ging echter dr. Euwe verspillende verstandige, zoowel als voorzichtige zetten voortdurend uit den weg, waarbij hij dus klaarblijkelijk den ernst van de situatie onderschatte, evenals de dynamiek, die den witten strijdkrachten inhaerent zijn. Zonder directe blunders (zoals in de beide vorige match-partijen) te begaan, heeft dr. Euwe in deze partij een mat spel vertoond, zooals men dat bij hem slechts zelden ontmoet. Vanzelfsprekend sprak daarbij een zekere depressie mee, door de voorafgaande fiasco's.

Toch moeten er stellig nog vele redenen zijn, die niet op zuiver schaakgebied liggen, die zijn spel op de een of andere wijze ongunstig beïnvloeden. Een voorbeeld moet voor hem zijn Aljechin, die alle andere bezigheden volkomen ter zijde gesteld heeft, die zich noch om ziekte noch om gezonde menschen, maar slechts alleen om zichzelf bekommert, die zijn fysieke toestand boven alles stelt en die bij zijn analytische voorbereidende werkzaamheden, de allerlaatste nieuwtjes der theorie niet volgt, maar verbetert.

Inderdaad is de door Aljechin in de achtste partij ingevoerde nieuwe idee (9. f2—f3, in plaats van 9. Pg1—f3) van groote draagwijdte, daar zij de hoofdtrouw van wit in deze variant het elastische centrum nog meer tracht te versterken. Wat dus betreft de behandeling der openingen met al haar oude en nieuwe finesses, wegen beide spelers tegen elkaar op. Dit is echter een voordeel voor Aljechin, daar hij dan in de fase van het middenspel door een sterkeren practischen zin beziel is.

De voornaamste factor, die het verschil der resultaten vormt, is te wijten aan de blunders van dr. Euwe in de zesde en in het bijzonder in de zevende partij. In welken vorm ook, komen blunders steeds uit oververmoeidheid voort.

Nimzo-Indische verdediging van het Geweigerd Damegambiet.

Achtste partij, gespeeld te Leiden,
21 October 1937.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.
1. d2—d4 Pg8—f6.

Eindelijk wordt een reis naar Indië ondernomen. Inderdaad, als dr. Euwe de ongeluks-serie wil breken, moet hij ook — wat den opbouw der partij betreft — het wespennest der Slavische verdediging, die bijna alle vorige partijen beheerschte, geheel ontloopen.

2. c2—c4 e7—e6
3. Pb1—c3 Lf8—b4

Deze Nimzo-Indische verdediging behoort tot het duurzaamste bezit der nieuwe openings-theorie. Men is nl. tot de overtuiging gekomen, dat zij correct is en het gaat er daarom voor zwart slechts om de tactische klippen te omzeilen.

4. Dd1—c2

De zoogenaamde voortzetting van Capablanca, terwijl Aljechin in vroeger jaren in het bijzonder de Grünfeld-voortzetting 4. Dd1—b3 toepaste.

4. d7—d5

Dit geldt (naast 4. c7—c5, als wel 4. Pb8—c6) als het beste en in ieder geval als het meest consequente spel om den witten dame-pion (welke dekking zoojuist door de witte dame is opgegeven) eventueel aan te vallen. Wel is waar scheen door de partij dr. Euwe—Botwinnik van het groote tournooi te Nottingham 1936 (waar de Rus slechts ternauwernood aan een nederlaag ontkwam) de diagnose van deze variant ten gunste van wit uit te vallen, echter bewees onlangs de derde matchpartij Loewenfish—Botwinnik, dat voor zwart gewichtige verbeteringen mogelijk zijn! (De partij ging wel is waar voor Botwinnik verloren, echter slechts ten gevolge van fouten, die met de opening niets te maken hadden).

5. c4×d5

Voor andere mogelijkheden zooals 5. a2—a3 of 5. e2—e3, voelt men in den laatsten tijd weinig. Vanzelfsprekend beweegt zich deze match in de richting om alle „derniers cris“ der theorie na te jagen. Een zeer scherpe voortzetting ware: 5. Lc1—g5, d5×c4; en nu niet 6. Dd1—a4, noch (zooals in een partij Capablanca—Nimzowitsch, Kissingen 1928) 6. Pg1—f3, maar 6. 0—0—0.

5. Dd8×d5!

Na 5. e6×d5 gaat de uitval 6. Lc1—g5, die thans zonder enig pionoffer mogelijk is, als voor zwart hinderlijk door. De tekstzet werd door Capablanca in het tournooi van Boedapest 1929, aanbevolen en sindsdien in het tournooi-repertoire opgenomen.

6. e2—c3

Dit geldt als de meest soepele wijze van verdediging van den aangevallen dame-pion, alhoewel Capablanca den zet 6. Pg1—f3 de voorkeur geeft.

B.v. partij Capablanca—Colle, Hastings 1930: 6. 0—0; 7. Lc1—d2, Lb4×c3; 8. b2×c3, Pb8—d7; 9. e2—e3, c7—c5; 10. c3—c4! (het eigenlijke voordeel van wit in deze variant bestaat in de eenigszins geëxponeerde stelling van de zwarte dame) 10. Dd5—d6; 11. Ta1—d1 en wit staat beter. Of, zooals onlangs in een partij Capablanca—Petrov, Baden 1937: 6. c7—c5; en het gelukte zwart een vrij spel te verkrijgen (waarbij de Cubaan, nadat de partij remise was gegeven, zelf ten slotte toegaf, dat het openingsvoordeel van wit, slechts van voorbijgaanden aard was geweest!) Als weinig duurzaam telt hier ook de indirecte dekking van pion d4, door 6. a2—a3, Lb4×c3; 7. Dc2×c3, wegens 7. Pf6—e4! (dit is nog sterker dan de voortzetting van een partij Rubinstein—Colle, Boedapest 1929: 7. Pb8—c6; 8. Pg1—f3, Pf6—e4; 9. Dc3—d3 enz.) 8. Dc3—c2 (veel te gevaarlijk ware het slaan 8. Dc3×c7, wegens 8. Pb8—c6 met tegenaanval). 8. Pb8—c6 9. Pg1—f3, e6—e5! en zwart heeft het initiatief.

6. a2-a3 e7-e5
7. a2-a3

De bekende tegenzet, om de versterking van het witte pionnen centrum te verkrijgen. Dikwijls gebeurt ook 7. Lc1-d2.

7. Vanzelfsprekend niet 7. Lb4-a5??, waarop wel is waar niet onmiddellijk 8. b4, c4: 8. Pd5; b3?; met gelijk spel zou volgen, maar de listige omwisseling van zetten: 8. Dc2-a4! Pb8-c6; 9. b2-b4! voor wit een stuk zou veroveren.

8. b2xc3 Pb8-d7
Vermeld zij, dat alle zetten tot nog toe als goede, oude bekenden, om zoo te zeggen automatisch binnen de tien minuten „afgeroofd” werden.

Nieuw idee.

Slechts de laatste paardensprong van dr. Euwe betekent een nieuwe (klaarblijkelijk reeds uitgedachte en uitgewerkte) idee, daar in de reeds geciteerde matchpartij Loewen-fisch-Botwinnik (gespeeld te Moskou, aanvang October 1937) de volgende voortzetting plaats vond: 8. b7-b6 (wordt dat de toekomst-diagonaal?) 9. Pgl-f3, Pb8-d7 (zoo als men ziet, werkt men in het tegenwoordige laboratorium der openingen, naar het schijnt in het bijzonder met zinrijke omwisselingen van zetten) 10. c3-c4 (de dame wordt lastig gevallen) 10. Dd7-d6; 11. Lc1-b2, Le8-b7; 12. Lf1-e2, c5xd4; (dit betekent ongetwijfeld een verbetering ten aanzien van de partij Euwe-Botwinnik, Nottingham 1936, waar 12. Ta8-c8 gebeurde, terwijl nu zwart de hangende situatie van het vijandelijke pionnen centrum hoopt uit te buiten)

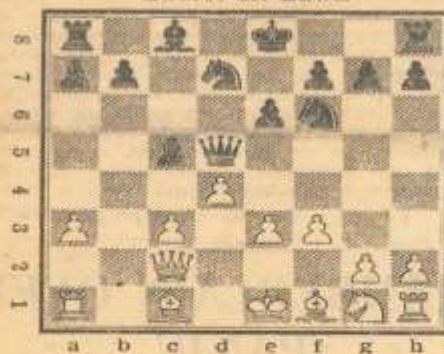
13. e3xd4, 0-0, en zwart staat beter.

9. f2-f3
Na 10 min. bedenktijd gespeeld, daar dr. Aljechin zich niet slechts in de nieuwe situatie wil oriënteren, maar ook van zijn kant een of ander nieuw, minder gebruikelijk ontwikkelingsschema wil trachten aan te wenden.

Op 9. Pgl-f3 kon zwart of met 9. b7-b6 in de reeds geciteerde voortzetting belanden, of echter door middel van 9. 0-0, na het in veiligheid stellen van zijn koning, verdere plannen beramen. De tekstzet dreigt op onaangename wijze 10. e3-e4. De schaduw-zijden bestaan vanzelfsprekend in het verlangzaamde tempo van de mobilisatie van den koningsvleugel, zoowel als in een zekere verzwakking van den basis van den koning. Echter is de ultra-practicus Aljechin juist gewoon zulke schaduwzijden gaarne op den koop toe te nemen, daar deze tot verscherping zoowel als tot verwarring van het beeld van den strijd dienen.

Stelling na 9. f2-f3.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

9. De spanning in het centrum wordt opgeheven. Geoorloofd was ook 9. 0-0; 10. c3-c4, Dd5-h5; maar dan had wit het niet te loochenen positievoordeel van een buigzaam pionnen centrum, dat door het potentieel werkende looperspaar op voortreffelijke wijze ondersteund zou worden. Nu echter zal het wetenschappelijke plan van zwart daarheen moeten gaan, den epstoot e3-e4 te verhinderen en daardoor den pion e3 van wit tot een achtergebleven pion te declasseren.

10. c3xd4 Pd7-b6

Na 10. 0-0, zou 11. Lf1-c4 onaangenaam zijn. Het streven van zwart is er dus op gericht de werking der vijandelijke stukken in te korten.

11. Pgl-e2 Le8-d7
Wederom zou na 11. 0-0, de vijandelijke marschroute 12. Pe2-c3, Dd5-h5 (of 12. Da5, 13. Ld2) 13. Pc3-b5, schijnbaar voor zwart onaangenaam worden. Echter

kon daarop heel goed 13. Lc5-d7 gebeuren, b.v. 14. Pd6, Lc6; of 14. Pc7?, Tac8. Het is daarom niet heelemaal duidelijk, waar om zwart hier weer met vuur speelt en de rochade (dit eerste strategische doel van den grootsten zoowel als van den kleinsten schaak-speler!) nog steeds uitstelt.

Na 11. Dd5-c4 zou wit den dame-ruil niet aangegrepen hebben, maar integendeel door middel van 12. Dc2-d2 de spanning in nog grotere mate als tot dusver geaccen-tueerd hebben. (B.v. 12. 0-0; 13. Pf4 enz. of 12. Pa4, 13. Tb1). De tijdcon-trole wees 23 min. voor wit en 16 minuten voor zwart aan.

12. Pe2-f4
Wit heeft de heele behandeling van de opening (na zijn negenden zet) op de tactiek van „het verontrusten” ingesteld.

12. Dd5-d6
In plaats van dezen schablone-achtigen terug-tocht was met het verstandige 12. Dd5-c6, of wel den nivelleerenden ruil der dames, of echter (b.v. na 13. Db3) met 13. 0-0, de rustige haven voor den zwarten koning te bereiken.

13. Lc1-d2
Van nu af gaat het plan van wit daar heen, de zwakten der zwarte velden in het vijandelijke kamp uit te buiten, waarbij strategische doeleinden met tactische dreigingen op handige wijze verbonden worden. Zwart kan nl. niet rocheeren wegens het kwaliteitsverlies: 13. 0-0?; 14. Lb4. De tekstzet is veel werkzamer als de voorbereiding van deze idee door 13. a3-a4, wegens 13. Ta8-c8; 14. Dc2-b3, Ld7xa4; 15. Talxa4, Tc8-cl+ enz.

13. Ta8-c8
Veronachtzamen van het gevaar! Met 13. Dd6-c5 zou nog steeds gepoogd kunnen worden den strijd te doen verflauwen. Mogelijk was ook verder 13. a7-a5.

14. Dc2-b2, Pf6-d5
Bij gebrek aan beter wil zwart zijn reeds eerder gevormd plan doorzetten nl. den witten koningspion terughouden.

15. Pf4xd5 e6xd5
Na 15. Dd5: volgt 16. e3-e4 en op 15. Pd5, 16. Db2xb7.

16. Ld2-b4 Dd6-e6
17. Ke1-f2

De koningen zijn in deze match zeer moedig en verdedigen zichzelf.

Stelling na 17. Ke1-f2.

Zwart: dr. Euwe.

17. Pb6-a4

Niet geheel duidelijk.

De zin van deze manoeuvre, die in plaats van naar het centrum van het centrum afwijkt, is niet heel duidelijk. Meer voor de hand lag 17. Pb6-c4. B.v. 18. Lc4: Tc4: enz. of 18. Dc2, a5 met verdrijving van den lastigen controleur op b4; of 18. Db3, f5, met de dubbele functie met den koning via f7 op kunstmatige wijze te rocheeren, zoowel als den lateren opstoot e3-e4 tegen te houden. In dit verband kwam ook onmiddellijk 17. f7-f3 benevens Kf7 in aanmerking, waarbij dan werkelijke tegenkansen voor zwart opduiken, terwijl het voortdurende afzien, eerst van de natuurlijke en nu van de kunstmatige rochade een zeer gewaagde politiek is. De klokken wezen aan 56 min. voor wit en 1 uur 2 min. voor zwart.

18. Db2-d2 b7-b6
Om a7-a5 door te zetten, met de veronderstelling, dat wit met 17. Lf1-a6 geen duurzame terreinwinst kan bereiken. Hierbij worden echter de voortstuwendende krachten der stelling en de levende krachten der officieren onderschat, die — onafhankelijk van hun zelfstandige waarde — uit hun samenwerkende kracht te voorschijn komen! Nog steeds kon

21. Dd2—f4

Een van die echt „Aljechinsche" tusschen-zetten, die het geheel der varianten een geheel ander aanzien verleen. Zulke mogelijkheden kan men gemakkelijk over het hoofd zien, echter is het voorzigtiger ze heelemaal niet uit te lokken.

21.

Tb8—b6

Nog wil zwart maar niet de hoop opgeven, dat in de speculaties van den tegenstander iets niet klopt. Na 21. Db6, zou eenvoudig 22. Dd5†, Le6; 23. ed5; f6; 24. De6†, De6; 25. de6; Tb6; 26. Tac1 een overtuigende kracht hebben.

22. e4×d5

Het openen van de e-lijn beslist hier. Hier ontstond bij het publiek, dat tot nog toe een voorbeeldige stilte in acht had genomen, een ongehoorde opwindung. Ook de minder, geöfende schaakspelers voelden, dat hier zeer veel spanning in de witte batterijen opgehoopt was.

22.

De6×d5

Nolens volens moet deze pion, die een wig drijft in de zwarte stelling, genomen worden, want na b.v. 22. Df5; 23. The1†, Kd8; 24. Le7†, Ke8; 25. Ld6†, Kd8, volgt 26. Lc7 mat. De klok wees aan: wit 1 uur 25 min., zwart 1 uur 11 min.

23. Th1—e1†

De slotacte der tragedie neemt een aanvang.

23.

Ld7—e6

Indien 23. Te6 zoo volgt 24. Db8† en na 23. Kd8 volgt o.a. 24. La5.

24. Ta1—c1

De eenmaal verkregen greep op de zwarte stelling wordt met ijzere kracht vastgehouden. Daarentegen zou wit met 24. Dc7, Dd4† enz. niets bereiken, evenmin met 24. Lc8.

24.

f7—f6

Te laat! Als echter zwart 24. Ta6; speelt, volgt 25. Tc8†, Dd8 (of 25. Kd7; 26. Dc7 mat) 26. Dc7 benevens De7 mat.

25. Te1—c7

Tegen deze inbraak is geen kruid gewassen, daar tegelijkertijd de velden e7 en c7 in het kamp van zwart veroverd worden.

25.

Ke8—d8

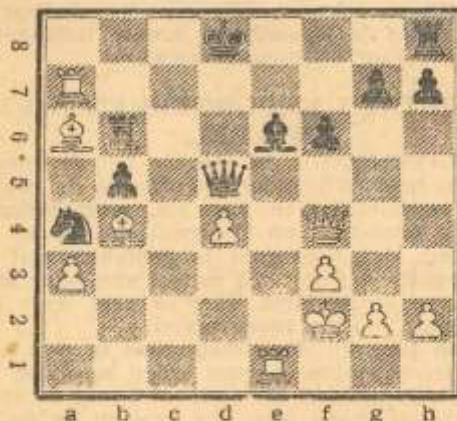
Of 25. Ta6; 26. Te7†, Kf8; 27. Db8† benevens mat.

26. Te7×a7

Zwart geeft het op. Een door den uitdager zeer sterk en rijk aan ideeën gespeelde partij!

Slotstelling na 26. Te7×a7.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

S. G. Tartakower

(Nadruk verboden).

HET FALEN VAN DEN WERELDKAMPIOEN.

Verschil in kracht, dispositie van het oogenblik.

HOE kwam het, dat dr. Euwe (zooals hij zelf moest toegeven) in de laatste twee partijen zoo slecht gespeeld heeft? Was hij door de grandiooze prestatie, die hij in de vijfde partij volbracht, nog steeds uitgeput? Waren de twee rustdagen, die de spelers voor de partij te Rotterdam genoten, voor hem veeleer van dubbele zorgen vervuld, daar hij, zooals bekend, te veel beslommeringen gedurende deze match heeft af te doen? Vergat hij daarbij, dat hij in de stemming was om blunders te maken en ging hij daarom op geheel overbodige wijze in op zeer verantwoordelijke concepties?

Dr. Euwe zal zelf het beste weten, waarin en waarom hij in de laatste twee partijen gefaald heeft, en hoe deze tekortkomingen, die wel van voorbijgaanden aard zullen zijn, zoo snel mogelijk te corrigeeren.

Alhoewel dus vanzelfsprekend niemand (zelfs niet dr. Euwe's secondant, die nog steeds niet tot secondeeren in staat is!) dezen gemoedstoestand van den wereldkampioen kan verklaren of hierin verbetering kan brengen, zal wel iedere welmeenende schaakvriend zich de volgende mening gevormd hebben.

1o. Dat in de zevende partij de blunder-coëfficiënt is opgedoken, dien hij dus in de volgende partijen zal moeten vermijden, opdat hij zijn geestelijk evenwicht wederom herstelt.

2o. Daar dr. Aljechin klaarblijkelijk in een goeden vorm is, is het noodig, geen van zijn openingszetten als direct slecht aan te merken (zooals dr. Euwe dit in de zevende partij dacht van 8. ... Lf8—d6 en ook in de zesde partij van 4. e2—e4). Dr. Aljechin's tweede secondant, mr. William Winter, meent, dat de Franco-Rus zich gaarne door zijn inspiraties laat leiden. Een voor de hand liggende (indien niet de meest voor de hand liggende) verklaring voor het voorloopige échec van dr. Euwe, ware ... in het succes van dr. Aljechin te zoeken, d.w.z. eenvoudig daarin, dat dr. Aljechin misschien sterker schaak speelt?

Neen, dat is niet zoo! Zonder het kunnen van den Franco-Rus op eenigerlei wijze te willen verkleinen (daar ik in tegendeel steeds de componenten en de resultaten van zijn speelwijze buitengewoon hoog aangeslagen heb) moet men vaststellen, dat dr. Euwe verschillende kansen wegwierp, die hij anders bij zijn normale spel, steeds in staat was tot aan het einddoel uit te buiten.

Want dit eene moet men in ieder geval toegeven, Aljechin geeft zich steeds, zooals hij is: hij neemt in het schaakspel den strijd met het ongewisse steeds gaarne op en laat bij zijn concepties steeds eenige ruimte open voor het toeval (wat Capablanca zelfs eenigszins overdreven op 25% bluf taxeerde!) Wij zien dus duidelijk, dat — ten minste voorloopig — het verschil in kracht van de beide grootmeesters voortvloeit uit de dispositie van het oogenblik, in een woord, een stemmingsmatch!

Dr. S. G. TARTAKOWER.

(Nadruk verboden).

Groote spanning in de Stadsgehoorzaal.

LEIDEN, 21 Oct. — De honderden bezoekers, die hedenavond de Stadsgehoorzaal vulden, hebben waar voor hun geld gekregen. Er heeft gedurende de geheele partij groote spanning in de zaal geheerscht en slechts met moeite kon men het telkens opstijgende rumoer onderdrukken.

De burgemeester van Leiden, mr. A. v. d. Sande Bakhuyzen, deed om halfzeven, in tegenwoordigheid van vele notabelen der universiteitsstad, den eersten zet voor Aljechin. Ook ditmaal prijkte de uitdager weer met zijn fameuzen gebreiden zwarten kater op zijn paarse trui. En ook ditmaal scheen hij er behoefte aan te gevoelen, deze voor hem gelukaanbrengende poes vanaf het tooneel eenige malen demonstratief aan de bezoekers in de zaal te toonen. Later op den avond kwam ook de rector magnificus, prof. dr. J. A. J. Barge, een kijkje in de zaal nemen, evenals de commandant van het vierde regiment infanterie, overste Buurman en de voorzitter van de Nederlandsche Dagbladpers, de heer Henny.

De studenten waren eveneens ruim vertegenwoordigd. Naarmate duidelijk werd, dat een spoedige beslissing te verwachten was, werd het noodig drukker met het „stiltebord” te zwaaien. De toeschouwers waren niet meer te houden. Ondanks zijn benarde positie was de wereldkampioen de rust zelf. Hij kwam haast niet van zijn zetel af. Daarentegen was Aljechin weer een en al beweeglijkheid en marcheerde onophoudelijk bij zijn bord vandaan om af en toe voor het demonstratiebord zijn brillante positie te beschouwen.

Toen ten slotte Euwe op den zes en twintigsten zet, even over halftien, opgaf en Aljechin gelukwenschte met zijn resultaat, daverde het applaus in de zaal los. Lachend nam Aljechin deze huldebetuiging in ontvangst en ging daarna met Euwe nog geruimen tijd de partij zitten na-analyseeren. In de Breestraat bleef men nog langen tijd staan om het vertrek van de beide schaakmeesters bij te wonen.

Negende partij Euwe-Aljechin.

EERVOLLE STRIJD VOOR BEIDE PARTIJEN.

Technische prestatie van Aljechin.

Geruststellende pauze voor den wereldkampioen.

EUWE WILDE STORMACHTIG TE WERK GAAN.

EEN voor beide partijen eervolle strijd. Wit wilde in de opening stormachtig te werk gaan, doch moest zich tevredenstellen met een langdradige actie op de b-lijn, waarbij zwart allerlei guerilla-gevechten in toepassing bracht (zoals b.v. 20..... Ta8—a5) ten einde het vast omlijnde plan van den tegenstander te verstoren. Of de overgang naar den „bewegingsstrijd“, nl. 20. e3—e4 (in plaats van 20. Pf3—g5, of rustig afwachting 20. h2—h3) het meest nauwkeurige procédé vormde en of in het algemeen de pressiemiddelen van wit, gezien de eigen oorspronkelijke of later ontstane zwakten (a4 en later e5) wel tot winst konden reiken, is de vraag. In ieder geval heeft de eerlijke wil om te strijden en te overwinnen, eventueel echter ook iets te riskeeren, bij beide tegenstanders voorgezet!

De technische prestatie van zwart, die wederom den moeilijkheden van de ruimte en den gevaren van den druk door moedige tegenmaatregelen het hoofd wist te bieden, verdient volle erkenning. Voor dr. Euwe betekent de partij in ieder geval een geruststellende pauze om op adem te komen, na de drie vorige ontmoetingen, die in het teeken van kunstige experimenten verlopen waren en telkenmale binnen een snel verloopende séance beëindigd werden!

— Aljechin heeft zeer precies gespeeld meende een kenner.

— U meent, dat hij zeer precies uit de zaal verdween, zoodat geen remise-aanbod mogelijk was, meende de andere schaakjournalist, die ontevreden was, omdat hij nog geen eindresultaat over deze partij kon telegrafeeren.

— Niet te loochenen is zijn recht thuis de stelling nog eens aan te zien, zeide een jurist. Zijn recht was nog stelliger zich een vrijen rustdag te verschaffen, meende een arts.

Slavische verdediging, negende partij van de match, gespeeld 24 October te 's-Gravenhage.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 c7—c6

Ter afwisseling Slavisch!

3. Pg1—f3

Na 3. Pb1—c3 antwoordt zwart het beste met 3..... Pg8—f6 en gaat dan koelbloedig over in de bekende Slavische of half-Slavische schema's.

3. Pg8—f6
4. Pb1—c3 d5×c4

De „hoofdvariant“, die de beide grootmeesters met alle geweld willen weerleggen en daarbij dus tot een „neven-variant“ willen de-gradeeren. Tot dusverre weert zich echter deze variant op een geweldige manier.

5. a2—a4

Lc8—f5

Bekend is het principe van Lasker, dat een variant — waarbij de „slechte“ looper van zwart zonder bijzonder geharrewar buiten de pionnenketen gekomen is — als levensvatbaar te beschouwen is.

6. e2—e3

e7—e6

7. Lf1×c4

Lf8—b4

Na 7. Pb8—d7 (zoals in de zevende partij) is onmiddellijk 8. Dd1—e2 (dreigende 9. e3—e4) het doelmatigste.

8. 0—0

Of hier hetzij 8. Dd1—e2 of 8. Pf3—e5 tot scherpere wegen leiden, is een zaak van persoonlijk inzicht.

8.

Pb8—d7

Wat Aljechin betreft, hij wil een (zij het reële, zij het imaginaire) nuance in de behandeling van de opening invlechten en in plaats van den gebruikelijken schablone-zet 8. 0—0, allereerst nog in het centrum opereeren. Na den reeds vermelden gebruikelijken zet, gebeurde in de partijen Rubinstein—Aljechin en Bogoljubow—Aljechin van het toernooi te Londen 1922 minder passend in de stelling 9. Pc3—e2; echter kwam men later tot het inzicht, dat de zetten 9. Dd1—b3 (partij Spielmann—Canal, Sliac 1932) of 9. Dd1—e2 de beste waren.

9. Dd1—e2

Met de dreiging door 10. e3—e4 ruimte in het centrum te winnen.

9.

Pf6—e4

Ondoelmatig ware 9. Lb4×c3; 10. b2×c3, daar niet slechts door dezen ruil het witte centrum versterkt wordt, maar ook het looperpaar wit een troef in handen zou worden gegeven.

Na 9. Lf5—g4, ware wel is waar onmiddellijk 10. e3—e4 niet recht duidelijk, daarentegen het voorafgaande „overdekken“ van punt d4 door 10. Tf1—d1 duurzaam. B.v. met omwisseling van zetten, partij Capablanca—Fine, Baden 1937: 10. 0—0; 11. h2—h3, (dit is beter dan onmiddellijk 11. e3—e4). 11. Lg4—h5; 12. e3—e4, Dd8—e7; 13. e4—e5, Pf6—d5; 14. Pc3—e4, f7—f6 (koelbloediger gebeurde in een andere partij van hetzelfde toernooi, Flohr—Reshevski, allereerst nog 14. h7—h6); 15. e5×f6, g7×f6; 16. Pe4—g3, Lh5—f7; 17. Lc1—h6, Tf8—e8; 18. Pf3—e1 en wit oefent druk uit.

Stelling na 9. Pf6—e4.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

10. Lc4—d3

.....

Een groote verrassing! Na lang nagedacht te hebben, besluit dr. Euwe de wetenschappelijkheid (strijd om het veld e4) met scherp-te (voorbijgaand pionoffer) te vereenigen. Andere mogelijkheden waren 1. 10. Pc3xe4, Lf5xe4; 11. Tf1—d1 (na onmiddellijk 11. Lc4—d3 kon evenals in een partij Capablanca—Keres uit de laatste ronde van het tournooi te Baden '37 11., Pd7—c5 volgen), 11., 0—0; 12. Lc4—d3 (of 12. Lf3; 13. Df3; Da5; 14. De2 met gelijk spel. Zie partij Fine—Capablanca, Nottingham 1936) 12., Pd7—f6, met gelijke stellingen. Zie partij Lasker—Capablanca, Nottingham 1936.

II. 10. g2—g4. Een overmoedige idee van Sämisch, die echter hier (waar Pb8—d7 in plaats van de rochade gebeurd, en dus het veld e5 reeds bewaakt is) wegens 10., Lf5—g6! zijn doel zou missen.

10., Lb4xc3

Eerst een pion winnen en dan filosofeeren! denkt de super-practicus Aljechin, die in het weerstandsvermogen van zijn stelling het volste vertrouwen heeft.

Hier volgen een paar andere gedachten: I. 10., Pe4xc3; 11. b2xc3, Lb4xc3; 12. Ta1—b1 en wit zal zijn pion op gunstige wijze terugwinnen.

II. 10., Pd7—c5; 11. Lc3xe4, Lf5xe4. Ongemakkelijker ware wel 11., Pc5xe4, wegens 12. De2—c2! B.v.: 12., Pd6; 13. e4 enz.; of 12., Dd5; 13. Ph4 enz. ten gunste van wit. 12. Ld4xe4, Pc5xe4; 13. De2—c2, Dd8—d5; waardoor opnieuw de verwickelingen der reeds vermelde partij Capablanca—Keres in het leven worden geroepen. Zulke geestelijke „trapeze-oefeningen“, zooals Keres ze op het schaakbord uitvoert, komen zelfs een Aljechin iets te „luchtig“ voor!

„De schrik“.

Bij deze gelegenheid zij de inhoud van een interview medegedeeld, dat ik gisteren met Keres had. Hoewel hij er zeer rustig en bescheiden uitziet, schijnt het, dat hij in zijn gymnasiaast-jaren de „schrik“ van de stad Pernaau was. De rector van het gymnasium, die gedurende een lawtennis-partij, juist in de nabijheid van het speelterrein was, werd met een „volley“ bedacht. De Engelsche leerars had ook eenige onaangename herinneringen aan een garden-partij, waar Keres eenige streken uithaalde, terwijl zijn gehele zakgeld geregeld op ging aan het betalen van ingegooide straatlantaarnen!

11. b2xc3 Pe4xc3

Een inconsequentie zou vanzelfsprekend zijn 11., 0—0; wegens 12. De2—c2 met superieure kansen voor wit. (Compact pionnen-centrum, met werkzaam paar loopers en de vrijere ontwikkeling der officieren).

12. De2—c2 Lf5xd3
13. Dc2xd3 Pc3—d5

Beiderzijds louter gedwongen zetten. (13., Da5?; 14. Ld2).

14. Lc1—a3

Onmiddellijk herkent men, waarin de compensatie van wit voor zijn geofferden pion bestaat, nl. een machtige diagonaal, die den zwarten koning de normale rochade belet en die juist in de vorige partij haar grooten invloed bewezen heeft.

14., a7—a5

Na 14., Pd5—e7, kon 15. Dd3—b3, Ta8—b8; 16. Db3—b4 den druk tegen de zwarte velden versterken. Zonder daarom kunsten uit te halen (zooals b.v. 14., Dd8—a5) haast zwart zich den pion terug te geven om het beeld van den strijd zooveel mogelijk te vereenvoudigen en „gifvrij“ te maken. Zal hem dit gelukken of zal de hogere logica, die wit tot nog toe op zijn weg leidde triomfeeren? Dit moet het vervolg leeren.

Tot nog toe had wit 22 min. verbruikt, tegen zwart 31 min., waaruit men duidelijk kan zien, hoe intensief de „geestelijke moleculen“ van beide strijders werken.

15. Ta1—b1

Veel zwakker ware 15. Dd3—b3 wegens 15., Dd8—b6.

15., Pd5—b4

16. La3xb4

Eerst na 15 minuten nadenken nam dr. Euwe het besluit tot deze transactie over te gaan, daar de weg naar het doel slechts door eenvoudige middelen bereikt kan worden. In aanmerking kon komen 16. Dd3—b3, 0—0; 17. La3xb4, a5xb4; 18. Dd3xb4. Echter is het duidelijk, dat bij een frontalen druk (zij het dat deze verticaal of diagonaal werkt) de gewichtigste figuur — als een soort generale staf — niet in de voorste vuurlinie (om te sterven) maar in een achterwaartsche stelling thuis hoort om de leiding op zich te nemen. Men ziet dus, dat het schaakspel bijna even eenvoudig is als de krijgskunde.

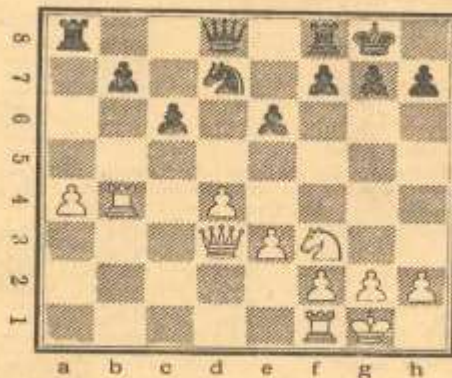
16., a5xb4
17. Tb1xb4 0—0

Eindelijk gerocheerd! (Anders tracht, zooals bekend, Aljechin zelf de rochade van den tegenstander dikwijls te verhinderen. Dit gaf zelfs in een tournooi aanleiding voor een meester een collega te zeggen: „Morgen speel ik tegen Aljechin en zal voor alles trachten tot de rochade te komen, daar tot nog toe al zijn tegenstanders „rochadeloos“ zijn gebleven.“ Inderdaad slaagde deze meester er snel in te rocheeren, maar spoedig kwam aan het licht, dat juist ditmaal de rochade de beslissende fout was geweest!).

In ons geval is echter de rochade op haar plaats, want zij houdt zelfs een valstrik in. Als wit nu haastig 18. Tb4xb7? speelt, verovert zwart met 18., Pd7—c5! de kwaliteit.

Stelling na 17., 0—0.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

18. Dd3—c2

* Wit zet echter de belegering van den vijandigen damevleugel op systematische wijze voort. Dit vormt trouwens het thema van de geheele volgende strijd-faze. Na 18. Dd3—b3 zou onbevenging 18., b7—b6, benevens c6—c5 kunnen volgen.

18., Dd8—c7

Hier was het de beurt voor Aljechin om een kwartier na te denken en een zoo stabiel mogelijke opstelling uit te denken. Hoewel men op abstracte wijze de zwakte van pion b7 door de zwakte van den witten pion a4, als gecompenseerd mag beschouwen, zoo is het toch duidelijk, dat: 1e. wit het eerst de zwakten van den tegenstander kan aanpakken; 2e. in samenhang met de zwakte van b7 ook de pion c6 „ziek“ is. (Deze wet der voortplanting der zwaktes speelt bij de moderne schaakstrategie een gewichtige rol). De klokken wezen thans 39 min. voor wit en 49 min. voor zwart aan.

19. Tf1—b1

Dit antwoord gaf dr. Euwe direct, zooals hij dit reeds dikwijls in deze match heeft gedaan. Dwingt echter deze zet zich werkelijk zoo bijzonder op? Was b.v. niet ook de mogelijkheid van het intermezzo 19. Pf3—g5, Pd7—f6; en dan eerst 20. Tf1—b1 in aanmerking te nemen? Misschien wilde echter dr. Euwe met opzet zich door geen verdere plannen te veel bedenktijd laten ontrooven en schonk hij zijn volle vertrouwen aan den logischen gang der operaties, een verticaal druk tegen b7.

19., Tf8—b8
20. e3—e4

Ook nu kwam 20. Pf3—g5 in aanmerking, waarop niet 20. Pd7—f8, maar veel werkzamer 20. Pd7—f6 het juiste antwoord zou zijn. De tekstzet beteekent dus een rijker „orchestreeren“, daar nieuwe troeven (eventueel opstoot d4—d5, verder in geval van e4—e5, het scheppen van een invalspoot op d6) aan den strijd toegevoegd worden. Echter beteekent de beweging van den pion ook een zekere verzwakking der basis.

20. Ta8—a5

Uit tactische overwegingen wordt de (goede of slechts matige) eventualiteit 21. d4—d5 uitgeschakeld. In strategisch (algemeen) opzicht bewijst een toren op de vierde rij uitnemende controlediensten. Na 20. c6—c5 zou met des te grooter nadruk 21. e4—e5 volgen.

21. e4—e5

Nu dreigt reeds de exprestrein 22. Pf3—g5, Pd7—f8; 23. Pg5—e4, Pf8—d7; 24. Pe4—d6 het paard naar het sterke veld d6 te brengen.

21. h7—h6

22. Pf3—d2

Zoo hoopt het witte paard, zij het dan langzamer als de weg over g5, tot een domineerende stelling op d6 te komen. De crisis nadert!

22. c6—c5

Zwart ziet zich genoodzaakt een tegenspel (of ten minste den schijn van een tegenspel) te construeeren.

Stelling na 22. c6—c5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

23. Pd2—b3

Een nieuw sterk veld voor het beweeglijke paard, daar de nu opgedoken zwakte van pion c5 onder gelijktijdige verdrijving van den zwarten toren (dus zonder tijdsverlies!) aangevallen wordt. Na 23. Pd2—e4, zou 23. b7—b6 het consolideerende antwoord zijn geweest.

23. Pd2—b3

Na 15 minuten nadenken, welke tijd ook door wit voor zijn paardzet werd verbruikt, gaat de toren weer naar huis. Na 23. Tb8—c8, ware niet 24. Pa5; cb4; 25. Dc7; Tc7; 26. g3, b6; 27. Pb3 enz., maar evenzoo als in den tekst 24. Tb4—c4 het doelmatigste antwoord geweest.

24. Tb4—c4 b7—b6

Zoals men ziet, tracht zwart steeds door tactische „Witze“ de gebeurtenissen af te wenden. Nu zou op 25. d4xc5? volgen 25. Pd7xc5. De geestelijke arbeid schrijdt voortwaarts: 1 uur 54 min. voor wit, 1 uur 40 min. voor zwart. Het langzame tempo, waarin de laatste zetten uitgevoerd werden, doet reeds het spook van den tijdnood opdoemen.

25. f2—f4

Wederom gaat de logica met scherpte gepaard. De versterking van het centrale punt e5 is noodig, alvorens men tot concrete handelingen op den damevleugel kan overgaan. Vanaf den 23sten zet van zwart zij opgemerkt, dat de druk tegen de b-lijn nu op de c-lijn is overgegaan. De bergoorlog is thans in vollen gang!

25. Dc7—c6

In plaats van zich met 25. Tb8—c8 tot de passieve verdediging te bepalen, (waarop 26. Tb1—c1 het natuurlijke antwoord zou zijn) wordt hier de actieve verdedigingskunst gedemonstreerd. Niet slechts wordt de zwakte a4 onder de loupe genomen, maar ook wordt de werkingsfeer van den zwarten koningstoren (op de b-lijn) nog niet vrijwillig opgegeven.

26. d4xc5 b6xc5

Tijd voor wit: 2 uur 11 min. (dus nog slechts

39 minuten voor 14 zetten), zwart 1 uur 54 minuten.

27. Tb1—a1

Met de tweeledige bedoeling den bedreiguen pion a4 te dekken en zijn vis-à-vis op de b-lijn uit den weg te gaan. Na 27. a4—a5 zou volgen: 27. Tb8—b5 en na 27. Pb3—d4? ware 27. Tb8xb1?; 28. Dc2xb1, Dc6—d5 de weerlegging.

27.

Dc6—b6

De super-practicus tracht de rollen van het initiatief om te draaien, waarbij nu alle tactische factoren in aanmerking genomen worden. Zoo zal nu nl. het bestrijken van de diagonaal g1—a7 den tegenstander verhinderen den pion c5 te nemen: 28. Pc5?; 29. Tc5?; 29. Tc5?; 30. Tc1, Ta5; en zwart wint.

28. Ta1—a3

Db6—a7

Aan beide zijden even handig als snel gemaanoeverend!

Stelling na 28. Db6—a7.

Zwart: Dr. Aljechin.

Wit: Dr. Euwe.

29. Dc2—f2

Met de bedreiging voor oogen 29. Pd7—b6 (Tc4xc5?, Pd6—d7) moet wit gewichtige besluiten nemen.

Geen gelukkige onderneming zou verder 29. Pb3xc5? geweest zijn, wegens 29. Pd7xc5; 30. Tc4xc5, Tb8—c8; (na 30. Tb1? zou niet 31. Tb1? Dc5? benevens Da3; volgen, maar in ieder geval 31. Kf2, Tab8; 32. Kg3 alles redden). 31. Ta3—c3, Tc8xc5; 32. Tc3xc5, Ta8xc8 en wint. Zwaarder dan de tekstzet (die de diagonaal g1—a7 eindelijk eenigermate steriliseert) ware 29. Kg1—f1.

29.

Pd7—b6

Hoewel wit nog niets dreigt (30. Pc5?, Tb1?), kan ook zwart nog niet zijn krachten vermeerderen. B.v. 29. Da7—a6 zoo volgt opnieuw 30. Df2—c2. De tekstzet, die het toekijkende paard eindelijk in een acteur verandert, verlangt eenige opheldering. Hier wees de klok van wit aan 2 uur 21 min. (dus nog 9 min. voor 10 zetten) tegen 2 uur 3 min. voor zwart.

30. Tc4xc5

Pb6xa4

Voor beiden een pionnenmaaltijd. Nu ontstaat echter een levendig figurenspel.

31. Tc5—c1

Wit had hier het probleem op te lossen, welke rij hij zou uitkiezen, de eerste, tweede of vierde, respectievelijk waar de toren het veiligste zou staan. Na 31. Tc4 zou volgen 31. Df2?; 32. Kf2, Pb6; 33. Ta8; 34. Tc2, Pd5; 35. g3, Ta3 en zwart heeft met zijn beide stukken tamelijk sterke waarnemingsposten ingenomen. Aanlokkelijk was echter 31. Tc5—c2.

31. Da7xf2?

32. Kg1xf2 Tb8—b4

Zwart neemt het roer in handen.

33. g2—g3 Ta8—d8

De torens van Aljechin willen evenals in de zevende partij het bord beheerschen.

34. Kf2—e2

De koning verdedigt zichzelf.

34. Pa4—b6

35. Pb3—d2

In weerwil van den tijdnood slaagt wit er in zijn stelling te consolideeren. Wit 2 uur 27 min., (dus nog slechts 3 minuten voor 5 zetten!) zwart 2 uur 16 min.

35. g7—g5

Oproeping van het geweld! Een booze hallucinatie ware: 35., Td2:†??; 36. Kd2:, Pc4† wegens 37. Kc3! en wit wint. Doelloos ware ook 35., Tb4—b2 wegens 36. Ta3—d3.

36. f4×g5 h6×g5

Nu is wel is waar de witte pion op e5 ge-exponeerd, maar daar staat tegenover, dat de zwarte pion op g5 op kunstmatige wijze geïsoleerd is.

37. Ta3—d3 Pb6—d5

38. Tc1—c4 Tb4×c4

Na 38., Tb2 ware 39. Tg4 minder aangenaam.

39. Pd2×c4 Td8—a8

40. Pc4—c3 Pd5×e3

En wederom moet zwart er de voorkeur aan geven een stuk te ruilen in plaats van terrein te ruimen. Doelloos ware 39., Ta2†; 40. Kf3, Pe3.; 41. Te3:, Th2.; 42. Kg4, benevens Kg5:.

Na de volbrachte 40 zetten wees dr. Euwe's klok precies 2 uur 30 minuten en die van Aljechin 2 uur 25 min. aan. Wit gaf zijn 41sten zet in het couvert af.

Resumé: dr. Euwe heeft moedig en vol ideeën gestreden, (b.v. 10. Lc4—d3) om alles te bereiken. Zwart is echter doelbewust er op aangestevend in de eerste plaats de gevaren te localiseeren en daarop het beeld van den strijd te vereenvoudigen.

De brug tot een remise is in aanbouw.

S. G. Tartakower

(Nadruk verboden).

HET HOOFD HOOG TE HOUDEN zij Euwe's devies.

ALHOEWEL de gebeurtenissen sterker dan wij zijn, ligt het niettemin binnen onze macht, ons verstandiger dan de gebeurtenissen te toonen. Na het vanzelfsprekende deprimeerende resultaat der drie voorgaande partijen — toen een lichtzinnige fout in de zesde partij haar funesten invloed als een ontstoken lont over de beide andere partijen uitstrekke! — had dr. Euwe zichzelf het volgende kunnen zeggen:

Als mijn tegenstander werkelijk beter en koelbloediger speelt dan ik (hetgeen door de vroegere gebeurtenissen in de jaren 1935—1937 geenszins bevestigd werd!) dan zou daar niets tegen te doen zijn. Als echter mijn falen hoofdzakelijk te wijten is aan oorzaken, die buiten het schaakspel liggen — zooals afleiding door andere bezigheden en belangensferen, oververmoeidheid en de daarmede samenhangende gevoeligheid der zenuwen, vergeetachtigheid, verstrooidheid en dergelijke — zoo zal ik al deze onaangename zaken wel weten ter zijde te stellen.

Echter slechts onder een voorwaarde: het hoofd hoog houden! En niet in het verleden blikken, maar met vol vertrouwen — en zelfvertrouwen — de hiërogllyphen der toekomst trachten te ontcijferen. Een vaste opening spelen en niet als in de zevende partij absoluut willen forceeren en evenmin als in de achtste partij gekunstelde manoeuvres (Pb6—a4, benevens b7—b6?) kiezen — met een woord de logica dienen, indien men wil, dat de logica ons dient!

Dr. S. G. TARTAKOWER.
(Nadruk verboden).

Tartakowers boek over de match in 1935

Euwe in 1976: “Destijds, ruim veertig jaar geleden, baarde schaakgrootmeester dr. S.G. Tartakower groot opzien door zijn publikaties in de Telegraaf.”

“Niet alleen door zijn uitgebreide analyses van het partijgebeuren - welke echter eveneens de toets van de kritiek glansrijk konden doorstaan – maar ook door zijn levendige manier van schrijven.”

Tiende partij uit de revanche-match tusschen Euwe en Aljechin.

RISKANTE UITVAL VAN EUWE MET DE ZWARTE DAME.

SLECHTE VERBINDING DER OFFICIËREN, leidt tot stukverlies.

Aljechin in zijn
ouden vorm.

OPENING VERLIEP RUSTIG.

NA een tamelijk rustig en schematisch verlopen stadium der opening had wit in ieder geval de voor deze Nimzo-Indische variant karakteristieke troeven — pionnencentrum e4 en d4, als wel het looperpaar b2 en d3 — behouden. Wederom werd aangetoond, hoe moeilijk en hoe gevaarlijk het voor zwart is bij dit „Indische” laveeren eigen wegen te volgen. (15.... Dd6—f4). Zulke trapeze-oefeningen der dame zijn wel is waar menigmaal gelukt (partijen Reti—Tartakower Moskou 1925 of dr. Cukierman—Tartakower, Parijs 1933), echter zweeft daarbij de zwarte koningin zeer lang in levensgevaar. Het is niet duidelijk, wat in deze partij meer tot uitdrukking kwam: het feit dat dr. Aljechin brillant speelde (22. Dd3—e2!) of het feit dat dr. Euwe niet in vorm is.

Nimzo-Indische verdediging.

Tiende partij van de match, gespeeld te 's-Gravenhage op 26 October.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.
1. d2—d4 Pg8—f6

Wanneer kom ik eindelijk eens aan de beurt? vraagt de orthodoxe verdediging van het dame-gambiet. Zooals bekend, kwam ze ook in de match 1935 onder 30 partijen slechts één enkele maal voor en wel tegen het slot van de match als 28ste! De oorzaak van deze ongenade be-aansluiting daarin, dat de orthodoxe verdediging vol tactische knepen zit, terwijl de beide tegenstanders breede strategische schilderijen op het schaakbord trachten te scheppen!

A propos „schilderijen” moet vermeld worden, dat mevr. Aljechin — die ook schilderes is! — iederen dag het Rijksmuseum bezoekt om daar, met toestemming van de autoriteiten, een schilderij van Frans Hals te copieeren. Het is daarom niet uitgesloten, dat bij een eventuele nieuwe schaakonderneming dr. Aljechin in een pull-over zal verschijnen, waarop niet een kater, maar een motief van een der schilderijen van Frans Hals zal figureeren!

2. e2—e4 e7—e6
3. Pb1—c3 Lf8—b4

Aan de nagedachtenis van den genialen Nim-zowitsch gewijd, die helaas gestorven is zonder zijn levensdroom — een match om het wereld-kampioenschap te strijden — te hebben kunnen verwezenlijken.

4. Dd1—c2 d7—d5
5. c4×d5 Dd8×d5

Even energiek als Poeskin's „Pick-Dame”, die vereeuwigd werd in de opera van Tsjaikowski.

Elastischer.

6. e2—c3

Dit staat als elastischer bekend dan 6. Pg1—f3, daar thans het koningspaard nog vrij is om naar f3 of eventueel, zooals dat in de achtste partij gebeurde, naar e2 te gaan. Na 6. Pg1—f3 belooft inderdaad 6.... c7—c5! een spoedige bevrijding van het zwarte spel, zooals dit niet slechts in een partij Capablanca—Petrov, Baden 1937, maar ook een week geleden (19 October) in de zevende matchpartij Loewenfish—Botwinnik te Moskou gebeurde.

6. e7—c5

7. a2—a3

Ook 7. Lc1—d2 is speelbaar.

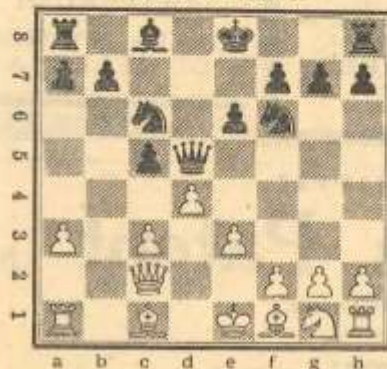
7. Lb4×c3+

8. b2×c3 Pb8—c6

Eerst thans wordt van de achtste partij afge- weken, waar, zooals bekend, 8.... P58—d7 gebeurde. De tekstzet beteekent een meer na- tuurlijke manier van de ontwikkeling van het dame-paard, waarbij niet slechts op e5 (even- tueel met het doel e6—e5 door te drukken), maar ook op d4 een druk wordt uitgeoefend. Botwinnik's specialiteit is hier 8.... b7—b6, wat hij niet slechts tegen Euwe in Nottingham 1936, maar ook onlangs in de derde match- partij tegen Loewenfish aanwendde.

Stelling na 8.... Pb8—c6.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

9. Pg1—f3

Het in de achtste partij uitgevoerde experi- ment f2—f3, benevens Pg1—e2 wordt niet meer beproefd. Wit streeft thans naar een klassieke ontwikkeling.

Op zoek naar het schoone.

Bij deze gelegenheid zij opgemerkt, dat dr. Aljechin er dikwijls den nadruk op legt, dat hij zooveel mogelijk de klassieke richting poogt na te streven en zijn eenig doel als schaakkunstenaar er op gericht is, het schoone en het ware op te sporen (vergelijk zijn boek „Mijn honderd beste partijen” en lees de glossen bij de partij Aljechin—Bogol- jubow, Triberg 1921).

9. 0—0

Na 9.... c5×d4; 10. c3×d4, 0—0, ware 11. Lf1—c4, benevens 0—0 met een voorsprong in de ontwikkeling voor wit gevolgd, terwijl zwart nu de spanning der pionnen in het centrum in- tact houdt.

10. c3—c4

Daar wit het punt d4 voldoende hoopt te dekken, mag hij dezen opstoot wel ondernemen. In weerwil van alle zichtbare voordeelen voor wit: achtervolging van de zwarte dame, elas-

tisch pionnen-centrum!, potentieel werkend loopstelt, geldt echter deze heele variant voor zwart als speelbaar, daar diens dame toch het spel blijft controleren.

10. Dd5—d6
Natuurlijk moet de dame op een behendige manier uitwijken. Veel onhandiger ware b.v. 10. Dd5—h5 wegens 11. Lf1—e2.

„Rijbewijs” gehaald.

Het schaakbord lijkt op een door vehikels overstroomde straat (zoals b.v. in Parijs op de Place de l'Opera), waar de automobilist veel meer handigheid aan den dag moet leggen dan op een breeden buitenweg. Inderdaad heeft dr. Euwe zijn „rijbewijs” op het schaakbord met gunstig gevolg verkregen, overigens niet slechts op het schaakbord, maar ook in het leven, nadat hij zijn familie heeft moeten beloven, van zijn andere examen: dat van lucht-piloot, geen gebruik meer te zullen maken. (Is het echter niet het aller-veiligste zich toe te leggen op het baantje van tank-chauffeur?).

Dat alle tot nog toe verrichte zetten volgens de strenge wegen der theorie (of ten minste van de voorafgaande huiselijke voorbereiding) zijn verlopen, blijkt uit het feit, dat tien minuten voldoende waren voor beide matadors om alle tien zetten uit te voeren.

11. Lc1—b2 c5×d4
12. e3×d4

Een elastisch, maar ook „hangend” pionnen-centrum van wit zorgt er voor, dat voor beide partijen kansen bestaan. Of bij het taxeren van deze wederzijdsche kansen de beide nieuw aangekomen gasten bij de match: de Franco-Rus dr. Ossip Bernstein en de Duitsch-Russische fräulein Sonja Graf inbegrepen zijn, is de vraag.

12. b7—b6
Wordt dit de diagonaal der toekomst?
13. Lf1—d3 Lc8—b7
14. 0—0

Wit wil vóór alles de mobilisatie van zijn strijdkrachten — inclusief de torens — voleindigen. Nu kan echter reeds eventueel een combinatie op de wijze van d4—d5, gevolgd door Lb2×f6 en Ld3×h7 opduiken.

14. Ta8—e8
Met de grootste koelbloedigheid taxeert zwart echter de dreiging der doorbraak van den tegenstander als nog niet acuut en hij tracht inmiddels zijn eigen troeven — zoals b.v. de ultra-violette, d.w.z. voorloopig nog niet waarneembare druk op de c-lijn — te doen gelden. De tijd: 25 min. voor wit, 15 min. voor zwart. Dr. Euwe speelt dus snel, logisch en energiek.

15. Dc2—e2
Een manoeuvre om de stelling te consolideeren, daar anders eventueel 15. Pc6—a5 onaangenaam zou kunnen worden.

15. Dd6—f4

Een eigen karakter.

De tot dusver tamelijk schematisch verlopen strijd begint een eigen karakter aan te nemen. In plaats van de schablone-achtige opeenhoping der strijdkrachten op de d-lijn (dus b.v. 15. Tf8—d8) heeft de origineel uitgedachte manoeuvre der dame ten doel, zich zoo mogelijk in het vijandelijke kamp te nestelen. Een ongunstige ontruiming van het terrein ware daarentegen 15. Pc6—e7 wegens 16. Pf3—e5.

Stelling na 15. Dd6—f4.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

16. Ta1—d1

Achter de tot opoffering bereide „veldwachters” (Lb2 en Ld3) wordt op de gunstigste wijze de artillerie in stelling gebracht. Naar allen schijn ligt het zwaartepunt van den strijd op de d-lijn, waar de doorbraak d4—d5 steeds meer in de lucht schijnt te hangen. Overijld ware 16. d4—d5 wegens 16. e6×d5; 17. Lb2×f6, Df4×f6; 18. e4×d5, Pc6—e7; 19. De2—e4, g7—g6; 20. Ld1—c4, Tf8—d8 en zwart neemt de rol van aanval over. Foutief ware verder nog 16. Pf3—e5? (wegens 16. Pc6×d4), doch nu wordt deze mogelijkheid voorbereid. Een doelooze verzwakking van de eigen stelling — en wel van het complex der witte velden! — zou zijn 16. g2—g3. Df4—h6.

16. Tf8—e8

„De commissaris van de zware industrie” neemt deel aan de debatten.

Op dit oogenblik verscheen overigens een andere nog veel gewichtiger commissaris in de zaal; deze nam in de gereserveerde loge plaats, nl. de commissaris der Koningin van de provincie Zuid-Holland, jhr. Van Karnebeek, wiens belangstelling voor het schaakspel bekend is.

Vele toeschouwers hadden in plaats van den tekstzet 16. Tf8—d8 verwacht. Echter verhindert de tekstzet op veel werkzamer wijze de doorbraak 17. d4—d5? (wegens 17. e6×d5 met opening van de e-lijn). Wat echter andere dreiging van wit betreft: Pf3—e5, deze wordt nog door tactische momenten verlamd. Dat de in al zijn details zeer precies te berekenen tekstzet ongeveer 40 minuten bedenktijd opelschte, is niet verwonderlijk, daar het veel zelfoverreding kost om tot de ontwikkeling van een toren op een afgesloten lijn te besluiten.

De klokken wezen aan voor wit 45 min., voor zwart 1 uur 5 min.

17. h2—h3

Na 17. Pf3—e5 zou vanzelfsprekend niet volgen 17. Pd4?; 18. Ld4!, Dd4!; 19. Lh7! enz., maar 17. Pc6×e5; 18. d4×e5, Pf6—g4 (deze uitval moet den tekstzet nu juist verbinden) 19. g2—g3, Df4—f3; 20. De2×f3, gedwongen, Lb7×f3 met superieur spel voor zwart. Wit zou dan nl. niet slechts twee geïsoleerde zwakten op c4 en a3, maar ook een „dood punt” op e5 — dat slechts het uitzicht van den eigen dame-looper belemmert — krijgen.

17.

Pc6—a5

Twee voorzitters.

De voorzitter van den zwarten damevleugel neemt het woord. Een andere voorzitter betrad op dit moment de zaal, nl. de voorzitter van de Fide, dr. A. Rueb, die zoojuist van een zware ziekte hersteld is en niet wilde verzuimen de match zoo snel mogelijk bij te wonen.

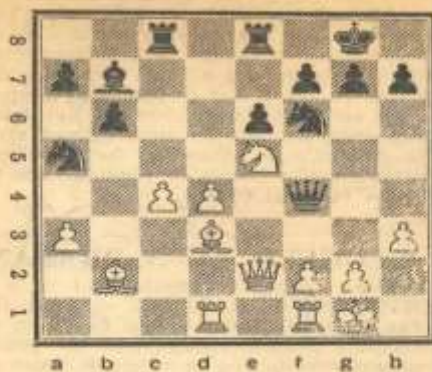
In plaats van den tekstzet kwam ook 17. Pc6—e7 in aanmerking, maar dan zou de

samenwerking der zwarte stukken minder actief geweest zijn. In ieder geval acht zwart zich verplicht iets te ondernemen, daar anders wit den sprong Pf3—e5 reeds voldoende heeft voorbereid. Overigens heeft zwart geen degelijke afwachtings- of consolideerende zetten tot zijn beschikking: indien 17. h7—h6, zoo volgt reeds 18. g2—g3 met terugdrijving van de zwarte dame (daar het goede terugtochtsveld h6 niet meer tot zijn beschikking staat) en na 17. g7—g6 ware de verzwakking der zwarte groote diagonaal a1—h8 zeer verdacht. Weinig zin zou ook de hergroepering 17. Tc8—d8 hebben, waardoor zwart zou afzien van zijn logische tegenkans in deze variant (nl. druk op de c-lijn). Ook de verzwakking van de onderste rij door 17. Tc8—c7 of 17. Te8—e7 ware af te keuren.

18. Pf3—e5

Cavalcade! Overigens is de stijl van deze partij veel minder „springerig” dan die der vorige. De tegenstanders schijnen reeds de wederzijdsche strategie doorvoeld te hebben!

Stelling na 18. Pf3—e5.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

18. Lb7—e4

Daar de stelling van verschillende zwarte stukken (n.l. van de dame op f4, het paard op a5 als wel van den toren op e8) een krampachtige is, moet op de een of andere wijze een afleiding op het slagveld gezocht worden. Tijd wit: 1 uur 2 min., zwart 1 uur 16 min.

19. Tfl—e1

Een nieuw sprookje.

Het sprookje van het looperpaar loopt op zijn eind. Daarvoor wil wit een nieuw sprookje te voorschijn tooveren, dat der „wandelede torens“. (Eventuele manoeuvre Tel—e3—g3).

19. Le4—d3

20. De2—d3

Ter taxatie van de stelling: de meer actieve stelling van het paard op e5, evenals die van den koningstoren el. is duidelijk te zien.

20. Te8—d8

Plotseling blijkt de tot dusver zoo zwijgzame koningstoren van zwart zeer ondernemend te zijn. Na 20. Pa5—c6 zou volgen 21. d4—d5!; (21. e6—d5 22. Pe5—c6 enz.; of 21. Pc6—e5; 22. b2—e5 enz.) met zeer sterke werking. Tijd voor wit 1 uur 10 min., zwart 1 uur 25 min.

21. Lb2—c1 Df4—h4

Gevaarlijke jacht.

„Jacht op de dame!“ Zoolets is steeds gevaarlijk, wat trouwens ook door de nu in de zaal ontsane opwinding tot ulting kwam.

22. Dd3—e2

Na meer dan 20 min. nadenken gespeeld. Doelloos ware 22. Pe5—f3, Dh4—h5; 23. Tel—e5 Dh5—g6; 24. Dd3—e2, Te8—e4! (geen vrees voor spoken!) 25. Te5—g3 (of ook 25. Ph4, De2. Niet echter 25. Ta5: wegens 25. Te2 met winst der kwaliteit) 25. Dg6—c2 enz. Door den tekstzet, die naar rechts, maar ook naar voren dreigt — een eventueel offer van het paard op f7 — levert Aljechin een van zijn beroemde veelzijdige „orchestraties“.

22. Td8—e8

Een lastig besluit.

Een lastig besluit, daar het reeds vermelde offer 24. Pe5—f7 eigenlijk nog niet dreigde. (24. Kf7: 25. De6—f. Kf8 enz.), maar slechts langzaam aan rijpt.

Een blunder ware vanzelfsprekend 22. Td4:?, wegens 23. Pf3. In plaats van echter den koningstoren opnieuw elk uitzicht te ontnemen, waren de zetten 22. Pa5—c6, of 22. Te8—c7, verder zelfs 22. Pf6—h5 of 22. Pf6—d7 in weerwil van alle schijnbare gevaren te overwegen.

23. g2—g4

Daar eigenlijk drie vijandelijke stukken — Dh4, Te8 als wel Pa5 — buiten gevecht staan, mag wit naar hartelust combineeren.

23. Pa5—c6

Nu moet zwart tot gewelddadige bevrijdingsmiddelen zijn toevlucht nemen, waarbij hij reeds het offer van een paard (voor ongeveer twee pionnen) op het oog heeft. Na 23. Dh4—h3 zou volgen 24. Td1—d3, Dh3—h4; 25. Kg1—g2 met de dreiging 26. Th3 (of 26. Th1), hetgeen reeds de beslissing zou brengen.

Beter was wel is waar 23. Te8—d5 om Pf6—d7 mogelijk te maken.

24. Kg1—g2

Het net om de dame wordt dichtgehaald. Er dreigt nu 25. Pe5—f3.

24. Pc6—e5

25. d4—e5 Pf6—h5

Twee velden prijsgegeven.

Het paard moet zich opofferen, daar zwart door zijn zet van twijfelachtige waarde Td8—e8 twee velden ineens (n.l. e8 en d7) moet prijs-

geven. De tactische kunst van Aljechin, die deze nieuwe omstandigheid onmiddellijk in zijn operaties meeberekende (23. g2—g4!), kwam tot zijn recht.

26. g4—h5 Te8—c4

Zwart heeft nog een zeer zwakke hoop van de open stelling van den witten koning gebruik te kunnen maken, maar ten slotte is alles wat nu nog volgt eigenlijk slechts als een technisch probleem te beschouwen.

27. De2—f3 Te8—f8

Een nuance beter was 27. h7—h6.

28. h5—h6 f7—f5

29. Df3—g3

Zet het pistool op de borst.

29. Dh4—g3†

30. f2—g3 Tf8—c8

31. h6—g7 Te4—c2†

Dit tegenspel kan niet voldoende kracht bijgezet worden. Wanneer echter zwart 31. Kg7: speelt, volgt 32. Td7†, Kg6; 33. Lf4, Te7; 34. Ted1 enz.

32. Kg2—f3 Te2—c3†

33. Lc1—e3 Te3—a3

34. Td1—d7

Nu wordt de versmade pion op g7 oppermachtig.

34. Te8—e4

Om nog 35. Te4—e4 te beproeven. Ook op de wijzerplaat van de klok zag het er voor zwart pijnlijk uit: nog slechts 3 min. voor zes zetten, terwijl wit nog 17 min. over had.

35. Kf3—f2 Te4—c2†

Na 35. Te4—e4 zou het meest dwingend volgen 36. Tel—e2 (bv. 36. Te4—e5; 37. Le3—h6!).

36. Tel—e2 Ta3—a2

37. Te2—c2 Ta2—c2†

38. Kf2—f3 a7—a5

39. Le3—h6 Te2—c8

40. Td7—e7 Zwart geeft op.

Eindstelling na 40. Td7—e7.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

Luff Tartakower.

Elfde partij tusschen Euwe en Aljechin.

INHOUDRIJKE REMISE-PARTIJ TE GRONINGEN.

ONDERNEMEND SPEL VAN BEIDEN.

Eveneens verdedigden
zij zich beiden zeer
koelbloedig.

WEDEROM SLAVISCHE STRIJD- BEELDEN.

Onder alle kenners van wereldreputatie, die bij de match Euwe—Aljechin vereenigd zijn, mag men de meening van Keres van zeer groote beteekenis achten. Deze jonge schaakheld, die, zooals bekend, ook de wiskundige hoop van zijn land is, en die als zuiver amateur besloten heeft deze match onder het brengen van materiele offers tot het slot bij te wonen, heeft reeds vóór het begin in een interview te Baden verklaard, dat de blunder-coëfficiënt, zelfs nog in het tegenwoordige schaakspel der grootmeesters, een doorslaggevende factor vormt! Deze blunder-coëfficiënt heeft bij dr. Euwe tot nog toe al te veel meegesproken, terwijl dr. Aljechin daarentegen tot op dit oogenblik steeds vlot en zonder fouten heeft gespeeld.

De verdere ontwikkeling der dingen hangt dus niet af van de betere theoretische kennis, die bij de beide tegenstanders ongeveer gelijkwaardig is; dit te meer, daar van het openings-repertoire door beide spelers bijna uitsluitend van het Slavische thema gebruik wordt gemaakt! Ook wat betreft de gezondheid en de zenuwen zijn beide spelers welgemoed en vol vertrouwen. Wat bovendien Aljechin meer aan de intuïtie — ook wel fantasie genoemd — ontleent, heeft dr. Euwe aan zijn wetenschappelijkheid — ook wel logica genoemd — te danken. Alles spint zich dus toe op de technische vaardigheid. In posities zin omvat zij de kunst om te realiseeren, waarin bv. dr. Euwe in de derde partij faalde, daarentegen dr. Aljechin in de tweede partij uitblonk!

In negatieven zin echter omvat de technische vaardigheid tevens een ontbreken van directe fouten en zoo komen wij wederom tot de in den aanvang vermelde these van Keres. Daar de strijd nog lang duurt en de vaste wil van dr. Euwe om iedere volgende partij met vollen ernst te spelen, algemeen bekend is, zoo is de uitslag van de match nog open, om niet te zeggen „half-open”. Aldus eindigde grootmeester Keres met een welgeslaagde geestigheid zijn terugblik.

Deze terugblik vormt ook een voortreffelijk voorwoord voor de Groningsche partij, waar de verbittering der beide tegenstanders haar hoogtepunt bereikte.

Anti-Slavisch! Elfde partij van de match,
gespeeld 30 October te Groningen.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 e7—e6

Slavisch is troef!

3. Pg1—f3 Pg8—f6
4. Ph1—c3 d5×c4

De hoofdvariant.

5. a2—a4 Lc8—f5
6. Pf3—e5

De aanval van dr. Krause. Met den rustigen zet 6. e2—e3 heeft dr. Euwe in de zevende zoowel als in de negende partij slechts partijen bereikt, waarin gemanoeuvreerd werd, zonder echter tot een bijzondere dynamiek der officieren te komen. Dat dus dr. Euwe in de elfde, buitengewoon gewichtige partij, die, om zoo te zeggen, een nieuwe strijdfase inleidt, tot het wapen van Krause zijn toevlucht neemt, toont, dat wij daarin het allerlaaste woord der theorie te hooren zullen krijgen.

6. e7—e6

Dus toch „anti-Slavisch!” De „hoofdvariant” der „hoofdvariant” is, zooals bekend, 6. ... Pb8—d7, wat echter in de eerste matchpartij dank zij de Estlandsche versterking op der veertienden zet van wit (14. Pc3—e4!) de fundamente van het zwarte spel eenigszins deed wankelen. De tekstzet werd reeds door dr. Euwe zelf in twee matchpartijen (nummers twee en vier) gespeeld, zoodat men ziet, dat de uitdager tot het psychologische middel zijn toevlucht neemt om den tegenstander met zijn eigen wapens te bestrijden.

7. Lc1—g5

Deze uitval werd reeds naar aanleiding van de match Aljechin—Bogoljubow 1929 als een gezonde en energieke strategie beschouwd. In de vierde matchpartij Aljechin—Euwe gebeurde, zooals bekend, 7. f2—f3, om echter na 7. ... Lf8—b4! 8. Lc1—g5! tot dezelfde stelling als in de huidige partij te leiden.

7. Lf8—b4.

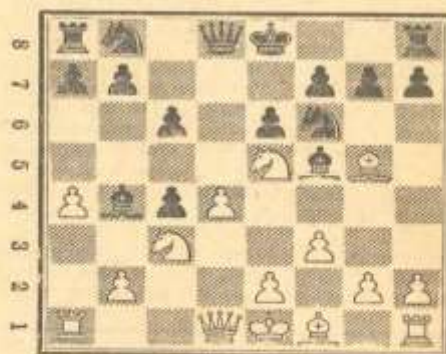
Beide tegenstanders strijden om de grootste mogelijke ruimte te veroveren. Na den beschiedenen ontwikkelingszet: 7. ... Lf8—e7 volgde in de vijfde matchpartij Aljechin—Bogoljubow 1929: 8. f2—f3 h7—h6; 9. e2—e4, Lf5—h7; 10. Lg5—e3 enz. ten gunste van wit.

8. f2—f3

In de tweede partij van de revanche-match Euwe—Aljechin gebeurde, zooals bekend, minder zelfbewust 8. Pe5×c4, waarop het fraaie nieuwtje van dr. Euwe: 8. ... Dd8—d5 volkomen correct bleek.

Stelling na 8. f2—f3.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

8. h7—h6

Dit is nieuw.

Dit is nieuw. De drang van alle spelers van

wereldklasse (zoals Lasker, Capablanca, Aljechin) naar een zoo snel mogelijk, zij het zelfs gewelddadig, opheffen der binding, is bekend! Slecht zou hier zijn 8. b7—b5? wegens 9. e2—e4, Lf5—g6; 10. Pe5×g6, h7×g6; 11. e4—e5 en wint. Om zulke onaangenaamheden te ontgaan, komt in aanmerking 8. Dd8—a5 (en eerst na 9. Ta1—c1, 9. b7—b5) met verschillende verwickelingen.

Wat nu dr. Euwe's nieuwtje in de reeds vermeldte vierde partij van de revanche-match betreft, 8. c6—c5; 9. d4×c5 Dd8—d5 (in plaats van Dd8—a5) zoo werd dit, zooals bekend, door het gambiet-achtige tegenspel van Aljechin (10. Dd1×d5, e6×d5 en daarop 11. e2—e4) van eenigszins twijfelachtige waarde. In ieder geval zij vermeld, dat beide tegenstanders zich op een gebied begeven, waaraan zij een speciale studie gewijd hebben.

9. Lg5×f6

Na 9. Lg5—h4 zou zwart reeds op het behoud van den gambiet-pion kunnen aansturen, door 9. b7—b5 (10. e2—e4 Lf5—h7).

Zoals men ziet, had de voorgaande zet van zwart een nevenfunctie, nl. voor den zwarten looper een terugtochtsveld verschaffen naar h7.

9.

g7×f6.

De pointe van de zg. automatische verdedigingswijze van zwart: de tegenstander mag niet lang in het bezit van „sterke punten” — binding voorpost enz. — blijven, daar dit eventueel tot verlamming van het eigen spel zou kunnen leiden.

10. Pe5×c4

c6—c5

Vereenvoudiging.

De kaarten worden opengelegd. Zwart zoekt in een zoo snel mogelijke vereenvoudiging van het slagveld zijn heil.

Zoals bekend, heeft een geestig schaakmeester op de vraag: „wat is de zin der Slavische verdediging?” geantwoord: „men speelt c7—c6 om later c6—c5 te kunnen spelen!” Veel keus heeft zwart hier niet, want bv. 10. b7—b5; 11. a4×b5, c6×b5; 12. e2—e4, Lb4×c3? (12. be4; 13. Da4†) 13. b2×c3, b5×c4; 14. e4×f5, e6×f5; 15. Lf1×c4 en zwart heeft reeds met het oog op zijn verschrikkelijke triple-pion een uiteengerukt spel.

11. d4×c5

Had wit hier dan geen andere keus? In ieder geval zou 11. Dd1—b3 slecht zijn geweest wegens 11. Pb8—c6, waarna dreigt 12. Pc6—d4 en wint. Een zeer verwickelde, echter ook eventueel loonnende speelwijze ware: 11. e2—e4, c5×d4; 12. Dd1—b3, Pb8—c6; 13. e4×f5, d4×c3; 14. b2×c3. Bv. 14. Pd4; 15. Db2 enz.; of 14. Dd4; 15. Tc1 enz.; of 14. La5; 15. Td1 enz.

Het is echter moeilijk om van wit te verlangen, dat hij bij een beperkten bedenktijd en mogelijkerwijze onder hoogen druk zich in een „Oceaan” van verwickelingen zal werpen, in plaats van, zooals thans, door een dameruil een zeer gemakkelijke en daarbij logisch verlopen vereenvoudiging toe te laten.

11.

Dd8×d1†

Match van punten.

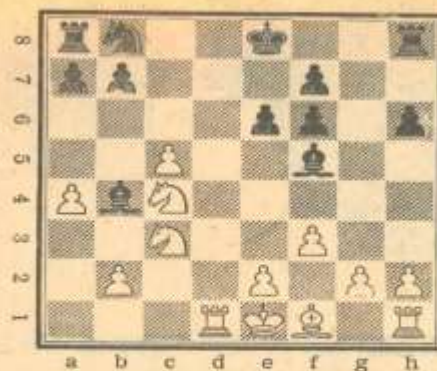
Voor Aljechin is het natuurlijk zeer gewenscht zijn stand in de match door als zwart-speler eventueel remise te maken te consolideeren. Men ziet dus, dat de oorspronkelijke match „van het weten” later, na de zesde partij, in een match „der zenuwen” veranderde en nu langzamerhand een match „van punten” begint te worden!

12. Ta1×d1

Zwart zal wel is waar zijn pion terugwinnen en ook een verdere verslechtering van zijn „pionnenskelet” op kunstmatige wijze kunnen vermijden, maar zal daarvoor van zijn looperpaar afstand moeten doen en daarbij een eenigszins anaemische stelling behouden. Voor wit ligt echter een overwinning nog in een nevelig verschie!

Stelling na 12. Ta1×d1.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

12.

Lf5—c2!

Vanzelfsprekend niet 12. Lc5?, wegens 13. Pb5, Pa6; 14. Pcd6† benevens Pf5; en de pionnenstelling van zwart begint op een kerkhof te gelijken.

13. Td1—c1

Lc2—b3

Zwart moest kunstig laveeren om een direct nadeel te vermijden. Na onmiddellijk 13. Lc2×a4 volgt niet 14. Pd6†, Ke7; 15. Pb7; Lc6; 16. Pd6, Lc5; enz., maar koelbloedig 14. e2—e4, waarbij wit dus zijn officieren — en vóór alles het ijverige koningspaard — in sterke posities houdt. De tekstmanoeuvre geeft er dus de voorkeur aan eventueel een tempo te verliezen, daarvoor echter het terrein te zuiveren.

14. Pc4—d2

Want na 14. Pd6†, Ke7; 15. Pb7; La4 zal zwart zijn pion toch zonder moeite en zelfs met een gunstig samenspel van zijn strijdkrachten terugwinnen.

Daarom dus maar liever een achterwaartsche concentratie!

14.

Lb4×c3

13. Tc1×c3

Lb3×a4

De luie pion.

Het is pikant, dat niet de schijnbaar ten doode gedoemde pion c5, maar de luie pion a4 als compensatie dient. Wat de pion c5 betreft, deze is nu sterker dan ooit, zooals trouwens in het leven dikwijls ziekelijke menschen menigen reus in gezondheid overleven!

16. e2—e4

Ke8—e7

Een goed beschutte koning, die zich daarom

in het midden van het bord als in een paradijs voelt. Tijd voor wit: 55 min. tegen 46 min. voor zwart.

17. Lf1—d3

Th8—d8

De enige, geheel open lijn wordt door zwart bezet.

18. Ke1—e2

Een doellooze finesse ware 18. Kf2 (om een eventueel later schaakgeven door Pc6—d4 te vermijden), 18. Pc6; Ta1, Lb5?; 20. Ke3 (20. Ld5? Td2? met winst) 20. Ld3; 21. Td3; Td3†; 22. Ke3; Td5† en nu heeft zwart het roer in handen.

18.

Pb8—c6

Mogelijk was ook 18. Pb8—d7. Bv. 19. Th1—a1 La4—c6; 20. b2—b4, Pd7—e5; en wit kan nu niet goed voortzetten met 21. b4—b5? wegens 21. Pe5×d3. Zwart geeft echter aan den tekstzet de voorkeur, daar hij 1e. „zijn” open d-lijn geen oogenblik wil maskeeren; 2e. zijn paard dieper in het vijandelijke kamp (veld d4 of b4) wil doen doordringen en 3e. door eenige schijnbare gevaren het beeld van den strijd gaarne zou willen verwarren. Bij dezen ultra-practicus kan men nog steeds iets leeren!

19. Ke2—c3

Maar ook dr. Euwe wil eenige finesse in de schijnbaar eenvoudige stelling invlechten. Op den anders veel meer voor de hand liggenden zet 19. Th1—a1 zou met zeer gunstig resultaat kunnen volgen 19. Pd4?; 20. Ke3. Lb5, terwijl nu na 19. Pc6—d4? wit met 20. Tc3—e4 in materieel voordeel zou komen. Bv. 20. La4—b5; 21. Tc4×d4, Td8×d4; 22. Ld3×b5 (Kd4, Td8? benevens Td3?) 22. Td4—b4; 23. Lb5—d3, Tb4×b2; 24. Th1—b1, Tb2×b1; 25. Ld3×b1, Ta8—c8; 26. Pd2—b3, b7—b6; 27. c5×b6! Tc8—c3?; 28. Lb1—d3, a7×b6 (28. Tb3?? 29. ba7: en wint) 29. Pb3—d4 en wit is de sterkste.

19. **Pc6—b4**

Zwart wil en moet zijn tactiek van veront-rusting voortzetten, daar nu vóór alles 20. Th1—a1 dreigt. In geval 19. Pc6—e5 zou volgt 20. Ld3—e2 en wit behoudt alle posities.

20. **Ld3—b1**

Men ziet, dat ook een dergelijke volledige terugtocht energieën kan bevatten. Wat den koningstoren van wit betreft, zoo zal hij ook op andere velden dan juist op a1 werkzaam gebruikt kunnen worden. Voorlopig dreigt 21. Tc3—c4.

20. **La4—b5**

Nu ontwikkelt zich een strijd om het veld d3.

21. **Pd2—b3**

Het paard laat zijn gereserveerde houding varen. Hierbij wordt het steeds duidelijker, dat de slagorde van wit op een gezonde basis opgebouwd is, terwijl zwart menige organische zwakte heeft aan te wijzen. Doelloos ware 21. Tb3 wegens 21. a7—a5.

21. **f6—f5**

De speelwijze van zwart wordt voortdurend door tactische „Witze" geleid. (22. ef5? Pd5?).

22. **Pb3—a5**

Nu dreigt niet slechts Pb7:, maar speciaal 23. Tb3.

22. **b7—b6**

Verdediging door tegen-aanval.

23. **c5×b6** **a7×b6**

24. **Pa5—c4**

Wit heeft zijn doel bereikt, nl. den tegenstander een zwakte op b6 te bezorgen. Moet zwart haar nu op omalachtige wijze gaan verdedigen, of door afruil (24. Lc4; 25. Tc4:, Pa6; 26. b4 enz.) de slagvaardigheid van den tegenstander verhoogen? Van deze twee mogelijkheden kiest de steeds ondernemende Aljechin de derde, doordat hij na 15 minuten nadenken, besluit een uitstapje in het vijandelijke kamp te gaan ondernemen om zijn troef van de open a-lijn, die hij nu in handen heeft gekregen, op drastische wijze te benutten.

24. **Ta8—a1**

Na 24. Pa2; 25. La2; Ta2; 26. Tb1, zou wit zeer sterk staan. Hier had wit 1 uur 22 min. verbruikt tegen 1 uur 50 min. voor zwart. Stelling na 24. Ta8—a1.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

25. **Pc4—a3**

Na 25. Pc4×b6 zou niet 25. Ld3; 26. Tb3 volgen, maar vóór alles 25. f5×e4 den samenhang van de witte stelling verstoren. Anders kwam ook 25. Th1—c1 in aanmerking.

superieure spel door zijn compacte pionnenstelling. Slechts kan dit bij gereduceerd officierenmateriaal geen beslissing brengen, daar de zwarte torens meer terrein beheerschen. De tegenstander is in zicht! Tijd voor wit 1 uur 55 min. tegen 2 uur voor zwart.

29. **Td8—d6**

De pion op b6 vormt naar omstandigheden nog een geduchte reserve.

30. **f5×e6** **Td6×e6**

Tijd 1 uur 58 min. tegen 2 uur 7 min. voor zwart. Hier bood dr. Euwe remise aan, wat de tegenstander na eenige minuten nadenken (zoogenaamd „eere-nadenken") aannam. Een goede partij!

Slotstelling na 30. Td6×e6.

Zwart: Aljechin.

Wit: Euwe.

Wederom hebben de beide matadors een theoretisch belangrijke, in het middenspel levendige en met de nieuwste strategische middelen toegeruste partij geleverd. Wanneer Euwe in dezen onbevangen en daarbij toch veligen stijl voortgaat, kan hij de moeilijke periode te boven komen, die hij doorgemaakt heeft en eventueel ook van zijn kant de een of andere vijandelijke zwakte opsporen; of is dr. Aljechin, die den 2en November zijn geboortedag zal vieren, geheel vrij van fouten?

De Tartakower

(Nadruk verboden.)

**Komt Euwe nog op tijd in vorm
om de tweekamp nog te winnen?**

Korte maar belangrijke remise-partij.

EUWE komt LANGZAMERHAND WEER IN VORM.

INTERESSANTE ELFDE ZET VAN ZWART.

Alle gevaar werd hierdoor aan het witte spel ontnomen.

GELIJKWAARDIGE TEGENSTANDERS

TERWIJL voor dr. Euwe de twaalfde partij — waarin hij met de zwarte stukken het „Marne-wonder“ op het schaakhord zal moeten volbrengen! — de lastigste van zijn leven zal worden, is zij voor dr. Aljechin een „verjaardagspartij“, dus een feestelijke en blijde gebeurtenis. Beroemden veldheeren, dichters en staatslieden worden bij zulke feestelijke gelegenheden heele villa's cadeau gedaan. In de schaakwereld gaat het een beetje armoediger toe en zoo heeft de internationale gemeente van schaakmeesters, die in Amsterdam op het oogenblik bijeen zijn, zich er mede tevreden gesteld, hem orchideeën met een schoone oorkonde toe te zenden.

Het schoonste verjaardagsgeschenk verkreeg dr. Aljechin van zijn vriendelijken tegenstander, die hem in de elfde partij remise gaf (of zelfs aanbod, daarover zijn de schaakhistorici het nog niet eens!) juist in de gunstigste stelling, die hij in den geheelen strijd vermocht te bereiken! Terwijl nl. tot daaraan toe nog allerlei dreigingen van den tegenstander opdoken, kon wit nu met 31. Th1—c1 dreigende Tc7†, zonder eenig risico ernstige winstposities aanwenden. Het is dus ongeveer zoo, alsof Kick Smit bij den Zondag gespeelden voetbalwedstrijd Holland—Frankrijk de beste kans om een derde doelpunt te scoren voorbij had laten gaan! Of wilde misschien dr. Euwe de Groningsche partij zoo snel mogelijk beëindigen, om op tijd bij den reeds genoemden voetbalwedstrijd tegenwoordig te kunnen zijn?

Men ziet nu, dat in matches tusschen Frankrijk en Holland de Gallische haan het hoogste woord voert. Is echter deze toestand blijvend? Nog is de herinnering der sportlui levendig aan de 6—1-overwinning van verleden jaar en nog herinneren zich ook de Hollandsche schaakvrienden den tijd, toen de feestelijke militiezaal in plaats van het vroolijke Krasnapolsky het tooneel van den strijd was. Een grappenmaker meende overigens, dat dr. Aljechin bij de twaalfde partij zwakker zou spelen dan bij vroegere gelegenheden, toen de burgemeesters van Haarlem, Leiden en Der Haag den eersten zet deden en daarbij een vol ledig succes behaalden.

Sportief gewichtigste.

Onder dergelijke half-feestelijke, half-jolige prognoses begon de twaalfde partij, die naar de meening van Keres de sportief meest gewichtige van de geheele match zou worden en die naar de uitspraak van Sonja Graf, minder uit „schaakzetten“ dan uit psychologische combinaties samengesteld zou zijn. Onder de buitenlandsche gasten, die aanwezig waren, bevond zich ook de vice-president van de Fransche schaakfederatie, monsieur Marcel Bertran, en diens echtgenoot, die toegesnel waren om evenals zij in 1935 deden hun landgenoot de groeten van het schaaklievend Frankrijk over te brengen.

In de reusachtige zaal heerschte de stilte van het graf. Geen wonder, daar aan de muren geweldige plakkaaten aangebracht waren, voorzien van de onderschriften der beide spelers, waarin als eenige gave van de zijde van het publiek om stilte werd verzocht.

„De stilte en de spraak zijn de eenige ken-teekens, die de menschheid van de overige levende wezens onderscheiden“, zei een filosoof. Vóór het begin der partij was dr. Aljechin zeer vroolijk, ja zelfs jolig, daarentegen echter Eliskases zeer ernstig. Dr. Euwe tamelijk in zichzelf gekeerd, Fine daarentegen lachend.

Een remise-stemming zeide mijn vriend Zitterateyn.

Moet dat een grap zijn? vroeg hem Landau, daar de Hagenaar bekend staat steeds geestige opmerkingen te maken.

Nimzo-Indische verdediging. Twaalfde partij der match, gespeeld te Amsterdam, 1 November.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. d2—d4 Pg8—f6

De toepassing van de Indische verdediging toont steeds een ernstigen en vasten wil.

2. c2—c4 e7—e6

3. Pb1—c3

Hier stond dr. Aljechin op om aan den tournooleider, meester Maroczy, te verzoeken het sterke flukken van het licht te doen ophouden. Voor Maroczy — die niet voor niets in zijn privé-beroep een knap ingenieur is! — was het natuurlijk een kinderspel, de verlichting op de juiste sterkte te doen brengen.

3. Lf8—b4

Door deze aan de schaakwereld vermaakte nalatenschap meende Nimzowitsch een weldaad te hebben begaan. „Hiermede heb ik den draak van het orthodoxe damegambiet (3. ... Pg8—f6, 4. Lc1—g5 enz.) bedwongen!“, placht hij te zeggen.

4. Dd1—c2

Nieuwe pikante details.

Daar in de beide voorgaande partijen met deze variant — nl. de achtste en de tiende — wit met deze Capablanca-voortzetting heelemaal geen openingsvoordeel wist te verkrijgen, dacht men algemeen, dat Aljechin hier een andere voortzetting zou beproeven. Slechts dr. Euwe is niet op dit algemeen geloof afgegaan, maar heeft in alle stilte de heele speelwijze van zwart met eenige nieuwe pikante details — zie den achtsten zoowel als den elfden zet van zwart! — verrijkt.

4. d7—d5

5. e4×d5 Dd8×d5

6. e2—e3

Zooals bekend, elastischer dan 6. Pg1—f3, daar voorloopig nog de eventuele ontwikkeling van wit's paard naar e2 voorbehouden blijft.

6. c7—c5

En dit is, zooals bekend, meer actueel dan 6. ... 0—0, waarop 7. Pg1—e2, c7—c5; 8. a2—a3, Lb4×c3† 9. Pe2×c3! ten gunste van wit zou volgen.

7. a2—a3 Lb4×c3†

8. b2×c3

Tot nog toe werden alle zetten bijna à tempo gedaan, daar zij louter goede oude bekenden

zijn. Nu dacht echter zwart eenige minuten na, alvorens hij een ideeënrijk nieuwtje bracht.

8. 0-0.

In plaats van de tot nog toe gekozen voortzettingen 8. ... Pb8—c6 (de tiende!) of 8. ... Pb8—d7 (de achtste!) of, zooals Botwinnik in eenige partijen aanwendde 8. ... b7—b6, behoudt zwart zich nog al deze mogelijkheden voor en doet een zet, die in ieder geval voor de gelukzaligheid van het zwarte spel noodzakelijk is! De logische onverbiddelijkheid of juist gezegd: de onverbiddelijke logica van den tekstzet moet ongetwijfeld bij zulk een methodischen geest als dr. Euwe in den smaak vallen.

9. Pg1—f3

Voor dezen zet dacht ook dr. Aljechin eenige minuten na, waarbij hij klaarblijkelijk over „zijn” ontwikkeling 9. f2—f3 nadacht. Echter besloot hij ten slotte iedere romantiek uit te schakelen en zuiver academische wegen te bewandelen. Genoeg geëxperimenteerd! schijnt nu zijn devies te worden. Onmiddellijk na dezen zet stond hij op om een kleine wandeling door den foyer te doen, waarbij hij den meesters Landau en daarop Fine vriendelijk glimlachend korte audiënties verleende.

Na 9. c3—c4 zou of 9. ... Dd5—d6, of, nog eenvoudiger 9. ... Dd5—e4 (b.v. 10. De4; Pe4; 11. f3, Pf6; 12. dc5; Pfd7! — in plaats van 12. ... Pbd7; 13. c6, bc6; — 13. a4, Pc5; 14. La3, Pba6, met rotsvast spel voor zwart.

9. ... c5×d4

Trouw aan het schema.

Dr. Euwe blijft trouw aan zijn schema, dat een reduceering van het witte pionnen centrum vereischt. Anders dreigde wit reeds met 10. c3—c4 het antwoord 10. ... Dd5—d6 af te dwingen, daar hier 10. ... Dd5—e4 reeds met 11. Lf1—d3 op gunstige wijze beantwoord zou kunnen worden.

10. c3×d4 b7—b6

Op onbevange wijze neemt zwart het besluit de grootste elasticiteit na te streven. Inderdaad heeft hij nu niet slechts voor zijn damepaard twee mogelijkheden — naar d7 of eventueel naar c6 — maar nu ook voor zijn damelooper twee deuren geopend (naar b7 of eventueel naar a6).

11. Lf1—c4

Na tamelijk lang nadenken besluit dr. Aljechin tot dezen plausibel uitzienenden zet.

Immers behoort het tot het hoofdwapen van Aljechin's strategie, om zijn stukken zoo vrij mogelijk op te stellen! Na 11. Lf1—d3 — en des te meer na 11. Lf1—c2 — kon, zooals reeds aangeduid, 11. ... Lc8—a6 en dan eventueel Tc8 volgen. Als echter daarop het looperpaar van wit niet meer bestaat en zijn pionnen centrum bovendien reeds gereduceerd is, zouden daarmee de beide hoofdtroeven van den witten opbouw verdwenen zijn. Als troeven voor zwart zouden daarentegen nog bestaan: 1o. het bezetten van de open c-lijn! 2o. de pionnenmeerderheid op den damevleugel! 3o. de sterke centrale positie van de zwarte dame! Men ziet dus, dat de groote methodicus Euwe bezig is de Nimzo-Indische verdediging geheel te rehabiliteeren, als het hem slechts gelukt de werking van wit's tekstzet te ontzenuwen.

11. ... Dd5—c6!!

De weerlegging! In plaats van zich nl. met 11. ... Dd5—e4 12. Lc4—d3 enz. of ook met 11. ... Dd5—h5 op onzekere avonturen in te laten, of eindelijk met 11. ... Dd5—d6; 12. e3—e4, Dd6—e7 uit de vuurlinie te verdwijnen, dicteert zwart door zijn fijn doordachten halven terugtocht de verdere gebeurtenissen.

Stelling na 11. ... Dd5—c6!!

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

12. Lc4—d3

Na lang en ingespannen (door het draaien van krulletjes gekenteekend) nadenken, besluit wit vreedzame tonen te doen hooren. Na 12. 0-0, zou nl. 12. ... Lc8—a6! 13. Pf3—e5 (13. Ld3? Dc2; 14. Lc2; Lf1: met kwaliteitswinst) 13. ... Dc6—e4 een nog gunstiger afwikkeling voor zwart afdwingen, daar dan het loo-

perpaar zou verdwijnen. Na dezen zet werd de verlichting van de zaal tot maximale kracht verhoogd.

— Minder licht, deed een functionaris hooren, waardoor hij zich van Goethe onderscheidde, wiens laatste woorden, zooals bekend, „Meer licht!” waren.

12. ... Dc6×c2

Na een korte pauze besloot dr. Euwe tot de vereenvoudiging van het spel over te gaan, hetgeen het logische gevolg van de tot nog toe uitgevoerde manoeuvre was en voor zwart als een moreel succes beschouwd mag worden in deze door velen zoo gevreesde variant.

13. Ld3×c2

Remise of ?

Nu is een situatie ontstaan, die men onmiddellijk remise kan verklaren of nog met de grootste verbittering urenlang kan voortzetten!

Voor wit is zijn looperpaar een kostbaar wapen, in weerwil van het feit, dat de beide loopers nog ingesloten blijven.

13. ... Lc8—a6

Hierdoor wordt een zeer breede weg (a6—f1) onder controle genomen en de rochade verhinderd. Daar echter geen heftige aanvallen meer voor de deur staan, zal de witte koning zonder vrees in het centrum kunnen blijven en zich in geval van nood een kunstmatige rochade verschaffen. Een andere gedachte kon daarom zijn: 13. ... Pb8—d7; 14. 0-0 (indien 14. e3—c4, zoo volgt reeds 14. ... Lc8—a6) 14. ... Lc8—b7 met veilig te controleeren wegen.

14. Pf3—e5

De tacticus Aljechin grijpt onmiddellijk de gelegenheid aan om zijn gevechtsterrein te vergrooten, daar de tekstzet niet slechts de cavalerie van den tegenstander wil hinderen, maar ook in de eventuele evacuatie van den koning naar f2 voorziet. Tijd: 27 min. voor wit, 32 min. voor zwart.

14. ... Pb8—d7

„Ontwikkeling door oppositie.” Na 14. ... Tfs—c8 zou vanzelfsprekend 15. Lc2—a4 volgen en daardoor zoowel Pb8—d7 alsook Pb8—c6 verhinderd zijn.

15. Pe5×d7 Pf6×d7

„Ontwikkeling door teruggaan.” De strijd der resteerende vier lichte officieren vereischt van zwart nog een doelbewust manoeuvreeren.

16. Lc1—b2 Ta8—c8

Het is duidelijk, dat op deze open c-lijn vroeger of later de liquidatie van de geheele artillerie zal moeten volgen.

17. ... Tfs—d8

Zwart vat hier reeds het plan op, het witte pionnen centrum nog meer te reduceeren. Een andere, meer „droge” gedachte kon 17. ... Tc8—c4 zijn, om de verdubbeling op de c-lijn door te zetten (Vanzelfsprekend echter om dezelfde reden noch 17. ... Tc7?, noch 17. ... Tc6? wegens 18. Lh7+).

18. f2—f3

Thans noodzakelijk.

De reeds aangeduide kunstmatige rochade is nu noodzakelijk geworden, daar 18. Ke1—d2 wegens 18. ... Pd7—e5 (dit was de bijgedachte van den vorigen zet van zwart) 19. Lc2—b3 (19. Th1—d1?, Pe5—c4?) 19. ... Tc8×c1 benevens Pe5—d3, slechts voor zwart gunstig zou zijn.

18. ... e6—e5

Een elegante wending, die toont, dat dr. Euwe de doodsche schema's tot leven tracht te brengen. Tijd voor wit 56 min., voor zwart 54 minuten.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

19. Ke1—f2

Het aannemen van het Danaër-geschenk 19. d4×e5? zou wegens 19. ... Pd7—c5 minder vruchtbaar zijn, want dan zou het trouwe paard zich plotseling sterker toonen dan de beide eenigszins confuse loopers van wit. Het is dus voor wit van het grootste gewicht, zoo snel mogelijk een verbinding der torens tot stand te brengen.

19. ... e5×d4

In schijn heeft wit — en meer speciaal zijn damelooper — terrein gewonnen. Als dus het zwarte paard, dat het dynamische materiaal in het kamp van zwart vormt, terwijl de looper a5 een statische rol speelt, zich niet haast gunstiger posities te veroveren, zou de weegschaal van de hoogere ongerechtigheid „in het schaakspel ten gunste van wit uitvallen.

20. ... Pd7—c5

Het patrouilleren van het voor-terrein neemt een aanvang. (Dreiging 21. ... Pd3?; 22. Ld3; Ld3; en de strijd neemt een duidelijk remise-karakter aan.

21. Th1—d1

Terwijl anders de schaakpaedagogen steeds in een helder daglicht stellen, dat het laatste woord voor de volle ontwikkeling van de stukken door den dame-toren gesproken wordt, heeft hier juist integendeel de koningstoren van wit, als laatste gevechtseenheid, het terrein van den strijd betreden. Niet voor niets bestaat, naar de meening van een illusteren schaakmeester, de geheel schaakstrategie slechtst in de tactiek.

21. ... Pc5—e6!

Schitterend gemanoeuvreerd! Zwart mag nu zijn trotschen damelooper niet wegtrekken, wegens (b.v. na 22. Ld4—b2?) Tc8×c2!; 23. Tc1×c2, Td8×d1 met winst van een officier. Hij moet dus naar de beste manier zoeken om remise te bereiken. Het is trouwens een oude strijdvraag of de voornaamste kracht bij het schaken bestaat in het „kunnen winnen” of in het „niet weten te verliezen.”

Wit had hier 1 uur 10 min. verbruikt, tegen 59 min. voor zwart.

Klaarblijkelijk is dr. Euwe er thans eindelijk in geslaagd op de juiste wijze met zijn tijd om te springen.

22. Lc2—b3

23. Td1×c1

24. e3×d4

Niet goed ware vanzelfsprekend 24. ... Td8×d4? wegens het binnendringen van den witten toren 25. Tc1—c7 en wit krijgt het initiatief.

25. Tc1—d1!

Meer plastisch aanzien.

Wit tracht op vernuftige wijze den strijd een meer plastisch aanzien te geven, daar na den ruil der torens 25. Tc1×c8? La6×c8 een zuiver geometrische eindstrijd der loopers zou ontstaan, waarbij zwart met een klaar zij het misschien niet heelemaal zeker gewonnen, voordeel zou werken. B.v. 25. Tc8?; Lc8?; 26. Ke3, Kf8; 27. Ke4, Ke7 en wit kan niet betten, dat de zwarte koning het sterke veld d6 bezet. (28. Ke5?, f6? enz.)

25. ... Tc8—c3

Na 40 minuten nadenken besluit dr. Euwe — hoewel hij ideel beter staat! — een compenserende liquidatie in te willigen, daar 25. ... Kf8; 26. d5 veel te dreigend en 25. Td8; 26. Tc1 veel te passief voor zwart waren.

Het is nu de vraag of de tusschen de zesde en tiende partij getoonde slechte vorm, dr. Euwe hier aanleiding gaf allerlei onduidelijke wendingen uit den weg te gaan, of wel omgekeerd, de slechte stand van de match hem eigenlijk geen aansporing had moeten zijn al het mogelijke en onmogelijke te beproeven?

De klokken toonden hier: 1 uur 26 min. voor wit tegen 1 uur 43 min. voor zwart.

26. d4—d5

Slotstelling na 26. d4—d5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

Zonder verder spelen remise gegeven. (Reeds bij den elfden zet, n.l. toen de dame-ruil in zicht kwam, zelde ik tot monsieur Berman, dat de partij 27 zetten zou tellen. „Nee 26”, antwoordde op goed geluk de amateur en kreeg, zooals men ziet gelijk!)

Intusschen had het publiek eigenlijk recht nog een paar verdere afwikkelingszetten op het bord uitgevoerd te zien.

N.l.: 26. ... Tc3×b3 (niet echter 26. ... Td3 wegens 27. Td3!; Ld3; 28. Ke3 enz.) 27. d5—d6, La6—c8, (of ook La6—b5) 28. d6—d7, Lc8×d7; 29. Td1×d7, g7—g6; 30. Td7×a7 met thans volkomen gelijk spel.

Resumé: Een theoretische, tactische en moreel gewichtige partij! Van theoretisch standpunt der opening beschouwd, is het n.l. dr. Euwe gelukt, een volwaardig wapen voor zwart te smeden. In tactisch opzicht heeft dr. Euwe het tirilleren van de beweeglijke figuren, dat na den ruil der dames ontstond, zeer fraai en onbevallen gespeeld (ongetwijfeld veroorlooft de stand van de match den uitdager ook met remises zeer tevreden te zijn. Echter moeten wij den strijd van een hooger standpunt uit bezien en niet van een bekrompen gezichtspunt).

In moreele beteekenis ten slotte, dienen de laatste twee „overgangs-remises” er toe, krachten en kennis voor nieuwe hevige stormen te verzamelen, of zooals een grappenmaker of klaarblijkelijk een aanhanger van den wereldkampioen na het slot van de partij zelde: „Het was vandaag niet Max, maar „Minimax”, die den gloed van dr. Aljechin eindelijk wist te blusschen. Daar echter mijn plicht slechts in het analyseeren en niet in het voorspellen bestaat, onthoud ik mij van iedere verdere uiting.

Een stalen geheugen

HET is algemeen bekend, dat schakers vrijwel altijd een zeer goed geheugen bezitten, doch onlangs kwam ons een merkwaardig staaltje van den ex-wereldkampioen Aljechin ter oore.

Tijdens een van de vele malen dat hij in ons land toefde, ontmoette de Franco-Rus een vrij bekenden Nederlandschen hoofdklassespeler. Aljechin streek eens over zijn voorhoofd om de herinneringen wakker te roepen en zei plotseling: „Ik ken u.”

„Dat is zoo”, antwoordde de toegesprokene, „u heeft nog eens simultaan tegen mij gespeeld.”

„Ja, ja,” zei de ex-wereldkampioen, „dat was die en die partij.” En uit zijn hoofd noemde hij alle zetten op van de partij tusschen hen tweemaal gespeeld. Later vertelde de Nederlandsche hoofdklassespeler, dat de desbetreffende partij twee en twintig jaar geleden gespeeld was.

ENERGIEK SPEL VAN EUWE in de dertiende partij.

ALJECHIN VERDEDIGT ZICH ARGLISTIG.

Vernuftig spel met de
kleine officieren.

WEDEROM EEN SLAVISCHE PARTIJ.

ALS de twaalfde partij volgens de uitspraak van Keres de „sportief gewichtigste” was (daar zij om zoo te zeggen het zich losmaken van den achtervolgenden vijand beteekende door het scheppen van nieuwe morele en geestelijke reserves!), zoo komt ons de dertiende als de „practisch gewichtigste” voor, aangezien voor dr. Euwe het probleem van de overwinning steeds dringender en actueeler wordt! Om een oud Duitsch refrein te citeeren, zou men kunnen zeggen: „Zonder te winnen gaat de zaak niet!”

Van de drie winstpunten, die dr. Euwe thans noodig heeft, is daarbij stellig het eerste ongetwijfeld het moeilijkste, daar dit tegen een nog heelemaal niet vermoeiden tegenstander verkregen moet worden, die door zijn tot nog toe behaalde successen integendeel juist gestrekt is.

Wanneer men zich daarbij herinnert, dat dr. Euwe in het jaar 1935 na een zeer ongunstig begin de door hem benodigde drie punten eerst in de laatste elf partijen behaalde, is het wel duidelijk, dat de strijd niet volgens de statistiek, maar volgens de ballistiek moet worden opgebouwd.

Met andere woorden, dr. Euwe mag zich volstrekt niet op het gunstige precedent van het jaar 1935 verlaten, maar moet reeds thans — hoe vroeger hoe beter — elke nonchalance en elke apathie vermijden!

Inderdaad ontwikkelde zich de huidige, dertiende partij, onmiddellijk na de eerste tien „herbalingszetten” uiterst „ballistisch”, doordat b.v. de witte dame als een bal heen en weer vloog. Dus een strijd op leven en dood!

Slavische verdediging. Dertiende partij, gespeeld te Amsterdam, 3 November.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6

Bij deze opnieuw aangewende Slavische verdediging valt slechts op te merken, dat... er niets meer op te merken valt!

3. Pg1—f3	Pg8—f6
4. Pb1—c3	d5xc4

Als aanhanger der „automatische” verdedigingskunst, die alle ingesnoerde stellingen principieel vermijdt, voelt dr. Aljechin weinig voor de „half-Slavische” wending 4... e7—e6.

5. a2—a4

Eenige jaren geleden was 5. e2—e3 (5... b7—b5 6. a2—a4, b5—b4! en dan 7. Pc3—a2 of zelfs 7. Pc3—b1) zeer in de mode, en misschien keert men nog eens tot deze voortzetting terug.

5. Lc8—f5

Een vrijheidslievende looper!

6. e2—e3

Daar alle super-critici beweerden, dat dr. Euwe definitief aan den „energieken” dr. Krause-zet 6. Pf3—e5 zou blijven vasthouden, keert de wereldkampioen toch tot de „pionnenstrategie” terug. De eigenlijke beteekenis van dezen zet e2—e3 is, zooals bekend, om zoo snel mogelijk tot e3—e4 te komen.

6.

e7—e6

Afgedaan.

De „Canadeesche” variant (het eerst door den Canadees Geo Maréchal toegepast): 6... Pb8—a6, 7. Lf1xc4 Pc6—b4 (8. Pf3—e5! enz.) geldt als afgedaan.

7. Lf1xc4

Pb8—d7

Velen houden den onmiddellijken uitval 7. Lf8—b4 voor nauwkeuriger, echter is dit zilver een kwestie van smaak. De voordeelen van den tekstzet bestaan niet slechts daarin, dat de ontwikkelingswijze van den koningslooper — naar b4 of misschien toch nog naar d6 of naar e7 — voorbehouden blijft, maar vóór alles daarin, dat het antwoord 8. Pf3—e5, dat na 7. Lf8—b4 misschien wel het meest energieke is, uitgeschakeld wordt.

Wat echter de eventuele nadeelen van den tekstzet in vergelijking tot 7... Lf8—b4 betreft, zie men de eerstvolgende opmerking. Terwijl het tot nog toe uitgevoerde complex zetten beiderzijds bijna à tempo uitgevoerd werd, werd aan den achtsten zet door beide partijen weer veel aandacht gewijd.

8. Dd1—e2

Inderdaad zouden hier verschillende finesse's te onderzoeken zijn. Eigenlijk komt hier 8. 0—0 als de meest actuele maatregel voor, om dan na 8... Lf8—b4 eerst een keus te doen tusschen 9. Dd1—e2 of wel 9. Dd1—b3! Als dr. Euwe dus toch tot den tekstzet besluit, zoo is de aanleiding daartoe te zoeken in het feit, dat hij eindelijk van „algemeene gezichtspunten” afgezien heeft en evenals zijn tegenstander! allerlei tactische, d.w.z. concrete doeleinden voor oogen heeft. Een schaakpartij wordt nl. meestal niet door schema's, maar door gelocaliseerde gevechten gewonnen!

Ondoelmatig ware 8. Pf3—b4 wegens 8... Lf5—e4.

8.

Pf6—e4

Na 8... Lf8—b4; 9. 0—0, zou zwart toch er aan moeten denken, hoe hij 10. e3—e4 zou moeten pareeren, daar b.v. 9... 0—0?; 10. e4! Lc3?; 11. e5! voor zwart doodelijk ware. Wel nig voordeel biedt hier, of na 8... Lb4; 9. 0—0, de zijdelingsche aanval Lf5—g4, aangezien zwart door zijn zevenden zet het „uitzicht” der zwarte dame op de d-lijn gebarricadeerd heeft en daarom een spoedig opspelen van den e-plon naar e4 des te gemakkelijker zou kunnen gebeuren. Men ziet, dat de beide tegenstanders deze heele (z.g. „Canal”) variant nieuw hebben ingeblazen.

9. 0—0

Lf8—b4

Vanzelfsprekend niet 9... Pe4xc3; 10. b2xc3, want dan zou het witte centrum versterkt worden niet alleen, maar ook het snelle oprukken van den e-plon begunstigd worden. B.v. 10... Le4; 11. Pd2 enz.

10. Lc4—d3

.....

Een „sub-nieuwtje”.

Evenals in de negende (Haagsche) partij, paat dr. Euwe „zijn” nieuwtje toe, waaraan hij klaarblijkelijk spoedig nog een „sub-nieuwtje” wil toevoegen, daar hij in de eerste plaats geen remise-speler is en in de tweede plaats door den stand van de match als wit-speler des te meer een stimulans noodig heeft.

10.

Lb4xc3

Om zoo te zeggen gedwongen, daar noch 10. Pe4xc3 11. b2xc3, Lb4xc3; 12. Tab1, Lf5xd3; 13. De2xd3, noch de „bluf”-variant 10... Pd7—c5! (11. c3xe4!) voor zwart aanbeveling verdient.

Stelling na 10... Lb4xc3.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

11. Ld3xe4

Verschillend van de reeds geciteerde negende partij, waarin 11. b2xc3 gebeurde, (zonder dat dit na 11... Pc3; 12. Dc2, Ld2; 13. Dd3; Pd5; tot iets reëls leidde) verleent deze tusschenzet aan het geheele verdere verloop der gebeurtenissen een nieuw, om zoo te zeggen versneld rythme. Ongetwijfeld beteekent dus deze „kracht-variant“, zooals ze door een grappenmaker genoemd werd, een zeer geschikte opstelling van het heele witte spel.

11. Ld3xe4

Na 11... Le4; 12. bc3; 0-0; (anders zou 13. La3 deze verhinderen) 13. Pd2, Lg6; 14. La3, Te8 (al te zorgeloos ware 14... c5) 15. e4, zouden de beiderzijdsche loopers niet slechts naar de kleur te rekenen, maar ook ten opzichte van hun werking „ongelijk“ zijn, nl. een krachtige verkeersagent bij wit en een hinkende invalide bij zwart!

Na den tekstzet produceert wit echter eenige welgemeende Jiu-jitsu-knepen, die het pionnen-skelet van den tegenstander ontwrichten.

12. Le4xf5

Hier toonden de klokken der beide spelers een verbruik aan van elk 16 minuten.

13. d4-d5!

Opnieuw moet zwart toestaan, dat de gebeurtenissen hem gedictieerd worden, daar b.v. 13... 0-0; 14. d5xc6, b7xc6; 15. De2-c2, Dd8-f6; 16. Pf3-d4, reeds een pion voor wit zou opleveren.

14. De2-b5

Wat deze manoeuvre betreft, leze men hetgeen wij in het voorwoord gezegd hebben. Men zal moeten toegeven, dat dr. Euwe ditmaal zijn troepen vlijtig laat marcheren. („Hij wint door onze beenen“, heeft maarschalk Davoust over Napoleon gezegd).

14.

Dd8-a5

Niet alles gedekt.

Vanzelfsprekend konden hier niet alle drie aangevallen punten: d4, b7 en d5 gelijktijdig gedekt worden. Na 14... Dd8-b6; 15. Db5xd5, g7-g6; 16. Pf3-e3! zou er nog meer bloed vloeien, b.v. 16... Pe5; 17. De5-f, Kd7; 18. Dd5-f (energischer dan 18. Td1, Ld6) 18... Ke7; 19. e4 enz. Met den tekstzet hoopt zwart den pion d5, die als een soort sleutel van zijn vesting fungeert, te beschutten.

15. Db5xb7

Ta8-b8

Hier en in het vervolg zoekt zwart vanzelfsprekend zijn heil in een zoogenaamde „actieve verdediging“, terwijl wit evenzoo vanzelfsprekend den „actieven aanval“ (ook zulk een volstrekt niet pleonastische term, hebben de heeren „slagveldtheoretici“ uitgevonden!) tracht aan te wenden.

16. Db7-c6

Da5-c5

Energie van den afriul.

De energie van den afriul! Overigens zij opgemerkt, dat de laatste matchpartijen in het teeken staan van een snellen dame-ruil. Een pijnlijke blunder ware 16... Tb6? wegens 17. Dc8f benevens Dh8; en ook 16... Kd8 zou wegens het eenvoudige 17. Td1, Pf6; 18. e4, fe4; (of 18... Tc8; 19. Pe5!) 19. Lg5! enz. een niet voldoende gefundeerde onderneming zijn.

Tijd voor wit: 21 minuten tegen 29 minuten voor zwart. (Een gisteren gespeeld vluggertje tusschen Flohr en Keres, waarbij ik als toeschouwer aanzat, nam meer tijd in beslag. Da bewijst, dat beide tegenstanders de helderheid van gedachte met de nervositeit der handeling verbinden).

Stelling na 16... Da5-c5.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

17. Pf3-d4!

Onderwijl dr. Euwe zich aan den „kwikzilverstijl“ van zijn tegenstander aanpast, tracht hij zijn officieren demonische krachten te verschaffen. Na 17. Da6 zou reeds 17... 0-0 kunnen gebeuren, daar het paard op d7 dan vrij werd, waarbij men dan de opmerking zou kunnen maken, dat wit zijn heelen aanval met een enkel stuk, nl. de koningin uitvoerde!

17. Pf3-d4!

Tb8-b6

Na 17... Dc5xc6; 18. Pd4xc6, Tb8-b7 (om ook den pion a7 gedekt te houden) 19. Pc6xb4 (het eenvoudigste. Doelloos ware 19. Pd4, g6; of ook het intermezzo 19. a5, a6) 19... Tb8xb4; 20. Le1-d2 benevens Lc3 zou wit in de stelling domineeren, waarbij het trio van geïsoleerde pionnen van zwart (a7-d5-f5) een voortdurende bron van zorgen zou vormen.

18. De6xc5

Nu begint een nieuwe interessante fase der partij.

Met de herhaling der zetten: 18. Da5f, Tb8; 19. Dc6, Tb6; stelt wit zich natuurlijk niet tevreden.

18.

Pd7xc5

Om een nieuwen officier in den strijd te werpen. Na 18... Lc5; zou 19. Pf5; straffeloos en zonder eenige compensatie voor zwart volgen. Nu kan naar omstandigheden Lb4-a5 benevens Pc5-d3 gebeuren.

19. a4-a5

Zooals reeds bij den aanvang vermeld, worden in deze partij alle tactische — en slechts tactische! — wapens te hulp geroepen. De tekstzet moet vóór alles den actie-radius van den witten toren vergrooten en daarbij den zwarten toren om aangifte van zijn definitief domicille verzoeken, daar deze voorloopig, zoowel op de b-lijn als ook langs de zesde rij op potentieele wijze werkt. Of 19. Pd4xf5 had mogen gebeuren?

B.v. a. 19... Pb3; 20. Ta2 (te passief ware 20. Tb1) 20... Tc6 21. Pd4, Pcl; 22. Ta1! enz.

b. 19... g6; 20. Pd4, Ta6; 21. b3, Lc3 22. Tb1 enz.

Niettemin kan een stelling, waarbij de officieren „ingekapseld“ staan, voor wit nauwelijks een pion waard zijn.

Met vuur.

19.

Tb6-a6

Zwart speelt met vuur. „Een zeer slechte zet“, zeide daarbij een zeer groote — nl. 1 meter 85 hooge — meester). Zwak ware echter den toren naar een ander veld op de zesde rij te verplaatsen, b.v. 19... Tf6 wegens 20. Pc2, Pa6 (of 20... Pd3 21. Td1, Pcl; 22. Pb4; Pb3; 23. Ta3, Pc5; 24. Td5; enz.) 21 Td1 enz. Het meest solide scheen ons daarom wel toe 19... Tb6-b7, waarop rustig 20. Td1, g6; 21. Ld2 enz. zou kunnen gebeuren.

Overigens kwam na 19... Tb7 ook de meer nerveuze zet 20. Pf5; in aanmerking, in weerwil van alle schijnbare gevaren. B.v.: 20. Pb3; 21. Ta4, Pa5; 22. Ta5! in plaats van 22. Pd6f, Ld6; 23. Ta5; Le5 met gelijk spel) 22. La5; 23. Pd6f, Kd7; 24. Pb7, Lb4; 25. Td1, Kc6; 26. Td4f a5 (26... Le17; 27. Kf1 en wint) 27. Pa5f; La5; 28. b4 met een pion meer voor wit.

20. Pd4-c2

Scherp gespeeld. Als een rustige voorbereidingszet voor de komende bloedige gebeurtenissen kwam ook 20. Tf1-d1 in aanmerking, wat niet slechts een potentieelen aanval tegen den pion d5, maar ook den positioneelen ontwikkelingszet Lc1-d2 mogelijk zou maken.

De schepen worden verbrand.
Een blunder ware zoowel 20... Ta5: wegens 21. Ta5: La5:; 22. b4 alsook 20... Pb3? wegens 21. Pb4: Pa1:; 22. Pa6: Daarentegen was 20... Pd3 juist nog mogelijk, daar na 21. Td1 de parade 21... Tc6; 22. Td3: Tc2:; 23. Td5: g6 enz. het ergste zou voorkomen.

Stelling na 20... Lb4 x a5.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

21. b2-b4

Voorloopig wordt een tweede pion geofferd met zuiver positioneele doeleinden.

21.

La5x b4

Groot nemer.

Aljechin is niet slechts een groot gevecht, maar ook een groot nemer! In het bijzonder als er geen keuze meer is. (21... Ld8? 22. bc5! de witte dame-toren is immers gedekt).

22. Lc1-b2

Niets leverde 22. Ta6:; Pa6: (met dekking van den looper op b4) op, evenmin als 22. Tb1. La5: 23. Tb8:; Ld8: waarmede de toren op h8 gedekt is. Nu echter rekent wit op de verstrekkende werking van zijn eindelijk ontwaakten looper.

22.

Lb4-a5

Een taale verdediging. Een nieuwe gelegenheid om te blunderen ware: 22... Tal:; 23. Tal:; a5? wegens 24. Pb4: ab4:; 25. Ta8? enz.

23. Lb2xg7

Th8-g8

24. Lg7-e5

Wit moet reeds eveneens op de verdediging bedacht zijn, wat hij door den terugtocht Le5-g3 (afsluiting van de g-lijn) hoopt te bereiken. Anders lag eigenlijk 24. Lg7-d4 (24. Pc5-b3; 25. Tal-a3) veel meer voor de hand.

24.

Pc5-b3

Spannende oogenblikken! Tijd voor wit 1 uur 19 min., voor zwart 1 uur 29 min.

25. Tal-a4

Ook de toren wil, evenals de looper, de vrijheid tegemoet.

Overigens scheen eigenlijk 25. Tal-a3 dwingender en daarom gemakkelijker, b.v. 25. Pd2 (met de dubbele dreiging Pf1: als wel Pf3? benevens Pe5:); 26. Lc3, Tag6 (incorrect ware 26... Pf3?; 27. Kh1, Th6:; 28. g3:; Lc7: 29. f4 en wint. Ongunstig voor zwart ware ook de wijze van liquidatie 26... Pf1:; 27. Kf1:; Lc3:; 28. Ta6: benevens Ta7:); 27. Ld2:; Tg2:; 28. Kh1 Ld2:; 29. Ta7: Lc3 en de kansen zijn ongeveer gelijk geworden.

25.

Ta6-g6

Na 25... Pd2 kon nu niet alleen de reeds vermelde wending 26. Lc3 enz. maar ook 26. Tfa1, Pf3?; 27. Kf1, Pe5:; 28. Ta5: enz. gebeuren. De tekstzet wil alles.

26. Le5-g3

Men had 26. g2-g3 mogen verwachten, b.v. 26... Lb6, 27. Td1 enz. Als grondregel zal men toch eerder een pion dan een officier voor de maskeering van de bedreigde stelling (g2) gebruiken.

26.

La5-b6

Op het juiste moment.

27. Tal-f4

Wit wil den pion, dien hij achter is, zoo snel mogelijk terug hebben. Zwart heeft zich echter tot taak gesteld deze lofwaardige bedoeling zoo lang mogelijk langs kunstmatigen weg te verhinderen en bovendien zijn sterke vleugelreserve (de a-pion) op het juiste moment in den strijd te werpen. Het overspelen van den dame-toren naar den anderen vleugel was overigens zeer raadzaam, daar na 27. Td1 de pionzet 27... d4 het spel van wit had kunnen verlammen, b.v. 28. ed4 f4; 29. Lf4:; Tg2:; 30. Kf1, Tg2-g4; 31. Lg3, Kd7 enz.

27.

h7-h5

Om na 28. Tf5: met 28... h4: 29. Lh4: Tg2:; 30. Kh1, Pd2: 31. Td1, Pe4: 32. Tfd5: Pf2:; 33. Lf2: Tf2: gunstig voort te zetten. Dr. Euwe moet hier en in het vervolg der partij ononderbroken op zijn qui vive blijven! De tijd voor wit hieldde 1 uur 48 min. tegen 2 uur 10 min. voor zwart.

28. Tf4-h4

a7-a5

De reserve-infanterie rukt uit het verwijderde woud op en begint te dreigen.

29. Th4xh5

Tg6-c6

Door deze omtrekkende beweging komt de berg-artillerie in actie.

30. Pc2-a3

Met het oog op den vrijpion van zwart, mag wit geen passieve zetten, zooals b.v. 30. Pe1 of 30. Pa1 kiezen.

30.

d5-d4!

Deze zet brengt nieuwe energieën in het gevecht. Men ziet, dat Aljechin aanvalt, zelfs als hij zich verdedigt!

31. e3xd4

Te gevaarlijk zag 31. Tf5: er uit, hoewel na 31... d4-d3 (of 31... de3:; 32. fe3:; Le3:; 33. Lf2! — niet echter 33. Kg1? Tg3:; 34. hg3? Th6: en mat op den volgende zet.) 32. Td5, d2: 33. Td1, hierna 33... Tc1? 34. Td5xd2 het gevaar zou opheffen.

31.

Pb3xd4

Zwart was met zijn laatste zetten op besliste wijze aan het roer. Nu wil echter ook wit aan het woord komen.

32. Tf1-e1+

Ke8-d7

De koning begint te marcheeren. Tijd voor wit 2 uur 3 min. tegen 2 uur 21 min. voor zwart.

33. Kg1-f1

.....

Wel actueel?

Was deze veiligheidsmaatregel wel actueel? In aanmerking kwam onmiddellijk 33. Td1, b.v.: 33... Tc3:; 34. Pb5, of 33... Ke8; 34. Kf1 (waardoor dus wit de verwijdering in plaats van het naderkomen van den vijandlijken koning bereikt zou hebben!) of ook: 33... Tc1; 34. Tc1:; Pe2:; 35. Kf1, Pc1:; 36. Tf5: en wit is de sterkste van de twee.

33.

Tc6-c3

34. Pa3-b1

Niet 34. Td1? Ta3:; 35. Le5, Ta4:; 36. Th4, Tg4 en zwart behoudt den gewonnen officier.

34.

Tc3-c2

Met groote moeite heeft zwart zich den toegang in het vijandlijke kamp verschaft.

35. Te1-d1

Kd7-c6

Slechts schijnbaar heeft zwart hiermede terrein gewonnen, zooals dr. Euwe's verdere operaties bewijzen. De tijd voor wit hieldde 2 uur 9 min. tegen 2 uur 27 min. voor zwart (dus nog slechts drie minuten voor vijf zetten).

36. Th5-h6+

Een gewichtig inleidend schaak. Te gevaarlijk scheen onmiddellijk 36. Le5, hoewel daarop 36... Pf3? wegens 37. Th6: (niet echter 37. gf3? Tf2:; 38. Ke8, Tg1 mat en ook niet 37. Td6:; Kb7:; 38. Tb6:; Kb6:; 39. gf3:; Tc1: benevens Tb1:); 37... Kb7:; 38. Tb6:; Kb6:; 39. gf3: de zwarte plannen zouden doen falen.

36.

Tg8-g6

Te gevaarlijk ware 36... Kc5, hoewel daarop noch 37. Ld6: Kc6:; noch 37. Td6, Tg3: enz. te vreezen waren. In ieder geval echter niet: 36... Kb5? wegens 37. Pa3:.

37. Th6-h8

De toren kronkelt zich als een aal. Nu dreigt zelfs 38. Tc8:; hetgeen dus de expansie-plannen van den zwarten koning verhindert.

37.

Kc6-b7

38. Th8-f8:

Tg6-g7

Zwart heeft in zijn geweldigen tijdnood slechts één devies voor oogen: dekken!

39. Lg3-e5

Oh pet allergunstigste oogenblik uitgevoerd, daar twee stukken van den tegenstander aangevallen zijn.

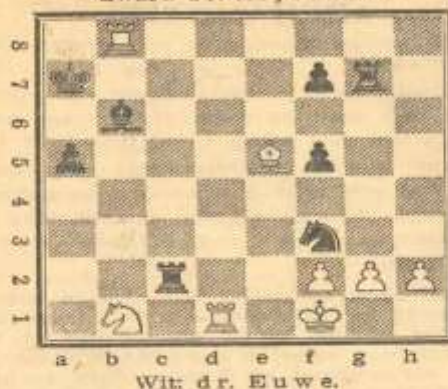
39.

Pd4-f3

Met de allervriendelijkste bedoeling na 40. gf3: een mat in twee zetten toe te dienen en na 40. Lg7: zelfs een plofmat te appliceren. Deze partij is wel de opwindendste van alle voorafgaande!

40. Tfs—b8† Kb7—a7
Hier gaf wit zijn 41sten zet in het afgesloten couvert af. De tribune werd onmiddellijk door de beiderzijdsche supporters, soigneurs, masseurs, raseurs en dergelijke betweters bestormd.

Slotstelling na 40... Kb7—a7.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

ALS Chineesche schimmen sprongen de stukken van de beide spelers in deze zeer dramatische partij op het „doek” van het schaakbord rond. Zoowel de opening — zetten 1 tot 18! — als het middenspel — zetten 19 tot en met 43 — en zelfs ook het geheele eindspel — zetten 44 tot 68 — boden ons wilde, zeldzame beelden, zooals zij misschien zelfs niet in een opiumkit gedroomd worden! Trachten wij dus de hoofdmomenten van deze hoogst merkwaardige partij met Bengaalsch vuur te belichten.

Reeds de opening was zeer opmerkelijk, daar na de eerste tien zetten, die met die van de negende (Haagsche) partij identiek waren, wit een nieuwtje van groote kracht bracht, dat in staat is den geheelen Slavischen verdedigingsopbouw in discredit te brengen. Deze nieuwe zet: 11. Ld3×e4! (de vitamine-variant, zooals een grappenmaker dezen zet betitelde en die veel energiekeker is dan het in de negende partij beproefde pionnenoffer: 11. dc3; Pc3; 12. Dc2, Ld3; 13. Dd3; Pd5 enz.) werd door den genialen Keres uitgevonden, waarbij hij in het bijzonder er op wees, dat in geval zwart na 11. Ld3×e4! antwoordt met Lf5×e4, zwart in weerwil van de loopers van ongelijke kleur, toch ongelukkig blijft staan.

B.v. 12. b2×c3, 0—0; 13. Lc1—a3, Tf3—e3; 14. Pf3—d2, Le4—g6; 15. Pd2—c4 (of 15. e3—e4).

Onafhankelijk van Keres is deze idee ook door den vernuftigen dr. O. S. Bernstein genoemd, waardoor zij ook aan den uitdager niet onbekend bleef. Dit verklaart, waarom de zetten van wit zoowel als van zwart — hoewel deze allerlei zwaarwichtige besluiten verlangden! — bijna tot aan den zeventienden zet à tempo uitgevoerd werden. Toen had echter wit door 17. Pf3—e5 (in plaats van den tekstzet 17. Pf3—d4, die geen directe dreiging inhield en daarom den tegenstander de gelegenheid bood tot den tegenzet 17... Tb8—b6) een belangrijke versterking van zijn kansen kunnen bereiken. B.v. a. 17... Dc6; 18. Pc6; Tb7; 19. Pb4! (‘t eenvoudigste) 19... Tb4; 20. Ld2 benevens Lc3 met domineerende stelling.

b. 17... De7; 18. Pd3 met verovering van den pion d5 (aangezien 18... De6? of 18... Dd6 niet mogelijk is wegens 19. Pb4!).

c. 17... Td8; 18. Td1 met beslissenden druk.
d. 17... Dd6; (klaarblijkelijk heeft dr. Euwe dezen zet in het bijzonder gevreesd, daar het witte paard aangevallen wordt) 18. Dd6; Ld6; 19. Pc6, Tb7; 20. Td1, Pf6, 21. b4! en wit is heer en meester van de stelling.

na dat echter dr. Euwe deze eloquente voortzetting met 17. Pf3—e5! had nagelaten, moest hij om zoo te zeggen de partij voor de tweede maal winnen, hetgeen hij door een royaal offer van twee pionnen — 21. b2—b4, benevens 22. Lc1—b2!! — trachtte te bereiken.

Nu doorleefden de toeschouwers prachtige uren. Zooals nl. indertijd de uitdager reeds bij de eerste revanche-partij moest inzien, dat dr. Euwe's kunnen en kennen zeer diep reikt, evenzoo heeft nu ook de wereldkampioen nog duidelijker dan bij alle voorgaande partijen moeten begrijpen, dat Aljechin een verschrikkelijke tegenstander is, die zelfs in de voor hem meest kritieke stellingen ononderbroken duivelsche tegen-dreigingen weet uit te vinden!

Dreigender initiatief.

Het zij voldoende te zeggen, dat na den 25sten zet van zwart Ta6—g6 en in het bijzonder na den 30sten zet van zwart d5—d4! het initiatief in handen van zwart overging, en steeds dreigender vormen aannam.

Zooals nu dr. Euwe midden in het vijandelijke spervuur koelbloedig en doelbewust opereerde en zooals hij deze fel-bestreden partij ten derden male moest winnen, was werkelijk adembenemend. (Niet voor niets werd de dertiende partij door een zaakkundige electro-technicus als een partij van 100.000 volt gekarakteriseerd!) Nu kwam echter duidelijk uit, dat ook dr. Aljechin — die in de voorafgaande twaalf partijen een zeer helder hoofd toonde — toch niet onaantastbaar is. Door grooten tijdnood beïnvloed, dekte hij op den 36sten zet een schaakje (Th6†) instinctief door Tg8—g6 (in plaats van met 36... Kc6—b7 zijn koning zoo snel mogelijk uit de gevaarlijke zone te brengen) en dan in het bijzonder bij den 38sten zet speelde hij nog instinctiever — en heelemaal niet in zijn anders zoo ondernemenden stijl! — Tg7? (in plaats van met 38... Tg6—c6; 39. Tf8×f7, Kb7—a6, tot den tegenaanval over te gaan).

Het gevolg was, dat de weegschaal wederom — en ditmaal werkelijk beslissend! — ten gunste van wit doorsloeg. Wel is waar was het nog 'n „wisel op lang zicht”, dien dr. Euwe in de tweede zitting slechts na moeizame en goed doordachte operaties wist te incasseeren. De sportieve hoofdzak van de dertiende partij is dus: dr. Euwe heeft het winnen nog niet verleerd!

De afgebroken stelling, na 40... Kb7—a6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

41. Td1—d7†

Daar, zooals bekend, dr. Euwe — zij het uit vriendelijkheid, zij het door een momentele hallucinatie — den tegenstander dezen in het couvert afgegeven „geheimen zet” mededeelde, werd dr. Aljechin van de moeite ontheven een tweede speelwijze, nl. 41. Tb8×b6 te analyseren. De voortzetting na 41. Tb6; zou kunnen zijn: 41... Pe5; 42. Tb5, Pc6; niet echter den zoo plausibel uitzienenden zet 42... Pc4, wegens 43. Pa3!, Pa3×; 44. Ta5; benevens Ta3; 43. Tf5; met een zeer verbitterden strijd.

41.

Lb6—c7

Gedwongen, daar 41... Tc7 wegens 42. Tc7: of de kwaliteit, (42... Kb8; 43. Tf7:) of zelfs een vol stuk (42... Lc7; 43. Lc7:) zou kosten. Indien echter 41... Ka6? gespeeld ware, zou zou gevolgd zijn 42. Ta8†, Kb5; 43. Pa3† benevens Pc2.

42. Td7×c7†

Belangrijk besluit.

Een gewichtige beslissing. Zeer verleidelijk was de volgende liquidatie: 42. g2×f3. B.v. a.

42... Ka7×b8; 43. Le5×g7, Tc2—c1†; 44. Kf1—g2, Tc1×b1; 43. h2—h4†, Tb1—b4 (nog de beste kans op redding), 44. Td7—d4, met een strijd om de velden.

b. 42... Tc2—c1†; (Dit schijnbare beginnerschak is toch van beteekenis, daar het den witten koning van den koningsvleugel afdringt) 43. Kf1—e2, Ka7×b8; en wit kan nu wel is waar met 44. Td7×c7, Tc1×c7 45. Le5×g7 twee lichte officieren voor den toren veroveren, doch blijft dan echter voor zwart nog een zekere tegentroof bestaan in den vrijpion a5.

42.

Ka7×b8

43. Tc7×e2†

Pf3×e3

44. Tc2—c5

f7—f6

Hier was het ook voor zwart een tamelijk gewichtige beslissing. Zeer verleidelijk zag er nl. 44... Pa5—g4 uit. B.v. a. 45. h2—h3, Pg4—h2†; 46. Kf1—g1 (46. Ke2† Tg2:) 46. Ph2—f3†; 47. Kgl—h1 (om herhaling van zetten te voorkomen) 47... Pf3—e1; 48. g2—g3, Pe1—d3 met verdere verontrustende manoeuvres.

b. 45. Tc5×f5, Pg4×h2† met reduceering van het vijandelijke materiaal.

c. 45. Kgl! Na deze fijne manoeuvre behoudt wit beslissend overwicht.

45. Tc5×a5

Tg7—c7

Nu ontstaat de eigenlijke strijd, daar de tot nog toe verrichte overgangszetten (41 tot 45) bij de huiselijke analyse nauwkeurig overzocht waren en daarom ook zeer snel uitgevoerd werden.

46. Pb1—d2

Tc7—c2

47. Ta5—d5

Vanzelfsprekend niet 47. Ke2? wegens 47... Td2†; 48. Kd2, Pc4† benevens Pa5. Men ziet, dat ook de materieel zwakkere Aljechin als aanvaller optreedt.

47.

Kb8—c7

Trager tempo.

Voor de tot nog toe uitgevoerde zeven zetten van de tweede zitting hebben beide tegenstanders samen slechts 20 minuten gebruikt. Nu echter wordt het tempo beduidend langzamer, doordat dr. Euwe voor den volgenden, schijnbaar zoo eenvoudigen zet, vele minuten offerde.

48. Kf1—e2

Zetten, zooals 48. h2—h3 kwamen in aanmerking. Voorbarig ware 48. f4? wegens 48... Pg4 met de dubbele dreiging Pe3† en Ph2†. Het naderbij brengen van den koning naar het centrum vormt echter, zooals bekend, de meest solide consolidatie. Daarbij is de tekstzet toch in ieder geval natuurlijker dan 48. Ke1.

48.

Tc2—b2

Ook zwart tracht zijn strijdkrachten beter te plaatsen, naar het bekende principe, dat de toren liever eenigszins verwijderd van den vijandelijken koning moet opereeren.

Een verschrikkelijke blunder ware 48... Pc4? wegens 49. Tc5†. Weinig zin zou verder 48... Kc6 hebben wegens b.v. 49. Td8, Kc7; 50. Td4 en wit heeft terrein gewonnen.

Stelling na 48. Kf1—e2.

Zwart: dr. Aljechin.

49. h2—h3

Men merke op, dat wit nu volstrekt niet met zijn vrijen h-pion maar onbesuisd voorwaarts gaat, maar hem integendeel voor trouwe bewakingsdiensten noodig heeft, ten einde vóór alles een goed samenspel van zijn strijdkrachten te bereiken.

49.

Kc7—c6

50. Td5—d4

Kc6—c5

51. Kc2—e3

Alles moet meewerken! Men ziet dus, dat — zooals wij in het avondblad van 4 November —

uiteengezet hebben — thans eigenlijk een geheel nieuwe partij met duizend nieuwe listen en lagen is ontstaan.

51.

Pc5—g6

Dreigende (Aljechin wil maar steeds dreigen!) 52... f4†; 53. Ke4 (of 53. Kd3, Td2†; 54. Kd2, Kd4) 53... f5† en zwart wint!

52. Td4—d8

Schotvrij!

52.

Pg6—e7

Met nieuwe doeleinden. De moeilijkheid van den na het afbreken ontstane strijd blijkt reeds daaruit, dat evenals in de meest verwikkelde middenspelen, de klokken zeer snel voorwaarts liepen. Daar de volgende tijdcontrole reeds bij den 64sten zet plaats heeft, beteekent dit, dat dr. Euwe de volgende twaalf zetten binnen 38 minuten, dr. Aljechin binnen 65 minuten moet doen.

53. Kc3—d3

Hierdoor wordt 53... Pd5 verhinderd, aangezien daarop 54. Tc8† zou winnen. B.v. 54... Kb5; 55. Tb8†, Pb6; 56. Tb6† enz.

53.

Tb2—b7

Zwart weert zich als een gewonde leeuw. Zijn paard streeft naar het midden van de arena; zijn toren werkt in de verte en zelfs zijn armzalig uitziend verdubbeld pionnenpaar heeft zich tot nader order in een „drijvende vesting” veranderd.

Tegen al deze elite-troepen moet dr. Euwe langzaam en volgens vaste plannen opereeren.

54. Kd3—e3

Een nieuwe poging.

Een nieuwe poging om den koning zoo nuttig mogelijk werk te doen verrichten. Dr. Euwe, die nog 25 minuten voor 10 zetten heeft, blijft den heelen tijd ingespannen denken, terwijl zijn sanguinische tegenstander er de voorkeur aan geeft kleine wandelingen uit te voeren om nieuwe gedachten en nieuwe krachten op te doen. Zal zijn schilderachtige kater-pullover hem wederom redden?

54.

Tb7—b2

55. Td8—d3

Wit ziet in, dat hij in ieder geval zijn étappelinies moet beveiligen.

55.

Pe7—d5†

56. Kc3—f3

Pd5—b4

Voortzetting van de „verontrustings-strategie”.

57. Td3—c3†

Naar het principe: „Gescheiden opmarcheeren, vereenigd slaan!”. Daarentegen zou 57. Td8 het slechte, om zoo te zeggen anti-strategische principe vertegenwoordigen: „Vereenigd opmarcheeren en afzonderlijk geslagen worden”, want dan kon er volgen 57... Pd5 (de scheiding!) 58. Pf1, Tb3† (het wegdrijven) 59. Kd3, Pf4† benevens Pg2.

Wit heeft nog tien minuten voor zeven zetten.

57.

Kc5—d4

Noodig, daar anders het witte paard zich denkt vrij te maken en te zamen met zijn toren tot het offensief zou willen overgaan. (B.v. 57... Kb5; 58. Pb3 benevens Pd4†. Of 57... Kd5; 58. Pf1 enz.). Daarom besluit zwart een gereduceerd eindspel af te dwingen.

58. Tc3—b3

Echter niet 58. Tc4†? wegens 58... Kd3.

58.

Tb2×b3†

Zeer ongunstig voor zwart zou het toreneindspel zijn geweest. (Na 58... Td2; 59. Tb4†, Ke5), daar de toren juist het stuk is, dat het beste de pionnenzwakte van den tegenstander op de meest overtuigende manier vermag uit te buiten.

59. Pd2×b3†

Kd4—e5

60. g2—g3

Wit heeft hier nog 16 minuten voor vier zetten.

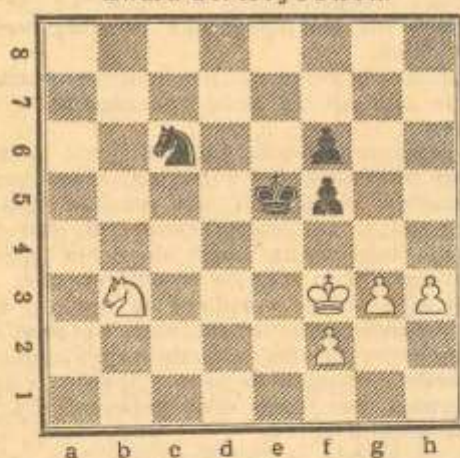
60.

Pb4—c6

Het paard is er zich van bewust, dat het niet slechts den officier van zijn tegenstander in bedwang zal moeten houden, maar ook den vrijpion op de h-lijn. „Bovenmenscheijk” is zulk een opgaaf ongetwijfeld. Of echter een paard niet daartoe in staat zou zijn, is hier de vraag.

Stelling na 60... Pb4—c6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

61. h3—h4

Het leger op den vleugel zet zich in beweging.

61.

Pc6—d8

De deuren dicht.

Hij wil dus — van f7 uit — het veld h6 onder spervuur nemen. Zwart heeft hier nog 25 minuten voor drie zetten. Met het oog op de feestelijkheid van dit moment en daar beide tegenstanders de grootst mogelijke concentratie noodig hebben, worden de deuren naar het spelvertrek bijna hermetisch afgesloten. De slotfase, zooals trouwens het heele paardeindspel, is een ragout voor de kenners!

62. Pb3—c5

Pd8—f7

63. Pc5—d3†

Ke5—d4

64. Pd3—e1

Om den laatsten zet van de reeks uit te voeren, anders was 64. Pd3—f4 zakelijker. B.v. 64... Ke5; 65. Pg6†, benevens Kf4. Of 64... Ke5†; 65. Kg2, Pf7; 66. Ph5, Ke5; 67. f4†, Ke6; 68. Pg7† en wit wint nog een tweeden pion.

64.

Kd4—e5

Vanzelfsprekend niet 64... Ke5† wegens 65. Kf4.

65. Pe1—d3†

Ke5—e6

Naar huis toe.

Zwart ziet in, dat het toch maar beter is, dat hij met zijn koning thuisblijft, maar hij staat

hiermede tevens den tegenstander het recht toe, het bezette terrein te vergrooten.

66. Kf3—f4

Na Zuid-China komt Noord-China.

66.

Pf7—d6

Na 66... Ph6 zou o.a. de volgende winstmethode aangewend kunnen worden: 67. h5, Pf7; 68. Pc5†, Kd5; 69. Kf5, Kc5; 70. Kf6; en het woud van pionnen beslist den strijd ten voordeele van wit.

67. Pd3—c5†

Ke6—f7

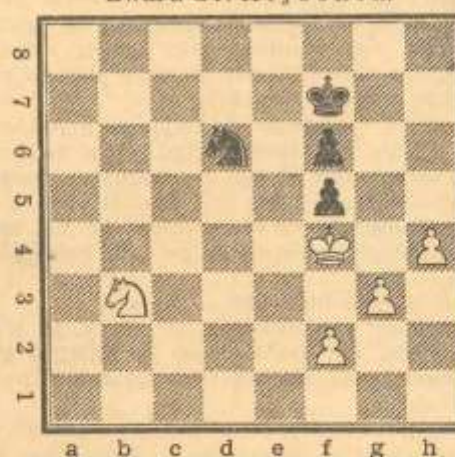
Ook thans kon na 67... Kd5 volgen: 68. Pb3 (om den koning van zwart nog meer naar voren te lokken. Echter is ook onmiddellijk 68. h5, Kc5; 69. h6, Pf7; 70. h7 benevens Kf5: beslissend) 68... Kc4 (of 68... Ke6; 69. Pd4† benevens Pf5;) 69. h5 enz.

68. Pc5—b3!

Zwart geeft op, daar nog een tweede pion verloren gaat, waardoor de zwarte stelling elke weerstandskracht verliest. Een logisch eindspel!

Slotstelling na 68. Pc5—b3.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Leeg Tartakower.

(Nadruk verboden).

Savielly Tartakower

Veertiende partij Euwe-Aljechin.

GEHEEL NIEUWE ZET VAN DEN UITDAGER.

BEIDEN SPEELDEN IN VLOTTEN STIJL.

Thans een nieuw-Indische
partij.

STERK LOOPERPAAR VAN WIT.

OOK als men de vorige, dertiende partij als de sportief, moreel en theoretisch gewichtigste der serie wil beschouwen, zal men moeten toegeven, dat dit fraaie succes van dr. Euwe slechts dan vruchtdragend kan zijn als dit door even waardige partijen gevolgd wordt.

Zulk een „waardig vervolg” zou óf in een serie overwinningen kunnen bestaan (wat in de krijgswetenschap „achtereenvolgende gevechten” genoemd worden en in het exercitiereglement van alle landen als eerste eisch gesteld wordt!), óf echter door een daarop volgende remise bewerkstelligd worden (wat in de krijgswetenschap als de consolidatie van veroverde stellingen aangeduid wordt en in het exercitiereglement van alle landen evenzeer op hoogen prijs gesteld wordt!).

Volgt echter na een overwinning onmiddellijk een inzinking van de energie, dan wordt deze meestal op den voet gevolgd door een tegenslag zoodat men dan de woorden van Hannibals bondgenooten zou kunnen herhalen: „Gij weet wel te overwinnen, niet echter uw overwinningen te benutten!”

Volkomen bewust van al dergelijke overwegingen, heeft dr. Euwe bij deze Zwolse partij een plan uitgewerkt, dat daarin bestond, „zijn plannen zooveel mogelijk te verbergen!”

En hiertoe laat, zooals bekend, de Indische verdediging 1. Pg8—f6 zich op uitstekende wijze gebruiken. Slechts zoo vermocht hij den tegenstander, die zijn voordeel van den voorzet door een nieuwen zet 3. g2—g3 met groote energie trachtte te doen uitkomen, het terrein te betwisten. (Dit was in het bijzonder bij den zesden zoowel als bij den elfden zet merkbaar).

Verder zij opgemerkt, dat dr. Euwe niet slechts schaaktechnische voorbereidingen had getroffen, maar zelfs „topografische”, doordat hij ditmaal, niet zooals gewoonlijk, op het allerlaatste oogenblik naar de betreffende stad reisde, maar (zooals dr. Aljechin dit van den aanvang af reeds deed!) reeds een dag te voren naar Zwolle was getogen om zich daar om zoo te zeggen te acclimatiseeren. Daardoor was de Buitensociëteit, waar gespeeld werd, een plaats, waar dr. Euwe zich reeds geheel thuis voelde.

Nieuw Indisch. Veertiende partij van de match om het wereldkampioenschap, gespeeld 6 November in de Buitensociëteit te Zwolle.

Wit: dr. Aljechin.

Zwart: dr. Euwe.

1. d2—d4!

Deze zet werd met de vriendelijke hulp van den scheidenden burgemeester baron De Vos van Steenwijk uitgevoerd.

2. c2—c4

Pg8—f6

3. g2—g3

e7—e6

Nadat de beide eerste zetten met groote snelheid werden uitgevoerd, hoopte dr. Aljechin met zijn derden zet (in plaats van den gewoonlijk uitgevoerden zet 3. Pb1—c3) eenige sensatie te verwekken en om dezen indruk ook naar buiten te versterken, sprong hij triomfantelijk op en begon op het podium heen en weer te loopen.

Een verrassing kon echter de tekstzet voor dr. Euwe nauwelijks zijn, daar hij onder den naam pseudo-Catalaansche opening in den laatsten tijd reeds eenige malen gespeeld werd. Daar men de latente voordeelen der Catalaansche opening (1. d2—d4, Pg8—f6; 2. g2—g3) inzag, tracht men nu de werking van deze zijdelingsche beweging te verhoogen met den aan de andere zijde uitgevoerden zet c2—c4, hetgeen men langs twee wegen bereiken kan: a. pseudo-Catalaansche opening: 1. d4, Pf6 2. c4, e6; 3. g3, zooals in den tekst, of b. Catalaansche damegambiet: 1. d4, d5; 2. c4—e6; 3. Pc3, Pf6; 4. g3. Dit werd in de beide laatste tournooien (Kemerl 1937 en Semmering Baden 1937) door Flohr, Keres en andere meesters dikwijls en met succes aangewend, dus een nieuwe mode!

3.

d7—d5

Behalve dit antwoord, dat er als het natuurlijkste uitziet is ook 3. Lf8—b4† best te doen, ongeveer met het vervolg: 4. Lc1—d2!, Lb4×d2† (een mislukte finesse ware 4. De7) 5. Dd1×d2 (na het gekunstelde 5. Pd2? gebeurde in een partij Alatorzew—Loewenfish, Tiflis 1937: 5. Pc6; 6. Pgf3, d6; 7. Lg2, e5 en zwart heeft het initiatief) 5. Pf6—e1; 6. Dd2—c2, d7—d5; 7. Lf1—g2, Dd8—e7; 8. a2—a3 (doelloos ware 8. Le4; De4; 9. De4; wegens 9. Db4† benevens Db2); 8. f7—f5 en zwart heeft door dezen Stonewall-achtigen opbouw gelijk spel bereikt.

4. Pg1—f3

In eenige partijen van het al-Russische kampioentournooi te Tiflis 1937 (Judowitsch—Loewenfish en Judowitsch—Makagonow) gebeurde 4. Lf1—g2, Lf8—e7 (in plaats van 4. d4; 5. Da4† benevens Dc4) 5. Pg1—f3, 0—0, waarna men in het reeds vermelde Catalaansche damegambiet overgaat.

4.

d5×e4

Hierdoor wordt een soort aangenomen damegambiet verkregen, zooals in ongeveer denzelfden vorm in de dertigste (laatste) partij van de vorige match tusschen dezelfde tegenstanders met verwisselde kleuren plaats vond.

5. Dd1—a4†

Daar de koningslooper van wit voor het terugnemen van den gambietpion hier niet in aanmerking komt, en bovendien een heel andere dugonsal toegewezen werd, moet de witte dame hier zelf het werk verrichten.

5.

Pb8—d7

In plaats van het nassieve antwoord 5. c7—e6; 6. Da4×e4; Lf8—e7 enz. wil dr. Euwe in deze partij de z.g. „automatische verdediging” in eere brengen.

Een veel te schuchtere verdedigingsidee, die

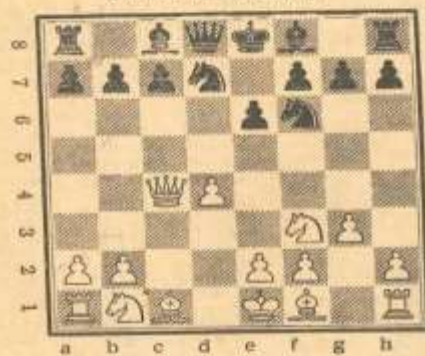
slechts in de vereenvoudiging haar heil zoekt, ware 5. Dd3—d7; 6. Da4×c4, Dd7—c6, b.v. 7. Pbd2, Dc4; 8. Pc4; Lb4† of ook 7. b3, Lb4†; 8. Pbd2 (8. Db4?; Dc1: mat. Een duivelse wending!) 8. Dc4; 9. bc4: met gereduceerd strijdmateriaal.

6. Da4×c4

Wit tracht geen bijzondere openingsfinesse toe te passen, door met het terugnemen van den gambietpion te wachten. B.v. 6. Pbl—c3 (dus om zoo te zeggen een „prolongatiewissel“ 6. a6 (of 6. Pd5, 7. Dc4; Pb4, 8. Db3 enz. Het beste is echter 6. Le7 met het doel zoo snel mogelijk te rocheeren) 7. Lg2, Le7 (7. b5; 8. Pb5) en nu eerst 8. Dc4 (daar 8. 0—0 reeds wegens 8. b5; 9. Pb5; Pb6; 10. Pc7†; Kf8; 11. Dc6, Tb8 enz. voor wit lastig zou zijn).

Stelling na 6. Da4×c4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

6. c7—c5

Dus: bevrijdingstendenz. De idee van den tekstzet (in plaats van den passieven zet 6. c7—c6 of van het afwachtende 6. Lf8—e7) wordt in het bijzonder door den Finchen meester en theoreticus Böök gepropageerd. (Over hem loopt de Duitse woordspeling: „komt Böök, komt raad!“, daar het Duitse woord „Böök“ o.a. ook blunder beteekent).

7. Lf1—g2

De hoofdtrouw van wit bestaat in de werking van dezen looper op de groote diagonaal.

7. Pd7—b6

Klaarheid.

Zwart wil de gelegenheid aanvatten klaarheid te scheppen in het centrum. Vanzelfsprekend kan ook onmiddellijk de ontwikkelingszet 7. Lf8—e7 gebeuren, echter kon dit na 8. d4×c5, Le7×c5 tot tempoverlies of na 8. Pd7—c5 tot een krampachtige opstelling der zwarte stukken leiden. Het eenvoudigste was echter onmiddellijk 7. c5×d4. B.v. 8. Pd4; Pb6; 9. Dd3, Lc5 (in plaats van het meer bescheiden Le7) 10. Db5†, Pfd7; 11. Lc3 met de dreiging 12. Pe6: benevens 13. Lc5; 11. a6, 12. Db3 (of 12. Da5, Dc7, 13. Dd2, Pc4 met initiatief van zwart) 12. Df6 en zwart heeft een prachtige stelling bereikt.

8. Dc4—d3

Doelloos ware het tusschenschaakje 8. Dc4—b5† wegens 8. Lc8—d7; 9. Db5—b3, Ld7—c6 en zwart heeft nu een gunstige gelegenheid tot hergroepering verkregen.

8. e5×d4

9. 0—0!

Aljechin behandelt de partij in een vlotten stijl. Hij is trouwens hiertoe door de ondernemende wijze van verdediging van zijn tegenstander gedwongen, daar na onmiddellijk terugnemen op d4 (9. Pf3×d4) het antwoord 9. e6—e5 voor zwart gunstig zou zijn.

9. Lf8—e7

Zwart moet na de kleine verwickelingen der laatste vier zetten met de meest bescheiden ontwikkeling van zijn koningslooper genoegen nemen. Indien nl. nu 9. Lf8—c5 volgt, zoo kan 10. b3—b4; Lc5—e7 (10. Lb4?; 11. Db5† benevens Db4) 11. Lc1—b2, 0—0; 12. a2—a3 enz. de kansen van wit beunsten.

10. Pf3×d4

0—0

Vanzelfsprekend nog niet 10. e6—e5†, wegens 11. Dd3—b5†, Pf6—d7 (of 11. Ld7; 12. Dc5) 12. Pd4—f5, met expansie. Voorloopig heeft wit dus den om het veld d4 ontbranden strijd goed doorstaan, waarbij hij op de positie van zijn koningspaard (in het centrum) als wel van zijn koningslooper trotsch kan zijn. Wit's tijdverbruik bedroeg hier 35 min. tegen 30 min. voor zwart.

11. Pbl—c3

Midden in het „strooovuur“ kan wit zijn mobilisatie rustig voortzetten, daar tactische fineses hem ten dienste staan. Na 11. Tf1—d1, zou evenals in den tekst 11. e8—e5 gebeuren en dan ware 12. Pd4—f5† reeds een grove blunder wegens 12. Lc8×f5; 13. Dd3×f5; Dd8×d1†.

11. e6—e5

Was deze uitnoodiging om te verhuizen reeds noodig, daar ze noch dameruill nastreeft, noch eenige andere tastbare verlichting mogelijk maakt? In aanmerking kwam steil ook 11. Le7—c5. Echter heeft dr. Euwe reeds vijf zetten lang een bepaald doel voor oogen en wil daarom niet tien andere doeleinden najagen.

12. Pd4—f5!

Le7—b4

Vanzelfsprekend niet 12. Dd3?; wegens het tusschenschaakje 13. Pe7† benevens 14. ed3: met een stuk meer voor wit. Ook 12. Lf5; 13. Df5: ziet er voor zwart niet aantrekkelijk uit. B.v. 13. Dc7 (om de beide plotseling aangevallen pionnen e5 en b7 te dekken) 14. Lg5 (doelloos ware 14. Pb5 wegens 14. Dc5) 14. h6 (deze verzwakking wil wit uitlokken. Speelt zwart echter 14. g6, zoo volgt 15. Dh3 met een vasten greep op de zwarte stelling) 15. Le3 en wit domineert.

13. Dd3—c2

„Niets“

Na den dameruill 13. Dd3; Td8: zou wit nog minder dan niets bereikt hebben. Nu heeft hij echter dat „niets“, dat Aljechin in zoovele partijen virtuoos weet te behandelen. Inderdaad is ook dr. Euwe op zijn hoede!

13. Lb4×c3

Nu wordt het ook iets duidelijker, waarin het doel van dr. Euwe bestaat. Hij wil den tegenstander positioneele zwaktes opdwingen, hoewel hij weet, dat voor het ingaan van het eindspel een vlotte bewegingsstrijd voor de

deur staat. (Of zooals de groote paedagoog dr. Tarrasch zoo fraai zeide: „Voor het eindspel hebben de goden het middenspel geplaatst!“).

14. b2×c3

Lc8×f5

Het lastige paard moet uit den weg geruimd worden. Echter zal nu een verbitterd gevecht tusschen twee verwerkende loopers van wit tegen twee „korthenige“ paarden van zwart ontstaan.

15. Dc2×f5

Dd8—c7

Hierdoor worden de beide erge zwakkelingen e5 en b7 gedekt, terwijl de zwakte c3 van wit tegelijkertijd onder de loupe wordt genomen. (Er bestaan rustige pionnen, maar ook die net als schreiende kinderen steeds om hulp roepen. De „schreiende“ pionnen plegen dynamisch, de rustige pionnen echter slechts apatisch te werken. De meeste schaakmeesters geven daarom de voorkeur zich zulke „schreiende“ pionnen te verschaffen).

Tijd voor wit 46 minuten tegen 65 minuten voor zwart.

Stelling na 15. Dd8—c7.
Zwart: dr. Euwe.

16. Lc1—h6

De weg naar de vrijheid! Van nu af aan is het principe der ontketende witte figuren het volgende: „Doet gij mij niets, zoo doe ik u toch wat!”

16.

Pb6—d7

De reserve-cavalerie tijt naar den bedreigden koningsvleugel.

Indien onmiddellijk 16. Pe8? zoo volgt 17. Le4, g6; 18. Df3 (Hierdoor wordt dan een probleemachtige omgroeperingsmanoeuvre tusschen dame- en koningslooper van wit uitgevoerd!) 18. Pg7; 19. Lb7; Tab8; 20. La6 ten gunste van wit. Men ziet dus, dat de loopers van wit het heele bord in een „looping the loop” zouden willen veranderen!

17. Df5—g5

Wit wil zoo lang als mogelijk dicht bij het vijandelijke prikkeldraad blijven en daarbij ook de patrouilles van den tegenstander in de loopgraven terugdringen.

17.

Pf6—e8

Zwart blijft dus niets anders over dan de furie van den tegenstander te laten uitrazen.

18. Ta1—b1

Deze zet houdt niet slechts in een dreiging in één zet (19. Tb7?) maar ook een van meerdere zetten (n.l. 19. Tb1—b4, met de bedoeling na 20. Lh6×g7, Pe8×g7; 21. Tb4—g4 op den volgenden zet mat te geven).

18.

Pd7—c5

Op bovenstaande aangegeven gronden mag zwart dus noch de passieve verdediging 18. Ta8—b8 aanwenden, noch tot de verzwakkende, zenuwachtige tusschen-maatregelen, zooals b.v. 18. f7—f6; 19. Dg5—g4! enz. zijn toevlucht nemen, maar hij moet iets actiefs uitdenken. Inderdaad dreigt zwart met den tekstzet van zijn kant 19. Pc5—e6; 20. Dg5—g4, f7—f5 (veroverst stuk); 21. Dg4—h5, g7×h6; 22. Tb1×b7, Dc7—d6; 23. Dh3×h6, Pe6—g7 en zwart heeft tot nader order zijn buit behouden.

19. Dg5—g4

Een handig terugwijken, daar nu 19. f7—f5 wegens 20. Dg4—c4f, Kg8—h8; 21. Lh6—e3 voor zwart verderfelijk ware.

19.

Ta8—d8

De bedoeling van zwart gaat in hoofdzaak daarheen, zoo spoedig mogelijk tot een samen-spel van zijn strijdkrachten te komen. („De schaakstrijd bestaat uit concentratie, consolidatie en regulatie,” zeide eens een grootmeester). De tijd voor wit was: 1 uur 25 min. tegen 1 uur 20 min. voor zwart.

20. Lh6—g5

Td8—d6

De toren vertoont ondernemingslust. Nu dreigt hij zelfs 21. Tg6.

21. Dg4—c4

b7—b6

Nu is dus na de concentratie (Td8) de consolidatie gekomen. Of nu spoedig ook de regulatie van de eigen (en nog liever van de zwarte) operaties tot een van boven af geleid rythme leiden zal?

22. f2—f4

Met verdere expansieplannen, die zwart niet meer behoedzaam, maar slechts door geweldadige tegenmaatregelen zal kunnen betoemen. De crisis nadert!

22.

Td6—g6

Dat de artillerie zich zoo diep in het struik-gewas waagt, is wel opmerkelijk. De witte f-pion wordt in zijn vaart gestuit.

23. Tb1—d1

Bezetting van de open lijn. Wat is er eigenlijk eenvoudiger en meer vanzelfsprekend? Daarbij moet een eventueel vluchtveld voor den damelooper naar d8 mogelijk worden gemaakt, ten einde daarop den f-pion wederom mobiel te maken.

23.

e5—e4

Zeër vindingrijk.

24. Lg5—h4

Daar 24. Lg2×e4? wegens 24. Pe8—d6 25. Td1×d6, Tg6×d6 de kwaliteit zou kosten en ook 24. Lg5—d8, Dc7—b7 (25. f4—f5, Tg6—d6) doelloos ware, moeten deze mogelijkheden voor later bewaard blijven. Nu moet 25. f4—f5 de dreiging zijn, ten einde den zwarten toren te vragen, waar hij heen wil, maar ook om den kunstmatigen geïsoleerden pion e4 allengs te veroveren.

Stelling na 24. Lg5—h4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

24.

b6—b5

Een origineel pionoffer, dat alle strijdkrachten van zwart ter verdediging van het vaderland oproept. Na 24. Pe8—d6 ware 25. Dc4—d5 het antwoord.

25. Dc4—b4

Indien 25. Dc4×b5 volgt reeds 25. Pe8—d6 benevens het niet te verhinderen Pd6—f5 ten gunste van zwart.

25.

a7—a5

Spannende oogenblikken! Tijd voor wit 2 uur 4 min. (dus een potentieele tijdnood!) tegen 1 uur 49 min. voor zwart.

26. Dh4—a3

Men merke op, hoe de witte stukken — dame en dame-looper — gedwongen zijn zeer kunstige manoeuvres uit te voeren, waarbij echter den heelen tijd giftige pijlen in de lucht suizen.

„Dit noemt men nu eens dynamisch spel,” merkte een kenner op.

„De dynamiek van het oogenblik!” antwoordde een ander.

26.

f7—f5

Indien nu 26. Pd6, zoo volgt 27. f4—f5, of zelfs 27. Le7. Zwart heeft nu zijn blokkeeringsidee doorgezet. Wit moet dus des te meer tegen-energieën aanwenden (of ten minste simuleeren).

27. Lh4—d8

Dc7—a7

Nog is, dank zij de dreiging van het aftrekschaakje, de stelling te houden. (Want na 28. Da5; zou volgen 28. Ta6; 29. Db5; en nu niet 29. Ta2; 30. Lb6 enz., noch 29. Pe6f; 30. Kh1 enz. maar 29. Pd6 mt verovering van de kwaliteit.

28. Kgt—h1

Nu moet zwart reeds omzien naar zijn bedreigde punten.

28.

Tg6—a6

Nu zou zwart tot Pe8—d6 willen komen, want zoolang dit „ter dispositie” gesteld paard, het heele achterland van zwart (Tf8) verlamt, kan zwart niet rustig op ademen.

29. Td1—d5

De strategie van verontrusting wordt voortgezet.

29.

Pc5—e6

30. Tf1—d1

Nu dreigt reeds 31. Tb5. Men ziet, dat de basis van den zwarten damevleugel verzwakt blijft. Verder, Verder, dat de open d-lijn wit een reservoir aan frissche energieën verzekert, terwijl de koningsvleugel van zwart (toren en paard) verlamt is. De strategie van muggensteken — zooals de operaties van wit zich aan ons voordoen — heeft zich toch tot een groot-sche compositie saamgetrokken. Echt Aljechin!

30.

Pe6×d8

31. Td5×d5

Da7—f7

In de hoop tot tegenspel te komen (Dc4), hetgeen echter de volgende fijne torenzet van wit verhindert. Een andere poging voor zwart bestond in 31. De7—c7 om wel is waar na 32. Da3—b3f met 32. Dc7—c4, 33. Db3×c4f, b5×c4 een tamelijk treurige zaak te moeten verdedigen!

De tijd van wit was 2 uur 14 min. tegen 2 uur 15 min. voor zwart.

32. Td1—d5!

Een zelden voorkomend geval, waarbij een toren zijn werkzaamheid in drie richtingen ontwikkelt, in de eerste plaats verticaal (dreigend 33. Td8—d7), verder beheersching der vijfde rij (met de onmiddellijke nevendreiging 33. Td5×b5) en ten slotte afsluiting van de diagonaal g8—a2.

32.

Td6—c6

Zwart tracht onder het in den steek laten van zijn dooden een tegenaanval te ontcijferen tegen de zwakke punten van den tegenstander. Daar hier ook de beiderzijdsche tijdnood een groote rol speelde, is de slotfase van den strijd hoogst melodramatisch.

33. Td5×b5

Df7—c4

Het aankondigde tegenspel.

34. Tb5×f5!

Hierbij behut Aljechin de gelegenheid, zijn combinatiekunst weer eens te demonstreeren.

34.

Tc6—f6

Stelling na 40. Dc3—e1†

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

35. Tf5×f6

g7×f6

36. Td8—d4

Dc4×e2

37. Da3—b3†

Kg8—h8

38. Td4×e4

De2—d2

39. Db3—b1

Dd2×c3

40. Db1—e1

Dc3×e1†

(afgebroken)

Hoe kwam zwart toch in de veertiende partij in een ongemakkelijke en langzaam in een pijnlijke stelling, waarna de strop merkbaar en onmerkbaar steeds nauwer aangehaald werd?

Zonder de vraag te onderzoeken of het raadzaam was het open kampschema met 4.... d5×e4 (inplaats van 4.... c7—c6) gevolgd door 6.... c7—c5 (inplaats van 6.... Lf8—e7) te kiezen en hierdoor den aanvalsgoest te prikkelen, heeft dr. Euwe in het bijzonder door de gekunstelde, zijdelingsche manoeuvre 7.... Pd7—b6 (inplaats van het onmiddellijke slaan 7.... c5×d4 of van het voorbereidende 7.... d7—a6) de vijandelijke armee slechts aan betere stellingen geholpen.

Na den flijnen zet van wit: 9. 0—0! (Inplaats van het klaarblijkelijk slechts verwachte 9. Pf3×d4? Lf8—b4! enz.), maakte dr. Aljechin zich meester van het initiatief, welks duurzaamheid en duur dr. Euwe onderschatte. Anders zou hij niet zoo zorgeloos door 13.... Lb4×c3 en daarop door 14.... Lc8×f5 (beide malen inplaats van Dd8—c7!) den tegenstander het voordeel van het looperpaar hebben overgelaten, welks verre werking zich door den fraaien zet 16. Lc1—h6! (dreigende 17. Lh6×g7) openbaarde.

Nog was echter de stelling van dr. Euwe stevig en verdedigbaar, toen hij door een bij hem anders zelden voorkomende nervositeit zich tot de ongetwijfeld geestige, maar evenzoo ongetwijfeld verzwakkende pion zetten 24.... b6—b5 (inplaats van 24.... Pd6 25. Dd5, Pb5 enz.) en daarop 26.... f7—f5 (inplaats van 26.... Tg6—d6) liet verleiden, waarmede hij zijn beide vleugels openreet.

Na den 32en zet ontstond voor wit eigenlijk reeds de technische opgave, waarbij Aljechin (in tijdnood) niet eens steeds den grooten Rijksweg betrad (36. Td8—d4, inplaats van het meer overtuigende 36. Da3—b3). Het ging echter ook zoo!

In ieder geval moet men vaststellen dat de uitdager in de veertiende partij een eerste klasse prestatie tot stand bracht, die vol van origineele pointes was en die uit de verwarde situaties steeds nieuwe resources putte. En dan heeft dr. Aljechin zich weer een keer als een groot meester in de psychologische keuze der voor hem meest voordeelige openingsvariant getoond (hetgeen, zooals dr. Lasker zelf eens verklaarde zijn grootste kracht vormde! — Ik had steeds de juiste intuïtie — hetgeen ik als... zevende zintuig zou willen aanduiden, waar immers de algemeene oriëntering voor den schaakspeler het zesde zintuig vormt! — wat mijn tegenstander op mijn opening-zetten zou antwoorden, verklaarde mij nog kort geleden „de groote Emanuel“.

Hoe moet men nu de situatie van de match na deze eerste veertien verbitterde partijen karakteriseeren?

Het beste kan men de bekende historische formule citeren: „La séance continue!“

Inderdaad: een strijder geeft het nooit op!

En dr. Euwe is een strijder!

Het verloop na 40 Dc3×e1†

was in de tweede zitting als volgt:

41. Te4×e1

Deze zet had dr. Aljechin in het couvert afgegeven. Daar hij zich echter revancheeren wilde ten opzichte van dr. Euwe's vriendelijkheid in de voorgaande partij, deelde hij den zet reeds bij het afbreken mee!

41.

Fc8—d6

Na rijpelijke overweging gespeeld. Het is niet mogelijk voor dezen ongeluksruiter een betere marschroute te vinden. In ieder geval, zet wit nu verkeerd voort dan heeft zwart nog remisekansen.

42. Lg2—c6!

Alhoewel de witte stelling (met een pluspunt en een overwegende stelling!) theoretisch en praktisch gewonnen is, vindt dr. Aljechin den meest dwingenden weg naar winst, hetgeen het slot der partij aan interesse doet winnen. Allereerst wordt 42. Tf8—e8 verhinderd.

42.

Tf8—h8

Begrijpelijkwijze tracht zwart zijn toren op een open lijn te brengen. Na 42. Tc8 zou volgen 43. La4! (43. Tc4; 44. Lb3), hetgeen den inval Tc2 verhindert, iets beter als de tekstzet was echter 42. Kh8—g7 (of 42. Pd6—f5) om den anaemischen pion f6 zoolang mogelijk gedekt te houden.

43. Te1—e6

Nu begint men wits gruwelijke plannen te doorzien. Hij wil de zwarte pionnen van den koningsvleugel „wegscheren“ en laat daarvoor

gaarne den zwarten toren vrij spel.

43.

Tb8—b1†

Troosteloos was vanzelfsprekend ook 43. Pf5; 44. Tf6; 45. Pd4; 46. Le4, Tb2 (om den witten koning den pas af te snijden); 46. Th6 enz.

44. Kh1—g2

Tb1—b2†

45. Kg2—h3

De koning is ontsnapt.

45.

Pd6—f5

46. Te6×f6

Tegen dezen onschuldigen pion werd met zooveel energie opgetreden, alsof hij „staatsvijand No. 1“ ware geweest. Inderdaad vormde hij ook de ruggegraat van de zwarte stelling.

46.

Ff5—e7

Na 46. Pd4 volgt zelfs 47. Ld5 en na 46. Pe3; 47. a4! beide malen met redding van pion a2. Het is merkwaardig, welke een treurige rol dit paard gedurende de heele partij gespeeld heeft! Een waardig slot aan zijn roemloos gescharrel ware eigenlijk hier: 46. Pg7; 47. Tf8 mat.

47. Lc6—e4

Dreigt 48. Th6.

47.

Kh8—g7

48. Tf6—e6

Kg7—f7

49. Te6—h6

Een beul van een toren!

49.

Tb2×a2

Dit levert geen voldoende compensatie op, daar de a-pion nog een te langen weg heeft af te leggen.

50. Th6×h7†

Kf7—f6

51. Th7—h6†

Kf6—f7

52. Th6—a6

Zwart gaf op.

Er kon nog volgen: 52. a5—a4; 53. g3—g4, a4—a3; 54. g4—g5, Ta2—e2 (of 54. Ta1; 55. f5, a2; 56. g6†, Kf8; 57. f6, Pg6; 58. Lg6 en dreigt mat); 55. Le4—f3, Te2—e3; 56. Kh3—g4 en zwart wordt uitgedaagd. Een hard gespeelde partij.

Vijftiende partij Euwe-Aljechin

EUWE BIJ AFWIKKELING IN MOEILIKHEDEN.

Een kalme partij met mooie momenten.

Wereldkampioen was langen tijd in het offensief.

THANS WEER EEN NIEUWTJE VAN ALJECHIN.

DE ervaringen, die de beide spelers in de eerste helft van de match hebben opgedaan, kunnen in de volgende drie punten worden samengevat:

1e. Iets wat men wist en toch nog niet wist. Het is buitengewoon moeilijk tegen Aljechin twee successen achter elkaar te boeken. (Eerst toen dit dr. Euwe in de twintigste zoowel als de een en twintigste partij van de vorige match gelukte, vermocht hij den ban te breken. In die match hebben zijn drie overwinningen in de eerste, vijfde zoowel als de dertiende partij, om zoo te zeggen automatisch de daarop volgende nederlagen veroorzaakt. Het kwam er voor dr. Euwe dus op aan, deze „systematiek” te overwinnen).

2e. Iets wat men wist en toch nog onderschatte. Terwijl dr. Euwe bijna uitsluitend en in ieder geval veel te veel de algemeen strategische gezichtspunten najaagt, (hetgeen met de gangbare logica in overeenstemming is), wortelt het spel van dr. Aljechin in hoofdzaak in de tactiek, doordat hij eigenlijk slechts met de concrete mogelijkheden rekening houdt. (Hetgeen zich in het bijzonder in de veertiende partij openbaarde, waarbij de schijnbaar kromme manoeuvres van wit, door den wil van den overwinnaar tot een harmonisch geheel samengesmeed werden!).

Zal dr. Euwe in staat zijn, zijn spel iets elastischer vorm te geven, dus te veranderen? In het bijzonder voor zwart (want met zwart heeft dr. Euwe tot nog toe geen enkele partij gewonnen!) is het noodig, zich menigmaal over de algemeene gezichtspunten heen te zetten.

3e. Iets wat men wist en toch niet in acht nam: geen vrees hebben voor spoken! Integendeel hebben zich in den loop van de match nog twee verdere booze spoken bij het gezelschap gevoegd, die op de speelwijze van dr. Euwe een ongunstigen invloed uitoefenen: de vrees wederom grove blunders te maken (zoals dit in de beruchte zesde partij door 6. b7—b5? gebeurde, waarbij het onmiddellijke antwoord 7. Pc3xb5 over het hoofd werd gezien.) En dan ook de vrees in den greep van den tijdnood te geraken (terwijl vele andere meesters zoals b.v. Reshevski zich juist in den echten, bittersten tijdnood, zoo behaaglijk voelen als een visch in het water). De eeuwige vrees voor zulke — stellig onaangename, echter slechts spontaan voorkomende — gebeurtenissen heeft zijn spel beïnvloed en zijn bevangenheid doen toenemen. Dit lijkt iets op den man die zich op de straat niet vrijelijk durft te bewegen, daar hij steeds met de theoretische mogelijkheid rekening houdt, dat hem een zware gevelsteen op het hoofd valt, of dat een stuurlaars-geworden auto plotseling het trottoir zal oversteken.

Een schaakpartij bestaat, precies zoals in het leven, in het overwinnen van tegenvallers!

Met frisschen moed heeft dus vandaag dr. Euwe zich voor het bord gezet en in de welbekende Slavische variant getracht een heldere strategie te leveren.

Nog steeds Slavische verdediging.

Vijftiende partij van de match om het wereldkampioenschap, gespeeld 9 November in de Diergaarde te Rotterdam.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 c7—c6

De Slavische verdediging is wederom present, maar.... waar is het publiek? Rotterdam is toch groot genoeg om een talrijk contingent van toeschouwers te verzekeren.

3. Pg1—f3 Pg8—f6
4. Pb1—c3 d5xc4

De hoofdvariant is er al weer, maar.... waarom is de uitdager vandaag meer dan gewoonlijk „onrustig”? Klaarblijkelijk wil hij ergens een nieuwtje luchten en vreest hij, dat de tegenstander hem bij een der voorafgaande zetten vóór is.

In de voorgaande, Nieuw-Catalaansche partij, is het, zoals bekend, den uitdager gelukt, reeds op den derden zet iets onverwachts te produceeren. De geheele match staat trouwens in het kenteken van dezen „wedren om het nieuwe”.

5. a2—a4 Lc8—f5
6. e2—e3 e7—e6
7. Lf1xc4 Lf8—b4

De z.g. Canal-variant geeft weer „acte de présence”, maar.... waarom heeft dr. Aljechin niet evenals in de dertiende partij niet eerst 7. Pb8—d7 gespeeld? Klaarblijkelijk vreesde hij, dat na 7. Pb8—d7 iets nieuws, b.v. 8. Lc4—d3 zou kunnen volgen, met een zoo spoedig mogelijk opspelen van den e-pion. Onnoodig te zeggen, dat alle tot nog toe gedane zetten snel en gedecideerd werden uitgevoerd.

8. 0—0

In plaats van met onmiddellijk Dd1—e2 of 8. Pf3—e5 nieuwe wegen op te zoeken, is dr. Euwe met de oude wegen tevreden, die hem in de dertiende zoowel als in de negende partij zeer goede diensten bewezen.

8. Pb8—d7

Nauwkeuriger dan 8. 0—0.

9. Dd1—e2

Op grond van de bij den achtsten zet aangegeven motieven, wil dr. Euwe ook thans de eventuele goede eigenschappen van den zet 9. Dd1—b3 nog niet in overweging nemen, maar met den beproefden tekstzet de „kabinetkwestie stellen” ten opzichte van het al of niet toelaten van e3—e4.

9. Lf5—g6

Eindelijk iets nieuws! De idee van den preventieven terugtocht behoort in het strategische arsenaal van dr. Aljechin tot de manoeuvres, die hij bij voorkeur uitvoert. (Van hem is afkomstig b.v. de terugtrekkingsidee in de Italiaansche partij: 1. e4, e5; 2. Pf3—Pc6; 3. Lc4, Lc5; 4. c3 en nu 4. Lb6! Echter schijnen de open en de met e2—e4 beginnende partijen in de tegenwoordige match bij politieverordening verboden te zijn!).

Slecht ware 9. 0—0 (wegens 10. e4, Lc3; 11. ef5: enz.) en ook 9. Lg4 zou na 10. Td1 benevens e3—e4 van twijfelachtige waarde voor zwart zijn. Wat echter 9.

Pe4 betreft, zie men de reeds geciteerde partijen No. 9 en 13.

Vanzelfsprekend heeft dr. Aljechin zijn meer of minder nieuwen tekstzet in al zijn tactische bijzonderheden vooruit overdacht. (Misschien heeft hij deze idee gedurende zijn per punter uitgevoerden tocht door Gliethoorn opgedaan).

Stelling na 9., Lf5—g6

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

10. Lc4—d3

Na 20 minuten ingespannen nadenken, besloot dr. Euwe tot dezen zet.

Slecht ware vanzelfsprekend zoowel 10. e3—e4? (wegens 10., Lc3:; 11. e5, Lb4) alsook 10. Pf3—h4 (wegens 10., Lh5). Echter kwamen nog zetten zoals b.v. 10. Tf1—d1 of 10. Lc1—d2 of ook wel 10. Pf3—e5 in aanmerking. Om echter den grooten tacticus Aljechin te bestrijden (die nog in de vorige partij zijn virtuositeit in het „stunt-vliegen“ op het schaakbord demonstreerde) neemt dr. Euwe het besluit de strategie der helderheid en der degelijkheid aan te wenden.

10.
11. Dc2×d3

Lg6×d3

Niet slechts heeft zwart nu een vol tempo verloren, maar heeft hij ook het recht van uitbreiding in het centrum toegestaan. Niettemin hoopt zwart met het oog op zijn vaste stelling een remisebrug op te bouwen, zooals hij er zoovele schoone en vaste in Rotterdam te zien gekregen heeft!

11.
12. Tf1—d1

0—0

Een pijnlijke overhaasting waren vanzelfsprekend 12. e3—e4? wegens 12., Lb4×c3 (niet echter eerst 12., Lc5; 13. Dc4!, Lc3:; 14. dc5:!, La5; 15. Lg5 ten gunste van wit). 13. b2×c3 (of 13. Dc3!, Pe4:) 13., Pd7—c5!; 14. Dd3—b1, Pe5×e4; 15. Db1×b7, Pe4×c3; 16. Db7×c6, Pc3—e2; 17. Kgl—b1, Pe2×d4 en zwart heeft dus toch een pion veroverd.

Aan bedenktijd had wit tot nog toe 35 min. verbruikt, terwijl dr. Aljechin tot nu toe een zeer snel tempo (het punter-tempo!) gevolgd had. Nu zag hij zich toch genoodzaakt zich in de verborgenheden der stelling te verdiepen.

12.

Dd8—e7

Na 10 minuten nadenken gespeeld, zoodat zwart in totaal nog slechts 19 minuten verbruikt had. Ongetwijfeld zag hij in, dat hij den opstoot in het centrum e3—e4 in geen geval kon verhinderen, en dat een nerveuze tegenzet, zoals b.v. 12., c6—c5 (wegens 13. Pc3—a2!) zijn stelling slechts in gevaar zou brengen.

Half gesloten.

In aanmerking komt ook de uitval 12., Dd8—a5; echter zou dit ook in het vervolg experimenten eischen, terwijl de uitdager in deze partij de afwachende politiek van de „half-gesloten deuren“ wil voeren.

13. e3—e4

e6—e5

Hij wil dus toch niet toelaten, dat door e4—e5 zijn stelling volkomen ingesnoerd zou worden.

14. Lc1—g5

Hiermede wordt de eigenlijke mobilisatie voltooid. (De dame-toren kan tot nader order op zijn standplaats blijven, des te meer, daar de a-pion geëxposeerd staat. Overigens ziet men, dat de schaakpaedagogen gelijk hebben met er op te wijzen, dat de dame-toren gewoonlijk het laatst in het gevecht gebracht wordt). Een veel te gewaagde onderneming ware onmiddellijk 14. d4—d5. Slecht ware 14. de5:; Pe5:; 15. Pe5:; De5:; 16. f4, wegens 16., Dh5 met tegenaanval.

Alsof men vooruit geweten had, dat de strijd levendig begon te worden, stroomden nieuwe scharen bezoekers de zaal binnen.

14.

h7—h6

Na 15 minuten nadenken gespeeld. Zwart wil voor alles het juk afschudden, in plaats van met zetten, als 14., e5×d4, of 14., Lb4×c3, of 14., Ta8—d8 tot een open veldslag in het centrum over te gaan.

15. Lg5×f6

Het eenvoudigste. Na 15. Lh4 zou zwart nog niet met 15., g5; 16. Lg3, ed4:; 17. Dd4:, Lc5; 18. Ld6! enz. hebben voortgezet, doch wel eerst de consolidatie van de onderste lijn door 15., Tfd8 bewerkstelligd hebben.

15.
16. d4—d5

De7×f6

Hierdoor krijgt de strijd een nieuw aanzien. Stelling na 16. d4—d5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Al te eenvoudig ware in ieder geval 16. d4×e5, Pd7×e5; 17. Pf3×e5, Df6×e5; 18. Dd3—d4.

16.

Tf8—d8

Huiselijke zorgen.

Ook in het zwarte kamp — evenals bij wit! — heeft de dame-toren „huiselijke zorgen“ en blijft daarom maar liever voorlooper op zijn vleugel (daarom Tf8 en niet Tad8).

De dreiging van zwart is nu naar omstandigheden Pd7—b6. Wit had hier 42 min. verbruikt tegen 36 min. voor zwart.

17. d5×c6

Een verstandig besluit. Den vrijpion van wit zou slechts een korte levensduur beschoren zijn en zijn afsterven wordt gecompenseerd, doordat zwart thans zwakke punten op den damevleugel verkrijgt (c6 en a7).

17.

b7×c6

Vanzelfsprekend is noch 17., Dc6: (wegens 18. Pd5), noch 17., Lc3: (wegens 18. cb7:), noch 17., Pf8 (wegens 18. cb7:), noch 17., c5 (wegens 18. Dc4), noch ten slotte 17., Pb6 (wegens 18. Db5) voor zwart bevredigend. Dit feit van het eenige goede antwoord van zwart herinnert aan een anecdote, die dr. Lasker gaarne vertelt.

Optimisme.

— Hier kan ik de dame offeren!, zeide een amateur tot zijn tegenstander, als de koning in den boek vlucht, gaat hij mat, als een reservefiguur t. hulp snelt, zoo wordt ook van mijn kant de druk versterkt, met een woord, ik heb de winst in mijn zak!

— Wat doet u echter als ik uw dame eenvoudig wegneem?, vraagt de tegenstander.

— Dat is juist het eenige, wat ik nog niet uitgerekend heb! Welk een pech, dat slechts een enkele zet mijn heele prachtige offercombinatie vernietigt!, jammert de optimistische schaakamateer.

18. Pc3—a2

Een listig paard. Zoo gereserveerd hij ook in zijn hoekje staat, wil hij een grooten invloed op de verdere gebeurtenissen uitoefenen.

18.

Lb4—e7

Zonder twijfel is zwart in het defensief gedrongen. Niet voor niets zeide de uitdager in het begin van de partij tot dr. Oskam, dat het hem moeilijker viel een partij met zwart remise te maken, dan één met wit.... te winnen!

19. b2—b4

a7—a5

De ultra-tacticus wil onmiddellijk de gelegenheid benutten in de stormtroepen van den vijand wanorde te brengen, daar anders het antwoord 20. Dd3—c3 reeds een regelrechte belegering van den damevleugel van zwart zou kunnen inleiden.

Wit had hier één uur gebruikt tegen 56 minuten voor zwart.

20. Dd3—c3

De ondersteunende zet. (Daarbij worden ook de punten e5 en c6 van den tegenstander onder controle gehouden; verder wordt het op den duur onaangename vis-à-vis van den zwarten toren op de d-lijn uit den weg gegaan).

20. a5×b4.

Verdediging door tegenaanval. Men ziet, dat verschillende punten in de beiderzijdsche kampen (e5, c6, e4, a4) in brand staan. De strijd om en in Sjanghai.

22. Td1×d8+

Ta8×d8

23. Dc3—c4

Na 20 minuten nadenken vindt dr. Euwe een geraffineerde manoeuvre uit, die den pion a4 op indirecte wijze dekt, (want na 23. Pa4:?, zou volgen 24. Pc6:) en den pion e4 schijnbaar direct beschut. Na 23. De5: zou volgen 23. Pb3.

Een anders nog in aanmerking komende manoeuvre ware 23. Dc3—c2. Waarom ontstond echter nu in de zaal een ongehoorde beweging en opwindning?

Stelling na 23. Dc3—c4.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

23.

Pc5×e4

Na 17 minuten nadenken doet dr. Aljechin een combinatie uit nood, die echter niet zoo verschrikkelijk is als zij er op het eerste gezicht uitziet. Na 23. Dd6 dreigende 24. Dd1? zou eenvoudig 24. h3 gebeuren en als dan 24. Pe4: gebeurt, volgt 25. Pc6!. Verbruikte tijd van wit 1 uur 26 min. tegen 1 uur 21 min. voor zwart.

24. Pb5×c6

Wit valt natuurlijk niet in den afgrond: 24. Dc4×e4, Le7×b4!; 25. Dc4×b4? (slecht ware ook 25. De5: wegens 25. De5:; 26. Pe5:, Lc3; 27. Pc6:; Td6!; 28. Tc1, Tc6:; 29. a5, Td6 en zwart wint. Het beste ware echter 25. h3), 25. e5—e4!; 26. Db4—a3, e4×f3; 27. g2×f3, Td8—d5 (of zelfs 27. Td3!; 28. Dd3:; Da1: benevens Da4:) en zwart is in het voordeel.

24. Pe4—d2

De nooddriftige redding (die in geval van 23. Dc2, Pe4:; 24. Pc6: niet aanwezig zou zijn geweest).

25. Pf3×d2

Td8×d2

26. Pc6×e7+

Df6×e7

Na zooveel schrik ontstond er een groote afwikkeling.

27. a4—a5

Zal deze vrijpion een doorslaggevende troef worden? Doelloos zou zijn 27. Dc8?, Kh7 of 27. Dc3, Dd7.

27. De7—f6

Zwart moet blijk geven van zijn activiteit. Wit 1 uur 50 min. tegen 1 uur 26 min. voor zwart, en er zijn nog zeer scherpe problemen op te lossen. In de eerste plaats moet men de z.g. „techniek der vereenvoudigde stellingen” onder de knie krijgen en als dan alles goed gaat en de vrijpion van wit een concreten invloed begint uit te oefenen, is de „techniek der techniek” (die b.v. in de derde partij faalde!) op te lossen. Niet voor niets bestaat in onze technocratische eeuw ook de schaakstrijd niet zoozeer uit de „technische” dan wel uit de „scheppende” pointes! (Techniek van den aanval, techniek van de fouten, techniek van den tijdnood, techniek van de psychologische keuze der openingen enz.).

28. Ta1—f1

Hiermede dekte de trouwe toren niet slechts het veld f3 maar ook zichzelf! En dan wil wit met 29. a5—a6 een nieuwen gewichtigen stap doen.

28. Df6—d8

Na 30(!) minuten nadenken gespeeld, wat wel alles zegt: Moelijkheid van de stelling. Het naderen van de crisis! Het groote gewicht van de consequenties!

Door den tekstzet wil zwart naar onstandigheden op een pijnloze wijze overgaan in een eindspel van dames (door Td2—d1). Daarbij is de tekstzet vanzelfsprekend vindingrijker dan 28. Dd6, daar de tekstzet de eerste rij van zwart beveiligd.

29. a5—a6

Td2—d4

De dame van wit staat te goed op c4. Na het fraaie schoone „fotogenische” moment bij den 23sten zet van zwart, neemt de partij wederom een rustig karakter aan.

30. Dc4—a2

Na 30. Dc2 zou zwart het meest agressief met 30. Da5 (31. a7, Td8) kunnen antwoorden. Het eenvoudigste schijnt wel 30. Db5 (30. Td5; 31. Db7) te zijn.

30.

Td4—d5

Zwart plaatst zijn tegenstander voor louter nieuwe problemen. Indien 30. Td1, dan 31. g2—g3.

31. Da2—c4

Niet volkomen begrijpelijk. Indien wit daarmede een herhaling van zetten op het oog had (31. Td4; 32. Da2 enz.) zoo ware dit veel eenvoudiger te bereiken geweest door 31. a6—a7, Td5—a5; 32. Da2—b2!, Ta5×a7 (het veiligste); 33. Db2×e5 enz. Anderzijds is het volstrekt niet aanbevelenswaardig er op te rekenen, dat de tegenstander tegemoetkomend wordt, integendeel zal hij steeds naar iets venijnigers zoeken, zoo ook in het onderhavige geval.

31.

Td5—a5

Zwart tracht uit niets, iets te maken. Hij houdt thans den vijandelijken vrijpion in bedwang om dezen eventueel zonder eenige compensatie voor wit te veroveren. Tijd van wit 2 uur 10 min.; zwart 2 uur 6 minuten.

32. Tf1—b1

Mogelijk was 32. h2—h3, om na 32. Dd8—a8 gelijk spel te maken met 33. Tf1—e1, Ta5×a6; 34. Te1×e5. (Niet echter 32. g3, wegens 32. Da8; 33. Te1, Ta6: en wit mag niet spelen 34. Te5: wegens 34. Tal!).

32.

Dd8—a8

33. Dc4—c7

Als nu 33. h2—h3 volgt, dan 33. Ta6:.

33.

Da8×a6

Natuurlijk niet 33. Ta6: wegens 34. Tb8!, Kh7; 35. Ta8: en het schaak op a1 van zwart ware hiermede verhinderd. De vraag of de vrijpion van wit een sterke pion (zoals dit bij den 27sten zet scheen), een remise-makende pion (zoals dit na den 28sten zet van wit werd) of een zwakke pion zou zijn, werd dus in den laatsten zin beslist!

De tijd twee uur 19 min. voor wit tegen twee uur 10 min. voor zwart beteekent nog niet zulk een tijdnood, dat deze transformatie à la Fregoli van een goed gefundeerd in een niet bestaanden pion daarmede verklaard zou kunnen worden.

Men zal hier eerder de reeds vermelde „techniek der techniek” moeten aanroepen, die hier haar goede diensten niet heeft getoond.

34. Tb1—b8+

Kg8—h7

35. h2—h3

Eindelijk! De partij is ondanks alles nog voor wit te houden.

35.

Ta5—a1+

36. Kgl—h2

Da6—f6

Dekking van de eigen pionnen f7 en e5, aanval tegen den vijandelijken pion f2 en (wat het gewichtigste is) de dreiging 36. Df4!. De tijd van wit was 2 uur 21 min. tegen 2 uur 13 min. voor zwart.

37. Dc7—c2+

g7—g6

38. Tb8—b3

Wit moet zich kunstmatig verdedigen.

38.

Df6—f4+

39. g2—g3

Df4—a4!

Met de hoofddreiging 40. Ta2, daarnavens echter ook eventueel Da8 of Ta3.

40. Dc2—d3

Om na 40. Dc6 met 41. Df3, Df3:; 42. Tf3: een houdbaar toreneindspel te behouden, daar de pionneten van zwart (vier tegen drie) niet volkomen compact is.

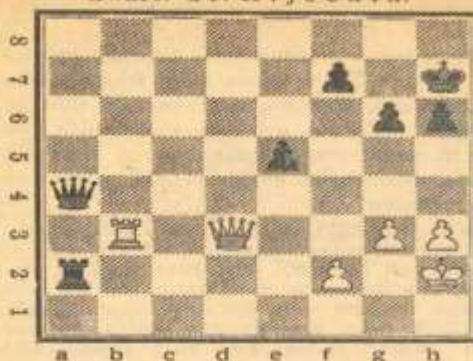
40.

Ta1—a2

Naar het oude principe: iedere zet een dreiging. Hier gaf dr. Euwe zijn 41sten zet in het couvert af. De bittere strijd gaat verder.

Afgebroken stelling na
40. Ta1-a2.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

DEZE partij, die de afsluiting vormde van de eerste helft van de match, doet eenige interessante vragen rijzen, en wel:

Nummer één. Hoe komt het, dat dr. Euwe, die tot aan den 30sten zet brillant speelde, en een — zij het dan ook niet beslissend — positie-overwicht verkreeg, daarop plotseling gedurende een paar zetten, zijn kunnen, weten en willen zag verlammen en met 30. Dc4—a2 (in plaats van 30. Db5), daarna door 31. Da2—c4 (in plaats van 31. a7, Ta5; 32. =Db2) verder door 32. Tf1—b1 (in plaats van 32. h3, Da8; 33. Te1) en ten slotte door 33. Dc4—c7 (in plaats van 33. f2—f4!, e5×f4; 34. Tb7, of 33. Da7; 34. Kf1 enz.) het heft in handen van zijn tegenstander gaf?

Was hij misschien in zijn gevoel voor de hogere logica geërgerd, doordat zijn schijnbaar geweldige druk na 23. Dc3—c4 (in plaats van dezen zet zou echter 23. Dc2 werkzamer zijn geweest) plotseling tot een troosteloze remisestelling leidde? Of was het soms de schadelijke nawerking van zijn vliegtocht van Amsterdam naar Rotterdam, waarbij een remous hem tamelijk onaangenaam aangreep? (Dan is toch wel het systeem van zijn tegenstander meer aanbevelenswaardig, die in de stad, waar gespeeld moet worden, steeds een dag eerder aankomt, om zich daar zooveel mogelijk te acclimatiseeren. Wel is waar deed ook dr. Euwe dit voor zijn partij te Zwolle, zonder zich echter los te maken van de duizenden-een dingen die hij elken dag wil uitvoeren).

Vraag nummer twee. Waarom nam dr. Euwe de afgebroken stelling, waaruit zoovele dames- en toreneindspelen konden ontstaan, niet ten volle ernstig op? Geloofde hij dan werkelijk, dat zijn tegenstander (die zich het besluit om verder te spelen tot vier uur namiddags had voorbehouden) zoo tegemoetkomend zou zijn, om hem van verderen arbeid te ontlasten?

Is dat soms niet het geval, daar hij (te zamen of met zijn secondant) de geheele betreffende literatuur (zoo b.v. een diep eindspel van dames tusschen Maroczy en Marshall of een klassiek toreneindspel van Capablanca tegen Yates) moest doorspelen en overdenken?

Vraag nummer drie. Hoe komt het, dat hij in dezen „wedren naar nieuwtjes” — zooals deze match o.a. blijkt te zijn! — zich reeds in twee partijen achter elkaar (zonder van vroegere gevallen te spreken) door zijn vindingrijken tegenstander de loef zag afgestoken? Wel is waar was ditmaal het nieuwtje van Aljechin (9. Lf5—g6 in plaats van 9. Pf6—e4 zooals in de dertiende en ook in de negende partij gebeurde) niet zeer gevaarlijk en slechts op remise-maken gericht, maar in ieder geval heeft deze partij van dr. Euwe zeer veel concentratie en nadenken geëischt. Ook dr. Aljechin denkt dikwijls veel na — doch alleen over de concrete, tactische mogelijkheden, terwijl dr. Euwe zich misschien te veel in de algemeene hogere strategie verdiept.

Nu werd, naar aanleiding van de eerste vijftien partijen, genoeg van gedachte en meening gewisseld. De tweede helft van de match be-
vat en verlangt daden, daden, daden!

41. Kh2—g2

De zet die in het couvert afgegeven werd. Natuurlijk niet 41. De3? wegens 41. Tf2:†; 41. Df2; Db3: met verovering van een tweeden pion.

41.

Da4—a7

Een andere gedachte kon zijn: 41. e5—e4.

42. Dd3—e3

Door den tekstzet geeft wit te kennen, dat hij bereid is tot een zuiver toreneindspel over te gaan. Echter kan zwart dit besluit nog tot later aanhouden, totdat de beiderzijdsche pionnenketens door een veranderd aspect dit eventueel wenschelijk zouden maken.

42.

Da7—c7

Om eventueel via c4 op f1 te landen, dus een vliegtuig-manoeuvre, zooals Aljechin deze vaak op het schaakbord uitvoert (terwijl dr. Euwe ze werkelijk in de lucht uitvoert).

43. De3—f3

Kh7—g7

Een maatregel, die vroeg of laat toch noodig wordt. Doelloos ware b.v. 43. Dc4; 44. Dd3, Dc6†; 45. Df3 en nu kan de doorstoot 45. e5—e4 waarnaar zwart streeft, wegens 46. Df7:† nog niet gebeuren.

44. Df3—d5

Wit moet laveeren, zonder zijn basis te verzwakken. Een aanvalspoging zonder eenige kans ware 44. Tb7, Dc4; 45. Tb6, Ta1; 46. Df6†, Kh7; 47. Tb8 (dreigend 48. Th8 mat) want zwart zou dan met 47. Df1†; 48. Kf3 (of 48. Kh2, Dg1 mat) 48. Ta3† enz. het eerst aan bod komen.

De tekstzet dreigt reeds 45. Tb7.

44.

Ta2—a5

Stelling na 44. Ta2—a5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

45. Tb3—b5

Het oogenblik dat het zwaarste weegt in deze aan keerpunten zoo rijke partij! Door den tekstzet dwingt wit een eindspel van dames af, terwijl hij hier door 45. Tb3—b7, Ta5×d5; 46. Tb7—c7 enz. een toreneindspel tot stand kon brengen. Daar zulk een schema van een toreneindspel reeds bij den 42sten zet kon ontstaan, en daar sindsdien geen verandering in de structuur der pionnen plaats vond, stemt dit meer overeen met de innerlijke logica der gebeurtenissen. In ieder geval schijnt het „duel der amazones” den uitdager het meest wenschelijk toe, daar hierbij de laveerkunst hoogtij kan vieren! Deze ruit toont het groote zelfvertrouwen van dr. Euwe, daar hij deze weerkerende eventualiteit aanneemt.

45.

Ta5×b5

46. Dd5×b5

Dc7—c3

Nieuwe partij.

Begin van een nieuwe partij, die de trouwe secondant van dr. Euwe, meester Fine, van dichtbij volgde, daar hij hieruit zeer veel zou kunnen leeren! Ook alle andere grootmeesters scherpten hun oogen en geest, in het bijzonder echter de doyen der meesters, Maroczy, die als de beste kenner van dames-eindspellen geldt.

47. Db5—e8

Dc3—d4

De tijd wees hier aan: 55 min. voor wit en 1 uur 27 min. voor zwart voor nog 17 zetten.

48. Dc8—c6

Dd4—d3

De zetten, die niets dreigen, zijn de gevaarlijkste. Zwart wil n.l. dat een soort zeldzame voor wit ontstaat. Als n.l. onmiddellijk 48. e5—e4 gespeeld wordt, (dreigende de oprolling 49. e4—e3; 50. f2×e3, Dd4×e3 enz.) zoo volgt 49. Dc6—c1 en zwart heeft slechts zonder noodzaak het elastische van zijn spel verminderd.

49. Dc6—e5

Dd3—e4†

Nu heeft zwart voor zijn dame de z.g. „sterstelling” bereikt, die naar alle zijden werkt. Met deze stelling alleen d.w.z. met het statische principe, kan men echter in het schaakspel niets beslissends afdwingen, zoo lang geen nieuwe krachten kunnen worden aangevoerd. Wit had hier nog voor 15 zetten 40 min., zwart 1 uur 20 min.

50. Kg2—g1

g6—g5

Moet dit de nieuwe kracht zijn? In ieder geval voelt wit zich nu verplicht onmiddellijk tegenmaatregelen te treffen.

51. g3—g4

Dc4—d4

De partij, die numeriek sterker is, verlangt, zooals bekend, steeds meer ruimte. Gewichtig is daarbij ook voor zwart de beheersching van de groote diagonaal a1—h8, als toegangspoort voor zijn koning.

52. Dc5—c2

„Dank u wel,” zegt de witte dame, „van ruelen ben ik niet gediend!”

52.

Dd4—f4

„Dan,” antwoordt de zwarte dame, „wil ik uw huishouden wel eens van dichterbij bekijken.” (Ze dreigt eventueel 53., Df3).

53. Kg1—g2

„Wie is daar,” hoorde men een mannelijke stem uit het huis klinken (fragment uit een

roman!). Bij dezen zet stond dr. Euwe op en ging hem zelf op het demonstratiebord uitvoeren.

53.

h6—h5

De stormtroepen komen naderbij.

54. g4×h5

Ze worden teruggewezen.

54.

Kg7—h6

Feestelijke oogenblikken. Nog heeft wit voor 10 zetten 21 minuten en zwart 57 minuten. Het is duidelijk, dat zwart zich zoo gunstig mogelijk wil opstellen, alvorens de verdere liquidatie voortschrijdt.

55. Dc2—d1

Wit besluit de veroverde schans (h5) zoo lang mogelijk te houden. Een andere idee kon de vlucht naar de stratosfeer zijn (55. Dc2—c8) om voor het geval 55., Kh6: volgt, met 56. Dh8†, Kg6; 57. Dg8† enz. op het vijandelijke gebied een afdeeling parachutisten te laten landen.

55.

e5—e4.

Zwart doet net alsof hij nog steeds iets dreigen wil. Echter is wel aan te nemen, dat de crisis voor wit voorbij is.

56. Dd1—d4

Beide dames zijn nieuwsgierig te weten wat de andere eigenlijk van zins is te doen.

56.

Df4—f3†

57. Kg2—g1

Dit onderstreept nog meer dan 57. Kg2—h2 het zelfbewustzijn van wit.

57.

Kh6×h5

Indien wit nu niet eeuwig schaak bereikt, krijgt hij nooit meer de gelegenheid daartoe.

58. Dd4—h8†

Kh5—g6

59. Dh8—g8†

Kg6—f6

60. Dg8—d8†

Kf6—f5

61. Dd8—c8†

Kf5—e5

62. Dc8—b8†

Remise.

Dr. Euwe heeft in de tweede zitting een imponeerende standvastigheid getoond. Voor dr. Aljechin ging het er hoofdzakelijk om zijn practijk in zulke zelden voorkomende eindspellen te vergrooten. Anders is hij zelf een virtuoos in de verdediging van dergelijke stellingen (zoo heeft hij b.v. tegen Kashdan in Bled 1931 een nog veel kritieker nitzierend dame-eindspel met een pion minder op fraaie wijze weten te houden).

Alles bijeengenomen een door haar geometrischen eenvoud waardevolle partij.

Slotstelling na 62. Dc8—b8†.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

S. G. Tartakower

(Nadruk verboden).

Dr. S. G. Tartakower tijdens de analyse van de vijftiende partij.

De tweede acte is aangevangen.

ONBEVANGEN SPEL VAN DEN WERELDKAMPIOEN.

Aanvankelijk was Euwe een pion achter.

Door beter officierenspel
won hij dezen
terug.

WEER DE NIEUW INDISCHE OPENING.

IN deze eerste partij van de tweede acte van de match, heeft de uitdager in vergelijking met de eerste partij van de eerste acte, de volgende voordeelen.

Ten eerste speelt hij nu met wit! Ten tweede heeft hij nu een „goud-reserve” (van drie punten!) en ten derde heeft hij nu zelfvertrouwen.

Welke opmonterende momenten mag dr. Euwe hier tegenover stellen?

Ten eerste: het streven eindelijk ook eens een partij met zwart te winnen, hetgeen zijn geheele strategie meer bezieling zou kunnen geven!

Ten tweede: het bewustzijn, dat thans alle zenuwen gespannen moeten worden (De zenuwen hebben sociaal bekend, de ergerlijke gewoonte, zich slechts dan in te spannen als het noodig is).

Ten derde: de wensch — meer dan ooit! — zijn zelfvertrouwen niet te verliezen, want „moed verloren, alles verloren!”

Onder deze beiderzijdsche condities ontrolde zich het panorama der „eerste”, pardon!, der zestiende partij.

Van de schoone Diergaarde werd thans afgezien om in de Groote Doelenzaal voor den geestelijken arbeid der beide schaakhelden de beste voorwaarden te schoppen. Lucht, licht en ruimte lachen hun nu tegen. De rust — deze eerste plicht der burgers en der schaakspelers! — wordt niet slechts door de ruimte die de toeschouwers van de spelers scheidt, maar ook door de op het podium gelegde Perzische tapijten bevorderd.

Aangezien met 10 minuten vertraging begonnen werd, werd een persoon nerveus, niet echter in Rotterdam zelf, maar.... in Moskou, waar de ongeduldige schaakvrienden op de eerste zetten der partij wachtten.

Nieuw-Indisch.

Zestiende partij van de match, gespeeld 10 November te Rotterdam.

Wit. dr. Aljechin.	Zwart: dr. Euwe.
1. d2—d4	Pg3—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. g2—g3	

Waar hij deze bijzondere opening, evenals in de veertiende partij aanwendt, legt de uitdager wel de beste getuigenis voor deze Catalaansche idée af, doch geeft tegelijkertijd blijk van zijn voorliefde voor datgene, wat menigeen „modern”, een tweede „ultra-modern”, maar velen zelfs „nieuw hyper-modern” noemen!

Het klinkt vanzensprekend ongelooftwaardig als men in het standaardboek van dr. Aljechin „Tweehonderd Schaakpartijen” op blz. 131 de volgende verklaring leest:

„Ik sta er op eens voor al te verklaren, dat ik de eer van de hand wijs een der stichters te zijn van de neo-romantische of hyper-moderne school. Ik sta heel gaarne de eer van deze hoogdravende benaming aan de uitvinders af, enz.”

Op de betiteling komt het stellig niet aan. Degeen, die de Aljechin-verdediging (1. e4—Pf6) in toepassing bracht, en nog zoovele andere nieuwerwetsche speelwijzen, zal toch niet kunnen beweren, dat zijn stijl uitsluitend gefundeerd is op de klassieke schema's.

3. d7—d5

Daarentegen is dr. Euwe inderdaad veel meer de klassieke, dan de nieuw-romantische speelwijze toegedaan en hij kiest daarom hetzelfde antwoord als in de veertiende partij, in plaats van met 3. Lf8—b4! nieuwe wegen te bewandelen. Nu hebben wij dus met omwisseling van zetten het z.g. Catalaansche dame-gambiet gekregen. (Dat anders na 1. d4. d5; 2. c4. e6; 3. Pf3, Pf6; 4. g3 ontstaat).

Op de vraag van menigen schaakvriend, zowel als van menigen collega, hoe ik deze benaming gecreëerd heb, wil ik met de volgende anecdote antwoorden.

Iemand werd eens in een observatorium rondgeleid, waar men hem door een telescoop de planeten toonde. Dat is alles wonderbaarlijk, zeide hij. Slechts een ding begrijp ik niet. Hoe weten de heeren geleerden, dat die eene planeet Venus is en die andere, daar ver weg, Jupiter?

4. Lf1—g2

In de reeds geciteerde veertiende partij gebeurde hier eerst 4. Pg1—f3, hetgeen kan zijn ter ondersteuning van den pion d4.

Echter sluit de paardzet voorloopig de werking van den looper op g2 langs de groote diagonaal h1—a8 uit.

4. d5xc4

Met bewonderenswaardige onbevangenheid kiest dr. Euwe wederom het schema van het aangenomen damegambiet, daar hij als overtuigd aanhanger van de „automatische verdediging” voor den passieven zet 4. c7—c6 niet warm kan loopen. (Nu blijkt overigens, dat de vierde zet van wit in een openingsfinesse voorzag. Na 4. Pf3, c6; 5. Dc2! zou zwart evenals in een partij Flohr—A. Steiner, Kemerl 1937 zeer ondernemend 5. Pe4 kunnen antwoorden, terwijl nu in geval van 4. c6; 5. Dc2! deze mogelijkheid uitgeschakeld zou zijn).

5. Dd1—a4! Pb8—d7

Ingevolge den vierden zet van wit, is er nog een finesse, die daarin bestaat, dat (in geval van 4. Pf3, d4:: 5. Da4!, Dd7; 6. Dc4!, Dc6, de theoretische nivelleerende voortzetting) het opponeeren der dames 5. Dd7, nu na 6. Dc4! heelemaal geen zin zou hebben. Echter zoekt dr. Euwe in het geheel niet naar dergelijke kleine hulpmiddelen, als bv. dameruil, maar wil hij klaarblijkelijk geheel het verloop der opening van de veertiende partij herhalen. Blijkbaar interesseert het hem of dr. Aljechin opnieuw den extra-vorm, dien hij toen toonde, opnieuw zal demonstreeren en die hem toen veroorloofde gedurende verscheiden zetten — evenals Blondel over den Niagara-waterval — over den afgrond te zweven, om ten slotte toch zijn doel te bereiken.

6. Pbl—c3

Wit doet goed zijn stelling in het centrum koelbloedig te versterken, daar na onmiddellijk 6. Dc4! niet slechts 6. c5 maar ook 6. Ld6; 7. Pc3, c6 enz. gekozen kon worden. Minder goed ware na 6. Dc4! het spel op

den vleugel 6. a6; 7. c3!; b5; 8. Dd3 enz. evenmin als 6. Pb6; 7. Dd3, c5 (7. Lb4!; 8. Pc3) 8. Pf3, c4 (8. cd4!; 9. 0-0!) 9. Dc2, Le7; 10. 0-0, 0-0; 11. Pc3 en wit staat sterk.

6.

c7-c5

Open spel.

Zelfbewust opent dr. Euwe zijn spel en legt zijn plan en zijn kaarten bloot. Een andere speelwijze zou kunnen zijn 6. a6; 7. Pf3. Le7 (7. b5?; 8. Pb5;) 8. 0-0, 0-0; (nu dreigt reeds 9. b5; 10. Pb5?; Pb6 en wint) 9. Dc4!; b5; 10. Dd3, Lb7 enz.

7. Pg1-f3

a7-a6

Dit dreigt wel is waar nog niet 8. ... b5? (wegens 9. Pb5!), maar heeft echter voor later zijn nut. Anders kwam ook onmiddellijk 7. Le7 in aanmerking.

8. 0-0

Wit heeft nu drie krachtige en gezonde ontwikkelingszetten na elkaar gedaan, terwijl hem thans geen energieke voortzetting tot zijn beschikking staat, waarom hij nu met bescheiden, om zoo te zeggen, „voorwaardelijke“ ontwikkelingszetten tevreden moet zijn.

8.

Lf8-e7

Nu dreigt eigenlijk reeds 9. b7-b5 (10. Pb5!; Pb6!; 11. Pc7!; Kf8; 12. Dc6, Tb8; 13. dc5!; Ld7 met tragische vangst van de dame).

9. d4xc5

Na een kwartier nadenken besluit wit, in plaats van 9. Da4xc4, het tempoverlies (Lf8-e7xc5) van den tegenstander te onderstrepen en nu door de opening van de d-lijn de lijnen-strategie te doen gelden (hierbij zweeft hem misschien de schoone overwinning voor oogen, die bij een gelijksoortige strijd-schema in een partij Aljechin-Bogoljubow, Triberg 1921 verkregen werd). En wat het reeds vermelde tempoverlies betreft, hoopt hij misschien revanche te nemen voor de vijfde partij, waar hij zelf zich aan een dergelijk tijdsverlies schuldig maakte! Aljechin is, naar men zegt, evenals alle Slaven een mysticus en geloof daarom aan den verborgen samenhang der gebeurtenissen in het schaakspel.

Na 9. Tf1-d1 ware wel is waar 9. cd4!; 10. Pd4: voor wit zeer aangenaam, doch daarentegen zou in den zin van de vorige opmerking de „verwikkingsvariant“ volgen 9. b5; 10. Pb5!; Pb6; 11. Pc7!; Kf8; 12. Dc6, Tb8; 13. Pe5 (aangezien 13. dc5!; zooals gemakkelijk te zien, niet gebeuren mag, wil wit ten minste 13. Ld7 verhinderen), 13. cd4!; (na 13. Lb7 ware 14. Db6!; Lg2!; 15. Pe6!; f6!; 16. De6!; De8; 17. Kg2: voor zwart pijnlijk) 14. Le3, Ld7!; 15. Pd7!; Dd7: enz.

9.

Le7xc5

Hier vulde zich de reusachtige zaal met toeschouwers, van wie menigeen eerst te laat op de hoogte kwam van de verandering van lokaal.

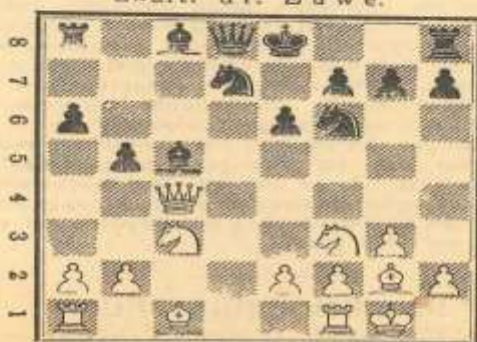
10. Da4xc4

b7-b5

Zwart voert het door zijn zevenden zet aangekondigde vleugelplan uit. Op te merken valt, dat dit een lievelingsidee van den Noordamerikaanschen kampioen Reshevski is (men vergelijkte b.v. de partij Capablanca-Reshevski, Nottingham 1936), terwijl de idee van 4. d5xc4 in het bijzonder door den Noordamerikaanschen „vice-kampioen“ Fine gepropageerd wordt. (die b.v. het z.g. Reti-gambiet 1. Pf3, d5; 2. c4 principieel steeds aanneemt). Men ziet dus, hoe de Noordamerikaansche ideeën zich met de Noordhollandsche laten vereenigen! Tijd voor wit 39 minuten tegen 19 minuten voor zwart.

Stelling na 10. b7-b5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

11. Dc4-h4

Een strijdvaardige amazone!

11.

Lc8-b7

12. Lc1-g5

De slag is nu in volen gang.

12.

0-0

Na 12. h7-h6 zou ook heel kalm 13. Tal-d1 kunnen volgen. Nu zou zwart reeds

eventueel met 13. h7-h6 willen voortzetten (daar het offer 14. Lh6!; gh6!; 15. Db6; wegens 15. Ph7; 16. Td1, Df6!; 17. Dh5, Td8 enz. te lichtzinnig zou zijn); echter komt hij hier niet meer toe, aangezien wit reeds de in de opmerking bij den negenden zet uitgestippelde actie op de open d-lijn inleidt.

13. Tal-d1

Niet 13. Tfd1 wegens 13. Db6, dreigende 14. Lf2!; f.

13.

Dd8-c7

De strijd wordt fel. Na het onmiddellijke uitwijken 13. Db6, zou 14. b4 volgen. B.v. 14. Le7?; 15. Td7! of 14. Ld6; 15. Td3 met de bedoeling 16. Tfd1 te spelen en wit zal op de d-lijn een verhoor „in den derden graad“ inleiden. Na 13. De7 zou kunnen volgen 14. b4, Lb6 (14. Lb4!; 15. Td7!); 15. Td3 met toenemende aanvalskansen voor wit.

Tijd voor wit 50 min. tegen 35 min. voor zwart.

14. Td1-c1

Verschuiving van de artillerie naar den naasten sector, dreiging 15. b2-b4, Lc5-e7; 16. Pc3xb5.

14.

Dc7-b6

15. b2-b4

Wederom past Aljechin een van zijn beroemde „orchestraties“ op beide vleugels toe, waarbij hij wel is waar op den koningsvleugel (punt h7) wil inbreken, daarbij echter ook op den linkervleugel en in het centrum een druk wil uitoefenen!

Ongetwijfeld eischt de stijl van Aljechin, wanneer men hem met succes wil bestrijden, — zooals ik reeds voor de match verkondigde — een speciale behandeling, terwijl de alledaagsche schema's tegen zijn concepties doodloopen.

15.

Lc5-e7

Beter is, in weerwil van alles, 15. Lc5-d6, om ten minste tijdelijk de beruchte d-lijn eenigszins te versperren.

Tijd voor wit 58 min. tegen 44 min. voor zwart.

16. Tf1-d1

Met de werkelijke dreiging 17. Td7!.

Stelling na 16. Tf1-d1.

Zwart: dr. Euwe.

16.

Lb7-c6

Zwart neemt het besluit — onder gelijktijdige dekking van de reeds genoemde dreiging — een koen plan tot omgroepering van looper en dame uit te voeren.

Noch 16. Tf8-e8 (17. Td7!; Pd7!; 18. Le7!) noch 16. h7-h6 (17. d7!; hg5!; 18. Pg5; enz. of 17. Lf3!; 18. Te7!; hg5; 19. Dg5!; Pg4; 20. Dc5 enz. ware een parade.

De natuurlijke dekking ware eigenlijk 16. Tf8-d8, echter zou hierop 17. Lg5-e3!; Db6-c6; 18. Pc3-d5 tot een volledige beheersching van het bord voor wit leiden. In ieder geval had zwart dan — van den nood een deugd makende! — de dame voor toren en lichten officier kunnen geven. Bv. 18. Dc6xd5; 19. Td1xd5, Pf6xd5!; 20. Le3-g5 (20. Pg5?; h6!); 20. f7-f6; 21. Lg5-d2 enz. met onzekere spel. Echter houdt dr. Euwe blijkbaar zijn manoeuvres voor meer geschikt om een behoorlijke existentie voor zwart te verzekeren!

17. Lg5—e3

Na 25(1) minuten nadenken gespeeld. Schijnbaar drijft wit de zwarte dame naar een door haar toech uitgekozen veld. Echter wil wit voor een beetje vuurwerk zorgen.

17.

Db6—b7

Hier had wit 1 uur 26 min., zwart 55 min. verbruikt.

In de zaal neerschte de stilte van het graf in de bank der journalisten klonk zacht gefluister, op het schaakbord geritsel.

Stelling na 17. Db6—b7

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

18. Td1×d7

In dezen stijl speelde ook mijn voorvader Tamerlan, die zooals bekend, de beste schaakspeler van zijn tijd was.

18.

Lc6×d7

Vanzelfsprekend noch 18. Dd7:: 19. Pe5. noch 18. Pd7:: 19. De7::

19. Pf3—g5

Dit is de „tusschen-pointe“, waarbij dan nog — zooals bij vele offercombinaties van Aljechin — een aardige slotpointe te verwachten is (een aangenaam vooruitzicht!).

19.

Db7—b8

Opnieuw geen keus, daar na 19. Lc6 vanzelfsprekend 20. Lc6::, Dc6:: 21. Pcc4, D. speelt: 22. Pf6:† benevens 23. Dh7 mat zou volgen.

Tijd voor wit 1 uur 33 min. voor zwart 1 uur 17 min.

20. Lg2×a8

21. Pg5×h7!

Db8×a8

Dit is dus de aangekondigde slot-pointe van het demaskeeringsoffer van wit (18. Td7:!). Alles bijeen genomen heeft Aljechin dus een pion gewonnen. Nu gaat echter dr. Euwe — die de heele partij met bittere vastberadenheid speelt! — er toe over zijn rechten te verdedigen. Daarbij herinnert hij zich ongetwijfeld de woorden, die den consul Bonaparte na den verloren slag bij Alessandria, door een generaal toegevoegd werden: „Wij hebben de eerste manche verloren, maar hebben nog juist den tijd om de tweede manche te winnen“. Dit werd.... Marengo!

21.

Tf8—c8!

Hierdoor wordt voor alles de afwikkeling 22. Pf6:†? (Lf6::, benevens Tc3::) uitgeschakeld, zoodat wit tot den moeizamen terugtocht van zijn cavalerie moet besluiten. Daarnaast dreigt de tekstzet 22. Tc3:: 23. Tc3::, Pd5.

22. Ph7—g5

Tc8—c4!

Nu wil zwart terrein veroveren. Tijd van wit 1 uur 55 min. tegen 1 uur 14 min. voor zwart.

Na zeer lang nadenken, waardoor hij in tijd-nood geraakt, produceert wit nu wederom een zeer diep berekende combinatie.

23. Pc3—e4(!)

De „hoofdvariant“ is nu 23. Te4:: 24. Pe4::, De4:: 25. De4::, Pe4:: 26. Tc7, Pf6. Alhoewel dan nog geen beslissing te zien is, (b.v. 27. Lg5, Ld6!: 28. Ta7, Le8 enz. of 27. Ld4, Ld6!: 28. Ta7, e5 enz. of 27. Lc5, Lf8! enz., of ten slotte 27. g4, Ld6 enz.) zoo zou toch de situatie voor zwart met zijn bijgedrongen stukken misabel zijn.

23.

Tc4×c1†

Daarom wijst dr. Euwe, na zich 20 min. in de stelling verdiept te hebben, het geschenk onder dankzegging van de hand en speelt op vereenvoudiging van het beeld van den strijd.

24. Le3×c1

25. Pe4—c3

Da8—d5

Hierdoor worden de beide aangevallen punten a2 en d1 beschermd.

25.

Dd5—e5

Tijd 2 uur 13 min. voor wit (dus nog slechts 17 minuten voor 15 zetten) en 1 uur 50 min. voor zwart.

26. Lc1—b2

Ld7—c6

27. a2—a3

Le7—d6

Krijgen de loopers van zwart een tweede jeugd? Tijd voor wit 2 uur 20 min. (die dus nog 10 min. over heeft voor 13 zetten!) en 1 uur 57 min. voor zwart.

28. e2—e3

De5—f5

29. e3—e4

Df5—g6

Na 29. De5?: 30. Pdl ware de zwarte dame op komische wijze verloren gegaan.

30. f2—f3

Pf6—d7

Het beroemde achterwaartsche concentreeren.

31. Pg5—h3

f7—f6

32. Ph3—f4

Dg6—f7

33. Dh4—g4

Pd7—e5

Dekking door tegenaanval.

34. Dg4×e6

Pe5×f3†

35. Kgl—f2

Df7×e6!

Niet echter 35. Lf4:? wegens 36. Dc6::

36. Pf4×e6

Pf3—d2

Dank zij zijn reeds sedert langen tijd betere opstelling der stukken, zal zwart nu zijn pion terugwinnen (37. Ke3?, Pc4†) en dan dank zij zijn loopers eenigszins beter staan.

37. Pe6—d4

Pd2×e4†

38. Pc3×e4

.....

En wederom niet 38. Ke3, Pc3:: 39. Pc6:? wegens 39. Pdl† benevens Pb2::

38.

Lc6×e4

39. Kf2—e3

Le4—b7

40. Pd4—f5

Ld6—c7

Afgebroken.

Een beiderzijds prachtig (men zou bijna geneigd zijn te zeggen, voor de „galerij!“ gevoerde) strijd der stukken, der ideeën en der ruimte!

Afgebroken stelling na

40. Ld6—c7.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

De erudiete (nu nog) ex-wereldkampioen Aljechin.

EEN PIONOFFER VAN EUWE met groote draagwijdte.

ALJECHIN STEEDS IN HET DEFENSIEF.

Nieuwe ideeën in de Slavische
verdediging.

EENVOUD DER MIDDELEN.

In deze zeventiende partij ging de strijd tusschen de beide tegenstanders Euwe en Aljechin niet slechts om punten, maar ook om theoretische schaakwaarheden. In dien zin moet men constateeren, dat dr. Euwe gisteren een diepgaande verbetering — en men zou bijna mogen zeggen een generalisatie — van zijn anti-Slavische bestrijdingsmethode toepaste, terwijl dr. Aljechin met 8... 0—0 (in plaats van Pb8—d7) zijn verdedigingsressources eerder slechter gemaakt heeft!

In het verdere verloop der partij heeft daarop de wereldkampioen de aange-naam aandoende „strategie der rust” getoond, die hij in 1935 zoo dikwijls bereikte, terwijl daarentegen de uitdager ditmaal een bij hem opvallend „rusten laten der strategie aan den dag legde.

„Aliquando dormitat et bonus... Alexander! (Menigmaal slaapt ook de goede Alexander!). In ieder geval zou hem in de afgebroken stelling nog slechts een wonder kunnen redden, zoodat de match wederom een interessant nieuw Janus-gezicht zou beginnen te krijgen. De schaakwereld krijgt waar voor haar geld!

Zeventiende partij, gespeeld op 14 November te 's-Gravenhage.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4 d7—d5
2. e2—c4 e7—e6

Waarom men deze verdediging Slavisch of Cechisch of volgens Bogoljubow Russisch noemt, is eigenlijk onbegrijpelijk, want ze werd reeds in de oude theoretische werken van den Italiaanschen advocaat Polerio aanbevolen.

3. Pg1—f3 Pg8—f6
4. Pb1—c3 d5×e4
5. a2—a4 Lc8—f5
6. e2—c3 e7—e6
7. Lf1×e4 Lf8—b4

Een 15 jaar oude schaakwaarheid (partijen Rubinstein—Aljechin en Bogoljubow—Aljechin van het groote Londense tournooi 1922).

8. 0—0 0—0

Na 8... Pb8—d7, zooals dit in eenige andere matchpartijen met of zonder omwisseling van zetten gebeurde, zou 9. Dd1—b3 een grotere betekenis hebben, terwijl nu na 9. Dd1—b3 de verdediging 9... Dd8—e7 benevens een volgend c6—c5 en eventueel Pb8—c6 een bevredigende verdediging zouden vormen.

9. Dd1—e2
Dreigt, zooals bekend, e3—e4.
9. Pf6—e4

Volledig burgerrecht.

Deze door Loewenfish aanbevolen zet heeft in de meesterpractijk zeer spoedig het volle burgerrecht verkregen. Loewenfish heeft, zooals bekend, zijn titel als kampioen van de Sovjet-Unie met succes verdedigd, door met Botwinnik gelijk te spelen en hierdoor zijn rivaal,

die reeds aspiraties had naar het wereldkampioenschap, teruggesteld naar de meer bescheiden plaats van tweeden speler van Rusland! Men ziet, dat de oude garde van grootmeesters de aspiraties van jonge schaakveroveraars niet zoo zonder meer erkennen wil.

10. Lc4—d3

Het Euwe-gambiet in een nieuwe gestalte. Zooals bekend, had zwart in de negende zoowel als in de dertiende partij inmiddels Pb8—d7 in plaats van de rochade gespeeld, hetgeen vanzelfsprekend een groot tactisch verschil uitmaakt. Echter wil dr. Euwe hiermede bewijzen, dat zijn pionoffer op strategische overwegingen berust, en wel op de beheersching der zwarte velden.

Na het „Sämisch-gambiet” 10. g2—g4, volgde in een partij Sämisch—Aljechin, Garmisch 1937, 10... Lf5—g6! 11. Pf3—e5, Lb4×c3; 12. b2×c3 enz. De prozaische schakers zetten echter met 10. Pc3×e4, Lf5×e4; 11. Tf1—d1, Dd8—c7 12. Lc4—d3, Le4×d3; 13. De2×d3 enz. voort, met ongeveer gelijk spel. (Partij Petrov—Flohr, Stockholm 1937).

10. b2×c3

Lb4×c3

Het Bernsteinsche intermezzo 11. Ld3×e4, dat in de dertiende partij (maar met Pb8—d7 in plaats van de rochade) na tientallen gevaren tot de overwinning van wit leidde, zou hier — waar zwart reeds gerocheerd heeft! — wegens 11... Lb4; 12. Lf5: ef5; enz. heelemaal geen uitwerking hebben. Anders is dr. O. S. Bernstein als uitvinder van geestige tusschen-zetten wel bekend. Zoo heeft hij b.v. ook in de Italiaansche partij een offer van Greco, dat 300 jaar als voor wit gunstig doorging, door een enkelen tusschenzet volkomen weerlegd. Echter moet ik mij verontschuldigen, dat ik wederom van een „open” opening sprak, terwijl deze in de in gang zijnde match streng verboden schijnt te zijn!

11. De2—c2
12. De2×d3
13. Lc1—a3

Pc4×c3
Lf5×d3
Pc3—d3
Tf8—e8

Een „potpourri”.

Voor al deze zetten werd door de beide tegenstanders samen in totaal slechts tien minuten bedenktijd gebruikt. Geen wonder, daar alle tot nog toe verrichte zetten niet slechts klaarblijkelijk thuis nauwkeurig doordacht werden, maar ook eigenlijk een „potpourri” vormen uit eenige tot nog toe gespeelde partijen (negende, dertiende). Overigens is het met de herhaling van vroeger gedane zetten in deze match in het geheel niet zoo erg gesteld als men bedenkt, dat in de Argentijnsche match Aljechin—Capablanca, Buenos Aires 1927 menige stelling van het orthodoxe damegambiet tot aan den 25sten zet volkomen identiek verliep. Zeer slecht ware in plaats van den tekstzet 14... Pd5—e7 wegens 15. Pf3—g5, g7—g6; 16. Pg5—e4 (indien 16. De4 dan 16... h6 en indien 16. Db3 dan 16... b6) 16... Pb8—d7; 17. Tf1—c1 en de zwakte van de zwarte velden in het kamp van zwart ware nog acuter dan na de tekstvoortzetting.

15. Ta1—b1
16. Tf1—c1

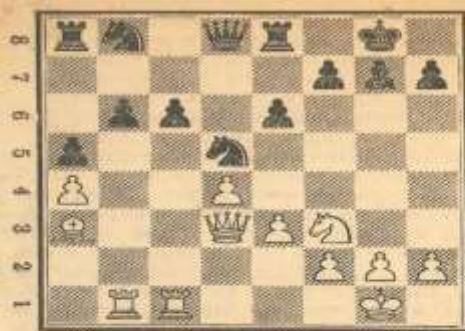
b7—b6

Dank zij de naderbij ijende artillerie van wit, is het zwart nog niet mogelijk de ontwikkeling der officieren te voltooien (16... Pd7; 17. Te8; met duidelijk voordeel voor wit). Het positioneele pionoffer van wit, heeft dus ten volle rente opgeleverd.

16. a7—a5

Na lang nadenken besluit de uitdager, evenals in de negende partij, zijn buit zoo snel mogelijk terug te geven. Na 16... Dd8—c7 (om 17... Pb8—d7 mogelijk te maken) zou wel niet 17. Pg5, Pf6!; 18. e4, h6 enz. en ook niet 17. e4, Pf4! met onklare verwikkelingen volgen, maar wel de voorpost-manoeuvre 17. Pf3—e5, die den druk zou vergroten. Voor hun beide laatste zetten alleen, waarbij thans buitengewoon moeilijke problemen op te lossen wa-

ren, gebruikten de spelers 30 minuten.
Stelling na 16... a7—a5.
Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

17. Pf3—c5

Tegen zulk een centenaarsdruk zou 17... Dc7 wegens 18. e4 (of ook 18. Dc4) niets uitrichten. Vertrouwende op zijn praktische kennis, gaat de uitdager daarom tot de grootst mogelijke vereenvoudiging van het beeld van den strijd over, een tactiek, die hem in de negende partij zoo schitterend gelukt is.

17. Pd5—b4

18. La3×b4

19. Pe5×c6

Na 20 minuten bedenktijd gespeeld. In het schaakspel moet men steeds den juisten pion wegnemen. Na 19. Tb1×b4 zou zwart zich door 19... Pb8—a6!; 20. Tb4—b2 (20. Pc6?; Pb4?) 20... c6—c5; 21. d4×c5, Pa6×c5 enz. redden.

19. Pb8—a6

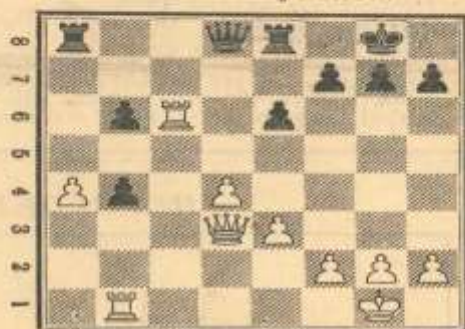
20. Tc×c6

Geometrisch.

Het nu ontstane eindspel der zware artillerie neemt geometrische vormen aan en het is alsof de mathematicus dr. Euwe zijn tegenstander hierin les geeft.

Stelling na 20. Te1×c6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

20. c6—e5

Dit moet men niet als actieve, maar zelfs als de meest actieve verdediging beschouwen. Na 20... Ta8×a4, zou 21. Dd3—b5 met winst volgen. B.v. 21... Da8; 22. Tb6; Ta1; 23. Db4; Da2; 24. h3, Tb1!; 25. Dbl!; Dbl!; 26. Tbl!; Wit zou dan wel is waar in een torenspel slechts één pion meer hebben, doch bij een verhouding van vijf tegen vier pionnen zijn dan zijn kansen groot, daar de compactheid van wit's pionnenmassa een waardevolle neven-factor beteekent. In de veronderstelling, dat hij ook bij de tekstvoortzetting slechts één pion minder zal behouden, wil daarom dr. Aljechin terloops de beiderzijdsche pionnenke-tens op den koningsvleugel tot vier tegen drie reduceeren.

Tijd: 38 min. voor wit, 47 min. voor zwart.

21. Tb1×b4

22. Tb4×d4

Zooals gemakkelijk te zien is, is dit het eenige veld, van waaruit de dame pion b6 verdedigen kan. Een verschrikkelijke hallucinatie ware 22... Ta4? wegens 23. Td8; Ta1!; 24. Dd1.

23. Dd3—b5

De belegering begint. Het is duidelijk, dat indien wit nog 'n tweeden pion veroverd, niet de New Yorksche beurs een swarten dag beleeft, maar wel de beurs te Dieppe, waar de uitdager dichtbij woont.

23. Te8—c8

24. g2—g3

Een „ventiel”.

Naar menschelijke berekening is dit „ventiel” gunstiger dan 24. h2—h3, want thans kan de koning dichter bij het centrum blijven. Te gekunsteld ware daarentegen 24. f2—f3. Na 24. Dd4—c4 zou zwart niet 24... Tc6; 25. Tc6 met verlichting van wit's taak spelen, maar met 24... Tc8—d8! (25. Tc4—c1, Db8—a7) een handige verlegging van het zwaartepunt van den strijd bereiken.

24. Db5×c6

25. Td4—b4

Zeker is zeker! De tijd voor wit luidde 1 uur 2 min. en 1 uur 15 min. voor zwart.

26. Td4—d7

Na 26. Td4—d7 ware 26... Ta8—a7 de parade.

26. Ta8—a6

De verdediger waakt.

27. Dc6—b5

Met de dreiging 28. a4—a5.

27. Db8—a8

Over dezen schijnbaar zoo eenvoudigen zet heeft dr. Aljechin niet minder dan 31 min. nagedacht. Zeer in het bijzonder interesseerde hij zich klaarblijkelijk niet zoozeer voor het passieve 27... Db8—a7, maar veeleer voor het naar lucht snakkende 27... Db8—c8. Echter had daarop 28. Tc4 slechts een verbeterde opstelling van het witte geschut bewerkst.

28. Tb4—d4

De strijd om open lijnen.

28. Da8—c8

De zwarte dame roert zich zoo goed zij kan. Tijd voor wit 1 uur 37 min., voor zwart 1 uur 53 minuten.

29. Td4—e4

In weerwil van zijn gewone hoffelijkheid, wordt nu de toren van dr. Euwe grof. Niet slechts dreigt hij eenvoudig 30. Te8!, maar wil hij ook b.v. in geval van 29... Kf8; 30. b4!, Kg8 (of 30... Dc5; 31. Dc5!, bc5:; 32. Kf1 enz.) 31. Te7 enz. het vijandelijke kamp binnendringen.

Een „zwarte Zondag”.

Zou het dan toch werkelijk een „zwarte Zondag” voor zwart worden? (Zooals bekend, heeft het in Boedapest gecomponeerde lied „de Zwarte Zondag” in de geheele wereld triomfen gevierd. Meester Maroczy is gewoon op trotsche wijze te zeggen: „De Hongaarsche kunst is voor geheel Europa van de grootste beteekenis”).

29. Kg8—h7

Ook de zwarte koning roert zich zoo goed hij kan.

30. Te4—e7

Het reeds geciteerde binnendringen. De strijd neemt een nieuwe wending.

30. Ta6—a5

Daar dit minst genomen het voorloopige verlies van een tweeden pion beteekent, is het duidelijk, dat de crisis nadert.

31. Db5×b6

32. Kg1—g2

De strijd wordt melodramatisch. Zwart telt niet meer zijn pionnen, maar tracht voor zijn beide stukken een maximale werking te bereiken. Na 32... Ta4; zou niet 33. Tf7; Ta1; 34. Df6, Df1! met tegen-actie, maar in grooten stijl 33. Db5 volgen. B.v. 33... Dc2 (om niet slechts den toren te dekken, maar ook de dreiging 34. Df5! te pareeren) 34. Tf7; Dc4!; 35. f2—f3!; Ta2!; 36. Kh3, Dc6! (op 36. Dc3; volgt een mat in twee zetten). 37. Df5! en wit zou in het torenspel twee pionnen meer overhouden. De tekstzet dekt f7 en valt eventueel f2 aan.

33. Db6—d4

Daar wit reeds in het bezit van twee pionnen is, wil hij volkomen methodisch te werk gaan. Anders kwam ook onmiddellijk 33. e4 in aanmerking; echter zou daarop 33... Tf6; 34. Dd4, Da3 nog steeds speelruimte voor zwart opleveren. Nu echter blijft het veld e4 vrij, zoodat naar omstandigheden ook 34. De4 dreigt.

33. Del—c2

Na 33... Da3 zou 34. De4 wegens 34... g6 (met de tegendreiging 35... Da2) niets opleveren, daarentegen wel 34. Te8 nieuwe invalsplannen in de koningsvesting van zwart voorbereiden.

Indien echter 33... Del zoo volgt 34. e4.

34. e3—e4

34. Tf5—f6

35. Te7—e5!

Na den door den 30sten zet (Te4—e7) ingeleiden schijnaanval gaat wit er nu toe over de veroverde loopgraven uit te breiden.

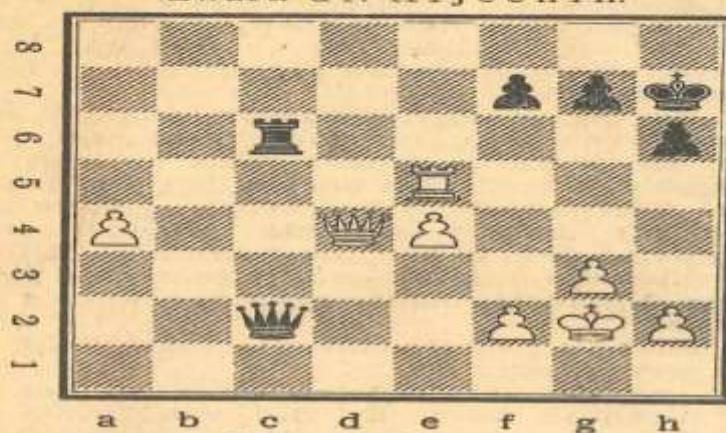
35.

Tf6—c6

Zwart tracht nu in zijn vertwijfeling van den anderen vleugel uit iets te bereiken. (Dreiging 36... Tc4). Tijd voor wit 2 uur 16 minuten en voor zwart 2 uur 21 min.

Stelling na 35... Tf6—c6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

36. a4—a5

Een goed gefundeerde vrij-plon. Wit heeft in deze geheele partij met even eenvoudige als indrukwekkende middelen gewerkt!

36.

Dc2—e2

37. Dd4—d5!

.....

Ver berekend!

37.

Tc6—e1

Als zwart met 37... Tc7 zijn magere nalatenschap tracht te behouden, volgt niet 38. Tf5, f6, maar 38. Te5—e8 dreigende 39. Dd5—f5† met vernietiging. Daarom laat zwart een derden doode op den weg liggen en tracht in een wanhopig tegenspel het Fata Morgana van een eeuwig schaak na te jagen.

38. Dd5×f7

Dc2—f1†

Een met zooveel moeite en onder zoovele offers bereikt schaak!

39. Kg2—f3

Df1—d1†

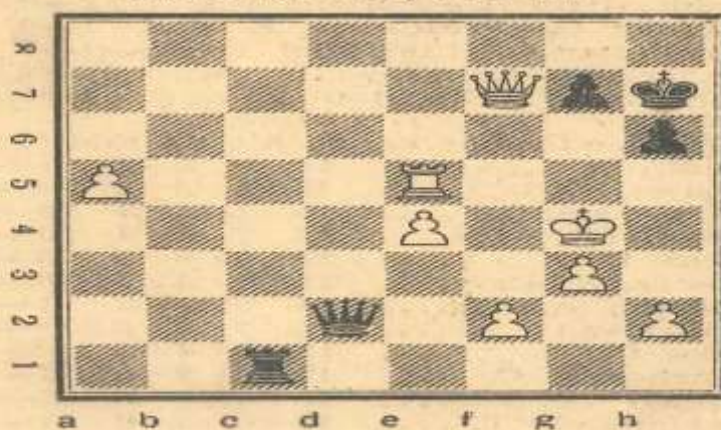
40. Kf3—f4

Dd1—d2†

Hier werd de partij afgebroken, waarbij dr. Euwe zijn in het couvert afgegeven zet 41. Kf4—g4 mededeelde. Dr. Aljechin liet daarop na een korte consultatie met zijn secondant mededeelen, dat hij Maandag de partij waarschijnlijk zonder verder spelen zal opgeven.

Afgebroken stelling na 41. Kf4—g4!

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Leff Tartakower

Achttiende partij tusschen Euwe en Aljechin.

Dr. EUWE VERDEDIGDE ZICH MET PROBLEEMZETTEN.

EINDELIJK ORTHODOX DAME-GAMBIET.

Een half-vrijwillig pionoffer
van Aljechin.

RECORD AANTAL TOESCHOUWERS.

DRIEMAAL in deze schaakmatch — en wel na de eerste, vijfde en dertiende partij — heeft het noodlot een overwinning van dr. Euwe door een direct daarop volgende nederlaag te niet gedaan. Nu kan men een diepzinnig Arabisch spreekwoord citeren: „Als gij de eerste maal door iemand overrompeld werd, zoo kwam dit door uw goed vertrouwen, de tweede maal door uw lichtgeloovigheid, den derden keer door uw goedheid, maar de vierde maal nitsluitend door uw schuld!“ Wij zien dus, dat het resultaat van de 18e partij van de grootste draagwijdte kan zijn voor het overige dozijn partijen.

In de voorgaande zeventien ontmoetingen heeft dr. Euwe om zoo te zeggen een positioneel offer van twee punten gebracht. Nu gaat het er voor hem om de bijeengegaarde ervaring productief te verwerken. Deze productiviteit zal echter eerst optreden als het hem gelukt den wil van den tegenstander, om de gebeurtenissen te dicteeren, zooveel mogelijk te beteugelen. Tot dit doel moet vooral het overgangsstadium tusschen den elfden en vijftienden zet met scheppingskracht behandeld worden.

Bij den aanvang van deze achttiende partij waren twee dingen op te merken: in de eerste plaats zaten de spelers in een andere opstelling en in de tweede plaats kreeg men een heel andere opening te zien. Dit kwam, doordat Aljechin voor het begin van het spel op energieke wijze verlangde, de voor dr. Euwe bestemde plaats in te nemen. Hij begon dus het offensief reeds vóór het begin der partij! Daar dr. Euwe nog niet verschenen was, heeft de kwestie wel ingewikkelder gemaakt zou hebben, willigde de tournooleider Maroczy het verzoek van Aljechin in.

„Bijgeloof“ meenden eenige toeschouwers, die in bijzonder grooten getale verschenen waren. „Technisch raffinement!“ meenden anderen.

In ieder geval mag men dit kleine voorval onbeduidend noemen, daar de spoedig daarop verschenen dr. Euwe geen enkel bezwaar had.

Achttiende partij van de match, gespeeld
16 November te 's-Gravenhage.

Zukertort-opening. (Later gewelgerd dame-gambiet.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. P_{g1}—f3

Door dr. Aljechin zeer zelden gespeeld, dus in zekeren zin een verrassing. De „fijne psychologen“ zullen echter daaruit afleiden, dat deze zet tegen de Nimzo-Indische verdediging zooals ze in het bijzonder in de twaalfde partij gedemonstreerd werd, voor wit geen voordeel belooft, terwijl dr. Aljechin de „futuristische“ behandeling (1. d4, P_{f6}; 2. e4, e6; 3. g3) na de geweldige offerwendingen der veertiende en zestiende partij niet meer durft toepassen.

1.

d7—d5
Het meest logische antwoord. „Als men mij het centrum laat bezetten, dan doe ik het“, zegt dr. Lasker.

2. c3—c4

e7—e6

Sensatie.

Sensatie! Met 3.... e7—c6; 4. d2—d4 (of 4. b3, Lf5!) 4.... P_{g8}—f6 is wel is waar de overgang naar de Slavische verdediging mogelijk, maar de beide spelers schijnen deze speelwijze niet meer ten volle te vertrouwen. Van Euwe, den jongere, die na 1935 onvermoed aan de theorie der openingen gewerkt heeft, zou men echter eventueel het koene doordrukken van den dame-plon kunnen verwachten (2.... d5—d4). In ieder geval is het te loven, dat dr. Euwe de schema's van het aangenomen Reti-gambiet 2.... d5×c4 vermeed, daar deze hem weinig liggen, terwijl zijn tegenstander hierop misschien gerekend had.

3. d2—d4

P_{g8}—f6

De eerwaardige schaduwen van het orthodox damegambiet begroeten ons. Hoewel dr. Euwe het met zwart slechts zelden speelt, behoort zijn precieze kennis wel tot den inventaris van alle moderne schaakmeesters.

4. P_{b1}—c3

Na 4. L_{g5} ontstaat de z.g. Weensche variant 4.... L_{b4}? 5. P_{c3}, d5×c4, met eventueel behoud van den gambiet-plon, doch ook zijn daar bij zeer groote verwickelingen mogelijk. (Mijn vriend Grünfeld is telkens woedend, als men deze speelwijze Weensch noemt, in plaats van haar met zijn naam te betitelen, daar hij er op wijst, deze speelwijze in de praktijk ingevoerd te hebben).

4.

e7—e5

De z.g. „naamloze“ variant, waarop geen enkele levende of doode schaakmeester aanspraak maakt, maar die toch dikwijls in de moderne tournool-partijen voorkomt. Na 4.... P_{b4}? geldt de idee van Sämisch 5. cd5; ed5; 6. L_{f4} als sterk. Daarentegen kan ook 4.... L_{e7} zonder eenig nadeel geschieden.

5. e4×d5

Hier is 5. L_{g5} te verwickeld en 5. e3 te rustig, hoewel deze beide varianten tamelijk venijnig kunnen zijn.

5.

P_{f6}×d5

Door Nimzowitsch zeer goed speelbaar genoemd, terwijl na 5.... ed5: het antwoord 6. L_{g5} niet onvoordeelig is. (Partij Aljechin—Maroczy, Londen 1922). Voor de liefhebbers van nieuwe, onbekende varianten geef ik hier aan 5.... c5×d4, dat in weerwil van zijn schijnbare gevaren, zeer goed te doen is.

6. e2—e4

Gaat voor het meest energieke door, terwijl 6. g3 als te gekunsteld en 6. e3 als te tam wordt beschouwd. In ieder geval is het laatste woord over de waarde of over het onvolwaardige van al deze varianten nog niet gesproken.

6.

P_{d5}×c3

7. b2×c3

c5×d4

8. c3×d4

L_{f8}—b4?

Velen geven aan 8.... P_{c6} of 8.... L_{e7} de voorkeur.

9. L_{e1}—d2

L_{b4}×d2?

Na 9.... Da5 geldt sinds de partij Bernstein—Schlechter, Stockholm 1912 de tusschen-manoeuvre 10. T_{b1} als sterk, hoewel onlangs een partij Keres—Landau, Ostende 1937 bewees, dat zwart zich ook dan wakker kan weren.

10. D_{d1}×d2

0—0

In slechts vijf minuten.

De grootste sensatie bestaat daarin, dat al deze zetten door de beide spelers binnen de vijf (!) minuten gespeeld werden, alsof het hier om een uit het hoofd geleerde les of om louter apodictische waarheden ging. Zooals men echter uit bovenstaande, nog slechts karig aangeduide wenken kan zien, waren vele interessante vertakkingen op verschillende plaatsen mogelijk. Blijkbaar wilden de beide spelers echter hun geheelen bedenktijd voor de latere zeer verantwoordelijke besluiten reserveeren.

Stelling na 10.... 0-0.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

11. Lf1—c4

De nieuwe mode. Klaarblijkelijk wilde dr. Aljechin deze heele speelwijze wegens de scherpe voortzetting kiezen, die in de partijen Engels—Aljechin, Dresden 1936 en Keres—Fine, Ostende 1937, schitterend voldeed. Vroeger nam men genoegen met het meer bescheiden 11. Lf1—e2, hetgeen ongeveer gelijke kansen geeft. Zwak ware in ieder geval 11. Lf1—d3, daar na 11... Pb8—c6 de witte dame-pion reeds steun behoefde. In een partij Reshevski—Horowitz, New York 1935, werd overigens 11. Lf1—b5 (om looper c8 naar d7 te provoceren) beproefd.

11.

Pb8—c6

In de reeds geciteerde partij Keres—Fine, Ostende 1937 gebeurde 11... Pb8—d7; 12. 0-0, b7—b6; en nu 13. Tal—d1, Lc8—b7; 14. Tf1—e1 enz. met groote verwickelingen, echter zou 13. Tf1—e1 benevens eventueel Te1—c3 en Tal—e1 een nog nauwkeuriger gebruik van de artillerie van wit opleveren.

Na het gekunstelde en tijdroovende 11... Dd8—e7? gebeurde in een partij van den landwedstrijd te Stockholm 1937 Foltys—Gulbrandson 12. 0-0, b7—b6; 13. Tal—c1, Lc8—b7; 14. d4—d5 met grooten druk. Mogelijk is ook onmiddellijk 11... b7—b6; 12. 0-0, Lc8—b7 enz.

12. 0-0

b7—b6

13. Tf1—d1

Om de dame bij de beschutting van pion d4 af te lossen. Voorbarig ware nog het brutale opgaan 13. d4—d5 wegens 13... Pc6—a5.

13.

Lc8—b7

14. Dd2—f4

Ter ondersteuning.

De bekende ondersteunings-manoeuvre, die niet slechts den pion d4 voor elk geval beschut, maar ook voor de dame in de voorste vuurlinie een plaats inruimt. Bij deze partij bewegen wij ons meer dan bij de voorgaande op bekend terrein.

14.

Ta8—c8

Het schema der laatste drie zetten van zwart lag voor de hand en kan gekarakteriseerd worden door „tegenspel op den damevleugel“.

Onbevangen middelen.

Echter kwam in plaats van den tekstzet ook de manoeuvre 14... Pc6—e7 in aanmerking, zooals dit in een ongeveer zelfde stelling in een partij Fairhurst—Aljechin, Folkestone 1933 beproefd werd. Echter wil dr. Euwe in deze partij niet met gekunstelde, maar met onbevangen middelen te werk gaan. Deze onbevangenheid van zijn strategie werd ook door de schare van toeschouwers ten volle begrepen, waarbij voor het publiek de pikante stand van de match op het oogenblik, na de voorafgaande nederlaag van den uitdager, een bijzondere aantrekkende bekooring had!

„Ik ben niet hierheen gekomen als schaak-speler, maar om twee strijdnaturen gade te slaan“, zeide een toeschouwer, die tot nog toe geen tijd had gehad den kleinen schaakgids van Mieses te bestudeeren.

Stelling na 14.... Ta8—c8.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

15. d4—d5

Wit wil de strategie van de front-doorbraak nastreven. Hierbij moet ook zijn naar c4 (in plaats van, zooals vroeger gebruikelijk, naar e2) ontwikkelden looper meewerken.

15.

e6×d5

16. Lc4×d5

Na 16. e4×d5 zou 16... Pc6—a5 bewijzen, dat de vrij-plon van wit eerder dood dan levend materiaal vormt. Nu zijn echter alle strijdkrachten van wit goed geconcentreerd, uitgezonderd vanzelfsprekend den dame-toren, welks eersucht gewoonlijk er in bestaat, om als allerlaatste in het spel te worden gebracht.

16.

Dd8—e7

Na 16... Dc7 zou noch 17. e5 (wegens 17... Pe7) noch de vereenvoudiging 17. Dc7, Tc7; 18. Tac1, Tfc8 volgen, maar 17. Dh4 met nieuwe doeleinden. (Het punt H7!)

17. Pf3—g5

Pc6—e5

Opwinding.

Over deze parade dacht dr. Euwe volle 25 minuten na. In de zaal ontstond een ongehoorde opwinding, daar de lichte officieren van zwart eenigszins in de lucht zweefden, maar de experts meenden, dat 't wel los zou loopen.

Na 17... h7h—8 zou 18. Pg5×f7, Tf8×f7 (18... Lh7; 19. Df5†, g6; 20. Df4) 19. Df4×f7†, De7×f7; 20. Lc4×f7†, Kg8×f7; 21. Td1—d7† benevens Td7×b7 de kwaliteit voor wit doen winnen.

Na 17... Pc6—d8, ware niet 18. Df5—g6 enz. maar 18. Ld5×b7, Pd8×b7 (of 18... Db7; 19. Df5, g6; 20. Dh3, h5; 21. Td7 met nieuwe middelen voor den aanval) 19. Df4—f5, g7—g6, 20. Td1—d7, De7—a3; 21. Df5—f4! voor zwart meer dan ongemakkelijk.

18. Ld5×b7

Pc5—g6

Deze tusschenzet redt alles.

19. Df4—f5

De7×b7

Zooals reeds zoo dikwijls, staat dr. Euwe met het oog op zijn goed ondersteunden damevleugel ideëel beter. Echter heeft de vurige strijder Aljechin nog niet al zijn pijlen uit zijn arsenaal van oude en nieuwe wapens verschoten!

20. Td1—d7

Db7—a6!

Wederom een zet, dien bijna niemand verwacht had. De spanning steeg ten top en tegen het gefluister moesten de borden met „stille“ weer hun diensten doen. Opgemerkt zij, dat het aantal bezoekers een soort record beteekende, zodat zelfs de galerijen bezet werden. Na het „burgerlijke“ antwoord 20... Tc8—c7 ware 21. Tal—d1 voor wit een zeer gewenschte gelegenheid om zijn volledige mobilisatie door te zetten. De diep-doordachte tekstzet geeft het zwakke punt f7 prijs, om echter na 21. Td7×f7 met den prachtigen tegenstoot 21... Da6×a2! (b.v. 22. Tf8, Pf8; enz. of 22. Tg7†, Kg7; 23. Dd7†, Tf7; 24. Dd4†, Kg8 enz.) zijn rechten te doen gelden.

De verbetering van Euwe's vorm is duidelijk bemerkbaar. Hij denkt helder en diep, twee gewichtige eigenschappen om de fantasie-rijke concepties van den uitdager tegen te werken. Tijd voor wit 1 uur en voor zwart 1 uur 16 min.

Stelling na 20... Db7—a8.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

21. h2—h4

Na 28 minuten gespeeld. Ook 21. g2—g3 kwam hier in aanmerking. Nu wit dus geen zorgen meer heeft voor de veiligheid van zijn koning en zijn druk tegen de zwarte rochade nog versterkt is, moet zwart onmiddellijk tegenmaatregelen nemen.

21.

Tc8—c5

22. Td7—d5

Wit moet de veroverde loopgraven ontruimen. Niet slechts na 22. Dg4? of 22. Df3?, maar ook na 22. Dh3 zou 22... Pe5 volgen.

22.

Tc5×d5

23. e4×d5

Nog steeds een dreiging.

Na 23. Dd5: zou zonder enig bedenken 23... Ph4: kunnen geschieden en wel met de voortzetting 24. Pf7:; Tf7:; 25. Dd8†; Tf8:; 26. Dh4:; De2 en zwart staat beter. Nu voert wit echter nog steeds de dreiging 24. h4—h5 in zijn schild, zoodat een onmiddellijke zuiveringsactie voor zwart noodig schijnt.

23.

Da6—c8

24. Df5—e4

Na den ruil der dames zou zwart wederom bevestigd staan; na 24. Dd3 zou 24... Dg4 een sterk antwoord vormen.

24.

Tf8—e8

25. De4—a4

Hier observeert de witte dame niet alleen pion a7, maar ook den toren e8, hetgeen de zwarte dame binnen haar eigen stelling bindt. Na 25. Da4 ware 25... Dd7 een goede zet.

25.

Te8—e7

Een trouwe toren, die gaarne bewakingsdiensten op zich neemt.

26. d5—d6

Te7—d7

27. Ta1—d1

Pg6—f8

Zwart moet nog op zeer nauwkeurige wijze zijn lijnen beveiligen. De vermindering van materiaal doet echter de mogelijkheid van een vredig slot tusschen deze beide verbitterde tegenstanders vermoeden.

(Tot nog toe werd geen enkele partij tusschen hen op remise aangelegd). Tijd van wit 1 uur 47 min. en van zwart 1 uur 37 min.

28. Da4—f4

Om eventueel ook Td1—c1 mogelijk te maken, daar de torens van Aljechin zich slechts op open lijnen behaaglijk gevoelen.

28.

De8—c6

Eenvoudig en krachtig.

Zwart antwoordt echter op even eenvoudige als krachtige wijze.

29. Pg5—e4

Een echte Aljechinsche stelling. Alles moet meewerken om steeds nieuwe spanningen te voorschijn te roepen. Na 29. Td3 ware 29... Pg6; 30. Dg3 (30. Dh2? Dc1†) 30... Dc1† 31. Kh2, Df4 enz. mogelijk.

29.

De6—c2

Gebruik makende van de groote wet der aanpassing, waarbij iedere stelling volgens haar eigen karakter behandeld moet worden, neemt zwart de uitdaging tot een onbevreesden strijd der officieren aan, daar hij vanzelfsprekend niet lijdelijk kan blijven toekijken, hoe wit b.v. met 30. Td3 benevens Tg3 zich een aanvalsstelling opbouwt.

30. Td1—c1

Dc2×a2

De strijd krijgt een nieuw aspect. Zwart heeft, in weerwil van alle gevaren, zijn wetenschappelijk conceptie-overwicht op den Westelijken vleugel — in daden omgezet. Nu moet hij echter ook de praktische betrouwbaarheid van zijn speelwijze bewijzen.

31. h4—h5

h7—h6

Booze dreiging.

De booze dreiging 32. h5—h6 moet wel gepaard worden.

32. Pe4—g3

Pf8—e6

Van het prestatie-vermogen van dit paard hangt het lot van het zwarte spel af.

33. Df4—e3

Ook het tusschenschaak 34. Tc8† kwam hier in aanmerking, zonder echter na 34... Td8; 35. Td8: Pd8:; 36. d7, Dd5; 37. Dc7, Pe6 enz. bijzondere voordeelen op te leveren. Nu dreigt echter reeds 34. Tc8† met vernietiging.

33.

Da2—a6

Zwart moet zich voor en na op pijnlijk nauwkeurige wijze verdedigen.

34. Pg3—f3

Da6—d3

Observeering van den witten vrij-pion, in het bijzonder echter ook van de kritische diagonaal b1—h7; als dus nu 35. Tc8† gebeurt, volgt zonder vrees 35... Kh7. Tijd van wit 2 uur 15 min., van zwart 2 uur 17 min.

Stelling na 34... Da6—d3.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

35. Kg1—h2

Een sterke voorbereidende zet, die 36. Tc3 (en dan eventueel 37. Tg3 of zelfs reeds 37. Pg7:; en 38. Tg3) doet dreigen. Als onmiddellijk 35. Tc3 volgt, redt zwart zich door 35... Dd1†; 36. Kh2, Dh5†; 37. Th3, Dg5 enz.

35.

Kg8—h7

Het beste.

36. Tc1—c3

Dd3—d1

Minder goed ware onmiddellijk 36. Dd2; 37. Tg3, Df4; 38. Df4: Pf4:; 39. Tg7†, Kh8; 40. Tg4, Ph5:; 41. Ph6: (na 41. Th4 volgt niet 41... Pg7:; 42. Th6†, Kg8; 43. Pe7†, Kf8; 44. Th8 mat, maar 41... Pf6; 42. Th6†, Ph7 en zwart kan zich verdedigen); 41... Pf6; 42. Td4 enz.

37. f2—f3

Snijdt wel is waar de witte dame den pas af, maar tevens dien van den eigen toren naar den rochade-vleugel.

37.

Dd1—d2

Met den wensch met 38... Df4† de dames te ruilen.

38. Tc3—c4

Niet slechts om den ruil te verhinderen, maar ook om den eigen toren naar g4 te spelen.

38.

Dd2—g5

39. Tc4—h4

Vanzelfsprekend niet 39. Tg4 wegens 39... Dh5† en in geval van 40. Kg3 dan 40... g6.

39.

Dg5—f6

De dame heeft zich er doorheen gewerkt. De dramatische oogenblikken lopen nog niet ten einde, maar worden met 24 uur verdaagd.

40. De5—e4

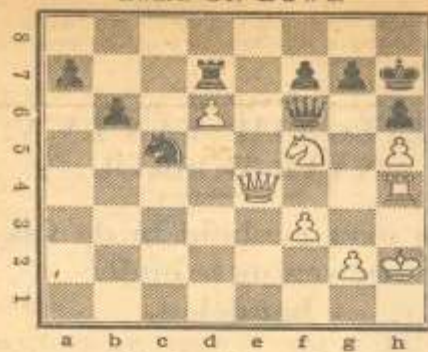
Na 40. Db5 zou 40... Td6: een sterk antwoord vormen.

40.

Pe6—c5

In deze heele partij kon zwart zich slechts door slagvaardige antwoorden handhaven.

Afgebroken stelling na 40... Pe6—c5.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

MINDER STERKE ZET VAN EUWE, die winstkansen bedierf.

ONVERWACHT SCHIJNOFFER
VAN DEN UITDAGER.

Aljechin koos de gunstigste afwik-
keling om tot remise
te komen.

OVER de achttiende partij zweefde reeds de
schim van de beginnende eindspurt. Bui-
tengewoon was al de opening: eindelijk eens een
orthodox damsgambist. Bijzonder was ook de
wensch van dr. Aljechin om door zinrijke om-
wisselingen van zetten (1. Pg3—f3!) den tegen-
stander te verlokken de Slavische verdediging te
kiezen, daar de Nimzo-Indische te degelijk voor
zwart schijnt te zijn. Buitengewoon was verder
de wensch van Aljechin, om den tegenstander
door ononderbroken aanvalszetten murw te ma-
ken. Een andere strategie schijnt de uitdager in
deze match heelemaal niet te kennen!

Nu gaan wij echter over tot het buitenge-
wone aan dr. Euwe's zijde. Zonder eenige
vrees heeft hij zich een stijl gevormd, dien men
als een „verdediging zonder verdediging” zou
kunnen definiëren. Zoo heeft hij b.v. in de
18e partij met 11... Pb8—c6 (in plaats van
Pb8—d7), met 14... Ta8—c8 (in plaats van
Dd5—e7), met 17... Pc6—e5 (in plaats van
Tc8—c7), met 20... Db7—a6!! (in plaats van
Tc8—c7), met 22... Tc5×d5 (in plaats van
Da6—c8), met 33... Da2—a6 (in plaats van
Td7—d8) — dus om zoo te zeggen systema-
tisch — zetten aangewend, die bevorderlijk
waren voor den aanvalsgesest van dr. Aljechin.

Dit aannemen van den strijd met de door
den tegenstander aangewezen wapens en op
het door den tegenstander gekozen terrein
heeft klaarblijkelijk ten doel de echtheid der
krijgsmiddelen van den tegenstander op de
proef te stellen. Zoo strijdlustig en vindingrijk
Aljechin ook is, wordt hij toch door dr. Euwe's
methode dikwijls op zijwegen gebracht. Zoo
was het in de 26ste partij van het jaar 1935
(Zandvoort), zoo was het in de dertiende par-
tij van de huidige match en zoo was het ook
op sommige plaatsen in de achttiende partij:
30. Td1—c1 (in plaats van Td1—d2), 33. Df4
—e5 (in plaats van Tc1—c8!), 34. Pg3—f5 (in
plaats van Kg1—h2), 36. Tc1—c3 (in plaats
van Tc1—c8), 37. f2—f3 (in plaats van 37. Th3,
Dg4; 38. Th4, Dg5; 39. f4, Df6; 40. Tg4, De5;
41. fe5; enz.).

Dit waren, zooals men ziet, talrijke afwijkin-
gen, waarin de eigenlijke kern der waarheid
verborgen kon zijn! Onder zulke omstandighe-
den scheen het volstrekt niet wonderlijk, dat
ook de tweede seance der achttiende partij een
buitengewoon verloop zou kunnen hebben,
doordat beide spelers nog verder met het ge-
vaar zouden spelen. Reeds in het vooruitzicht
van deze mogelijkheden was het publiek even
talrijk als op de dagen van een gewone partij
aanwezig. Als twee Boeddha-gestalten zag men
de tegenstanders achter de glazen deuren bij
het schaakbord zitten en men kon niet onder-

scheiden of zij de figuren bewogen, of dat in-
tegendeel de spelers zelf door de figuren in
beweging werden gebracht. De mystiek vulde
de zaal.

41. De4—e2

Deze in het couvert afgegeven zet werd bij
uitzondering niet van te voren bekendgemaakt.
Echter was het voor de schaakexperts duide-
lijk, dat wit van de dreiging van het schoone
aftrekschaak niet zou willen afzien en daarom
zijn dame op de diagonaal b1—h7 zou postee-
ren. Anders kon ook 41. Df4 of 41. Dg4 ver-
wacht worden.

41.

a7—a5

Sensatie! Zwart heeft heelemaal geen vrees
voor het aftrekschaak, dat bij nadere beschou-
wing heelemaal niet zoo vreeselijk is. Anders
zou ook vreesachtig 41... Kh8 kunnen gebeu-
ren. Een aanval van schaakblindheid kon van
zelfsprekend 41... g6? vormen, wegens 42.
hg6! fg6!; 43. Th6!.

42. g2—g3

De toren wordt nog eens gedekt. Na 42. Tg4
of 42. Tf4? zou reeds volgen 42... g7—g6.
Overigens heeft de tekstzet nog de bedoeling
om de diagonaal van den koning te maskeeren.

42.

a5—a4

43. Th4—g4

Een hard besluit.

Een hard besluit, dat den uitdager van 40
min. bedenktijd beroofde. Hij heeft echter ook
werkelijk de naar verhouding beste afwikke-
lingmethode gevonden.

43.

g7—g6

De volgende vijf zetten volgden snel op
elkaar.

44. Pf5—h4

Nauwkeuriger dan 44. hg6!; fg6!; 45. Ph4.
hetgeen behalve evenals in den tekst 45...
Dd6; ook 45... Tg7; 46. Td4, a3 enz. toegela-
ten zou hebben.

44.

Df6×d6

Met de tegendreiging 45... Dd2!.

45. h5×g6!

f7×g6

46. Tg4—d4!

Een aardige wending, die wit van een roem-
loos einde redt. Zulk een roemlooze ondergang
ware b.v. 46. Pg6; Dd2!; 47. Dd2, Td2!; 48.
Kh3, a3; 49. Pf8!; Kh8; 50. Pg6!; Kg7 enz.

46.

Dd6—e6

De vreedzaamheid zelve.

Natuurlijk niet 46... Dd4; wegens 47. Dg6!;
Kh8; 48. De8!; Kh7; 49. Dg6!; Kh8; 50. De8! en
indien zwart met 50... Kg7? remise wil ont-
wijken, 51. Pf5! met winst van de dame. Men
ziet dus, dat wit reeds de vreedzaamheid zelf
is. Echter heeft zwart nog gerechtvaardigde
overwegingen om nog even op winst te spelen.

47. Td4×d7!

Pc5×d7

48. Dc2×a4

Zooals men ziet, is deze vrijpion slechts hal-
verwege aangekomen.

Stelling na 48. Dc2×a4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

48.

h6—h5

In deze, om zoo te zeggen nieuwe partij is
het materiaal veel te plomp om serieuze winst-
pogingen in het vooruitzicht te stellen. Zoo ein-
digen gewoonlijk de wildste en meest onover-
steltelijke gevechten in een simpel gelijk spel.

49. Da4—c2

Pd7—e5

Na 49.... b6—b5 zou kunnen volgen 50. Dc2—d3 en als dan zwart met 50.... b5—b4 antwoordt: 51. Ph4×g6, De6×g6 52. Dd3×d7†, Dg6—g7; 53. Dd7—f5† enz.

50. Kh2—g2

.....

Om zoo mogelijk met 51. De4 te kunnen voortzetten, hetgeen onmiddellijk nog niet mogelijk was wegens 50.... Pg4† 51. Kg1 (51 Kg2?, Da2†) 51.... De4:; 52. fe4:, Kg7 enz.

50.

Pe5—c4

Dit paard wil in de partij het laatste woord hebben. Het had echter beter gedaan eerst de dame te laten spreken: 50.... De6—c4 (of dit echter na 51. Dc4:!, Pc4:; 52. Kf2 enz. zou kunnen winnen, is de vraag). Na 50.... b6—b5 zou, zooals reeds vermeld, 51. Dc2—e4 de witte stelling verbeteren.

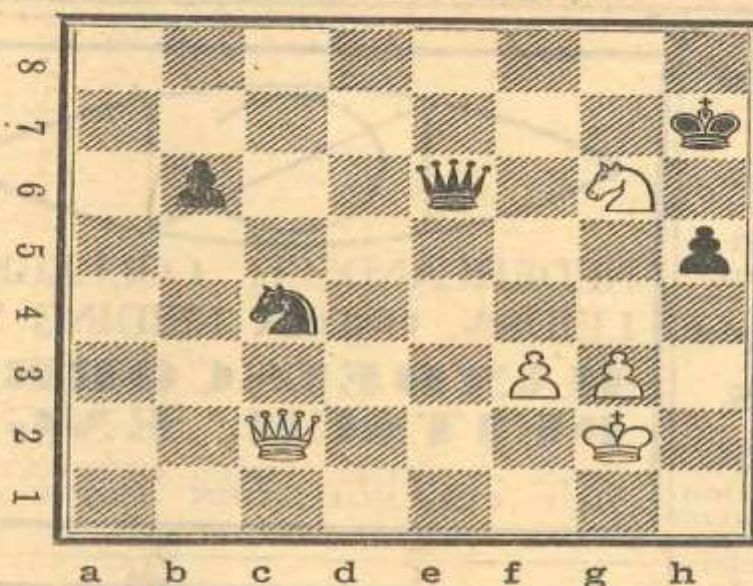
51. Ph4×g6!

Remise.

Dit kan zoowel door 51.... Dg6:; 52. Dc4: enz., als ook door 51.... Pe3†; 52. Kf2, Pc2:; 53. Pf8† benevens Pe6: enz. bereikt worden.

Slotstelling na. 51. Ph4×g6!

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

Zonder dat men mag beweren, dat de aanvalstactiek van den uitdager tot niets geleid heeft, moet men toegeven, dat dr. Euwe in deze partij een moreele overwinning heeft behaald. Onbevangen zijn is troef! Dit is de slogan, die hij gekozen schijnt te hebben. Zijn tegenstander volgt een totaal andere, niet geheel ongevaarlijke spreuk: „Wagen en dan overwegen!” De strijd begint interessant te worden!

Leff Tartakower.

Negentiende partij Euwe-Aljechin.

EEN DER WILDSTE PARTIJEN tot nog toe gespeeld.

FRAAI OFFER VAN ALJECHIN.

**Uitdager verwickelde
de stelling.**

THANS WEER NIMZO-INDISCH

HET niet geheel bevredigend verloop van de tweede zitting der voorgaande, achtende (en reeds eerder van de zestiende) partij, maakt het noodig iets over de techniek der afgebroken partijen te vermelden.

10. De ervaren meesters trachten bij de analyse van onduidelijke afgebroken stellingen (vooral als de voortzetting onmiddellijk op den volgenden dag moet plaats vinden) in het bijzonder de algemeene richtlijnen vast te stellen, zonder zich echter in te beelden alles tot het einde toe nauwkeurig doorgerekend te hebben. Anders komen verrassingen voor, zooals b.v. 45. h2—h3! (in plaats van het verwachte h2—h4) in de zestiende, of zooals 46. Tg4—d4! (in plaats van de verwachte capitulatie) in de achtste partij, waarvan het gelukken deprimeerend werkt.

20. De ervaren meesters houden rekening bij hun analyses met den vermoeidheidsfactor. Anders doen zich nalatigheden voor, zooals de laatste zet in de achtste partij, 50. Pe5—e4? in plaats van b.v. 50. De6—c4 met duurzame winstkansen! of, zooals 52. Kf6—f5 in de zestiende partij (in plaats van het veel meer voor de hand liggende 52. Le4—d5, met toenemenden druk).

30. De ervaren meesters vermijden bij de analyse psychologische finesses, zooals dit in de achtste partij 51. a7—a5 en in het bijzonder 42. a5—a4 (in plaats van het vanzelfsprekende Kh7—h8) het geval was. Ook in de zestiende partij was direct de eerste zet van dr. Euwe na de hervatting 41. Kg8—f7 veel gekunstelder dan het „verdrivings-systeem“ 41. g7—g6 (42. Pf5—h6?, Kg8—g7; 43. Ph6—g4, Lc7—d8) met het intact houden van een klein voordeel voor zwart.

Nimzo-Indisch.

Negentiende partij van de match, gespeeld
20 November te Eindhoven.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.
1. d2—d4

Bij dezen eersten zet kwam het eigenlijk reeds tot een „strijd tusschen de competente autoriteiten“. De burgemeester van Eindhoven, de heer Verdijk, wilde eigenlijk 1. e2—e4 op het bord uitvoeren. Echter wist dr. Euwe hem snel te overtuigen van de voordeelen van 1. d2—d4, waarna na gemeenschappelijk overleg tot den tekstzet werd besloten.

Dit herinnert eenigszins aan de anecdoten van schaakmeester Carls. Deze begint principieel al zijn partijen met 1. c2—c4. Bij een tournoo hadden zijn collega's reeds voor het begin van het spel den witten c-pion vastgelijmd op het bord, zoodat eerst na een chemisch intermezzo de betreffende partij kon beginnen!

1.
2. c2—c4
3. Ph1—c3

Pg8—f6
e7—e6
Lf8—b4

Zoo speelde dr. Aljechin, zooals bekend ook de 18e partij van het jaar 1935, waarbij dr. Euwe met het methodische 4. Dd1—c2 antwoordde.

4. Pg1—f3

Dat dr. Euwe ditmaal dezen vlotten zet aanwendt, die door vele experts veroordeeld werd, verdient extra-vermelding.

4.

Pf6—e4

Door mij sinds jaren als het veiligste antwoord aanbevolen.

De door velen aanbevolen voortzetting, 4. Lc3?; 5. bc3!, b6 leidt naar nog niet onderzocht terrein. Volgens Bogoljubow is 4. c5 het beste, volgens Ragozin 4. d5. Beproefd werd verder 4. 0—0 (partij Flohr—Lissitzin, Moskou 1935) en verder 4. b6 (partij Keres—Alexander, Margate 1937).

5. Dd1—c2

d7—d5

Gebruikelijker is het overgaan in de Hollandische partij door 5. f7—f5. B.v. partij Sämisch—Pitschak, Bad Lieberwerda, 1934: 6. e3, b6; 7. Ld3, Lb7; 8. 0—0, Lc3; 9. bc3; 0—0 (9. d6; 10. c5!) 10. Pd2, Dh4 met spannende ontwikkelingen; of partij Tartakower—Regedzinsky, Lodz 1935: 6. Ld2, Lc3; 7. Lc3; Pc3; 8. bc3; (solider dan 8. Dc3;) 8. 0—0; 9. e4, d6 en zwart staat goed; of echter de correspondentiepartij dr. Baloch—Keres 1936: 6. g3!, b6; 7. Lg3, Lb7; 8. Pd2! en wit komt in het voordeel. Men ziet dus, dat uit den zet van Aljechin het oriënteringszintuig naar voren komt, dat dr. Lasker voor het zesde zintuig van elken knappen schaakmeester verklaart.

6. e2—e3

e7—c5

Het moderne streven zich niet in het centrum te laten overrompelen.

Op ongeveer dezelfde wijze geldt tegen de Landau-voortzetting 4. e2—e3 als het scherpste tegenspel 4. d7—d5; 5. Lf1—d3, c7—c5 (Daarop volgde b.v. in een partij Landau—Trifunowicz, Stockholm 1937: 6. Pge2, cd4; 7. ed4; 8. Lc4, 0—0 en zwart staat goed).

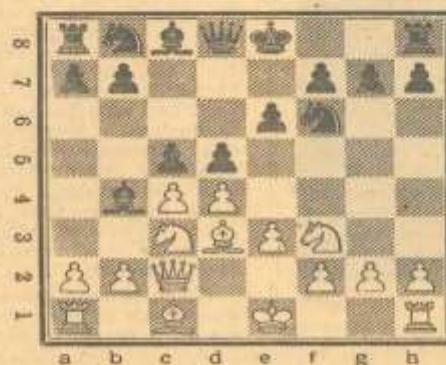
7. Lf1—d3

Pc4—f6

Voorzichtig terugwijken. Na 7. Dd8—e8 kwam wit in een partij Keres—List, Ostende 1937 door 8. 0—0! in het voordeel. Door 7. f7—f5 zou de samenhang der stelling te los worden. Er zou b.v. kunnen volgen 8. 0—0, 0—0 9. c4xd3, e6xd5? (9. Lc3; is noodig) 10. Pc3xd5! met een door wit onrechtmatig veroverden pion.

Stelling na 7. Pc4—f6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

8. c4xd3
9. d4xc5

e6xd5
Lb4xc5

Record-aantal.

Doelloos ware 9... Da5 wegens 10. Dd2. Zooals men ziet, heeft wit het tempo-verlies van den tegenstander benut om in het centrum een opruiming te houden en den tegenstander den beroemden geïsoleerden pion d5 op te dwingen.

Het verloop van den strijd belooft een rustig karakter te dragen, zooals trouwens ook het record-aantal bezoekers, nl. ongeveer 850, een imponerende rust toonde.

10. 0-0

Nu dreigt eventueel 11. Pb5. B.v. 11... Lb6; 12. Pd6†, Dd6; 13. Dc8†, Dd8; 14. Db7; Pbd7; 15. b4 enz. ten gunste van wit.

10. 0-0

Pb8-c6

Na 10... 0-0 zou wit eveneens met den zet 11. e3-e4 voortzetten, aangezien daarop 11... d5xe4? 12. Pc3xe4, Pf6xe4 (of 12... Le7; 13. Pf6† benevens 14. Lh7†) 13. Pc3xe4 met de dubbele dreiging op c5 en h7 zou volgen met winst van een pion voor wit. Tijd voor wit 32 minuten en voor zwart 35 minuten.

11. e3-e4

Een van echt Aljechinsche dynamiek vervulde zet van dr. Euwe!

De spelers en de stukken worden door de in de zaal heersende stilte... nerveus! Zijn misschien de toeschouwers al te gedisciplineerd? Neen, er is een veel eenvoudiger verklaring. Alle hoeken en gangen werden met vilt papier belegd.

11. e3-e4

Lc5-e7

Vreemd genoeg mag zwart zich niet van zijn „geïsoleerde“ zwakte ontdoen, aangezien 11... de4; 12. Pe4; Le7; 13. Te1! enz. de onontwikkelde positie van zwart te sterk tot uitdrukking zou brengen. Doelloos ware verder 11... Pb4 wegens 12. Lb5†, Ld7; 13. De2! enz.

12. e4-e5

De met den vorigen zet ingeleide bewegingsstrijd is reeds in vollen gang. Voor de zooveelste maal wordt de uitdager in het defensief gedrongen. Een veel te prozaische voortzetting ware 12. Pd5; Pd5; 13. ed5; Dd5; 14. Le4, Dc5 (twijfelachtiger ware 14... Pb4 wegens 15. Da4†, Dd7; 16. Dd7†, Kd7; 17. Lf4 enz.) 15. Lc6†, Dc6; 16. Dc6†, bc6; 17. Te1, om tegen de pionnenzwakte van den tegenstander te ageren.

12. Tf1-e1

Pf6-g4

Na 13. Lf4 zou zwart, die toch reeds van de korte rochade heeft moeten afzien, met 13... g5; 14. Lg3, h5 enz. heftig worden. Nu dreigt zwart (b.v. na 13... Le6) met 14. h3, Ph6; 15. Lh6; gh6; 16. Lf5 enz. in de vereenvoudiging zijn troeven uit te spelen.

13.

Pc6-b4

Verontrustingsactiek. Na 13... Lc5 zou 14. Pd1 het antwoord zijn. Tijd voor wit 1 uur 5 min. en voor zwart 1 uur 4 min.

14. Ld3-b5†

Ke8-f8

Een wilde strijd. Na 14... Ld7 zou 15. Da4 volgen. B.v. 15... a6 16. Ld7†, Dd7; 17. Dd7†, Kd7; 18. Td1 en wit heeft preferente aandelen.

15. Dc2-e2

Le7-c5

Wit wil de opgegeven stellingen wederom veroveren.

Stelling na 15... Le7-c5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

16. Pc3-d1

Meer voor de hand lag 16. Te1-f1. Indien dan na 16... a6, de verwickeling 17. La4, Lf5; 18. a3; Ld3; 19. Dd1, Lf1; 20. ab4; Pf2: enz. eenigszins onaangenaam toescheen, zoo kan zeer rustig en degelijk 17. Ld3 met beter spel voor wit volgen.

16.

Lc8-f5

Zwart speelt de rol van aanvaller zeer goed. Voor alles dreigt hij 17... Pc2.

17. h2-h3

„Slechts rust kan het doen!“ zegt dr. Euwe tot zichzelf en tracht de troepen van den vijand met zacht geweld terug te dringen. Andere voortzettingen zouden kunnen zijn 17. La4, Pd3; 18. Te1 enz. of onmiddellijk 17. Lg5, Db6 enz.

17.

h7-h5

Nog wilder.

„Slechts onrust kan het doen!“ zegt de uitdager tot zichzelf en tracht dus den strijd nog wilder te orchestreeren. Een „terug“ was voor hem vanzelfsprekend niet mogelijk, aangezien 17... Ph6 voor wit gunstig zou zijn wegens 18. Pe3, Le3; 19. Le3; Pc2; 20. Pd4! enz.

18. Lc1-g5

Dd8-b6

Na 18... f6 zou 19. ef6; gf6; en nu de tussenmanoeuvre 20. Te1 de kansen van wit begunstigen. Anders kwam ook 18... Le7 in aanmerking. Echter is het niet Aljechin's stijl terrein prijs te geven.

19. Pf3-h4

Lf5-e4

De partij heeft een zeer gambietachtig karakter aangenomen. Dat komt er van, als het begin zoo rustig schijnt. Daar wit nu met 20. Te1 wegens 20... a6; 21. La4, Pd3 zijn stelling slechts zou bemoeilijken, en ook overigens het geweld slechts met geweld te keeren is, neemt wit het offer aan.

20. h3xg4

Pb4-c2

Zwart zoekt naar compensaties, waarbij het nog niet vaststaat, of deze van ruimte-winnenden of materieelen aard zullen zijn.

Tijd: 1 uur 26 min. voor wit en 1 uur 44 min. voor zwart.

21. Pd1-c3

Pc2-d4

„Iets van mijn koloniën (Ta1) geef ik graag op.“ zegt wit. „Neen! ik wil iets in Europa zelf verkrijgen.“ antwoordt de tegenstander. Heelemaal overtuigend is echter deze politiek niet.

22. De2-f1

h5xg4

De storm breekt los over Azië! Voorbarig zou de combinatie zijn 22... Pb5; 23. Pb5; 23. Db5†, Lf2†; 24. Kf1, Db5†; 25. Pb5; Lh4; 26. Lh4; Ld3†) 23... Ld3 (naar het principe „als het moet, dan moet het maar“) 24. Dd3; Lf2†; 25. Kf1, hg4; aangezien wit met 26. g3 de woede van den tegenstander zou kunnen bedwingen. Voorloopig heeft zwart twee pionnen voor het geofferde stuk en daarbij nog aanval. Echter tracht wit nu aan het woord te komen.

Stelling na 22... h5xg4.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

23. Pc3-a4

Om na 23... Db5; met 24. Db5; Pb5; 25. Pc5; Th5; 26. Pe4; (in plaats van 26. Te4; de4; 27. Pe4; Te8; 28. f4, f6) 26... de4; 27. Te4; Tg5; 28. Td1 enz. betere kansen bij overigens gelijk materiaal te behouden. Echter doet dr. Aljechin hem vanzelfsprekend niet genoeg niet en schept verdere verwickelingen.

Een bedriegelijke vereenvoudiging ware: 23. Pe4; de4; 24. Te4; Pb5; 25. Tg4; Te8; 26. Te1, Th5, dreigende 27... f6; 28. ef6; Lf2†; 29. Df2; Te1† en wint.

23. Dd6—e7!

Nu wil zwart de dekking van Lc5 eventueel opgeven, om zich als een gier, door middel van Dc7xe5, op den looper van den tegenstander (Lg5) te storten.

24. Te1xe4

Dus: kalmereende offers! Na 24. Tac1 volgt, zooals reeds vermeld: 24. De5! (25. Te4, Dg5! 26. Te5, Dh4: en wint) na 24. Pc5, Dc5: 25. Ld3 zou zwart eenvoudig met 25... Th5 zijn stuk terugwinnen.

24. d5xe4

Tijd van wit: 1 uur 47 min. Zwart: 2 uur.

25. Df1—c4 Ta8—c8

Niet eerst 25... b6 wegens 27. Dd5, Tb8 28. b4, enz.

26. Ta1—c1 b7—b6

De volgende variant zou hier mogelijk zijn: 26... De5: 27. Pc5, Dg5: 28. Pd7, Ke7 29. Db4, Kd8 (of 29... Ke6 30. Pc5) 30. Da5, Ke7 (30... b6? 31. Tc8, Kc8: 32. La6, be nevens Dg5:) 31. Db4 met eeuwig schaak.

27. Pa4xc5

Voor diplomatieke nota's, zooals 27. b4, heeft wit geen tijd wegens 27... De5:

27. b6xc5

28. Lb5—a6 Tegelijk aanval en dekking! Zwart houdt groote schoonmaak, waarbij hij ten slotte na

deze heele „Wild-West“-geschiedenis een magere pion verdient.

Stelling na 28. Lb5—a6.
Zwart.

Wit.

28. De7xe5
29. La6xc8 De5xg5
30. Dc4xc5†

Na 30. Lg4? zou noch 30... Dh4: noch 30... Dg4: maar 30... Th4: tot voordeel van zwart volgen. Indien echter 30. La6? zou volgt 30. Pe2† en wint! Men ziet dus, dat wit geen gekheid mag maken!

30. Dg5xc5
31. Te1xc5 Th8xh4

Een nieuwe acte begint. In weerwil van den beiderzijdschen tijdnood moet zwart trachten zijn pluspion te behouden, wit echter hem ten minste terug te veroveren, of althans een verdere vereenvoudiging van het strijd-schema tot stand brengen. Dit is de betekenis van de nu zich afspinnende strijdphase.

32. Te5—c4

In aanmerking kwam 32. La6, waarop noch 32... Th6 (wegens 33. Tc8† benevens Tc7† en Ta7:) noch 32... f5 (wegens 33. Td5) te vreezen ware.

32. Pd4—e2†
33. Kf1—f1 Pe2—f4
34. Kf1—g1

Wit moet herhaling van zetten toelaten, daar enerzijds 34... Th1 mat dreigt en anderzijds na 34. Ke1 onder anderen 34... Pg2† 35. Kd2? g3 36. fg3, e3† 37. Kd3, Te4: 38. Kc4, e2 enz. fataal ware.

34. g4—g3!

Om na 35. fg3? met 35... Pe2† 36. Kf1 (36. Kf2? e3† benevens Tc4:) 36... Pg3† enz. een geweldige pionnenmeerderheid op den koningsvleugel (3 tegen 1) te verkrijgen.

Vanzelfsprekend kan wit nu ook geen 35. Te4? spelen wegens 35... Ph3† benevens Te4:

35. Lc8—a6 g3xf2†

Tijd voor wit: 2 uur 19 min. Zwart 2 uur 24 min. (Dus nog 5 zetten binnen de zes minuten).

36. Kf1xf2 Th4—h6

Na 36... e3† volgt niet 37. Ke3: Pg2: maar 37. Kf3, e2: 38. Tc8†, Ke7: 39. Le2: E na 36... Pd3† volgt het eenvoudigst Ke: Nu echter weet wit verdere gevaren af te wenden. In aanmerking kwam ook 36... Pd5.

37. Te4xe4!

Nadat dr. Euwe in het eerste stadium van de partij (of juistler gesproken bij den zoo cr tischen overgang van de opening naar het m denspeli) het phantaseerende spel van zij tegenstander veel te wetenschappelijk beha delde, weet hij ten minste nu de academisch winstpogingen van zijn tegenstander door aa dige tegenzetten in toom te houden.

37. Th6xa6

Na 37... Pg2: ware 38. Lf1! Ph4 (38. Th4: 39. Lg2:) 39. Ta4, Tf6†; 40. Ke2, en met gelijk spel gevolgd.

38. Te4xf4 Ta6xa2

Een premie voor brave kinderen en dries schaakspelers! Tot winst kan dit echter ni leiden.

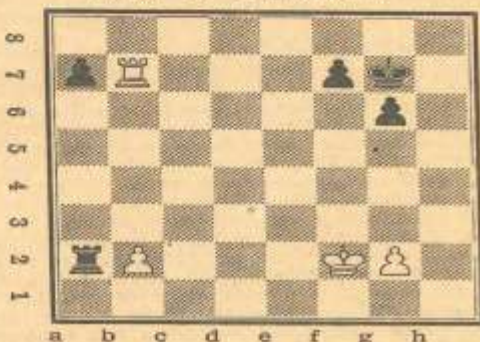
39. Tf4—b4 g7—g6

40. Tb4—b7 Kf8—g7

Afgebroken.

Afgebroken stelling na 40...
Kf8—g7.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Nabeschouwing.

De tendenz van dr. Euwe om het wete schappelijke met een zekere vlotheid te doe samengaan, dwong den tegenstander ee spelwijze toe te passen, die bij elken spel als „va banque-stijl“ aangeduid zou moete worden, maar bij een Aljechin als „supr dynamisme“ bewonderd wordt.

Als dr. Euwe met 8. c4xd5 en 9. d4xc5 i plaats van het vlottere 8. 0—0) het strengd sche spel wilde ensceneeren, zoo was dan t het scherpe doorspelen van den koningsp (11. e3—e4, in plaats van het solide 11. a2— of 11. h2—h3) en dan in het bijzonder 12. e e5 (inplaats van het vereenvoudigende 12. f Pd5; 13. ed5, Dd5: 14. Le4 enz.) niet zeer c sequent, zij 't in den zin van een streven n levendig spel niet direct af te keuren.

Als tactisch verkeerd schijnt mij echter Tf1—e1 (inplaats van 13. Dc2—e2!) en dan Pc3—d1 (inplaats van 16. Te1—f1). Toen dan tot een gevecht op korten afstand kw was mischien nog — in offerstijl — te wag 17. a2—a3 Pb4—c2 18. b2—b4 of ook nog zet later: 18. a2—a3 (inplaats van 18. Lc1— Te onderzoeken ware verder nog: 19. Lb5— (inplaats van 19. Pf3—h4). Alles bijeen men wilden de tegenstanders toonen dat in stukken demonische krachten kunnen hui

De negentiende partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Euwe en dr. Aljechin, te Eindhoven gespeeld, werd na 49 zetten remise gegeven.

Bij nadere beschouwing is deze uitslag een zeer gunstige voor den uitdager te noemen, aangezien de analyse aangetoond heeft, en dr. Aljechin was de eerste om dit te erkennen, dat dr. Euwe eenige malen winnende voortzettingen niet aangedurfd heeft. Als geheel stond deze partij achter bij alle voorgaande ontmoetingen in deze match.

De stand van de match luidt thans: dr. Aljechin, 10½; dr. Euwe, 8½. De twintigste partij wordt Dinsdagavond in Krasnapolsky te Amsterdam gespeeld. Aanvang 6.30 uur.

(Voor de analyse van dr. S. S. Tartakower over de 19e partij zie men pagina 11.)

EEN ENEL EINDE VAN DE 19e PARTIJ.

(Vervolg van pag. 9).

HET is zonder eenigen twijfel dat het verloop der negentiende partij achterstaat, als geheel beschouwd, bij alle voorgaande partijen. Zij werpt de volgende vragen op:

1. Is het een juiste matchpolitiek van dr. Euwe bij beperkten bedenktijd, met het oog op zijn bekend streven den logischen samenhang der gebeurtenissen op te sporen, om den tegenstander toe te staan den strijd naar hartelust gecomplieerd te maken?

Zooals dit reeds eerder vastgesteld werd, heeft dr. Euwe met de — objectief misschien zelfs beste, tactisch echter gevaarlijke — zetten zooals 13. Tf1—e1 (in plaats van 13. Dc2—e2) of 16. Pc3—d1 (in plaats van 16. Te1—f1) geesten opgeroepen, die hij daarop niet meer vermocht te overwinnen.

Hoe weinig practisch deze veel te dogmatische speelwijze van dr. Euwe is, blijkt wel uit het feit, dat hij dan later driemaal achtereen zeer sterke voortzettingen tot zijn beschikking had, zonder dat hij hare ontwikkelingen aandurfde!

In de volgende stelling kwam na 25. Ta8—c8, in plaats van den zet 26. Ta1—c1, dien dr. Euwe deed, ook 26. b2—b4 met drie ingewikkelde varianten in aanmerking. In het bijzonder b.v. 26. De5; 27. Pc5; Dg5; 28. Pe6† enz. (In ieder geval is na 26. b4 het antwoord 26. b6 te overwegen, om eerst na 27. bc5; met 27. De5; te antwoorden).

Stelling na 25. Ta8—c8.
Zwart: Dr. Aljechin.

Wit: Dr. Euwe.

Een zet later — dus na 26. Tc1, b6 — was, in plaats van 27. Pa4×c5, de terugtrekmanoeuvre 27. Lg5—e3 met vier(!) ingewikkelde varianten mogelijk.

Een zet later — dus na 27. b6×c5 — was dan in plaats van 28. Lb5—a6, nog de fraaie zet 28. e5—e6 met zes (!) ingewikkelde varianten op correctheid te onderzoeken. B.v. 28. Pb5; 29. Pg6†! Kg8! 30. ef7†, Df7; 31. Pe7†! Kf8 32. Pc8; en wint; of ook 28. De5 29. Pg6†! fg6; 30. e7† en wint (als het naar verhouding beste antwoord op 28. e6 schijnt ons toe 28. Pe6; 29. Pg6†, Kg8! B.v. 30. Ph8; Pg5; 31. Pg6, Dd6 32. Ph4, g3 met practische tegenkansen. Echter speelt wit nauwkeuriger 30. Pe7†! Kf8 31. Pc8; Dc8; 32. Le3 en wint gewonnen stuk beslist den slag).

Kan men nu tot dr. Euwe het verwijt richten, dat hij dit heele labyrinth van mogelijkheden links liet liggen? Stellig niet!

Was het echter voor hem gewenscht, dezen heelen hekstenketel van varianten mogelijk te maken? Stellig evenmin!

Wie wind zaait, zal storm oogsten...

2e. Wat nu den uitdager betreft, moet men zich toch afvragen bij welke gevarenzone eigenlijk zijn vredelievendheid begint te ontluiken.

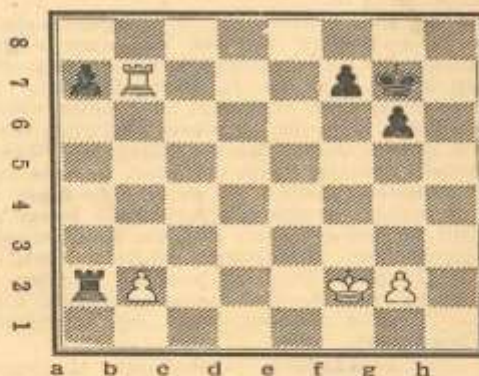
Hij schijnt werkelijk het uiterste te willen riskeeren, want anders zou hij op den 36en zet of met 36. Pd3† 37. Ke3, Pb2; naar vereenvoudiging gestreefd hebben; of echter met 36. Pd5 den aanval met de verdediging gecombineerd hebben, in plaats van met 36. Th4 — h6 nieuwe eventuele gevaren in het leven te roepen. (Deze gevaren konden ontstaan, als dr. Euwe in plaats van het antwoord 37. Te4; dat slechts gelijk spel geeft, met 37. Tc8†, Ke7 38. Te7†, Kf8! 39. Ta7; zijn tamelijk sterke troeven op den damevleugel zou willen demonstreeren!)

3e. Ook de voortzetting der partij (in plaats van haar bij het afbreken reeds als onbeslist te verklaren) bewijst dat de uitdager van plan is om den laatsten druppel van het ... bloed van zijn tegenstander te vechten!

Maar misschien wilde hij de talrijke Brabantsche schaakvrienden schadeloosstellen voor hetgeen zij bij de 17e partij van de voorgaande match (Eindhoven 1935), die na twee uur spelen op den 23en zet remise werd gegeven, tekort waren gekomen.

Hier volgt de afgebroken stelling van de negentiende partij met het tamelijk kleurlooze slot.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Dr. Euwe had den volgenden zet in het couvert afgegeven:

41. Kf2—f3 g6—g5

42. b2—b4

Om zoo vlug mogelijk den damevleugel op te ruimen.

42. Kg7—g6

43. b4—b5 f7—f5

44. b5—b6 Ta2—a3†

45. Kf3—f2 a7—a6

Een ongeladen pistool. Hetzelfde zou het ook na 45. a5 zijn. De eenige, zij het ook maar zeer kleine practische kans bood 45. ab6; 46. Tb6†, Kh5 enz.

46. Tb7—b8†

Nog een kleine finesse, die daarin bestaat, dat de zwarte koning gedwongen wordt naar zijn tweede rij terug te keeren. Inderdaad mag nu 46., Kh5? wegens 47. Th8† benevens 48. b7 heelemaal niet gebeuren. Intusschen dreigt wit in ieder geval 47. Tg8† benevens 48. b7, zoodat de nu volgende afwikkeling gedwongen is. Verleidelijker maar toch minder nauwkeurig ware 46. Tb7—a7 wegens 46., Kg6—b5; 47. Ta7—a8 (dreigt 48. b7) 47., Ta3—a2†; 48. Kf2—f1. Ta2—b2†. (In plaats van eeuwig schaak na te streven, offert zwart liever een pion, die toch van geen belang is). 49. Ta8×a6, Kh5—g4 en de medewerking van den zwarten koning is niet te onderschatten.

46. Ta3—b3
47. b6—b7 Kg6—g7

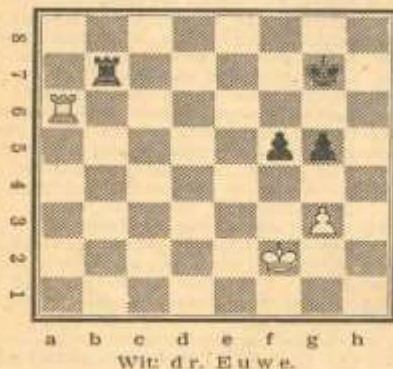
Een verstandige koning. (of ook 47., Kh7. Zooals bekend echter niet 47., Kf7? wegens 48. Th8 en wint).

48. Tb8—a8 Tb3×b7
49. Ta8×a6

Remise.

Zooals bekend heeft meester Spielmann een waardevol schaakboek uitgegeven onder den titel „Richtig opfern!“ Wie wil echter de auteur van een niet minder interessant schaakwerk „Incorrect offeren!“ zijn?

Slotstelling na 49. Ta8×a6.
Zwart: dr. Aljechin.

De Tartakover.

Dr. ALJECHIN TEVREDEN OVER HET SPELPEIL IN DEZE MATCH.

„TIJDNOOD HEEFT MIJ
1½ PUNT GEKOST“.

In theoretisch opzicht is er
veel gepresteerd.

VERMOEIDHEIDSVERSCIJN-
SELEN NIET UITGESLOTEN

HET is mijn meening“, aldus antwoordde „Aljechin desgevraagd, „dat de kwaliteit der tot nu toe gespeelde partijen veel hooger moet worden aangeslagen dan die bij de vorige ontmoeting in 1935. Een bewijs hiervoor is ook wel, dat er thans nog geen enkele

partij verloren is gegaan door een blunder, iets wat wel het geval in 1935 was, toen de 12e, 14e en de 25e partij door grove fouten werden beslist“.

— Hiermede wil ik, zoo ging Aljechin voort, echter niet zeggen, dat in deze match geen fouten zijn gemaakt. Maar men dient niet te vergeten, dat deze fouten begaan zijn in moeilijke, zoo niet hopeloze stellingen. Als voorbeelden kunnen de 7e, de 10e en de 17e partij gelden. Doch aan den anderen kant mag men aan deze fouten geen al te groote waarde toekennen: vaststaat in ieder geval, dat deze van geen grooten invloed op het verdere verloop der partij waren. Ook in theoretisch opzicht is tot nu toe veel gepresteerd. In het bijzonder beschouw ik de „niewwtjes“ van Euwe in de 1e, de 5e, de 9e en de 17e partij en mijn behandeling van de opening in de 6e, de 11e, de 14e en de 16e partij van groot theoretisch belang. Ik mag wel verklaren, dat slechts een gering deel van mijn theoretische „niewwtjes“ tot nu toe in toepassing kon worden gebracht, niewwtjes, welke ik tijdens mijn voorbereiding voor deze revanchematch heb uitgewerkt.

— Wat zijn volgens u de beste partijen geweest.

— Euwe's beste en meest volmaakte partijen waren de eerste en de vijfde. Zijn overwinningen waren het gevolg van betere voorbereiding der opening, hetgeen intusschen geenszins afbreuk doet aan zijn verdienstelijke prestaties, integendeel. Het wordt steeds moeilijker iets nieuws in de opening te brengen, dat tegelijkertijd ook goed is. De techniek is daarvoor reeds te ver gevorderd. Wat mijn winstpartijen betreft, ik heb het meeste genoegen gehad van de zesde partij in verband met haar belangrijke theoretische waarde. Mijn 14e partij beschouw ik echter als mijn meest volmaakte verrichting.

Physieke conditie.

— Gevoelt u zich voor de eindspurt volkomen in vorm?

— Lichamelijk voel ik mij, aldus het antwoord van den uitdager, even goed als bij het begin van den kamp. Ik zal alles doen om er voor te zorgen, dat mijn physieke conditie uitnemend blijft. Wat mijn vorm in

schaktechnisch opzicht betreft, zoo acht ik geringe verschijnselen van vermoeidheid niet uitgesloten. Maar dit geldt in gelijke mate voor mijn tegenstander. De ervaring heeft mij geleerd, dat ik tijdnood het meest te vreezen heb. In het algemeen kom ik niet vaak in tijdnood; doch als het gebeurt ben ik er zeer gevoelig voor. Tot nu toe heeft het mij anderhalve punt gekost, n.l. één punt in de 13e en een halve punt in de 16e partij.

— Wie beschouwt u als de meest in aanmerking komende kandidaten voor het wereldkampioenschap?

— De twee belangrijkste tournoolen van den laatsten tijd, zooals Nottingham en Semmering, schijnen te bewijzen, dat de verschillen in de topklasse niet al te groot zijn, althans niet in tournoospel. Wie zich op het juiste oogenblik in den besten vorm bevindt, eindigt op de hoogste plaats. Daarom zou het interessant zijn een tournooi met dubbele ronden tusschen de eerste acht van Nottingham, plus Keres en Löwenfisch te organiseren. Dat zouden dus worden: Botwinnik, Capablanca, Euwe, Fine, Reshevski, ikzelf, Flohr, Lasker, Keres en Löwenfisch, de huidige kampioen van Sovjet-Rusland, die onlangs zijn titel in een tweekamp tegen Botwinnik behield.

— In Februari van het volgend jaar wil men te Moskou een sterk bezet tournooi organiseren. Neemt u daar ook aan deel?

— Het is mij niet bekend, dat er tot nu toe uitnodigingen voor dit tournooi verzonden zijn: mocht ik er een ontvangen, dan zou ik het zeker interessant vinden om aan een dergelijk sterk bezet tournooi deel te nemen, zoo besloot Aljechin het onderhoud.

Twintigste partij Euwe-Aljechin

ONGUNSTIGE AFWIKKELING VOOR WERELDKAMPIOEN.

Groote tijdnood speelde
hem parten.

Aanvankelijk kalm verloop,
doch stormachtig
slot.

INCORRECT PIONOFFER VAN EUWE.

EEN meer of minder vroolijk wederzien bij Krasnapolsky! Een grappenmaker zeide mij kort voor het begin: De twintigste partij is de gewichtigste.... van den dag van heden! Deze scherts heeft echter toch een diepere betekenis. Inderdaad kan dr. Euwe slechts dan een heel of half succes boeken, wanneer hij het van zichzelf kan verkrijgen heelemaal te vergeten, dat vandaag reeds de twintigste partij gespeeld wordt!

Bovendien moet dr. Euwe nog de volgende punten helder voor oogen houden:

10. Dat de uitdager in zeer goeden (volgens de meening van velen zelfs in een schitterenden) vorm is.

20. Dat op dr. Aljechin meer dan op eenigen anderen levenden schaakmeester de schoone Fransche kinderspreuk toepasselijk is: *Cet être est très méchant, quand on l'attaque, il se défend.*

30. Aangezien dr. Euwe in het maken van fouten, in het over het hoofd zien van vijandelijke dreigingen enz. veel vrijgevinger dan zijn tegenstander is, moet hij deze tekortkoming volgens de beroemde natuurwet der compensatie door de een of andere super-kwaliteit trachten te nivelleeren (zoo b.v. door vlot spel, waardoor niet slechts de booze tijdnood vermeden wordt, maar ook de „Niagara“-stellingen meer of minder uitgeschakeld worden).

40. „Ceterum censeo“. Het tot nog toe toegepaste openingsrepertoire moet vernietigd worden! Iedere komende partij moet werkelijk iets nieuws opleveren, zooals b.v. ook de ex-militair-gouverneur van Parijs generaal Gouraud negentien jaar geleden door het aanwenden van een geheel nieuwe, zeer verantwoordelijke tactiek (het gemarkeerd ontruimen van de eerste loopgraven-linie, met de bedoeling zoo snel mogelijk een breed opgezette tegenaanval in te zetten) de fortuin van den strijd te zijnen gunste deed beslissen.

De schaakspelers zijn wel is waar geen militairisten, doch mogen toch wel uit de krijgswetenschap „de leer van het succes“ ter harte nemen.

Nimzo-Indisch.

Twintigste partij van de match, gespeeld
23 November te Amsterdam.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.
1. d2—d4

In „eigen regie“ uitgevoerd, daar men in Amsterdam als „chez-soi“, d.w.z. zonder feestelijke ontvangst speelt. Te vermijden valt, dat, terwijl dr. Euwe reeds een kwartier van tevoren verscheen, de uitdager precies om halfveven kwam en onder het uittrekken van zijn jas den eersten zet uitvoerde. Op zijn gezicht meende ik een bitteren trek te bespeuren, die misschien het gevolg was van het feit, dat sinds vier uur 's middags niet meer hij, maar de bekende filmheld Robert Taylor de eerste persoonlijkheid van het door hem bewoonde hotel vormt.

1.
2. e2—c4
3. Ph1—c3

Pg8—f6
e7—e6
.....

Hyper- of ondermodern?

„Dus toch slechts hyper-modern en niet ultra-hyper-modern!“ zeide naast mij een Haagsche schaak-expert.

„Ik vind eerder, dat dit onder-modern is!“ bromde aan de andere zijde grootmeester Grünfeld, van wiens analytische begaafdheid en echt-Oostenrijksche hulpvaardigheid door alle schaak-collega's gedurende de match rijklijk gebruik gemaakt wordt.

3.
4. Dd1—c2

Lf8—b4
.....

Zooals dr. Aljechin zelf in een zoeven in een Russisch blad verschenen interview mededeelde, heeft hij in het bijzonder over de Nimzo-Indische varianten bij de Russische theoretici waardevolle zinnen en ideeën opgediept.

4.

d7—d5

Dat dr. Euwe trouw blijft aan de eenmaal door hem genomen besluiten, is bekend.

5. c4×d5

Dd8×d5

6. e2—c3

c7—c5

Tot dusverre werden dezelfde zetten als uit de partijen 8—10 en 12 bliksemsnel uitgevoerd. Nu echter week de uitdager als eerste af.

7. Lc1—d2

In mijn analyses reeds eenige malen als even goed speelbaar als 7. a2—a3 aangeduid. Alhoewel deze zet voor dr. Euwe geen verrassing en ook geen bijzonder gevaar kan vormen, gaf hij er toch de voorkeur aan zich langen tijd in de stelling te verdiepen, hetgeen den uitdager de eerste gelegenheid bood in de zaal rond te wandelen en daarbij de volgende korte conferenties te houden:

a. Met meester Landau besprak hij het reeds eerder geciteerde interview in de Russische bladen, waarbij bleek, dat eenige van zijn uitingen niet geheel juist waren weergegeven.

b. Met mij besprak hij een over hem in de Parijsche bladen verschenen entrefilet, dat een soort correctie inhield betreffende zijn begroetingstelegram aan de Moskousche schaakvrienden en dus een anders zelden voorkomend geval vormde van een démenti — dat op waarheid berustte!

c. Met grootmeester Fine wilde hij nog eventjes de situatie in het Londensche proces van Klein bespreken, doch Fine schitterde plotseling door afwezigheid en bovendien moest hij reeds naar het schaakbord snellen, daar de tegenstander zijn antwoord voldoende had overdacht.

7.

Lb4×c3

Bijna gedwongen. Echter wilde de wereldkampioen klaarblijkelijk alle gedachtengangen navorschen, die den uitdager bij zijn afwijken van het tot nog toe gevolgde schema geleid konden hebben.

8. b2×c3

Voor wit geldt als troef bij deze variant zijn elastisch pionnencentrum, waarbij ook het plan gekoesterd wordt de veel te imponent geplaatste zwarte dame te verontrusten.

8.

0—0

De snelle uitvoering van dezen dubbelen zet toonde, dat de wereldkampioen vastbesloten is, klaar en gezond schaak te spelen om tot een goed gefundeerd middenspel te komen.

9. Pg1—f3

.....

Drie en twintig.

Ook de uitdager voerde dezen zet zeer snel uit en ging dan wederom de zaal in om nieuwe gedachten te verzamelen. (Een bewonderaarster van zijn talent telde bij de tiende — Haagsche — partij 23 van dergelijke wandelingen, zooals men bij een voetbalmatch de corners telt).

9.

Pb8—e6

Voortzetting van de in het bijzonder naar eenvoud strevende politiek, daar zwart zich voorgenomen heeft rustig het moment af te wachten, dat de tegenstander met zijn min of meer heftige plannen voor den dag komt.

Men mag immers niet vergeten, dat in dit vèrgevorderd stadium van de match en met het verschil in behaalde punten, de strijd niet in de laatste plaats een strijd der zenuwen is. Het zal dus moeten blijken, of de bewering van den uitdager bij het begin van de match, nl., dat hij sterkere zenuwen dan dr. Euwe zou toonen, oewaarheid wordt. In plaats van den tekstzet zouden zetten als 9. Pb8—d7, of 9. b7—b6 veel gekunstelder zijn.

10. c3—c4

De reeds aangekondigde „verontrusting“ der zwarte dame. In een partij Flohr—Colle, Bled 1931, die met omwisseling van zetten (6. Pg1—f3 in plaats van 6. e2—e3) tot dezelfde stelling leidde, gebeurde hier op meer oppervlakkige manier 10. Ld3?, waarop zwart met 10. c4!; 11. Le2, e5!; 12. de5!; 13. Pe5!; 14. 0—0, Lf5! een volkomen vrij spel kreeg en daarop door den druk op de d-lijn beslissend voordeel verkreeg. Als een rustige en goede voortzetting geldt echter 10. Lf1—e2.

10.

Dd5—d6

11. d4×e5

Aljechin gaat zijn eigen wegen. Een Capablanca zou hier aan 11. Ld2—c3 de voorkeur geven, zooals dit in een gelijksoortige partij Capablanca—Colle, Hastings 1932, gebeurde. Als Aljechin dus zoo snel zijn pionnenketen zelf doet springen, gebeurt dit stellig, omdat hij wederom aan zijn officieren de hoogste eischen wil stellen en daarvoor het terrein van den strijd wil vrijmaken.

11.

Dd6×e5

12. Tai—b1

Met de meervoudige functie tegenzetten zooals b.v. 12. Pb4 of 12. b5 te verhinderen, den swarten damelooper aan zijn plaats te binden en eventueel zelf de klim-manoeuvre Tbl—b5—g5 uit te voeren.

Stelling na 12. Tai—b1.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

12.

e6—e5

Open deur.

Hier dacht de wereldkampioen bijzonder lang na. Het is echter ook duidelijk, dat deze „politiek van de open deur“ wel is waar verleidelijk maar ook verantwoordelijk is. Zij is echter bijna noodig, daar b.v. na 12. b7—b6 reeds 13. Ld2—c3, Lc8—b7; 14. Lf1—d3 met directe dreigingen zou kunnen volgen. Te traag schijnen zetten zooals b.v. 12. Tf8—d8 of 12. a7—a6 of ook de „preventieve“ terugtocht 12. De5—e7. Te vermelden valt, dat de bekende publicist mr. E. Straat, die tot de beste vrienden van dr. Euwe behoort en daarom zijn denkwijze kent, den tekstzet van te voren aangekondigd had en daarbij eenige weddenschap-

pen aansloot. Ook Maroczy beweert, dat hij uit de gelaatsspieren van dr. Euwe zijn gedachten, zetten en gevoelens nauwkeurig kan bepalen. Echter hoedt hij zich er vanzelfsprekend voor, dit op eenigerlei wijze door zijn eigen bewegingen te verraden.

„Maroczy lacht steeds, ook dan als hij zou willen huilen,“ zeggen de journalisten, die hem dagelijks meemaken en er nog niet in geslaagd zijn gedurende de partij iets van hem los te krijgen.

Tijd voor wit 9 min., voor zwart 25 minuten.

13. Pf3—g5

Hier ontstond eindelijk de eerste gelegenheid voor Aljechin om zijn „denkspieren“ tamelijk lang aan het werk te zetten, zonder echter nog zijn krulletjes te maltrakteren, hetgeen een teken is, dat hij nog geen directe problemen ziet, maar voorloopig er op uit is deze te componeeren.

Na 13. Ld3 zou reeds 13. h6; 14. 0—0, Te8 (dreigend 15. e4) voor wit ongemakkelijk worden. Indien echter 13. Lc3 (dreigende 14. Tb5 met verovering van pion e5) zou gebeuren, dan zou 13. Te8 volgen.

13.

h7—h6

Een vanzelfsprekende reflex-beweging.

Tijd voor wit 35 minuten en voor zwart 40 min.

14. Pg5—e4

Pf6×e4

15. Dc2×e4

Tf8—d8

Een gewichtig besluit. De bezetting der open lijnen schijnt toch nuttiger te zijn dan de slechts tot defensieve doeleinden dienende bezetting van de half open lijn door 15. Tf8—e8. Het probleem der ontwikkeling van den werkelozen damevleugel kan eerst later opgelost worden.

Tijd voor wit 40 min., tegen 1 uur voor zwart.

16. Tbl—b5

Vanzelfsprekend niet 16. Ld3? wegens 16. f5 en wint. Na 16. Lc3 zou of voorzichtig 16. De7 of ondernemend 16. Dc3 volgen.

16.

Dc5—e7

Tijd voor wit 45 min. en voor zwart 1 uur 5 min.

17. Lf1—e2

b7—b6

Hiermede lost zwart op pikante wijze het probleem op der volledige mobilisatie van zijn strijdkrachten, die zich, zooals men ziet, onder het heftige vijandelijke vuur der machinegeweren voltrekt. Wit mag nu natuurlijk niet 18. Dc6? wegens 18. Lb7 antwoorden. (B.v. 19. Te5!; 20. Tb7!; 21. Db2 en wint).

De klokken wezen hier 49 min. voor wit en 1 uur 24 min. voor zwart aan.

Eerst thans keek dr. Euwe voor de eerste

maal op om een blik in de zaal te werpen, daar hij tot nog toe zijn geheele aandacht op het schaakbord geconcentreerd had. Ook stond hij op en bekeek op het demonstratiebord — als in een spiegel! — de contouren van zijn combinatie.

Stelling na 17. b7—b6.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

18. Le2—f3

Een nieuwe afdeling machinegeweren komt in actie. Na 18. c5 zou vanzelfsprekend niet 18. bc5?; 19. Dc6, Ld7; 20. Dc5: enz., maar 18. La6 gevolgd zijn. (Aangezien dan 19. Dc6? nog steeds niet gaat wegens 19. Lb7 en 19. Ld3 met 19. Td3!; 19. Lb7 en 19. Ld3 met 19. Td3!; 20. Dd3!; 21. Db5!; 22. Dc5: enz. of ook eenvoudig met 19. g6 beantwoord zou kunnen worden).

Ook na onmiddellijk 18. Ld3 is 18. g6 het eenvoudigste.

18.
19. De4—c2

Lc8—b7
.....

Hiermede onttrekt wit de dame aan de on-aangename dreiging 19. Pa5 en laat aan zijn adjudant (Lf3) de bewaking over van den witten diagonaal, waarbij de witte dame op c2 de etappe-linie beveiligd, opdat wit eindelijk ook tot de rochade kan komen.

19. Ta8—c8

„Slechts rust kan het doen!” Daar het paard moeilijk te bewegen is (b.v. 19. Pa5?; 20. La5; Lf3; 21. gf3; ba5; 22. Ke2! met voordeel voor wit) moet het „overdekt” worden om dan den looper b7 meer mobiel te maken.

Bovendien moet nu ook met den bekenden tegendruk op de c-lijn begonnen worden.

Tijd voor wit 1 uur 9 min. en voor zwart 1 uur 24 min.

20. 0—0

„Oest West, thuis best”.

20.

Lb7—a6

Zwart gaat nu ook een woordje meepraten.

21. Tb5—d5

Een spannend oogenblik. Indien de toren op de b-lijn blijft, b.v. 21. Tb2, dan kan volgen 21. b5; 22. cb5; Pd4.

21.

Pc6—d4

Goed berekend.

Tijd voor wit 1 uur 21 min., tegen zwart 1 uur 45 min.

22. Ld2×b4

Of 22. Td8; Td8; 23. Db2 (na 23. Dc3 kan zonder vrees 23. Pa2; volgen, b.v. 24. Db2, Lc4; of ook 24. Dc2, Lc4; 25. Dc4; Td2; met voordeel voor zwart) 23. Pd3; 24. Dc3, e4; 25. Lc2, Dc5 en zwart heeft een dominerende stelling.

23.

De7×b4

23. Td5×d8+

Na 23. Tfd1 zou volgen 23. Td5; 24. Ld5; (in het Badensche „over-grootmeester-tournooi” ware op dezelfde wijze als in een partij Ragozin—Fine ook de variant 24. Td5; Dc1 mat mogelijk). 24. Lc4; 25. Tc1, of 25. Df5, Td8! enz. (Niet echter 25. Lc4; Dc4; 26. Dd8; Td8; 27. Dc4; Td1 en zwart wint in het eindspel van koningen en pionnen). 25. La6 (Na 25. b6 zou kunnen volgen 26. Lf7; Kf7; 27. Df5; benevens Dc8; en de kwaliteit wordt gewonnen). 26. Dd1 (na 26. Lf7 zou nu 26. Kf8! winnen) 26. Tc1; 27. Dc1; Dc5 met een klein voordeel voor zwart. Zoals men ziet, is de leeraar Euwe reeds weer zoover een fraaie les in de geometrie te geven.

23.

Tc8×d8

24. Th1—c1

Td8—d2

Zwart heeft het heft in handen. Tijd voor wit 1 uur 37 min., tegen zwart 1 uur 48 min.

25. Dc2—b3

Db4—a5

Vanzelfsprekend zou de dame-ruil de zaak voor wit zeer vergemakkelijken. B.v. 25. Db3; 26. ab3; Tb2; 27. Ta1 (ook 27. Ld1 is aan te wenden) 27. Tb3; 28. Ld1, Td3; 29. Lc2, Td2; 30. Lf1 (na 30. Kf1 zou volgen 30. Te2; 30. Lc8; 31. Ta7; en wit heeft gelijk spel gekregen. Indien echter 25. Dc5, zoo volgt 26. Da4.

Tijd voor wit 1 uur 51 min., tegen 2 uur 4 min. voor zwart.

26. a2—a3

g7—g6

27. h2—h4

Beiderzijds werd een verzekering gesloten om den koning tegen brand- en waterschade te vrijwaren, echter niet tegen hagel. Nu wil wit zich reeds met 28. Db4 consolideeren. Voorbarig ware echter nog 27. Db4 wegens 27. Db4; 28. ab4; e4!; 29. Lc4; (of 29. Lg4, f5. Men ziet nu, dat de 26e zet van zwart ook een nevenbedoeling had!) 29. Lc4; en zwart is in het voordeel.

De zeer interessante stelling, die thans ontstaan is, zullen we in een diagram vereeuwigen. Wat echter het diagram niet verraden kan, is het rumoer in de zaal en de quasi-electrische spanning, die op dit oogenblik ontstond!

Stelling na 27. h2—h4.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

27.

e5—c4

Een opmerkelijke conceptie, die het positionele voordeel van zwart tot uitdrukking tracht te brengen. Het is een opruilings-offer, dat echter het terrein veel te open maakt, om positioneel ten volle gefundeerd te zijn.

Nadat wit zich met zijn laatste zetten goed erdedigd had, had zwart dit moeten inzien en indien hij wilde met 27. Lc8 of met f. Td7 een meer passieve politiek kunnen nagen.

28. Lf3×e4

Da3—h5

Van deze manoeuvre heeft zwart zich te veel orgesteld. Tijd voor wit 1 uur 59 min. tegen uur 14 min. voor zwart. (Dus nog slechts minuten voor 12 moeilijke zetten).

29. Db3—c3

Wit wacht ook.

29.

Dh3—e2

n plaats van dit optimisme had zwart met voor de hand liggende variant 29. 2—d1; 30. Tc1×d1, Dh5×d1; 31. Kgl—h2, 1—g4; 32. Lc4—d5, Dg4×h4; 33. Kh2—g1, 4—e7 met het oog op den meer compacten meivleugel de iets betere stelling kunnen beuden.

30. Dc3—f6!

Hierdoor wordt het punt f2 op een zeer lieve wijze gedekt, terwijl dr. Euwe waarschijnlijk slechts aan het passieve 30. Tfl, f; 31. Kh2, Ta2 enz. met betere kansen or zwart gedacht had.

30.

La6×c4

Teer slecht ware 30. Td1; 31. Td1, 1; 32. Kh2, Dg4; 33. Ld5 enz.

Stelling na 30. La6×c4.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

31. Le4×g6!

Door dit tegenoffer bewijst wit op slagvaardige wijze, dat de winstpoging van zwart (27. e5—c4) wel wat te luchthartig was. Zoals bekend, is er niets moeilijkers dan de grenzen tusschen het „betere” en het „beslissende” te overschrijden, of, zoals een schoone schaak-spreuk luidt, „een gewonnen partij te winnen”.

31.

Td2—d1+

32. Tc1×d1

De2×d1+

33. Kgl—h2

f7×g6

Door het niet-aannemen van het offer (b.v. 33. Db3; 34. Le4 enz.) zou de situatie in niets verbeterd worden.

34. Df6×g6+

Kg8—f8

35. Dg6×h6+

Kf8—g5

Eeuwig schaak zou hier reeds voor zwart een gunstig resultaat zijn. Na 35. Ke8? wint 36. Dc6; benevens Dc4; na 35. Kf7? wint 36. Df4; benevens Dc4;.

Mogelijk was 35. Ke7; 36. Dc5; Kd7.

36. Dh6—g6† Kg8—f8
37. Dg6—h6† Kf8—g8

Zie de vorige opmerking. De tijdnood regeert over beide spelers.

38. Dh6—g5†

Wit tracht nu op winst te spelen, daar hij op zijn leger van pionnen rekt.

38. Kg8—f8

Na 38., Kh8 volgt 39. De5†.

De tijd voor wit was 2 uur 23 min., tegen 2 uur 28 min. voor zwart.

39. Dg5—f4† Lc4—f7

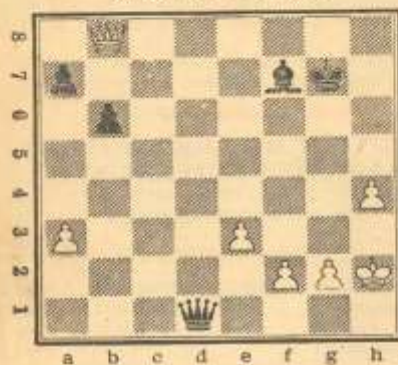
40. Df4—b8† Kf8—g7

Hier werd de strijd afgebroken. Remis is mogelijk, in welk geval geen der heldhaftige tegenstanders maar de schaakwereld winst zou boeken. De tijd voor wit is 2 uur 27 min. en voor zwart 2 uur 28½ min.

Afgebrokenstelling na

40., Kf8—g7.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

20STE PARTIJ.

EEN INHOUDRIJKE POSITIE-PARTIJ.

Vele tactische pointes.

Dr. S. G. Tartakower schrijft ons:

Een der voortzettingen, waarom de beide spelers de twintigste partij zonder verder spelen remise gegeven hebben, is: 41. Dh8×a7 (de zet, die door dr. Aljechin in couvert is afgegeven. Indien 41. Dg3†, 41. ... Kh7) 41. ... Dd1—d6†, 42. Kh2—g1, Dd6—d1† enz. met eeuwig schaak.

Nadat de beide spelers in de partij een grooten moed hadden getoond, moeten zij thans hun wijsheid in het vuur brengen. Doelloos voor wit zou namelijk in plaats van 42. Kh2—g1 de volgende winstpoging zijn:

a) 42. g3, Dd2 (op 42. Df6 kan 43. Kg1, Da1, 44. Kg2 volgen); 43. Kg1, Dd1† enz.;

b) 42. f4, De6 en zwart veroverd den gewichtigen pion e3.

c) 42. Kh3, De6† (nog eenvoudiger is overigens 42. ... Df6, b.v. 43. f4, De6† benevens De3; of 43. Kg3, Dg6† enz.) 43. g4, De4; 44. Dc7 (of 44. Kg3, De5†; 45. Kf3, Df6 enz.) 44. ... Df3†; 45. Dg3 (45. Kh2? Df2†) 45. ... Dh1†; 46. Df3† met gedwongen eeuwig schaak.

Resumeerend kan men zeggen, dat deze twintigste partij een zeer mooie en inhoudrijke positiepartij met tactische pointes geweest is.

Dr. Euwe heeft deze partij zeer penetrant gespeeld, doch ook de uitdager toont voortdurend een buitengewoon goeden vorm, waar hij steeds op zeer onbevengene wijze maximale prestaties met zijn strijdkrachten levert en daarbij vele zwakten in zijn lager op den koop toe neemt.

De partijen zijn zoo ingewikkeld, dat zelfs de groote practicus, die dr. Aljechin is, veel overziet. Bijvoorbeeld had hij op den 23sten zet het bezit van de open d-lijn in het geheel niet behoeven op te geven (23. Td5×d8†), maar had hij met 23. Tf1—d1 nog practische kansen kunnen verkrijgen, b.v.:

a) 23. ... Td5; 24. Ld5; Lc4 (beter is echter 24. ... De7) 25. Lf7†! Kh8 (echter niet Lf7; 26. Dc8† en ook niet 25. ... Kf7; 26. Df5† benevens Dc8;) 26. h3 enz.;

b) 23. ... Te8 24. Td7, Lc4; 25. Ta7; en de verwickelingen duren voort. Na deze tekortkoming kwam zwart in het offensief. In ieder geval is nergens te zien, hoe zijn „potentieel” voordeel in een concreet veranderd kon worden, b.v. was in plaats van 25. ... Db4—a5 het toelaten van den damerull door 25. ... Td2—b2 veelbelovend; echter zou daarop volgen 26. Db4; Tb4; 27. Ld5, Tb2 28. h4 (sterk is overigens ook 28. e4) 28. ... Ta2; 29. c5, Td2 30. cb6; ab6; (na 30. ... Td5; zou kunnen volgen 31. ba7; Td8 32. Tbl benevens Tb8) 31. e4, en in weerwil van het tijdelijk verlies van een pion staat wit superieur.

Men ziet dus werkelijk, dat wij een prachtig duel hebben bijgewoond, dat de Weensche meester Marco, indien hij nog geleefd zou hebben, een strijd van twee schaaktitanen genoemd zou hebben!

(Nadruk verboden).

Vóór de eindspurt.

IN het volgende artikel geeft dr. S. G. Tartakower in een kort resumé den stand van zaken weer in den strijd, die dr. Euwe en dr. Aljechin nu reeds zeven weken lang met de grootste verbittering gestreden hebben en die nog eenige weken de heele schaakwereld in spanning zal houden. Met het feit voor oogen dat dr. Aljechin nog steeds voortgaat in iedere partij groote risico's te loopen, anderzijds dr. Euwe door zijn moreele successen na de 10de partij zedelijk gesterkt, nog over ongebroken energieën de beschikking heeft, sluiten we ons volgaarne aan bij dr. Tartakower's conclusie (voor ons wensch!) dat het getij moge keeren!

Euwe's voorbereiding vertoont ernstige leemten.

Gebrekkige techniek der „open” spelen.

**ALJECHIN, EEN KOEN EN
KRACHTIG SCHAKER.**

MET betrekking tot den uitdager springen de volgende punten duidelijk naar voren:

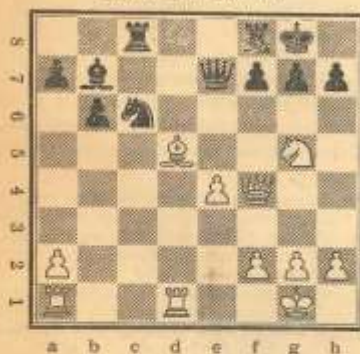
10. Aljechin doet zich steeds voor zooals hij is — een schitterend strijder, die daarbij steeds eenige risico's op den koop toe neemt, zoodat voor en na de theoretische mogelijkheid

door
dr. S. G. Tartakower.

blijft bestaan, dat hij te slaan is (zoo stond hij b.v. in de 19e partij van den Ten tot en met den 29en zet „op verlies”, om ten slotte toch de partij remise te maken!).

20. Het nieuwerwetsche (of, zooals de goede technische uitdrukking luidt: het dynamische) van zijn strategie bestaat daarin, dat hij zonder eenige vrees aanvallen met weinige officieren onderneemt, zooals men gewoonlijk dergelijke minderheidsaanvallen slechts met de pionnen onderneemt, met het doel de vijandelijke pionnenketen te ondermijnen. Zie hier een paar voorbeelden:

Stelling na 16. Pf3—g5.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

In de 18de partij (zie bovenstaande stelling) realiseerde dr. Aljechin met den vermetelen paardensprong 16. Pf3—g5 reeds een ernstige dreiging, nl. 17. Pf7! T7: 18. Df7: f, Df7: 19. Lf7: Kf7: 20. Td7 benevens Tb7: met de winst van de kwaliteit voor wit.

Dit is verwonderlijk, daar wit eigenlijk met slechts vier stukken een door alle zes vijandelijke stukken verdedigd terrein bestormt! Niettemin bleef het paard van Aljechin, zooals bekend, nog zeer lang op zijn vooruitgeschoven post staan, bezorgde zwart nog veel hoofdbreken en sprak ten slotte nog het laatste woord (51. Ph4xg5!) in deze wild bewogen partij.

In de 14de partij realiseerde dr. Aljechin met den drienet loopzet 16. Lc1—h6 reeds een ernstige dreiging: Lh6xg7! Ook in het vervolg der partij bleef deze looper — als een soort Marokkaansch expeditiecorps! — op zeer geëxponeerde posten (h6, g5, h4, d8) in actie,

zweefde zelfs eenigen tijd in levensgevaar, maar wist den strijd steeds nieuwe stroomen aan energie te verleen!

Zooals dr. Euwe zelf met betrekking tot deze 14de partij opmerkte, beantwoordt deze wijze van spelen niet steeds aan de door dr. Euwe uitgewerkte, logische opvatting der dingen. Daar deze wijze van spelen echter eenige malen tot succes leidde, heeft de uitdager daardoor niet slechts in het legerkamp, maar ook in den geest van dr. Euwe eenigen twijfel weten te verwekken!

30. Alles bijeen genomen valt bij den uitdager geen „extra-vorm” en zelfs geen (schaakkundige) extra-vorbereiding te constateeren! Wel echter een in daden omzetten van een koen en krachtig schaken, waarbij de uitdager door een imposante „hattrick” van een tijdelijke

inzinking van zijn tegenstander (tusschen 6e en 10e partij) gebruik wist te maken.

Ten opzichte van den wereldkampioen, zijn de volgende opmerkelijke feiten te constateren:

10. Het is werkelijk betreurenswaardig dat dr. Euwe hetzij op groothartige, hetzij op zelfbewuste gronden afzag van de hem ten dienste staande troeven (grootere soepelheid der jeugd, gemoedsrust, gezondheid, intelligentie, enz.) Het gevolg is nu, dat de taxaties der kansen, die de experts vóór den aanvang der match opstelden, belangrijke verschuivingen in zijn nadeel hebben ondergaan.

Ten minste gedurende de match had dr. Euwe zich geheel en uitsluitend aan de „heilige zaak” moeten wijden! Alle andere arbeid, belangstelling, wisselwaasjes, consideraties, gedachten, enz. moesten energiek terzijde geschoven worden, in plaats van door zijn veelzijdigheid te willen brilleeren en van zijn geest een bovenmenschelek prestatievermogen te verwachten.

Zijn tegenstander, dr. Aljechin, leeft thans slechts voor één doel, ontvangt niemand (uitzonderd zij, die hem op de een of andere wijze van dienst kunnen zijn!) schrijft niet, en bekommert zich om niets anders dan om zijn partijen.

20. Euwe's schaakkundige voorbereiding die voor een schaakmeester, evenals voor een bokser, hardlooper of zwemmer noodzakelijk schijnt te zijn! vertoont ernstige leemten!

Zoo moet ik in de eerste plaats op zijn gebrekkige techniek der „open” spelen wijzen (die men ook zonder ze dikwijls aan te wenden, toch nauwkeurig moet weten te beheerschen. Want anders zou men, zooals dr. Euwe in de omineuze 6e partij passeerde, aan iedere gambietachtige wending ten offer vallen!)

30. Het heeft sterk den schijn alsof dr. Euwe aan zijn psychologische training de voorkeur gaf, boven de zuiver-schaakkundige training, doordat hij zich een soort „super-optimisme” eigen maakte, die echter onwillekeurig tot een zekere onderschatting van de resources van den tegenstander moest leiden.

Het verloop van de match toont echter duidelijk, dat men Aljechin wel kan slaan, nooit echter onderschatten mag!

In verband met bovenstaande uiteenzettingen dringen de volgende gevolgtrekkingen zich aan ons op:

10. De groot „atmosferische depressie” in de partijen 4—10 heeft geenszins de tekortkomingen van Euwe's spel bewezen, maar slechts de leemten in zijn training blootgelegd. Hij mocht in deze match nooit of te nimmer volle drie punten achter raken!

20. Dr. Euwe heeft een hooger doel als stimulans nodig, zooals hij bijvoorbeeld in 1935 het groote sportieve doel voor oogen had, aan te toonen, dat dr. Aljechin niet onoverwinnelijk was.

30. Is nu nog in het laatste, onmeedoogzame stadium van de match een ommekeer mogelijk?

Naar mijn innerlijke overtuiging moet het antwoord luiden: ja! — (Nadruk verboden)

VERKEERDE TACTIEK VAN WERELDKAMPIOEN.

TE SCHERP OP AANVAL GESPEELD.

Sterke druk van Aljechin op Euwe's koningsvleugel.

NIEUWTJE IN DAME-INDISCHE OPENING.

ONGETWIJFELD speelt Euwe in een periode (zoals dat bij iedereen schaakspeler voorkomt) waarbij hem zeer dikwijls de zoogenaamde „pech in de stelling“ van een concreet voordeel berooft. Hijzelf heeft mij dezen toestand een paar dagen geleden door een kostelijke anecdotische verduidelijkt: „Bij een wedstrijd tusschen twee postduiven kwam de eene snel aan, terwijl de andere zoolang uitbleef, dat men reeds aan een ongeluk dacht. Eerst na tien uur vertraging kwam zij aan en toen bleek het, dat het domme beest den weg te voet afgelegd had!“

Om deze allegorie van dr. Euwe op de vorige, twintigste partij toe te passen, kan men zeggen, dat zijn gedachten trots over het schaakbord vlogen (17. b7-b6!; 21. Pc6-b4) echter bij eenige zetten (25. Db4-a5 in plaats van Td2-b2; dan 29. Dh5-e2 in plaats van Td2-d1!) „te voet“ schenen te gaan. Daarentegen had de practicus Aljechin een retourbiljet genomen tusschen de stations „remise“ en „winstpoging“. Zoo laat het zich ook verklaren, dat — hoewel dr. Euwe sinds de tiende partij bijna iederen keer in het offensief geraakte — het nemen van de laatste barricaden hem te zwaar viel.

In het nu komende laatste deel der match gaat het niet om de ideeën of gevoelens, maar om punten! Dit eischt — in het bijzonder in het stadium van het middenspel — een eigen strategie, die niet steeds met de gebruikelijke logica hand in hand gaat!

Het scherpe streven naar succes werd in de 21ste partij daardoor ingeleid, dat beide tegenstanders de behandeling der opening eenigszins vernieuwd hebben. Beiden wilden het middenspel met zooveel mogelijk reserve aan spanningen ingaan.

Met het oog op het buitengewone gewicht van deze partij, werd de zaal reeds voor den aanvang door publiek overstroomd. „Het gaat om de worst!“ zei een der meesters.

Dame-Indisch.

21ste partij van de match, gespeeld 25 November te Amsterdam.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2-d4 Pg8-f6

Sinds de oudwereldkampioen in een interview gezegd zou hebben, dat hij de Slavische verdediging tot aan het slot wil blijven aanwenden, speelt hij... Indisch.

2. c2-e4 e7-e6

3. Pgl-f3

In plaats van met 3. Pbl-c3, Lf8-b4 de Nimzo-Indische variant nog eens te beproeven, wil dus de wereldkampioen met 3. Pgl-f3, Lf8-b4! de Bogoljubow-variant van het Indische complex toelaten, die geschikt is om zeer zware posities voort te brengen.

3. b7-b6

Tegen deze West-Indische (tot Dame-Indische) verdediging zou dr. Euwe met 4. Pbl-c3 een doelbewuste speelwijze kunnen kiezen. Echter geeft hij er de voorkeur aan, op de intenties van den tegenstander in te gaan en in het vervolg der partij het bekende duel tusschen de beide gefianchetteerde loopers te ensceeneren. Beide meesters schijnen zich in deze

hoofdvariant van de West-Indische verdediging volkomen veilig te voelen.

4. g2-g3 Lc8-b7
5. Lf1-g2 Lf8-b4!

Schijnbaar om in de reeds vermelde Bogoljubow-variant over te gaan, in werkelijkheid echter met speciale doeleinden. Andere hier reeds beproefde zetten zijn: 5. c7-c5 (6. d4-d5!, e6xd5; 7. Pf3-h4) verder 5. Dd8-c8 en nog in het bijzonder 5. Lf8-e7. Blijvoorbeeld met de voortzetting 6. Pc3, Pe4!; 7. Dc2, Pc3!; 8. Dc3!; 0-0; 9. 0-0 enz. met ongeveer gelijk spel.

6. Lc1-d2

Na 6. Pbd2, dat er eenigszins verantwoordelijk uitziet, volgde in een partij Rubinstein-Aljechin, Semmering 1928: 6. 0-0; 7. a3, Le7!; 8. 0-0, d5; 9. b4, c5! (l. p. v. 9. a5!; 10. b5, zie partij Aljechin-Colle, Scarborough 1926. Men ziet dus, dat Aljechin deze variant zoowel met wit als met zwart speelt!) 10. bc5!; 11. dc5!; 12. Lb2, Pbd7 en zwart kwam langzamerhand in het voordeel.

6. Lb4-e7

Sensatie! Deze idee (die op dezelfde wijze in eenige Hollandsche partijen van de vorige match voorkwam) is afkomstig van Russische theoretici als Rjumin en nog andere meesters, die door Aljechin zeer hoog aangeslagen worden.

In het vervolg der partij zal dus de vraag beantwoord moeten worden of de damelooper van wit beter op zijn standveld el staat, of dat hij op d2 (waar hij de d-lijn maskeert) beter dienst kan doen. In plaats van den tekstzet is de gebruikelijkste voortzetting: 6. Lb4xd2!; 7. Dd1xd2 enz. Minder vaak gebeurt 6. De7, dat ook zwakker is. In een partij Reti-Marshall speelde laatstgenoemde in deze stelling bij ongeluk 6. Ke7, waar op de meesterlijke zet 7. Ld2xb4! de overwinning afdwong. Daar wij hiermede bij de curioiteiten zijn aangeland, zij meteen de poging van den Indischen fantase Sultan Kahn: 6. a5 vermeld.

Stelling na 6. Lb4-e7.

Zwart: dr. Aljechin.

a b c d e f g h

Wit: dr. Euwe.

7. Pbl-c3

Of dit, of eerst 7. 0-0, 0-0; en dan eerst 8. Pc3 doelmatiger is, daarover zijn de openings-theoretici het nog steeds niet eens.

7. Pf6-e4

De bekende manoeuvre van Sämisch, die een vermindering van druk in het centrum beoogt. Als daarentegen op schablonen-achtige manier 7. 0-0 gebeurt, zoo volgt reeds 8. Dd1-c2! benevens e2-e4 en wit heeft het centrum veroverd.

8. 0-0 0-0

9. d4-d5

In een dergelijke stelling werd deze door-druk-manoeuve door dr. Bernstein in het toernooi te Zürich 1934 aangewend, waarbij de nevenbedoeling van den tekstzet gelegen is in het ruimte maken voor het koningspaard naar het veld d4. Een interessante voortzetting zou kunnen zijn 9. Pe4!; 10. Pe1 (In een partij Rubinstein-Sämisch, Marienbad 1925, volgde iets zwakker: 10. Lf4, d6; 11. Dd2, Pd7; 12. Tfd1, a5; 13. Tacl, De8 enz. met kansen voor beide zijden) 10. Lg2!; 11. Pg2!; d5; 12. Tc1 (met 12. Lc3, dc4!; 13. Da4, Dd5; 14.

Pe3, De6; 15. De4; 16. Pc4; ware slechts gelijk spel te bereiken. Door den tekstzet wil wit het hem bij den zaden zet geschonken ontwikkelingstempo Lc1—d2 verwerken. 12., de4; 13. Tc4; en wit staat zeer sterk.

9. Pe4x d2

Het paard tracht heelemaal niet op zijn voorpost stand te houden, aangezien de opstoot 9., f5 te riskant zou zijn, maar vervult zijn plicht door zwart het genoegen te verschaffen van het bezit der beide loopers. Vermeld zij, dat de reeds overvulde zaal zich nog meer begon te vullen, alsof de heele Amstelsstad door het motto „moreele beslissingspartij!” aangetrokken werd. Gelukkig was het daarbij, dat niet alle toeschouwers dames waren en dat niet alle dames gelijktijdig prachtige bontkleurige handwerkjes bij zich hadden, zooals de vrouw van den uitdager, die daarmee drie stoelen belegd had.

10. Dd1x d2

Hier stond dr. Euwe op, om zijn vriend dr. Gejus v. d. Meulen, den oudoelverdediger van het Nederlandsch Eftal, te begroeten.

10. Le7—f6

Met 10., f5 ware het veld e6 te zeer verzwakt. In geval onmiddellijk 10., d6 gespeeld wordt, volgt 11. Pd4.

11. Tai—d1

Met 11. e4 zou de straalwerking van den eigen looper op g2 ingekort worden. B.v. 11., e5! (dit werd door den vorigen zet van zwart voorbereid) 12. Pe1, d6 en het is eenzijdig gevaarlijk met 13. f4 voort te zetten, anders vormt het pionnentrek e4—d5 en c4 geen levende drijfkracht, maar eerder een dood gewicht in het kamp van wit. Wit zou dan deze zuiver positioneel aangelegde partij in een niet geheel wetenschappelijk stijl moeten behandelen. Een andere manoeuvre, welke hier mogelijk is, zou 11. Pe4 zijn. Echter wil wit allereerst zijn geslacht opstellen.

11. d7—d6

Niet slechts om het paard b8 het ontwikkelingsveld d7 te verschaffen, maar ook om zoo mogelijk met 12., e5 het centrum hermetisch af te sluiten. Indien onmiddellijk 11., e5 volgt, zou zwart met 12. d6 een doorbraak kunnen volgen.

Wit had hier tot nog toe 35 min. gebruikt, tegen 28 min. voor zwart.

Lange bedenktijd.

Hier begon dr. Euwe zich langdurig in de stelling te verdiepen, waarvan de uitdager weer eens gebruik maakte om een kleine wandeling te maken.

12. d5x e6

In aanmerking komen ook de paardenmanoeuvres, zooals 12. Pd4 (zonder echter na 12., e5; 13. Pf5 eenig concreet doel na te jagen) of 12. Pe4 (zonder echter na 12., e5; 13. Pf6; 14. Df6; iets aan de plasticiteit van de stelling te verbeteren).

12. f7x e6

Zoo lang dr. Euwe over zijn twaalfden zet nadacht, zoo snel volgde dit wel is waar gedwongen antwoord. (Want 12., Lc3; is minder goed, wegens het tusschenschakje 13. ef7; benevens 14. De3; met winst van een pion voor wit).

13. Pf3—d4

Lb7x g2

Zoo wordt dus het reeds geciteerde duel der beide gefiancetteerde loopers door hun wederzijdsche vernietiging besloten.

Tijd voor wit 1 uur 3 min., tegen slechts 28 min. voor zwart.

14. Kg1x g2

Dd8—c8

Eenvoudiger ware onmiddellijk 14., Dd7.

15. Dd2—e3

Voor de zooveelste maal heeft dr. Euwe het initiatief in de partij. Men merke speciaal op, hoe zijn dame veel actiever geposteerd staat dan de zwarte.

Onverzwakte spanning.

Het getal strijders wordt steeds geringer, zonder echter daardoor de spanning van den strijd te verzwakken. Na 15., e5; 16. Pc2, zou zwart slechts zijn eigen looper insluiten, terwijl de witte paarden allerlei fraaie velden (zooals b.v. d5 of e4) zouden kunnen bespringen.

Tijd voor wit 1 uur 9 min., voor zwart 35 min.

16. Td1x d4

Pb8—c6

17. Td4—e4

Een stoutmoedige toren.

17. Tf8—f6

De kracht der stukken wordt zoo goed mogelijk gebruikt. Na 17., Pe5 zou niet onmiddellijk f4, Pg4 enz. maar allereerst 18. h3

gebeuren. Na 17., Db7 volgt het verstandige uitwijken 18. Kg1.

Na 17., e5 ware 18. f4 met gunstige perspectieven voor wit gevolgd. B.v. 18., Df5; 19. Pd5, Tac8; 20. Tf3.

18. f2—f4

Deze pion wil groote kracht toonen. Een ander plan ware 18. Tf1—d1 om juist integendeel later door f2—f3 den eventueel volgende druk der zwarte torens op de f-lijn te stuiten.

18. Dc8—d7

Tijd voor wit 1 uur 25 min., voor zwart 44 min.

Stelling na 18., Dc8—d7.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

19. g3—g4

Een nieuwe verrassing. Wit verzwakt zijn basis, daar hij niet onwerkzaam wil blijven. De voorzichtigheid echter elschte op den koningsvleugel af te wachten en met 19. De3—d2 voort te zetten, ten einde eventueel met de consolideerende manoeuvre Te4—e3—f3 voort te zetten.

19. Ta8—f8

Na 19., d5 ware gevolgd: 20. g5, Tg6 en nu niet 21. c4x d5, e6x d5; 22. f4—f5, Td6 enz. maar 21. Td1, d4; 22. Pb5 met verschuiving van het zwaartepunt van den strijd.

Nu echter houdt zwart de zone in het centrum afgesloten (wat immers de karakteristiek der geheele Bogoljubow-verdediging met d7—d6 vormt) en wil op den rochadevleugel met 20., g5 tot den tegenaanval overgaan.

Tijd voor wit 1 uur 28 min., tegen zwart 46 min.

20. g4—g5

Tf6—f5

21. h2—h4

Na 21. Te6; ware 21., Pe5! het vernietigende antwoord. In plaats van den tekstzet, die den geheelen koningsvleugel van wit omhoog werpt, had men 21. Tf3 kunnen verwachten.

21. Dd7—f7

Tijd: 1 uur 47 min. voor wit en 57 min. voor zwart.

22. Tf1—f3

Kg8—h8

Laatste voorbereidingen achter het front, alvorens tot het tegenoffensief in het centrum te besluiten.

Tijd voor wit: 1 uur 58 min., voor zwart 1 uur 15 min.

23. De3—d3

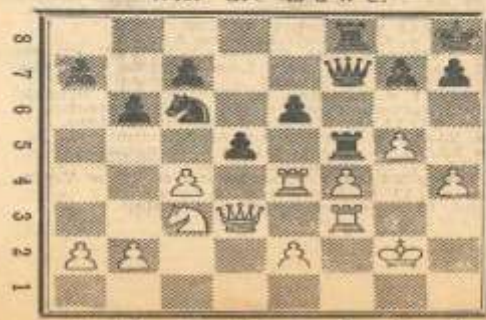
Wit ziet in, dat zijn toren e4 op een gevaarlijken post staat. Na 23. Te6; ware nog steeds 23., Pe5! lastig te keeren. (B.v. 24. Te5; 25. fe5; 26. Dc4; enz.) Na 23. Dd2 ware wel is waar 23., Pe5 verkeerd (wegens 24. fe5; Tf3; 25. ef3; Df3; 26. Kh2!) daarentegen zou 23., e5; 24. Pd5, Pd4 sterk zijn. Ook 23. Df2 bevredigt niet wegens 23., d5; 24. cd5; ed5; 25. Ta4, d4 enz.

23. d6—d5

Nu is zwart aan het woord gekomen.

Stelling na 23., d6—d5.

Wit: dr. Euwe.

Zwart: dr. Aljechin.

24. Te4×e6

Na 24. cd5:, ed5:: 25. Ta4, d4, zou wit gewichtige punten en pionnen opgeven. Het door wit als redmiddel uitgedachte kwaliteitsoffer is echter eveneens ontoereikend, zooals de uitdager door vernuftige tegenmanoeuvres bewijst.

24.

Pc6—b4

Tot winst leidde echter ook de eenvoudige voortzetting 24., De6:: 25. cd5:, Dd7: 26. dc6:, Dd3: enz.

25. Dd3—e3

Pb4—c2

26. De3—d2

Df7×e6

27. c4×d5

De6—f7

28. Dd2×e2

Tf5×f4

De geëxponeerde pion valt, waardoor het kamp van den witten koning in brand gestoken wordt. De strijd is uit.

29. Dc2—d3

Df7—h5

Na 29., Tf3:: 30. Df3:, Df3:†; 31. gf3: zou wit nog kunnen tegenstribbelen. In het middenspel is echter de artillerie van zwart bij deze gedunde gelederen oppermachtig.

30. Tf3×f4

Tf8×f4

31. Dd3—h3

.....

De laatste poging.

31.

Tf4—g4†

32. Kg2—f2

.....

Vanzelfsprekend noch 32. Kf3, noch 32. Kh2 wegens 32. Th4: (†). Nu echter zou wit in geval van 32., Dh4:† (32., Th4†; 33. Dc8†) 33. Dh4:, Th4:: 34. e4, Tg4; 35. Kf3, Tg5:: 36. Pb5 enz. nog eenige hoop kunnen koesteren. Echter laat dr. Aljechin zijn buit niet meer ontsnappen.

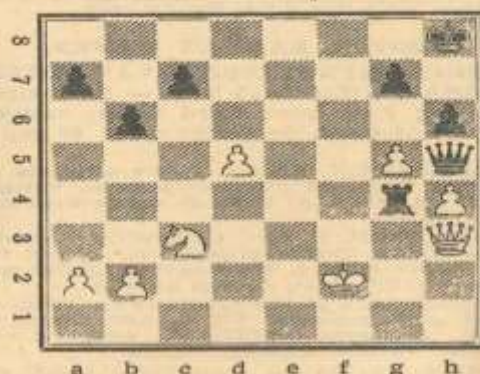
32.

h7—h6

Wit geeft op. (Na 33. gh6:, Df5†, gaat de witte dame verloren en in geval van 33. e4 volgt 33., hg5:).

Slotstelling na 32., h7—h6.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Leff. Tartakower.

Stand van de match Euwe 9-Aljechin 12.

Partij 1.	Den Haag	50 zetten	Euwe	1—Aljechin	0 (Zwart)	Slavisch	1 —0
Partij 2.	Rotterdam	41 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Wit)	Slavisch	1 —1
Partij 3.	Amsterdam	60 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Zwart)	Slavisch	1½—1½
Partij 4.	Amsterdam	27 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Slavisch	2 —2
Partij 5.	Den Haag	41 zetten	Euwe	1—Aljechin	0 (Zwart)	Damegambiet	3 —2
Partij 6.	Haarlem	23 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Wit)	Slavisch	3 —3
Partij 7.	Rotterdam	34 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Zwart)	Slavisch	3 —4
Partij 8.	Leiden	26 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Wit)	Nimzo	3 —5
Partij 9.	Den Haag	40 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Zwart)	Slavisch	3½—5½
Partij 10.	Den Haag	40 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Wit)	Nimzo	3½—6½
Partij 11.	Groningen	30 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Zwart)	Slavisch	4 —7
Partij 12.	Amsterdam	26 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Nimzo	4½—7½
Partij 13.	Amsterdam	68 zetten	Euwe	1—Aljechin	0 (Zwart)	Slavisch	5½—7½
Partij 14.	Zwolle	52 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Wit)	Nieuw-Indisch	5½—8½
Partij 15.	Rotterdam	62 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Zwart)	Slavisch	6 —9
Partij 16.	Rotterdam	65 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Nieuw-Indisch	6½—9½
Partij 17.	Den Haag	41 zetten	Euwe	1—Aljechin	0 (Zwart)	Slavisch	7½—9½
Partij 18.	Den Haag	51 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Zukertort	8 —10
Partij 19.	Eindhoven	49 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Zwart)	Nimzo	8½—10½
Partij 20.	Amsterdam	40 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Nimzo	9 —11
Partij 20.	Amsterdam	40 zetten	Euwe	½—Aljechin	½ (Wit)	Nimzo	9 —11
Partij 21.	Amsterdam	32 zetten	Euwe	0—Aljechin	1 (Zwart)	Dame-Indisch	9 —12

22^e partij: ‘Magistrale afwikkeling’ van de uitdager.

MAGISTRALE AFWIKKELING VAN DEN UITDAGER.

PRACHTIG EINDSPEL VAN ALJECHIN.

Euwe verdedigde zich goed,
doch de partij was
verloren.

IEDERE KANS WERD BENUT.

ALS men het verloop van de 22e partij overziet, vallen daarbij in de eerste plaats de moeilijke omstandigheden op, waaronder dr. Euwe gebukt gaat. Niet slechts speelde hij met zwart, maar ook tegen een tegenstander, die zich de luxe kon permitteeren een heel kalm partijtje te spelen.

Dit verklaart bijv. waarom dr. Euwe met 6. ... Pg8—f6 den strijd een zwevend karakter wilde doen behouden, in plaats van met het slechts schijnbaar scherpere 6. ... e7—e5 voor den dag te komen, hetgeen het latere d2—d3—d4 in de hand zou werken, ook met 8. ... Dd4—d7, in plaats van het meer voor de hand liggende 8. ... Dd4—d8, bereidde zwart reeds de tamelijk verantwoordelijke zijdelingsche ontwikkeling van den dame-looper (12. ... b7—b6 enz.) voor, in plaats van zich met een eenvoudiger plan tevreden te stellen.

Zelfs bij den later (na 21. d4—d5) om het punt d5 ontstane strijd had zwart in plaats van 24. ... La8×d5 met 24. ... Lg7×c3 talrijke gevaren kunnen uitschakelen.

Ten slotte ware ook, in plaats van het zelf bewuste 40. ... Da2—b2, de terugtocht van den geëxposeerd staanden looper (dus: 40. ... Ld4—g7) te verwachten geweest.

Daar anderzijds de uitdager de heele partij solide en doelbewust behandelde, zoo zou men het heele verloop der 22e partij in de volgende formule kunnen samenvatten:

Zwart vocht om zijn recht van bestaan!

22ste Partij van de match, gespeeld 27 November te Delft.

Het Addicks-gambiet.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. Pg1—f3

Deze sterke openingszet werd door den burgemeester van Delft, den heer Van Baren, uitgevoerd. Het zeer talrijke publiek, dat reeds lang vóór den aanvang van het spel de zaal vulde, — waaronder ook de senaat van het studentencorps — scheen den zet goed te keuren. Ook dr. Aljechin ging er mede accoord.

1. d7—d5

2. c2—c4 d5—d4

Trotsche zet.

„Beter laat dan nooit“, denkt dr. Euwe en doet dezen trotschen zet, dien hij in de achtste partij had kunnen uitvoeren en welks levensvatbaarheid langen tijd betwijfeld werd, maar na de partij Lokvenc—Addicks, Praagschen landwedstrijd 1931, wederom ter sprake kwam.

3. e2—c3

Vanzelfsprekend is dr. Aljechin op de hoogte van de theorie. Na 3. b2—b4, hetgeen vroeger voor het beste doorging, gebeurde in de reeds geciteerde partij Lokvenc—Addicks 3. ... f6! (Van meer zwaartillenden aard is 3. ... g6); 4. e3, e5; 5. de3: (incorrect is het offer 5. Pe5. Scherper is echter 5. Lb2, waarop in een partij Kremer—Tartakower, Jurata 1937 zelfbewust 5. ... c5 gebeurde.) 5. ... e4! (de punte) 6. De2 (of partij Gudmundsson—Kalla 1936: 6. Ph4, Dd4; 7. Pc3, Lb4 ten voordeele van zwart) 6. ... De7; 7. Pg1, Pc6 enz. met grootere bewegingsvrijheid voor zwart.

3.

Pb8—c6

Iets half-nieuws. Na 3. ... c7—c5, hetgeen vroeger voor het beste doorging, volgde in een partij Pirc—Kostich, Nowy Sad 1936: 4. b4, f6; 5. bc5; e5; 6. ed4; ed4: en nu had in plaats van 7. d3 moeten gebeuren 7. Ld3. De idee van den tekstzet, die aan het spel met officieren de voorkeur geeft boven de strategie der pionnen, is van Vidmar afkomstig.

4. e3×d4

Zoals in ons voorwoord reeds aangeduid, tracht de uitdager de wilde Addicks-variant in rustiger banen te doen overgaan. Na 4. d2—d3 volgde in een partij Pirc—dr. Euwe, Stockholm-sche landwedstrijd, Stockholm 1937, 4. ... e7—e5; 5. Lf1—e2, Pg8—e7 enz. Ook na 4. b2—b3 volgt reeds de ondersteunende zet 4. ... e7—e5 met zeer goed spel voor zwart.

Na 4. b2—b4 gebeurde in een wilde partij Keres—Flohr, Pernau 1937, die remise werd, 4. ... Pb4:7; 5. ed4: (sterker 5. Da4, Pc6; 6. Lb2) 5. ... e5!; 6. a3 (indien 6. de5: volgt 6. ... Lf5) 6. ... e4; 7. ab4, ef3: enz. met aanhoudende verwickelingen. Juist is echter 4. ... d4×e3; 5. f2×e3 en nu eerst 5. ... Pc6×b4 enz. met tweesnijdend spel.

4.

Pc6×d4

5. Pf3×d4

Dd8×d4

6. Pb1—c3

Pg8—f6

Zwart ontwikkelt zich onbevangen.

7. d2—d3

Verjaging.

Zij het dan in etappes, zoo zal toch spoedig de dame-pion verder opgespeeld worden, onder gelijktijdige verjaging van de strijdlustige zwarte dame. Zoo rustig als de uitdager op het schaakbord opereert, zoo onrustig „opereert“ hij in de zaal, waar hij ononderbroken naar het demonstratiebord loopt met de klaarlijklijke bedoeling de stellingen uit een ander gezichtspunt te beschouwen. Daarentegen zit dr. Euwe als een standbeeld voor het bord. Nog zij opgemerkt, dat de echtgenoot van den uitdager veel minder dan gewoonlijk breit en iederen zet van den tegenstander op haar zak-schaakboekje uitvoert.

7.

c7—c6

De mogelijkheid Pc3—b5 werkt op den duur een onaangenaam op de zenuwen.

8. Lc1—c3

Dd4—d7

Reeds hier vat zwart blijkbaar het plan op zijn damelooper te fianchetteren, want anders zou hij beter 8. ... Dd8 spelen om hem den weg vrij te laten.

Stelling na 8. ... Dd4—d7.
Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

9. d3—d4

Op den eersten zet (1. d2—d4) zou een burgemeester den zet uitvoeren, op den negenden zet doet hier de schaakmeester het eigenhandig. Zoo is het leven! Als men nu het recept van den grooten Russischen schaaktheoreticus Alapin wilde volgen en

het zichtbare aantal tempi tellen wilde — dus niet de werkelijk plaats gehad hebbende zetten — zoo zou men voor wit vier en voor zwart — aan zet — drie tempi tellen. Het spel gaat nu naar het schijnt gelijk. Echter heeft wit meer ruimte in het centrum bezet, doch dit heeft bij het gesloten Indische karakter van den strijd geen doorslaggevende betekenis.

9. g7—g6

Dus wordt achteraf een Grünfeld-verdediging geïmagineerd. Daarbij is het voor zwart van belang, dat hij zijn d-lijn geopend heeft, daar nu de vijandelijke pion d4 niet slechts schuin (door den looper g7), maar ook verticaal (door de dame d7) aangevallen wordt. Echter is hij voldoende gedekt en in geval van nood kan hij nog „overdekt” worden.

10. Lf1—e2

Vanzelfsprekend komt ook 10. g3, benevens Lg2 in aanmerking. Echter wil de uitdager de partij volgens klassieke methodes behandelen.

10. Lf8—g7

11. h2—h3

De manoeuvre Pf6—g4 is nu voorgoed uitgeschakeld.

11. 0—0

12. 0—0

Zal dit nu werkelijk de rustigste partij van de heele match worden?

12. b7—b6

Ontwikkeling.

De reeds bij den achtsten zet van zwart aangekondigde ontwikkeling. Anders kon ook een meer afwachtende concentratiemaatregel, nl. 12. Tf8—d8, daar de dame-looper toch potentieel ontwikkeld staat.

Inderdaad behoeft de zwarte dame slechts het nuttige Dd7—c7 te doen en de „slechte” damelooper van zwart zou dan wederom de meest rooskleurige perspectieven voor zich geopend zien. (Naar f5 of e6). Dr. Euwe neemt welbewust het besluit tot het plan de stelling een meer plastisch aanzien te geven, eventueel zelfs ten koste van een verzwakking van de pionnenbasis.

13. Le2—f3 Lc8—b7

Na 13. a7—a5 (om eventueel Lc8—a6 te laten volgen) zou 14. Pc3—a4, Dd7—e7; 15. d4—d5 lastig zijn.

Mogelijk was als voorbereiding 13. Dc7 en indien dan 14. Pb5 volgt, dan eenvoudig terug 14. Dd7, daar het witte paard op b5 op den duur niets te zoeken heeft.

14. a2—a4

Er komt leven in den strijd. Wit gelooft op den damevleugel een zwakte opgespoord te hebben. (In het schaakspel moet men of de zwakke punten of de sterke aanvallen, leert de ervaring).

14. Ta8—d8

Zwart toont koelbloedigheid. Tijd voor wit 27 min. en voor zwart 35 minuten, dus beiderzijdsch vlot spel!

15. a4—a5

„Voorwaarts, voorwaarts don Rodrigo!”

15. Dd7—c7

16. Dd1—b3

Belderzijdsch goede manoeuvres. Het vijandelijke punt b8 wordt steeds meer onder de loupe genomen. Vanzelfsprekend behoeft daarbij wit het antwoord 16. b6×a5 niet in het minst te vrezen, aangezien daarop 17. Ta1—a4, benevens Tf1—a1 zou volgen, met een woedende bestorming der witte torens van de a-lijn.

16. Pf6—d7

Zwart heeft de z.g. „egel”-stelling ingenomen. Daarbij hoopt hijzelf later tot een tegen-actie te komen.

17. a5×b6 a7×b6

18. Ta1—a7

Dreigt na Tf1—a1 met d4—d5, waarom zwart er de voorkeur aan geeft de vijandelijke overmacht op de a-lijn te verkleinen.

18. Td8—a8

19. Tf1—a1

Boterletters!

Vanzelfsprekend! Evenals de toren versterkt wordt, trachtte bij dezen zet mr. Oskam de dames Euwe en Aljechin met boterletters te „versterken”. Onmiddellijk maakte mevr. Aljechin hiervan een dankbaar gebruik en ziedaar, de zetten van den uitdager wonnen ook van nu af aan kracht.

19. e7—e6

Tegen de doorbraak 20. d4—d5 gericht, het eenige dat hier zwart nog zorg zou kunnen berokkenen. Ongevaarlijk zouden daarentegen andere kunststukjes van wit kunnen worden, b.v.:

a) 20. Pb5?, cb5?; 21. Lb7? (21. Tb7?, Ta1?, Noodig is daarom in ieder geval 21. Ta8:); 21. Ta7:; 22. Ta7:, Tb8 en de rollen zijn plotseling omgedraaid: zwart wint.

b) 20. Lf4?, Df4: en wint, aangezien 21. Tb7: nog steeds niet mogelijk is wegens 21. Ta1?.

20. Ta7×a8

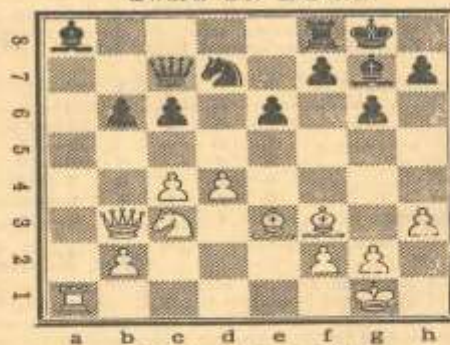
„De eenvoud is troef” meent de uitdager.

20. Lb7×a8

De spanning moet intact blijven, is daarentegen het oordeel van dr. Euwe. Wel is waar heeft hij hiertoe eerst na lang nadenken besloten (in plaats van 20. Ta8:; 21. Ta8?, La8:).

Stelling na 20. Lb7×a8.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

21. d4—d5

De reeds aangeduide poging tot doorbraak.

21. e6×d5

Niet toelaatbaar is 21. e6×d5; 22. c4×d5, c6—c5; wegens 23. d5—d6! Tijd voor wit 1 uur 5 min. tegen 1 uur 20 min. voor zwart.

Het tooneel, waar de spelers op zitten, is zeer groot. Bovendien zijn op dit tooneel vele deuren; ieder moment gaan er secondanten, wedstrijd-leider of officials deze deuren in en uit, zoodat het er veel op lijkt, alsof er een pantomime opgevoerd wordt, dit alles tot groot vermaak van het publiek, dat zich hiermee kostelijk amuseert.

22. c4×d5 Pd7—c5

Op dezen tusschenzet, die het anders trage paard in den strijd brengt, baseert zwart zijn verdediging. Indien nl. onmiddellijk 22. e6×d5 gebeurt, volgt 23. Ld5:, Ld5:; 24. Pd5: met duidelijk voordeel voor wit.

23. Db3—c4

Na 23. Lc5:, Dc5: zou noch 24. de6:, Lf3: enz. noch 24. Pa4, Da5 (of ook 24. Dd4:). Niet echter 24. Ld5? wegens 25. Pc5:, Lb3:; 26. Pb3: met verovering van een stuk) 25. Db6:, Db6:; 26. Pb6:, Ld5: enz. voor zwart op eenigerlei wijze gevaarlijk worden. Daarom houdt wit de spanning in stand en dreigt nu zelfs 24. b4.

23. e6×d5.

24. Lf3×d5!

Ten einde met het paard met tempowinst op d5 te verschijnen.

24. La8×d5

Zwart laat zich op alle kunsten in, anders zou ook als tusschen-act 24. Lg7×c3 kunnen gebeuren. Echter wil zwart geen afstand doen van zijn looper op de lange diagonaal.

25. Pc3×d5

25. Dc7—e5

Ander karakter.

Na 25. Db7 ware 26. Pb6! een pijnlijk geval, terwijl nu na 26. Pb6: het antwoord 26. Db2: als een koude douche zou werken. De strijd neemt thans een heel ander karakter aan, waarbij met kleine steken en prikken op een zeer beperkten sector wordt gewerkt.

26. Ta1—b1

Dr. Aljechin wil zijn bezit aan pionnen niet zoo gemakkelijk wegschenken.

26.

Pc5—a4

Zwart moet met „pirouettes“ werken.

27. b2—b3

Indien 27. Pb6: of 27. Lb6: gebeurt, volgt 27. Pb2: en in geval 27. Da4: dan 27. Dd5: 28. Lb6: Tb8: 29. Lc7 (of 29. Da7, Db7 enz.) 29. Db3! (niet echter 29. Tb2: wegens 30. De8† en ook niet 29. Dd3 wegens 30. Lb8: Db1† 31. Kh2 enz. ten gunste van wit) 30. Da7, Tc8 dreigende Dc2 met volkomen gelijk spel, daar wit den pion b2 niet meer kan redden.

27.

Pa4—b2.

Van het traagste is het paard nu het meest actieve stuk van zwart geworden. De guerilla woedt. Na 27. Pc3: 28. Pc3: De3: 29. Dc3: Lc3: 30. Lb6: Tb8: 31. Lc5, Lb4: 32. Lb4: Tb4: zou een tamelijk vereenvoudigd toreneindspel kunnen ontstaan, dat echter zwart nauwelijks zou kunnen bevredigen, daar de vrijpion van wit gemakkelijk gevaarlijk kan worden.

28. Dc4—c6

b6—b5

Vanzelfsprekend niet 28. De4 wegens 29. Pf6†. Mogelijk was ook 28. Td8 (29. Pb6: Df5 en zwart krijgt tegenspel). Hij wil echter den tegenstander nog zooveel mogelijk voor problemen stellen.

29. Lc3—f4

Nog niet onmiddellijk 29. Db5: wegens 29. Td8. De tekstzet deplaceert wel is waar de vijandelijke dame, maar plaatst echter ook den looper van wit op een minder veilig veld dan e3.

29.

De5—e6

Zooals men ziet, wordt om iederen duim gronds verbitterd gestreden. De tijd van wit luidt: 1 uur 45 min. en voor zwart 1 uur 55 min.

30. Dc6×b5

Moeilijk bevochten.

Een moeilijk bevochten pion, waarbij echter zwart nu tot een tegen-actie komt. Zeer kortzichtig ware vanzelfsprekend 30. De8: wegens 31. Pc7†, Tf4:), maar zou om het stuk te redden met 31. Pe7†, Kf7: 32. Pc6, Tc8: 33. Pa7, Tc5 enz. den tegenstander zelfs het betere spel moeten afstaan.

30.

De6—e4

31. Tb1—c1

Pb2—d3

Hij wil en moet met slagvaardige dreigingen werken. Te optimistisch ware b.v. 31. Ld4 wegens 32. Lh6, Pd3: 33. Lf8! (l. p. v. 33. Tf1, Pf2: 34. Tf2: Dc1 en wint) 33. Pdl: 34. Lh6, De1†: 35. Kh2, Le5†: 36. f4, Ld6: 37. Dd7 en wit wint.

32. Db5—c4

De4—e2

Een verschrikkelijke blunder ware 32. Ld4† wegens 33. Pf6†

33. Tc1—f1

Pd3×f4

34. Dc4×f4

Na 34. Pf4: zou kunnen volgen 34. Dc4: 35. bc4: 36. Tc1, Lh6: 37. Pd5 (of ook 37. g3, Lf4: 38. gf4: Tc5 met remise als slot) 37. Lc1: 38. Pe7†, Kg7: 39. Pc8: Kf6: 40. c5, Ke6: 41. c6, Lf4 en de strijd blijft remise.

34.

De2—b3

De nu volgende phase wordt door den strijd om de kleine citadel (b3) bepaald.

35. Df4—f3

Na 35. Dc4 zou eveneens 35. Tb8 volgen.

35.

Tf8—b8

De tijd van wit is 2 uur 10 min. en van zwart 2 uur 19 min.

36. Tf1—b1

Db5—a6

Goed gelaveerd.

37. Tb1—d1

Een blunder, die alle glossators met weemoed zou vervuld hebben, ware 37. Df4 wegens 37. Tb3: 38. Tb3:?, Dal†: 39. Kh2, Le5 met damewinst.

37.

Da6—a3

38. Td1—b1

Het principe: „De toren hoort achter den vrijpion“ is algemeen bekend.

38.

Da3—a2

39. Df3—d3

Lg7—d4.

Aardig gespeeld. Ondanks of wegens den pion minder speelt zwart de rol van aanvallier.

40. Tb1—f1

Da2—b2

Hier werd de moeilijke strijd afgebroken. De zaal kon echter nog lang niet ontruimd worden, daar de analyseer-woede („furor analytici“) alle meesters en toeschouwers scheen te hebben aangegrepen.

Afgebroken stelling na

40. Da2—b2.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

41. Pd5—e7†

De door den uitdager in het couvert afgegeven zet. De strijd neemt hiermede een wild karakter aan, waarbij combinaties en tegencombinaties elkander in wilde vaart kruisen. Had Zwart dezen heksenketel van gevaren niet gewenscht, dan had hij deze met 40. Da2—b2 kunnen ontloopen.

41.

Kg8—f8!

Het eenige antwoord, hoewel het er het gevaarlijkst uitziet.

Na 41. Kg8—g7 zou 42. Pe7—f5†! g6×f5 43. Dd3—g3† benevens Dg3×b8 een booze verrassing vormen.

Na 41. Kg8—h8 volgt 42. Pe7—c6 Ld4×f2† (nog het eenige toevluchtsmiddel) 43. Tf1×f2 (na 43. Kh1 of Kh2 volgt niet 43. Tb3: 44. Tf2:!, maar 43. Tf8) 43. Db2—c1† 44. Kgl—h2 Dc1×c6 45. Tf2×f7 (dreigt 46. Dd4†) 45. Kh8—g8 46. Tf7—d7 en de zwarte koning zweeft in levensgevaar.

42. Pe7—c6

Ld4×f2†

Een pikante parade. Alsof men van te voren kon weten, dat de eigenlijke spanningen in de partij zich eerst thans zouden voordoen, was er ook hedenavond een groot aantal bezoekers opgekomen.

43. Kgl—h2

Deze zet deed dr. Aljechin zonder even na te denken, waaruit wel bleek dat hij de afgebroken stelling zorgvuldig onderzocht had.

Hier kwam 43. Kgl—h1 minder in aanmerking dan de afwikkeling 43. Tf1×f2 Db2—c1† 44. Dd3—f1 Dc1×c6 45. Tf2×f7† Kf8—g8 46. Tf7—f3 met menigen troef (pluspion en de open positie van den zwarten koning) echter is het twijfelachtig, of deze factoren beslissend zouden zijn voor de overwinning.

43.

Tb8—e8

Wederom het beste. Een blunder ware 43. Tb8×b3† wegens 44. Tf1×f2† (Bv. 44. Df2: 45. Db3: Df4† 46. Dg3 en wit houdt een paard meer over.

Stelling na 43. Tb8—e8.

Zwart: dr. Euwe.

ALJECHIN STREEFDE WEER NAAR VEREENVOUDIGING.

VROEGTIJDIGE DAME-RUIL.

Moeilijke verdediging
voor Euwe.

VOORLOOPIG TWEE PIONNEN ACHTER.

MEN is nooit uitgeleerd; reeds uit de laatste twee afgebroken stellingen — die van de 22ste en 23ste partij — zouden wij vele tactische zoowel als psychologische wenken kunnen ontleenen. Zoo zien wij b.v., dat in de 22ste partij dr. Aljechin op den 43sten zet — dus bijna onmiddellijk na het afbreken — met 43. Kg1—h2! een verward spel der officieren nafoeg in plaats van met 43. Tf1xf2 een vereenvoudigde stelling toe te laten. Met zijn voortzetting heeft hij wel is waar zijn gewonnen pion teruggegeven, doch daarvoor een heftigen aanval verkregen, terwijl hij in het andere geval wel is waar een pion meer behouden zou hebben, zonder echter op plastische strijdbeelden te kunnen rekenen.

In de vorige, 23ste partij, joeg dr. Aljechin eveneens met 44... f5—f4 — dus vier zetten na het voortzetten van het spel — een levendig spel na. Toen werd hij echter door een scherpe idee van den tegenstander — Ke3—f4xg4 — verrast, terwijl de meer „geometrisch“ aandoende voortzetting 44... Tf3—c3 hem misschien betere kansen geboden zou hebben.

Men begrijpt op die wijze den dieperen zin van de uiting, die dr. Aljechin onmiddellijk na zijn overwinning in zijn match met Capablanca in het jaar 1927 gemaakt moet hebben: „Eerst thans zal ik beginnen schaken te leeren“. In zijn laatste partijen kan hij daarom op een bijna klassieke stijl wijzen, omdat de gunstige stand van de match hem in het openingsstadium veroorlooft, het streven naar vereenvoudiging aan te moedigen. Dit kwam in de 24ste partij des te duidelijker uit, toen reeds op den achtsten zet de dames van het bord verdwenen!

Zukertort-opening, overgaande in het
geweigerd damegambiet.

24ste partij van de match, gespeeld 2 Decem-
ber te Rotterdam.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. Pgt1—f3

In den tijd, toen Zukertort dezen zet deed, wist men nog niet, dat de modernen op deze basis een massa nuanceeringen uitgevoerd hebben.

1. d7—d5

Zoo speelt ook Lasker steeds. Een interes-
sant antwoord ware hier 1... b7—b6.

2. c2—c4 e7—e6

3. d2—d4 f6—f5

Geziene gast.

Het orthodoxe damegambiet is nog steeds de
meest geziene gast in alle meesterspartijen.

4. Pb1—c3 e7—f5

Om het kind een naam te geven, heb ik in
een theoretische verhandeling („La façon mo-
derne de traiter les ouvertures“) dit de Knoch-
verdediging genoemd, daar de Weensche mees-
ter deze speelwijze van alle kanten belicht
heeft. Zelfbewuste naturen spelen hier echter
— in weerswil van alle weerleggingen — 4...
Pb8—d7. Een andere, niet geheel gebruikelijke,
idee is 4... Lf8—b4.

5. c4xd5 f6xd5

6. g2—g3

In plaats van, zooals in de 18e partij, met 6.
e2—e4 voort te zetten, wil dr. Aljechin zijn par-
tij nu zuiver positioneel opbouwen. Niet zon-
der eenig venijn is ook de schijnbaar pacifis-
tische zet 6. e2—e3.

6. c5xd4

Zoo speelde ook dr. Ray tegen Tartakower
in Sitges 1934 en hij verkreeg zelfs een fraaie
overwinning, echter slechts daardoor, omdat
wit allerlei dubieuze voortzettingen koos. Een
sterke voortzetting, die het punt d4 onder be-
waking stelt, is hier 6... Pd5xc3; 7. b2xc3,
Pb8xc6 enz. De meeste spanningen worden
echter door 6... Pb8—c6 in stand gehouden,
zooals dit in een partij Rubinstein—Tartako-
wer, Karlsbad 1929 voorkwam: 7. Lf1—g2 (in
plaats van 7. Pd5; Dd5; 8. Lg2, cd4!) 7...
Pc6xd4 (of partij Cerniak—Horowitz, War-
schau 1935: 7... Lc7; 8. 0—0, 0—0; 9. e4, Pb6
met heiderzijdsche kansen) 8. Pf3xd4, Pd5xc3;
9. b2xc3, c5xd4; 10. Dd1xd4! Dd8xd4; 11.
c3xd4, Lf8xd8; 12. Lc1—f4 en de strijd bleef
na interessante episodes remise.

7. Pc3xd5!

In plaats van zooals in de reeds geciteerde
partij Tartakower—dr. Ray met 7. Pf3xd4 on-
klare verwickelingen na te jagen, vereenvou-
digt wit op zeer geschikte wijze de spanning
in het centrum. De zet werd, als ik mij goed
herinner, door prof. Becker in de „Wiener
Schachzeitung“ aanbevolen.

Een meesterstuk.

Ten opzichte van de keuze van
psychologische openingen, presteert
de uitdager hier wederom een mees-
terstuk, daar hij niet slechts subjec-
tief een rustige variant aanwendt,
maar ook gelijktijdig den objectief
besten zet kiest!

7. Dd8xd5

8. Dd1xd4

Aangezien hierop alle wegtrekkende bewe-
gingen van de dame tempoverlies zouden be-
teekenen en anderzijds 8... Pc6; 9. Dd5; ed5;
zwart een geïsoleerden pion zonder eenige com-
pensatie zou bezorgen, is de ruil der dames zoo
goed als gedwongen.

8. Dd5xd4

9. Pf3xd4

Een oppervlakkig bekijken van de stelling
leert, dat er een materieel evenwicht heerscht,
doch dat wit voor is in de ontwikkeling der
stukken en in het bezit van de lange diagonaal
a1—h8.

9. Lf8—b4+

10. Lc1—d2 Lb4xd2+

11. Ke1xd2 Ke8—e7

De koningen trekken er op uit.

12. Lf1—g2

Doelloos ware vanzelfsprekend 12. Pb5, we-
gens 12... a6!; 13. Pc7, Ta7 en het springen-
de paard zou ingesloten zitten.

12. Th8—d8

Met de dreiging 13... e6—e5.

13. Kd2—c3

In de bij den negenden zet van wit opgesom-
de voorbeelden der witte stelling, moet men ook
nog den meer centralen stand van den witten
koning voegen, hetgeen door Aljechin reeds
in menige klassiek toeschijnende partij — daar-
onder ook een paar maal in de Argentijnsche
match tegen Capablanca — als een wapen ge-
bruikt werd. Of echter al deze voordeelen bij
de overigens vereenvoudigde stelling voor ver-
grooting vatbaar zijn, is te betwijfelen. Zwart
moet dus rust en bezonnenheid toonen. Zijn
troef is het bezit van de d-lijn, zijn Achilles-
pees is het punt b7.

13. Pb8—a6

De nevenbedoeling van deze gekunsteld uit-
ziende wijze van ontwikkeling, bestaat daarin,
het veld c7 onder controle te houden. Na 13...
Pb8—d7, ware 14. Ta1—c1 met des te grooter
nadruk gevolgd.

14. Ta1—c1

Ta8—b8

Origineel idee.

Een origineel idee, die het mogelijk moet
maken den dame-looper van zwart een, zij het
ook bescheiden ontwikkeling te verschaffen,
om hierdoor eindelijk de verbinding van het
achterwaartsche front tot stand te brengen. De

pointe van den tekstzet bestaat daarin, na 15. Pd4—b5 onverschrokken met 15. Lc8—d7! te antwoorden. B.v. 16. Pa7:7, Ta8; met confiscatie van het paard. Of, 16. Pc7, Tdc8; 17. Tb7: (of 17. Thcl, Kd8!) 17... Tb7:; 18. Lb7, Tb8 benevens Tb2 en zwart neemt het heft in handen.

15. a2—a3

In plaats van duistere doeleinden na te jagen, stelt wit er zich mede tevreden de vijandelijke toe- en uitgangen te blokkeeren. Eenerzijds blijft 15... b6? (wegens 16. Pc6?) ontoelaatbaar, anderzijds wordt door den tekstzet het eventueel beraamd uitstapje Pa6—b4 verhinderd.

15.

Lc8—d7

Voorbarig ware 15... e5 wegens 16. Pb5 Ld7: 17. Pc3! en wit zal nu om het toegankelijk geworden veld d5 strijden. Thans wordt echter reeds met 16... e5 gedreigd.

16. f2—f4

De strijd krijgt een plastisch aanzien.

16.

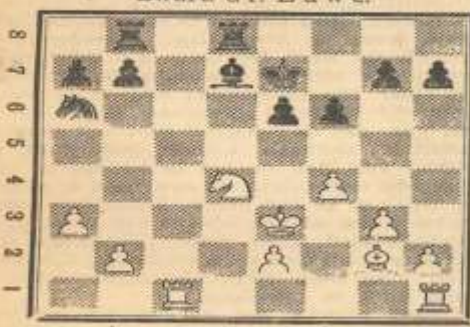
f7—f6

Ongetwijfeld verzwakkend; echter wil zwart klaarblijkelijk uit de schijnbaar tamelijk troosteloze stelling een „grand jeu” vormen, waarbij positioneele pionnenoffers, strijd om open lijnen, bezetting van steunpunten en verschillende andere strategische motieven in actie komen.

Na 16... Td8—c8 zou er eenvoudig volgen 17. Tc1xc8 Ld7xc8; 18. Th1—c1, Lc8—d7; 19. b2—b4 (dreigende 20. b4—b5) 19... Tb8—c8; 20. Tc1xc8, Ld7xc8; 21. Pd4—b5, Ke7—d7 (of 21... Kd8; 22. Pd6) 22. Pb5xa7 en wit overtoert een pion. Ongemakkelijk ziet 16... b7—b6 er uit, hoewel daarop noch 17. Lc6, Tbc8 enz. noch Le4 (dreigende daarbij ook 18. Ld3) 17... Tbc8; 18. Lb7 (of ook 18. Ld3, Pb8) 18... Tc1; 19. Tc1; Pb8; een bepaald zichtbaar nadeel zou meebrengen.

Stelling na 16... f7—f6.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

17. Lg2—e4!

Hiermede wordt niet slechts de ververwijderde pion h7 onder de loupe genomen, maar wit wil hier ook de stukken elkander laten ondersteunen. Na 17... e6—e5 volgt 18. f4xe5, f6xe5; 19. Pd4—f5 (in aanmerking komt ook 19. Pf3, Kf6; 20. Thf1, g6; 21. h4 met nieuwe gevaren) 19... Ld7xf5 (of 19... Kf6; 20. Pd6, Lc6; 21. Pb7: met winst van een pion voor wit) 20. Le4xf5 en wit dreigt niet slechts 21. Lh7: maar ook 21. b4. In ieder geval zou dan zwart zich met 20... g6 trachten te verdedigen. B.v. 21. Ld3, Tbc8 (21... Td6; 22. b4; 22. La6; ba6 met gereduceerd materiaal. (Hetgeen op het schaakbord, zooals men ziet, geen internationale verwickelingen te voorschijn roept) of 21. Le4, Td7 enz., of, wel het sterkste 21. Lh3!, b6; 22. b4 en de moeilijkheden van zwart nemen toe. (22... Td4?; 23. Lc8!).

17.

Ld7—e8

Zwart moet de stelling combinatorisch behandelen. Na 17... g7—g6, ware 18. b2—b4 veel pijnlijker.

18. b2—b4

Met de gewelddadige dreiging 19. b4—b5. Met de zuiver positioneele voortzetting 18. Le4—d3 (met de bedoeling later Ld3xa6 uit te voeren) wil het witte leger zich niet tevreden stellen. Te riskant en overigens ook te veel afwijkend van het hoofdplan ware 18. Le4xh7, daar wit integendeel dezen pion later als een „rijpe vrucht” hoopt te consumeren.

Kritieke dame-vleugel.

18.

Td8—d7

Zwart kan zich niet meer om den koningsvleugel bekommeren, maar moet trachten een verdedigingsbasis op den kritieken damevleugel te formeeren.

19. f4—f5

Wit tracht van zijn kant het vijandelijke front te doorboren.

19.

Pa6—c7

Na 35 min. nadenken staat zwart de transactie toe. Na 19... e6—e5 zou 20. Pd4—e6 niet slechts 21. Pg7: maar vóór al het andere 21. b4—b5 dreigen. In ieder geval zou dan zwart met 20... Td8—d6; 21. Pe6xg7, Le8—c6 eenige verlichting trachten te bereiken.

Een andere verdedigingsgedachte kon verder zijn 19... Le8—f7. Terwijl dus zwart al deze mogelijkheden te onderzoeken had, liep dr. Aljechin den heelen tijd rond en las „De Telegraaf”. Overigens is het goed, dat hij de krant niet aan de speeltafel leest. In een partij Sämisch—Marco las de jonge Duitsche meester bij het schaakbord en hij valte daarbij het verkeerde stuk aan, hetgeen hem direct de partij kostte!

20. f5xe6

Beide partners gaan met de volgende transactie accoord — wit omdat hij daarbij een pion wint, zwart omdat dit voor zijn tot nog toe onwerkzame stukken — en in het bijzonder voor zijn ingesloten toren — eenigen arbeid in de open ruimte in het vooruitzicht stelt.

Dus Roosevelt's woningbouwplan op het schaakbord!

20.

Pc7xc6

21. Pd4xe6

Ke7xe6

Ware nu reeds g7—g6 gebeurd, zoo zou alles in orde zijn.

Zoo wordt echter nu een wond in de stelling van zwart geslagen.

Tijd voor wit 44 min. tegen 1 uur 30 min. voor zwart.

22. Le4xh7

f6—f5

Een goed „zitje”.

Niet zoozeer om den niet te vangen looper toch te vangen, maar veeleer om voor zijn koning een goed „zitje” op f6 te vinden. Een andere vereenvoudigende idee ware 22... g7—g6; 23. Lh7—g8, Le8—f7; 24. Lg8xf7, Ke6xf7 en het voordeel van wit is niet van directen aard. De bedoeling van zwart was echter klaarblijkelijk om den pion f7, ook als een soort wig in het midden van het bord in te slaan. (Druk tegen het veld e4).

23. Tc1—c5

g7—g6

24. Lh7—g8†

Ke6—f6

Nog steeds was 24... Lf7; 25. Lf7†, Kf7: mogelijk.

25. Th1—c1

Td7—e7†

26. Ke3—f2

De witte koning laveert.

26.

Le8—c6

27. Lg8—d5

Nu wordt de ruil der loopers onder gunstiger omstandigheden voor wit afgedwongen, daar tegelijkertijd ook het gebruik van zijn torens versterkt wordt.

27.

Tb8—c8

28. Tc1—c2

Na 28. Tc1—c2 zou 28... Lc6—a4 29. Tc2—d2, Te8—d8 de rust der witte stukken op onvriendelijke wijze verstoren.

28.

Le6xd5

Nu komt het wederom tot een strijd met aan elke zijde twee torens, waarbij zwart voorlopig zelfs — ten minste in schijn — aan het woord is. Tijd van wit 1 uur 9 min. tegen 1 uur 50 min. voor zwart.

29. Te5xd5

g6—g5

Na 29... Te7—e3 zou noch 30. Ta5, noch 30. Td3, maar in het bijzonder 30. Td5—d8 storend werken. Daarom concentreert zwart al zijn pogingen in het centrum. Echter worden daardoor de bases van zijn verdediging minder hecht.

30. Td5—d6†

De toren, die zeven zetten geleden reeds in de hitte van het gevecht optrad (23. Tc1—c5) wordt opdringerig.

30.

Kf6—e3

Zwart speelt een zeer stoutmoedig spel. Daar echter 30... Kg7 of 30... Kf7 gewichtig terrein zou ontruimen, was 30... Te7—e6 mogelijk, aangezien juist de partij van gisteren (de 23ste) wederom een keer bewezen heeft, hoe moeilijk het is de zuivere toreneindspelen te winnen.

31. Te1—d1

Nu werken beide witte torens samen, waarbij zij een soort coöperatieve vereniging gevormd hebben.

31.

g5—g4

Eenvoudiger schijnt toch nog steeds 31. Te7—e6, daar de pionnen principieel op gelijke hoogte meer cohesie vertoonen, dan dat een van beide iets vooruit loopt.

Eenvoudige en sterke afwikkeling van dr. Aljechin.

HIER volgt de analyse van dr. S. G. Tartakower over het slot van de 24ste partij om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Euwe en dr. Aljechin.

31.

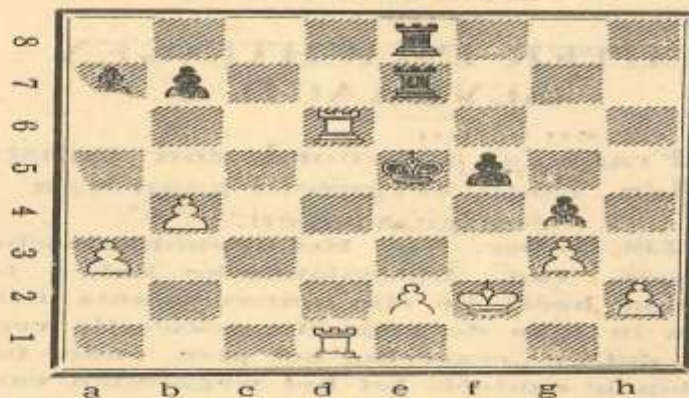
g5—g4

Eenvoudiger schijnt toch nog steeds 31.... Te7—e6, daar de pionnen principieel op gelijke hoogte meer cohesie vertoonen, dan dat een van beide iets vooruit loopt.

Stelling na 31

g5—g4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

32. Td1—d5†

Ke5—e4

33. Td5—d4†

Ke4—e5

34. Kf2—e3

Daar ben ik weer!

„Daar ben ik al weer!” roept de koning. Zooals men ziet, wil wit geen genoegen nemen met herhaling van zetten, maar geeft hij er de voorkeur aan met 35. Td4—d5 mat te dreigen.

34.

Te7—e6

Na 34. f5—f4† volgt niet 35. g3×f4†, Ke5—f5† 36. Ke3—d3, Te7—e3†; 37. Kd3—c4, Te3×e2 enz., maar 35. Ke3—d3! f4×g3; 36. h2×g3, Ke5—f5 (of 36. Te6; 37. Te6† benevens 38. Te4† met algemeenen afruil en gewonnen plon-neneindspel) 37. Td4—d5†, Te7—e5; 38. e2—e4 (of ook 38. Te5† benevens Td7); 38. Kf5—g5; 39. Td5×e5†, Te8×e5; 40. Td6—d5 en wint.

35. Td4—d5†

Ke5—f6†

36. Ke3—f4

Dr. Aljechin speelt ook deze partij eenvoudig en sterk.

Volgens de meening van dr. Tarrasch, is het t beste tegen zulk een stijl eveneens eenvoudig en sterk te spelen, zooals dit b.v. ook in een partij dr. Tarrasch—Walbrodt uit de laatste ronde van het tournooi te Weenen 1898 gebeurde, waarbij de Neurenberger beslist winnen moest, als hij tot het deelen van den eersten prijs wilde komen!

36.

Kf6—g6

Zwart verdedigt zich zoo goed mogelijk. Tijd van wit 1 uur 28 min. tegen 2 uur 7 min. voor zwart.

37. Td6×e6†

Te8×e6

38. Td5—e5

Wie materieel sterker staat heeft nooit ruimte genoeg.

38.

Te6—a6

Zwart moet naar het een of ander doel streven. Tijd 1 uur 30 min. voor wit tegen 2 uur 16 min. voor zwart.

39. Te5×f5

Ta6×a3

De verhouding 4:3 wordt in stand gehouden.

40. Tf5—b5

Deze toren is veelzijdig.

40.

b7—b6

Hier werd de partij afgebroken. Wit had 1 uur 53 min. gebruikt, zwart 2 uur 20 min.

Na afloop deelde dr. Aljechin zijn tegenstander mede, dat zijn in het couvert afgegeven zet 41. Kf4×g4 was. Zooals wij op de eerste pagina melden heeft dr. Euwe na een uitvoerige huis-analyse van verder spelen afgezien.

ALJECHIN KAN DEN TITEL MORGEN HEROVEREN.

Doordat Euwe de 24e partij opgegeven heeft, bezit zijn tegenstander thans $14\frac{1}{2}$ punt.

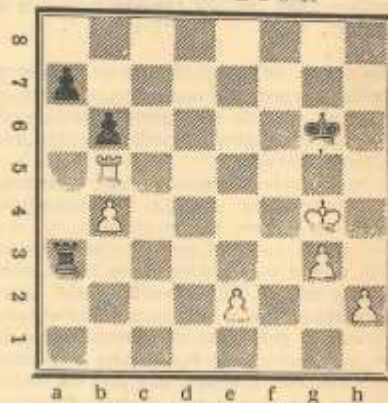
AMSTERDAM, 3 Dec. — Naar wij vernemen, heeft dr. Euwe de 24ste partij, welke gisteravond te Rotterdam werd gespeeld en na 40 zetten in een voor hem nadeelige positie werd afgebroken, opgegeven.

De stand is thans: Aljechin $14\frac{1}{2}$ punt (negen gewonnen partijen); Euwe $9\frac{1}{2}$ punt (vier gewonnen partijen).

Aljechin heeft derhalve nog slechts één punt noodig om den wereldtitel heroverd te hebben. Dit kan dus morgenavond reeds gebeuren, daar de 25e partij Zaterdagavond om halfzeven in den Haagschen Dierentuin gespeeld wordt. Zou Aljechin deze partij, die hij met zwart speelt, winnen, dan heeft hij $15\frac{1}{2}$ punt veroverd, een totaal dat dan voor dr. Euwe niet meer te bereiken is. De strijd om den kampioenstitel zal daarmee beëindigd zijn, doch de resterende partijen worden desondanks toch nog gespeeld en als een vriendschappelijke wedstrijd opgevat, daar het contract hier beide spelers toe dwingt.

Slotstelling na 41. Kf4×g4.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

De Tartakower.

Net als in 1935 waren Van Harten (2^e van rechts) en Maroczy (derde van rechts) bij de match betrokken.

STRIJD EUWE-ALJECHIN IS NOG NIET BESLIST.

De 25ste partij afgebroken.

Dr. Aljechin heeft twee pionnen meer.

DINSDAG DE VOORTZETTING.

DE 25ste partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Euwe en dr. Aljechin werd in den Dierentuin te 's-Gravenhage gespeeld en na 40 zetten afgebroken in een stelling, waarin dr. Aljechin twee pionnen meer heeft, waarvan echter een een dubbelpion is.

Dr. Aljechin verdedigde zich in deze gewichtige partij met de Nimzo-Indische verdediging. Op den tienden zet deed dr. Euwe een zeer agressief uitziende opstoot, die dr. Aljechin de gelegenheid gaf het spel buitengewoon ingewikkeld te maken. In het vervolg der partij zette dr. Euwe niet op de meest economische wijze voort, waardoor zijn tegenstander in de gelegenheid werd gesteld een toren voor een raadshier te winnen. Niet ontmoedigd door zijn achterstand, speelde dr. Euwe het vervolg der partij met groote energie, wist zelfs tegenkansen te scheppen, maar kon niet verhinderen, dat dr. Aljechin door het tegenofferen van een toren voor een paard het beste eindspel bereikte, waarin hij twee pionnen meer heeft en onmiddellijk een derden pion dreigt te winnen. Aangezien er slechts zware stukken op het bord staan, is het begrijpelijk, dat dr. Euwe nog het uiterste wil beproeven om verlies te voorkomen.

De stand van de match luidt: dr. Aljechin 14½, dr. Euwe 9½ plus een afgebroken partij. Deze partij zal uitgespeeld worden Dinsdagavond zeven uur in den Dierentuin te 's-Gravenhage. De partij, die voor Dinsdagavond bestemd was, zal eerst Woensdagavond gespeeld worden.

Nimzo—Indisch. (Landau-aanval).

25ste partij van de match, gespeeld 4 December te 's-Gravenhage.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4	Pg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Pb1—c3	Lf8—b4
4. e2—e3	

De zoogenaamde Landau-voortzetting, waarbij hem het voorbeeld van den grooten Rubinstein als prelude diende. (Vermeld zij, dat dr. Aljechin de schaakboeken van dr. Euwe nauwkeurig naleest en b.v. in de 19e partij na 4. Pf3 juist daarom met 4... Pe4 vervolgde, omdat in Euwe's brochure juist aan dezen zet weinig aandacht was geschonken. Het verloop der negentiende partij bewees echter, dat dr. Euwe volkomen gelijk had, de voortzetting 4. Pf3, Pe4 als weinig succesvol te beschouwen. En als men de door beide tegenstanders bereikte voordeelen der opening vergelijkt, zoo zouden de kansen van dr. Euwe in deze match niet zoo slecht gestaan hebben, indien hij de partijen op denzelfden voet had voortgezet.)

4. 0—0

Zorgvuldig.

Door vele kenners (daaronder ook door den intuïtieve Capablanca) voor het beste antwoord gehouden. Men ziet dus, dat dr. Aljechin zich nu dubbel moeite geeft de opening zorgvuldig te behandelen. Andere beproefde voortzettingen zijn 4... b7—b6 of ook 4... Lb4xc3; 5. b2xc3, b7—b6; verder 4... d7—d5; in het bijzonder echter de door Takacs onderzochte variant 4... c7—c5.

5. Pgi—e2

Rubinstein's idee, die met deze eenigszins gekunstelde manoeuvre voor alles het veld c3 nog een keer moet dekken. Op den meer natuurlijke uitziende ontwikkelingszet 5. Lf1—d3 kan volgen:

a) 5... c7—c5; b.v. partij Paul Johner—Capablanca, Karlsbad 1929; 6. Pgi—e2 (of ook 6. Pgi—e3 enz.); 6... Pbs—c6 (of 6... d5—

c) 5... d7—d6, b.v. partij Ellis—Henneberger, Lieberwerda, 1934; 6. Pgi—e2, e6—e5! een modern plan volgend;

d) 5... Lb4xc3; 6. b2xc3, d7—d6; zie b.v. partij Heinrich—Weissgerber, Pfalz 1933; 7. Pgi—f3, Dd8—e7; 8. e3—e4, e6—e5; 9. 0—0, ten gunste van wit.

5. d7—d5

Het streven naar onafhankelijkheid! Een veel te „onafhankelijke” idee ware hier 5... Tf8—e8 om na 6. a2—a3 met 6... Lb4—f8 zijn koningslooper het beste ontwikkelingsveld toe te wijzen, waar hij geen ander stuk in den weg kan staan.

6. a2—a3 Lb4—e7

Dit is rijker aan fantasie dan 6... Lc3†; 7. Pc3:

7. c4xd5

Wit staat op den tweesprong! In plaats van dit hyper-moderne opheffen van de spanning in het centrum, gebeurde in een partij Petrow—Elliskases, Baden 1937: 7. Pf4, c6; 8. cd5; Pd5; 9. Ld3 enz.

7. e6xd5

Vermeld zij, dat deze zeven eerste, zoo zwaarwegende zetten, binnen de vijf minuten gebeurden, dus om zoo te zeggen, in 'n „Eyston” tempo gespeeld werden, wat juist bewijst, dat de beide tegenstanders zich op een door hen bijzonder goed beheerscht terrein bewegen.

8. Pe2—g3

Dit is de beroemde verbetering (of verslechtering?) der Rubinsteinsche voortzetting 8. Pe2—f4, zooals hij deze in vele partijen (zoo o.a. tegen Sämisch in Mariënbad 1925, tegen Yates in Kissingen 1928 enz.) echter met wisselend succes, aanwendde.

Van f4 drukt het koningspaard met duistert blik tegen d5 (dat echter door 8... c7—c6 verstevigd wordt) terwijl van g3 uit, dit intelligente dier met vroolijk gehinnik de velden f5 en e4 aanschouwt.

8. c7—c5

Zwart speelt nonchalant en maakt er niet om, dat zijn dame-pion geïsoleerd wordt.

9. d4xc5

Dit is van zulk een streven naar wetenschappelijkheid vervuld, dat daarbij zeer gemakkelijk de een of andere tactische verrassing kan insluipen. „Gebruikelijk” (in zooverre de gehele variant slechts als een tamelijk zeldzame gast op het meesterrepertoire verschijnt) is hier de eenvoudige ontwikkelingszet 9. Lf1—d3, waarop in een partij Flohr—Lissitzin, Moskou 1935 volgde: 9... Pbs—c6 (of in de remise-partij van Schellinga—Marshall, Stockholm 1937: 9... cd4; 10. ed4; enz.) 10. 0—0, g7—g6? (juist ware 10... Te8) 11. d4xc5, Le7xc5; 12. b2—b4, Lc5—d6; 13. b4—b5! Pc6—e5; 14. Ld3—e2 en wit staat superieur. (Het werd zelfs een glansrijke overwinning van den Cechischen schaakexpert!).

9. Le7xc5

10. b2—b4

Een aanslag?

Zooals men dus ziet, zou wit de idee van Flohr nog willen verbeteren en na b.v. 10... Lc5—d6 (werkzamer dan 10... Lc7) 11. Lf1—e2 (vanzelfsprekend niet 11. Pd5;? wegens 11... Pd5; 12. Dd5, Lb4† met winst van de dame) 11... Lc8—e6 (na 11... Lc5 volgt 12. Lb2, d4†; 13. Pb5, Lg3; 14. hg3; de3; 15. Dd5; ef2†; 16. Kf2, Td8; 17. Lf6; gf6; 18. Pc7 enz.) 12. 0—0 enz. eenige troeven binnenhalen. Echter is het de vraag of dr. Aljechin gedwongen is dezen weg op te gaan. Terwijl hij daarover langdurig nadacht, werd van de galerij af plotseling een geweldige knal gehoord. Een grappenmaker riep: „Een aanslag op Aljechin”. Het bleek, dat een lamp van een fotograaf gesprongen was.

Beide spelers waren echter niet het minst onder den indruk en keken niet eens van hun bord op.

In plaats van den tekstzet had kunnen volgen 10. Lf1—e2 en indien na 10... d5—d4? volgt 11. Pc3—a4. Mogelijk was ook onmiddellijk 10. Pc3—a4. Echter is het duidelijk, dat wit bij al deze gevallen uit de opening onvolgende voordeel haalt. De stand van de match dwingt echter dr. Euwe het onmogelijkste te beproeven, in weerwil van het feit, dat hij misschien voelt, dat zijn zet zeer „verantwoordelijk” is. (Met andere woorden, indien 10 b2—b4 geen bijzonder sterke zet is, kan hij zich gemakkelijk als een fout ontpoppen!).

Zwart: dr. Aljechin.

10. d3—d4!

Een zet een wereldkampioen waardig. Om wereldkampioen te worden, is het echter noodig, dat zulke mogelijkheden zich juist in de stelling voordoen.

11. b4×c5

Na 11. Pc3—a4 zou nu volgen: 11. d4×e3; 12. Dd1×d8? (na 12. Pc5? of 12. bc5? wint 12. ef2?; 13. Ke2, Lg4! de dame. Het kleinste kwaad ware echter 12. Le3; 13. fe3: enz.) 12. e3×f2!; 13. Ke1—e2, Lc8—g4! en de witte koning wordt toch naar de d-lijn gedreven, waarop 14. Tf8×d8! beslist. Men ziet dus, hoe 10. Lf1—e2 i.p.v. 10. b2—b4 van het grootste nut geweest zou zijn! Indien echter in plaats van den tekstzet wit 11. Pc3—e4 speelt, volgt 11. Pf6×e4; 12. Pg3×e4 en nu heeft zwart de keuze tusschen twee wegen:

a) 12. Lc5—b6, eenvoudig en veilig, aangezien daarop 13. ed4 wegens 13. Te8 niet gaat en zwart dus in dat geval het superieure spel behoudt. (In ieder geval kon dan nog 13. Pc5 beproefd worden) of

b) 12. d4×e3 (zwart wil in grooten stijl spelen) 13. b4×c5 (aangezien ook hier 13. Dd8? ef2? voor wit onaannemelijk is en ook na 13. Le3: in het nadeel blijft, wil wit ten minste voor zijn zielezorgen een stuk in de wacht sleepen) 13. Dd8—a5! (13. ef2?; 14. Pf2!; 14. Ke1—e2, e3×f2 (of 14. Td8; 15. Dc2) 15. Ke2×f2 en een directe catastrofe is nog niet te zien. Wij zien dus, dat ook 11. Pc3—e4 i.p.v. den tekstzet goed doorgerekend had moeten worden.

11. d4×c3

Toen Aljechin na dezen zet zich even wilde verwijderen, was hij zoo in gedachten verdiept, dat hij in plaats van de trap af te loopen, bijna van het podium was afgestapt. „De eerste misstap!“ (Maar zooals juist door ons in den aanhef er op gewezen werd, zijn de fouten van dr. Aljechin bijna nooit van dien aard, dat zij verlies met zich brengen!)

12. Dd1—c2

De dame-ruil zou inderdaad pijnlijk zijn geweest voor wit.

12. Dd8—a5

Zwart tracht te domineeren.

13. Ta1—b1

Wit speelt met vuur, aangezien zulk een wig als de zwarte pion op c3 zoo snel mogelijk uit den weg geruimd zou moeten worden. Dit schijnt door 13. Pg3—e2 mogelijk te zijn. B.v. 13. Pf6—d5 14. e3—e4 (i.p.v. 14. Th1, Dc5; 15. e4, Pf6 en wit heeft zijn pion nog niet heroverd) 14. Pd5—b4; 15. Dc1—b1! en zwart moet zoo snel mogelijk den aftocht blazen.

Door den tekstzet hoopt wit niet slechts 14. Tb1—b3 te dreigen, maar ook den vijandlijken damelooper (vanwege den pion b7, die dan ongedekt is) te verlammen. Echter blijkt al spoedig dat hij een illusie najaagt. Op te merken is nog, dat hij er evenwel lucht van kreeg, tot groote opluchting van de toeschouwers.

13. Lc8—d7

Zwart is de situatie meester.

14. Tb1—b3

Wit zet zijn bedoeling voort, aangezien nu 14. Pe2? wegens 14. Lf5 niet gaat; verder 14. Tb4? wegens 14. Pd5 15. Td4, Dc5:; 16. Pe4, Dc6 enz. niet aantrekkelijk is.

Een zeer gewaagde voortzetting scheen 14. Tb1×b7 b.v. 14. Ld7—a4; 15. Dc2—e2! (echter niet 15. Da2? wegens 15. c2! b.v. 16. Ld2, c1D+ of 16. Ke2, Da6! benevens Db7;) 15. Tf8—d8 (of 15. c2!, 16. Dd2 enz. of 15. Pbd7; 16. Da6 enz.) 16. Dc2—c4!, Dd8—d1!; 17. Ke1—e2, Pb8—d7 (17. Tc1?; 18. Dd7?; benevens mat!) 18. Tb7—b4 en men ziet nog heelmaal niet, hoe zwart in het voordeel kan komen.

Hoe onrustig men ook worden kan, doordat men niets overtuigends ziet (wat als een soort Damocles-zaard boven de stelling zweeft!) was het toch hier geraden „faute de mieux“ voort te zetten. Niet toelaatbaar ware nl. de

—c4 aangezien zwart daarop niet 14. La4; 15. Lb3 enz. speelt, maar met 14. Da5×c6; 15. Dc2×c3, Ld1—e6!; 16. Tb1—b4, Pb8—c6 enz. zijn wil tot overwinnen zou doordrijven.

14. Ld7—a4

15. Dc2×c3

Tot dusver was alles prachtig in orde. Echter komt nu de kwaadste verrassing van de heele match.

Stelling na 15. Dc2×c3.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

15. Da5—d8!

Hierna kan de toren op b3 wegens 16. Dd1 mat nergens heentrekken, zoodat zwart in het bezit van een kwaliteit (voor een pion) komt.

16. Lf1—e4

Om na 16. Lb4; 17. Db3: door den druk tegen b7 zoowel als eventueel tegen f7 tegen spel te verkrijgen (b.v. 17. Da5!; 18. Ld2!, Dc5?; 19. Lb4 en wit wint de kwaliteit terug). Echter tracht nu zwart zijn voordeel op een andere wijze te consolideeren.

16. Pb8—a6

Of 17. 0—0, Lb3; 18. Lb3; Tc8.

17. b7×a6

Na 17. Lb3: zou niet 18. Db3: (wegens 18. Da5! benevens Da6:) maar 18. Lb7.

Tb3; 19. Lf3, Ld5; 20. 0—0 enz. met twee, ten minste voorloopig, pionnen voor de kwaliteit volgen. Nu echter heeft zwart voor de verzwakking van zijn damevleugel als compensatie de open b-lijn verkregen.

18. 0—0

La4×b3

19. Dc3×b3

Ta8—b8

20. Db3—c2

Db8—d5

Voltreffer.

Zwart strijdt werkelijk alsof zijn leven er van af zou hangen. Iedere zet een voltreffer! Voorloopig wil de zwarte dame naar b3 komen, waardoor 21. Lb2 verhinderd schijnt, terwijl anderzijds 21. c6 wegens 21. Tfc8 foutief zou zijn.

21. e3—e4

Wit strijdt als een gewonde leeuw. Zijn ongeluk is, dat zijn stelling en speciaal de geïsoleerde pion c5 geëxponeerd zijn.

21. Dd5—b3

22. Dc2—e2

Db3—b5

Vervolg van den terugwijkenden vijand.

23. Dc2—f3

Db5×c5

Na het gelijk maken van het aantal pionnen volgt een nieuwe etappe.

Tijd voor wit 1 uur 16 min. tegen 55 min. voor zwart.

24. Pg3—f5

Te beproeven was ook 24. Ld2 om het indringen van den vijandlijken dame-toren niet toe te staan. Echter ware dan 24. a5 het juiste antwoord.

Volkomen kansloos ware hier 24. Le3 wegens 24. Da3; 25. La7, Df3; 26. gf3, Tb3 enz. met overwicht van zwart.

24. Tb8—b1

25. Df5—f4

Pf6×e4

Hier wordt niet slechts nog een pion — om zoo te zeggen en passant — veroverd, maar ook de bedoeling van zwart 26. Dg5 (dreigen de 27. Dg7: mat, zoowel als 27. Ph6! benevens Dc5:) op gruwelijke wijze verteld.

26. h2—h4

Wit strijdt onverdroten om zijn bestaan.

In de eerste plaats moet zelfs de eventuele dreiging 26. g7—g5 verhinderd worden en daarnevens ook een vluchtveld voor den koning geopend worden. Na 26. Dg4 zou eenvoudig 26. g6 en na 26. Dc4: niet overmoedig 26. Dc1? (wegens 27. Db1!) maar wel 26. Tc1: volgen.

26. Tf8—e8

27. Tf1—e1

Dc5—c3

Zwart tracht zijn reeds zoo sterke positie nog meer te versterken.

28. Te1—d1

Pe4—d2

Dit schijnt alsof zwart een grafsteen over de witte stelling wil leggen. In overeenstemming met de sportieve stemming, werden zelfs reeds lauwerkransen gereed gehouden. Des te prachtiger is de tegenstand te waardeeren, die wit den uitdager de stelling en het noodlot biedt!

29. Td1×d2

Tb1×c1†

30. Kg1—h2

Dc3—c7

31. Td2—d6

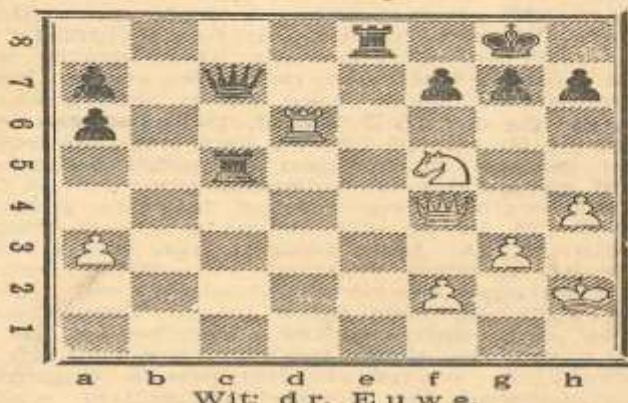
Tc1—c5

32. g2—g3

Hiermede wordt nog een origineele valstrik gespannen. Na den schijnbaar beslissenden zet 32. ... Tf5: zou 33. Te6! den aanvaller met diens eigen wapens bestrijden en tot een ongeveer gelijk spel leiden. (B.v. door 33. Dc8; 34. Te8:†, De8; 35. Df5: enz. Of ook 33. Te6; 34. Dc7; 35. Tf2:†; 35. Kh3, Tfe2; 36. Da7: enz.).

Stelling na 32. g2—g3.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

32.

Tc8—f8

Zwart laat zich echter op niets in. Nu dreigt hij inderdaad 33. ... Tf5:.

33. g3—g4

f7—f6

34. Kh2—h3

b7—h5

35. Df4—d2

Wit moet nu alie bruggen achter zich verbranden, aangezien 35. f3, hg4:†; 36. fg4, Tc3† enz. voor hem zonder eenige kans ware.

35.

h5×g4†

36. Kh3×g4

Dc7—f7

Met de geweldige dreiging 37. ... Dg6†.

37. h4—h5

Na 37. Pg3 zou 37. ... f5†; 38. Kh3, f4 enz. den bodem van de witte stelling tot een vulkaan maken.

37.

Tc5×f5

Afwikkelingstechniek!

38. Kg4×f5

Df7×h5†

39. Kf5—f4

Dh5—h4†

De dameruïl (door 39. Dh6† of Dg5†) beantwoordt niet aan haar honger naar roem.

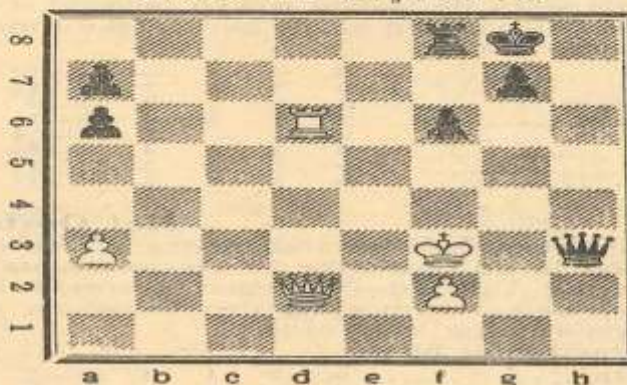
40. Kf4—f3

Dh4—h3†

Afgebroken.

Afgebroken stelling na 40. Dh4—h3†.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

Jess Tartakower

(Nadruk verboden).

LEVENDIGE REMISEPARTIJ TE DEN HAAG.

Strijd met spannende details.

Geen van beiden speelden
op remise.

DE 26ste partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Aljechin en dr. Euwe, werd na 30 zetten remise.

Het was een variant van de Slavische verdediging, die reeds door Polerio in de zestiende eeuw uitgewerkt was, waarin dr. Aljechin een door Sämisch uitgedachten zet uit den Duitschen vierkamp koos, die door de beide matchpartners uitvoerig geanalyseerd was. Deze variant leidt tot het tijdelijk opgeven van een pion door wit, welke hij in het middenspel terugkrijgt.

De partij had verder een normaal verloop en werd na afruil van de voornaamste stukken remise gegeven in een stelling, waarin beide partijen een vrijpion hadden, die echter tot geen verdere consequenties konden leiden.

VERANDERING van décor!

Mag dan uiterlijk de sportieve prikkel van den strijd door het bereiken van de magische 15½ punt verbleekt zijn, toch is juist nu een zeer interessante en zeer spannende wedloop tusschen de beide matchpartners ontstaan, omdat geen van beiden zou willen verliezen en ook geen van beiden troosteloze remise-partijen zou willen leveren.

Grootmeester Keres, die wederom voor eenigen tijd in Holland vertoeft, heeft mij gezegd: „De match heeft wederom een keer bewezen, hoe gewichtig de techniek van het winnen is.”

De 26ste partij stond in het teken der.... verdraging. Doordat Euwe in Amsterdam den verkeerden trein nam, arriveerde hij een kwartier te laat in den Dierentuin, zoodat men ongeveer tien minuten voor zeven begon.

De eerste veertien zetten gebeurden echter in een razend tempo. Men had er nauwelijks zeven minuten voor nodig. (Dus ook een te late poging om met den bedenktijd economisch om te springen!).

De belangstelling was in den aanvang al zeer gering. In een zaal waar 2000 menschen plaats kunnen vinden, bevonden zich ongeveer slechts 25 enthousiaste toeschouwers. (Des te erger voor de ontbrekende 1975, die een interessant, menscheijk en schaakkundig schouwspel misten!).

Te laat ook paste dr. Euwe de Polerio-verdediging toe, tegen welke hij sinds de ongelukkige zesde partij een vooroordeel koesterde.

Polerio-verdediging.

26ste partij van de match, gespeeld 8 December te 's-Gravenhage.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. Pgl—f3

Wat is toch de reden, dat dr. Aljechin in deze match nog geen enkele maal met den koningspion opende (1. e2—e4)? Er kan hier wellicht eenig bijgeloof in het spel zijn! Blijkbaar nam hij zich voor dit slechts zoolang te beproeven, tot de „krulkrak barstte”.

Dit gebeurde dan ook in het vierpaarden-spiel, dat dr. Euwe, zooals bekend, in het Amsterdamsche toernooi 1936 won. Toen daarop ook een Spaansche partij in de laatste ronde van den Duitschen vierkamp, 1937, slechts remise werd, besloot de Franco-Rus andere wegen in te slaan.

1.

d7—d5

2. c2—c4

c7—c6

Copyright meester Polerio, 1590.

3. d2—d4

Pg8—f6

4. Pb1—c3

d5×c4

5. a2—a4

Lc8—f5

6. e2—e3

.....

De hulp van den arts dr. H. Krause (6. Pf3—e5) wordt onder dankzegging van de hand ge-

6.
7. Lf1×e4

e7—e5
Lb8—b4

De Canal-variant, die (zooals dr. Aljechin mij reeds bij de plechtige ontvangst voor de match verklaarde) geen Canal-, maar Aljechin-variant is! De opstoot e3—e4 wordt zoo lang mogelijk verhinderd, hetgeen de partij wat meer aanzien geeft. (Want in het schaakspel, evenals in het leven, moet men steeds iets trachten te verhinderen!).

8. 0—0

0—0

9. Dd1—e2

Pf6—e4

Dit mechanisch verhinderen van den reeds geciteerden opstoot e3—e4 is afkomstig van den huidige kampioen van Rusland, Gregor Loevenfisch.

10. g2—g4

De beruchte Sämisch-aanval, die de beide spelers in den reeds geciteerden Duitschen vierkamp 1937 vijftig mee-geanalyseerd hebben en die zij nu de schaakwereld als een soort dessert aanbieden!

Een Capa zou hier eenvoudig 10. Pe4!, Lc4!; 11. Ld3 spelen. Een dr. Euwe zou hier zijn patentzet 10. Ld3 wagen.

10.

Lf5—g6!

Met 10. Pc3!; 11. dc3!; Lc3!; 12. Ta3, Lb4; 13. Tb3 zou zwart een stuk verliezen. Echter ook met 10. Lc3!; 11. gf5!; geen gunstige ervaringen opdoen.

11. Pf3—e5

Alles gaat, zooals het boekje, pardon.... volgens de analyse.

11.

Pe4×c3

De ander.

Zwart wil een pion winnen (Wij leven immers in de periode van verkapte annexaties!). In de partij Sämisch—Aljechin te Garmisch—Partenkirchen 1937, werd met 11. Lc3!; 12. bc3! een sterk spel voor wit verkregen, echter won de ander. (Dr. Aljechin is in schaakpartijen zeer dikwijls — de ander!).

12. b2×c3

Lb4×c3

13. Pe5×g6

h7×g6

14. Ta1—b1

Dd8—e7

Zwart behandelt de partij op een onbevengene wijze.

Stelling na 14. Dd8—e7.

Wit: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

15. f2—f4

Verhinderen van een eventueel e6—e5.

15.

c6—c5

Om de ontwikkeling van het paard naar c6 mogelijk te maken. Een andere gedachte ware

15. b7—b6.

16. d4×c5

Terugkeer van den verloren.... pion.

16.

Pb8—c6

Geen pretje ware hier 16. Dc5! wegens

17. Tb7:

17. Le1—a3

a7—a5

De strijd om steunpunten. Vandaag is het geen dag voor een zelfmoord. Een dergelijke poging ware 17. b6?, wegens 18. Tb3, La5 en cb6: enz.

18. Tb1—c1

Een Aljechinsche toren wil steeds „volgens zijn stand” geposteerd zijn. Aangezien nu de b-lijn door het te verwachten Lc3—b4 afgesloten dreigt te worden, wordt de „winterhulp-actie” voor den pion c5, die in de kou staat, te rechter tijd ingeleid.

18.

Lc3—b4

Natuurlijk niet 18. Lf6? wegens 19. g5 gevolgd door het vergelaten van onschuldige loopbloed.

19. La3×b4

a5×b4

20. Lc4—b5

Een zeer plausible zet aangezien hierdoor de eigen pion a4 direct verdedigd wordt, terwijl de vijandelijke pion b4 indirect aangevalen wordt. (Immers door het slaan van het paard op c6, zou de pion zijn steun verliezen).

20.

Tf8—d8

Hiermede wordt niet slechts 21. Dc4 (wegens 21., Td2; 22. Lc6; bc6; 23. Db4; Tad8! met druk) verhinderd, maar ook met 21., Td5 gedreigd.

21. Tf1—d1

.....

Een halve sensatie. Na 30 minuten nadenken vindt de nieuwe wereldkampioen niets beters dan een strijd om de open d-lijn. Zeer dikwijls worden door een dergelijke opstelling der artillerie de eerste vredesonderhandelingen ingeleid.

21.

Td8×d1†

22. De2×d1

.....

Natuurlijk niet 22. Td1:?, wegens 22., Dc5:

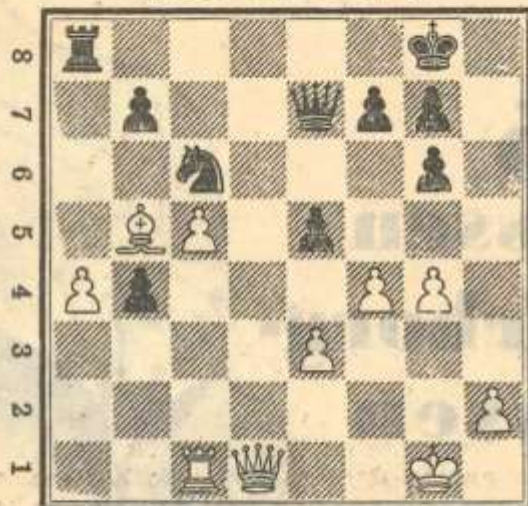
22.

e6—e5

In plaats van den door alle gekomen en niet gekomen toeschouwers verwachten zet 22., Ta8—d8 (waarop wel 23. Td1—e1 had moeten gebeuren) besluit dr. Euwe het terrein van den strijd nog niet te effenen. Het verloop van den strijd maakt een zeer aesthetischen indruk.

Stelling na 22. e6—e5

Zwart: dr. Euwe.

a b c d e f g h

Wit: dr. Aljechin.

23. Dd1—d6

.....

Vanzelfsprekend hebben hier halve maatregelen geen nut. (B.v. 23. Lc6; bc6; 24. Db3, Dh4 enz.).

23.

De7—h4

Hier dacht dr. Euwe 25 min. na. Geen voordeel was met 23., Dd6; 24. cd6; ef4; 25. Lc6; bc6; 26. ef4; Tc8 enz. te behalen.

24. Lb5—c6

b7×c6

25. Dd6×c6

.....

Ononderbroken wisselt het bezit der pionnen.

25.

Ta8—d8

Dreigt Td2. Kleurloos ware 25., Dg4;† wegens 26. Dg2;† (ook 26., Dc8 is speelbaar), 27. Kg2; ef4; 28. ef4: enz. met een logisch remiseslot.

26. Dc6—g2

.....

Behendige dame.

De behendige dame verhindert zoowel het binnendringen van den zwarten toren alsook het nemen van pion g4. Toch blijft de stelling van den witten koning zeer open.

26.

e5×f4

27. e3×f4

Dh4—e7

Dank zij de dubbele dreiging 28., De3† benevens Dc1:, wint de zwarte dame den tijd een inspectieis over het heele bord uit te voeren.

28. Dg2—f3

.....

Wit moet zich verdedigen.

28.

De7—a7

29. Df3—e3

.....

Na 29. Db3 kan volgen 29., Td4; 30. De3, Dd7 en zwart heeft om zoo te zeggen in geen tijd een gunstige omgroepeering uitgevoerd.

29.

Da7×a4

De geheele partij, die zeer rijk is aan inhoud, munt uit door den kristal-helderen loop der gebeurtenissen.

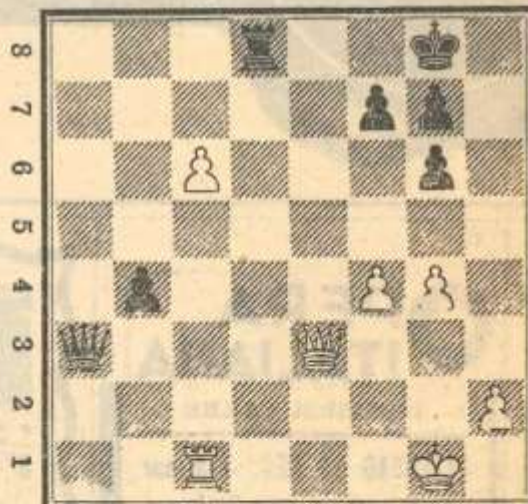
30. c5—c6

Da4—a3

De vijandelijke stukken keken elkaar hier met een blik van verstandhouding aan, (B.v. 31. Da3; ba3; 32. c7, Tc8; 33. Kf2, a2 enz.) en sloten een wapenstilstand van 24 uur. Remise. Een schoone aanvulling van de voorafgaande partijen.

Slotstelling na 30. Da4—a3

Zwart: dr. Euwe.

a b c d e f g h

Wit: dr. Aljechin.

Leffertartakower

(Nadruk verboden.)

REEDS NA 28 ZETTEN DE VREDE GETEEKEND.

Beiden speelden met koel overleg.

Kalm en correct gespeelde 27ste partij.

DE zeven en twintigste partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Aljechin en dr. Euwe, die gisteravond te Amsterdam werd gespeeld, is na 28 zetten in remise geëindigd.

De stand luidt thans: dr. Aljechin 16½ p., dr. Euwe 10½ p.

BEIDE spelers betraden lachend de zaal. Het waarlijk niet te talrijke publiek, dat echter in hoofdzaak uit experts bestond, was zoo goed gedisciplineerd, dat de toernooileider, grootmeester Maroczy, er eerder voor had te zorgen, dat het in de zaal niet al te stil werd, aangezien de stilte des grafs eveneens enerverend werkt.

Nimzo-Indisch.
27ste Partij van de match om het wereldkampioenschap, gespeeld 9 December te Amsterdam.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. d2—d4	Pg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Pb1—c3	Lf8—b4
4. Pg1—f3	

In ieder geval de meest vlotte voortzetting.

4.	b7—b6

Wit daarentegen tracht den strijd zoo zwerend mogelijk te houden. Eenige autoriteiten houden overigens 4., Lc3:f; 5. bc3:, b6; voor de meest nauwkeurige speelwijze, waarna 6. g3 (Bogoljubow—Nimzowitsch, Karlsbad 1929) 6. e3 zoowel als 6. Pd2 (Winter—Fine, Lodz 1935) beproefd werden, echter 6. Lg5 (zoowel als in een partij Sämisch—Stahlberg, Helsingfors 1935) het meest levensvatbaar schijnt te zijn. Met 4., Pe4, deed zwart in de 19e partij, zooals bekend, minder goede ervaringen op.

5. Lc1—g5	

Wit streeft naar de meest terrein-omvattende ontwikkeling van zijn strijkrachten. Wit deed dezen zet na eenig nadenken. In een matchpartij Bogoljubow—Euwe 1929 gebeurde in plaats daarvan 5. e3.

5.	b7—b6

Zoowel gewoonlijk tracht zwart het juk zoo snel mogelijk af te schudden. Na 5., Lb7 heb ik jaren geleden in een theoretische verhandeling in „L'Échiquier" 6. e2—e3 enz. als voor wit gunstig aanbevolen.

6. Lg5×f6	

Of dit of 6. Lh4 de voorkeur verdient, is een kwestie van smaak. Een derde mogelijkheid is hier echter 6. Ld2, aangezien de zet van zwart (h7—b6) naar omstandigheden slechts een twijfelachtig voordeel geeft.

6.	Lb4×c3+

* Na 6., Df6; zou reeds 7. Tc1 het punt c3 ondersteunen en hierdoor de in ieder geval niet volkomen gewenschte verdubbeling der pionnen vermijden.

Worden dergelijke „tusschenzetten" bij dr. Aljechin door de intuïtie ingegeven? Zijn geest is echter zeer geschoold en zoo kon hij aan een dergelijke wending in een van zijn vroegere partijen denken, n.l. Aljechin—Znosko-Borowsky te Birmingham, waar 4. Lg5, b6; 5. Lf8:, Df6? (in plaats van 5., Lc3:f; 6. bc3:, Df6:) 6. Tc1! gebeurde en wit later in een klassiek eindspel won.

7. b2×c3	Dd8×f6

8. e2—e4	

Men begrijpt nu, waarom wit op den zesden zet geen tijd wilde verliezen met den een of anderen terugtocht van den looper. Echter zijn er strategen, die aan e2—e3 de voorkeur geven, aangezien zij een eigen pion op e4 als een „dood punt" beschouwen, en liever de diagonaal b1—h7 niet willen versperren. In ieder geval schijnt de gedachte, die achter den tekstzet schuilt logischer, daar zij de werking van den vijandigen looper op b7 wil verkleinen.

8.	Lc8—b7

„Daar ben ik reeds mijnheer!"

9. Ld1—d3	d7—d6

De voorbereiding van den Züricher opstoot e6—e5. Wij zien dus, dat beide tegenstanders ons een volledig arsenaal van zeer moderne

10. 0—0 e6—e5

Zwart haast zich met dit opspeelen, aangezien na 10., 0—0 eventueel zelfs 11. e4—e5 zou kunnen gebeuren. B.v. 11., de5:; 12. Pe5:; Dg5:; 13. g3 benevens f4 met spel op den koningsvleugel. Of 11., Lf3:; 12. ef6:; Ld1:; 13. fg7:; Kg7:; 14. Tfd1: en in dezen eindstrijd zouden nog interessante spanningen kunnen ontstaan.

Stelling na 10., e6—e5.

Zwart: dr. Aljechin.

Wit: dr. Euwe.

11. c4—c5

Interessant.

Een zeer interessante wending, die door wit bij het aanwezig zijn van den dubbelpion (c3 en c4) steeds in het oog gehouden moet worden en die hier eenige bijzondere punten bevat, daar zij voorloopig een werkelijk pionoffer inhoudt. Na 11. d5 zou daarentegen de pion c4 een voortdurend zwakke plek vormen.

11. 0—0

„Thuis voelt men zich toch het beste!" Na 11., bc5: zou volgen 12. Tbl, Lc8 (12., La6:; 13. La6:; Pa6:; 14. Da4+ benevens Da6:). Dit is nu wel een zeer grove fout, maar zij werd in ongeveer denzelfden vorm in een partij Sämisch—Capablanca, Karlsbad 1929 gemaakt, waardoor den Cubaan de eerste prijs ontging! 13. Lb5f, c6; 14. Dd5!, De6; 15. La4 en wit zal zijn pion met beter spel terugwinnen.

12. Tal—b1 Tf8—d8

Hierdoor wordt volgens de terminologie van Nimzowitsch een „potentieele" open lijn bezet. Wel dreigt reeds e5×d4 onangenaam te worden, waarom de witte dame zich dan ook haast de verticale lijn te verlaten.

13. Dd1—c2 Pbs—d7

„Ik kom laat, maar ik kom toch!" zou deze ridder kunnen zeggen. Aangezien hij thans het punt e5 „overdekt" dreigt zwart nu reeds d8×c5.

14. c5×d6 c7×d6

Niet echter 14., Dd6:, aangezien tegenover het vijandelijke pionnenpaar d4 en e4 gelijkwaardige strijkrachten opgesteld moeten blijven. Bovendien moet nu de c-lijn voor zwart een werkzame basis worden.

15. a2—a4

Ook deze vleugelactie behoort tot den inhoud van deze speelwijze. Zij vormt een goed voorbeeld ter illustratie van den „minderheidsaanval". De geïsoleerde pion a4 wil het vijandelijke pionnenpaar b6 en h7 rammeleien.

15. Ta8—c8

16. a4—a5 d6—d5

Hiermede voert zwart naar het bekende strategische principe een tegenactie in het centrum uit. Als som der handelingen, wordt de vrijmaking van het centrum bereikt.

17. a5×b6 a7×b6

18. e4×d5 e5×d4

Indien eerst 18., Ld5: gespeeld wordt, zou 19. Le4, Le4: (of 19., Lc4: 20. Tfd1) 20. De4:, ed4: (of 20., Tc3:; 21. de5:) 21. cd4:, wit een sterken vrijpion verschaffen.

19. Pf3×d4 Lb7×d5

20. Ld3—f5

„De wet der aanpassing" (volgens welke ledere stelling na haar bijzonder karakter behandeld moet worden) roept om vereenvoudiging. Wit hoopt nu, dat zijn centraal geposteerd paard d4 beter diensten kan bewijzen, dan de onrustige vijandelijke looper op d5, terwijl anderzijds de beiderzijdsche pionnenzwakten (c3 en b6) genivelleerd worden.

20. g7—g6

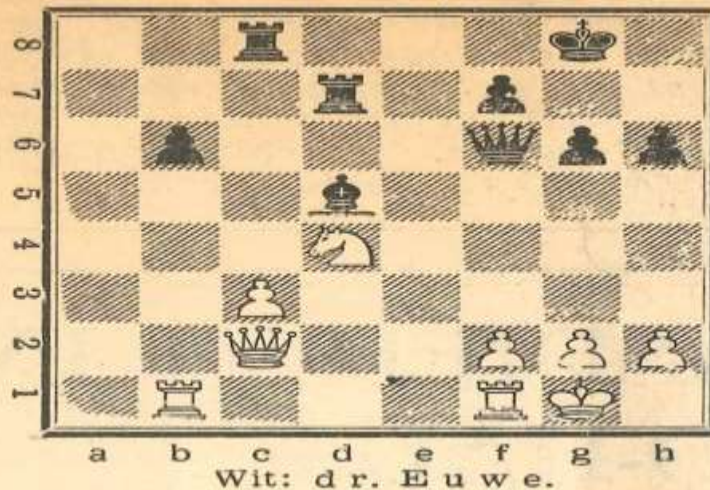
Doelloos ware 20., Dg5 wegens 21. f4.

21. Lf5×d7 Td8×d7

Met de dreiging 22., Dd4:.

Stelling na 21. Td8×d7.

Zwart: dr. Aljechin.

22. Dc2—d2

Kg8—h7

23. Tf1—e1

Tc8—a8

De c-lijn is voor den zwarten dametoren niet open genoeg. Er bestaan stellingen, waarvan men zeggen kan, dat beide slechter staan. Hier zou men echter in dien zin kunnen beweren, dat beide tegenstanders.... beter staan.

24. Tb1—b2

Td7—a7

Een omgaande beweging wordt beproefd.

25. Pd4—c2

.....

Het „defensie-budget” wordt versterkt. Van den agressieven zet 25. Pb5 wordt wegens het antwoord 25. Tal afgezien.

25.

Ta7—a2

Zwart speelt de rol van den aanvaller.

26. Pc2—e3

.....

Met zachten drang pareert wit. Het „wonderbaard” heeft een mooie standplaats gevonden.

26.

Ta2×b2

27. Dd2×b2

Ld5—e6

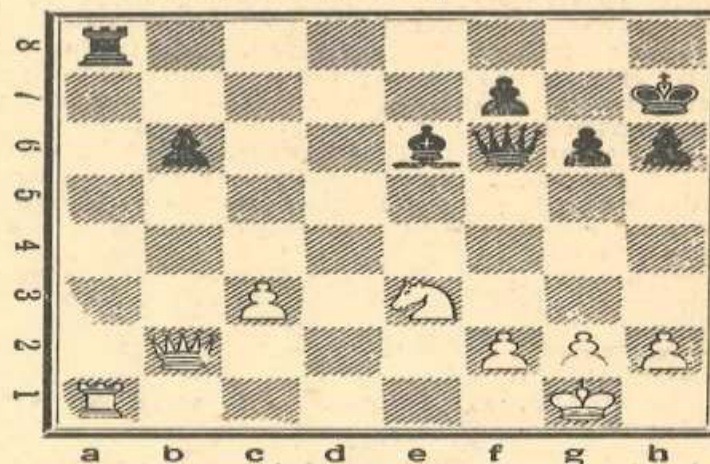
Men hoort den looper zeggen: „Stilte!”. Indien wit hier met Dd6: vervolgt, is de witte pion voor dame f6. Anderzijds dreigt zwart 28. Ta2 benevens Df2:†.

28. Te1—a1

Remise.

Slotstelling na 28. Te1—a1.

Zwart: dr. Aljechin.

Sif Tartakower.

(Nadruk verboden).

DR. EUWE VERLIEST DE 28STE PARTIJ.

Thans 7 punten verschil.

DE 28ste partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Aljechin en dr. Euwe werd gisteravond in Krasnapolsky te Amsterdam gespeeld en na 37 zetten door dr. Aljechin gewonnen.

Het was een partij, die door beide spelers positioneel behandeld werd, waarbij dr. Euwe op den 29sten zet ruil der dames aanbod, hetgeen later in de partij de beslissende fout bleek te zijn. In een met groote kracht gespeeld eindspel wist dr. Aljechin spoedig de winst af te dwingen.

De stand van de match luidt thans: dr. Aljechin 17½ p., dr. Euwe 10½ p. De volgende partij wordt gespeeld Dinsdagavond a.s. in De Doelen te Rotterdam. Aanvang 6 uur.

KOSTBARE FOUT VAN ONZEN LANDGENOOT.

Dameruil beslissend nadeelig.

Krachtige afwikkeling van
dr. Aljechin.

PSYCHOLOGIE VAN DEN WERELDKAMPIOEN.

ALLES bijeen genomen heeft juist de 28ste partij tot aan den ongelukkigen ruil der dames (29... Dc6—b5) een zeer leerrijk positiegevecht, vol fijne finesse getoond. Dat juist na den ruil der dames dramatische oogenblikken moesten ontstaan, zou men bij een oppervlakkige beoordeeling niet hebben vermoed.

Echter had wit daarop juist geloerd. De rechtvaardigheid eischt toe te geven, dat de slot-aanval van Aljechin's stukken (toren, looper en twee ver naar voren gerukte pionnen: c5 en a5) met ongehoorde stoutmoedigheid doorgevoerd werd.

Van Keres, die dezer dagen in Utrecht alle 28 partijen simultaan won en die anders zeer karig is met zijn uitlatingen, hoorde ik het volgende oordeel: „Aljechin is op dreef!”

Half-Zukertort.
Half-Polerio.

Acht en twintigste partij van de match, gespeeld 12 December te Amsterdam.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. Pgi—f3

Bij Aljechin — die vandaag zelfs zonder „pull-over” verscheen, maar overigens zijn goed humeur niet verborg — een teken van een vrede stemming.

— Is dit het Ferdinand- of het Cornelis-paard? vroeg mij een meer nieuwsgierige dan zaakkundige dame.

— Neen, dit is een Aljechin-paard, antwoordde ik.

1.

d7—d5

2. c2—c4

Het zeer moderne Reti-gambiet, dat ook tien andere namen draagt (het „Cechische gambiet”, de „Fragsche opening”, het „Landstrasser gambiet”, de „Alfred Wolf-variant”, het „zijdelingsch gambiet”, enz.). Het wordt den schaakleerlingen niet gemakkelijk gemaakt!

2. e2—c3

c7—c6

In plaats van met 3. d2—d4 de hoofdvariant te kiezen, maakt wit het zich gemakkelijk, door in de eerste plaats den gambietpion te dekken. (Bij dezen zet plaatste dr. Aljechin zijn bril no. 2 op zijn neus, die voor minder gecompliceerde stellingen geldt, terwijl een bril no. 1 in hoofdzaak voor zijn vlotte wandelingen door de zaal dienstig is).

3.

Lc8—f5

Na zeven minuten nadenken zeer zelfbewust gespeeld. Van meer neutralen aard ware 3... Pgs—f6 om eerst na 4. d2—d4 met 4... Lc8—f5 een bekende en erkend goede variant aan te wenden. Van de insluiting van zijn damelooper door 3... e7—e6 wil dr. Euwe in ieder geval niets weten.

Een ander plan zou kunnen zijn 3... Lg4 en indien dan 4. cd5, zelfs 4... Dd5: 5. Pc3, Lf3, enz.

4. c4×d3

c6×d5

Nu is de c-lijn, als een breede deur, geopend. Het wordt nu de vraag, wie zich er het eerst van zal kunnen bedienen.

5. Dd1—b3

Trouw aan het schema, waarbij een druk tegen het verlaten pionnetje b7 ingeleid wordt. Na dezen zet te hebben uitgevoerd, zag men dr. Aljechin zijn schreden in de richting van de ex-kampioene van Amsterdam richten, niet om mej. Van Schaik tot een match uit te dagen, maar om haar katje te liefkozen. Zooals bekend is dr. Aljechin een groot kattenvriend.

5.

Dd8—c7

Ns 5... Dd7 zou kunnen volgen 6. Pe5, Dc7 7. Pc3, en nu niet 7... De5: wegens 8. Db7, d4? 9. Lb5! Men ziet dus, dat zwart tot een zeer onzichtig laveren gedwongen is.

6. Lf1—b5+

Iedere mogelijkheid tot de snelste ontwikkeling der officieren wordt benut.

6.

Lf5—d7

Al te koen ware het pionoffer: 6... Pc6 7. Dd5, e6 8. Db3 enz. Mogelijk was echter: 6... Pd7, B.v. 7. Pc3, e6 8. Pe5 Pgf6 (in plaats van 8... De5: 9. Ld7:?, Kd7: 10. Db7: benevens Da8:) 9. d4 (of 9. Pd7, Pd7: enz.) 9... Le7 (in plaats van 9... Ld6 10. Ld7: Pd7: 11. Pb5, ten voordeele van wit) 10. 0—0, 0—0 en de moeilijkheden der opening zijn overwonnen!

7. Pb1—c3

Na circa 5 minuten nadenken gespeeld, aangezien ook onmiddellijk 7. Ld7: in aanmerking kwam.

7.

e7—e6

8. Lb5×d7+

In schijn een vredelievende ruil („Er wordt in boxcafé-stijl gespeeld, zeide een grappenmaker!). In werkelijkheid echter een onontbeerlijke maatregel, indien wit de c-lijn wil overen. Na onmiddellijk 8. d4 zou 8... Pc6 reeds een grendel op de open deur plaatsen.

8. d2—d4

Pb8×d7

Doelloos ware 9. Pb5 wegens 9... Db6 10. Dc2, Ld6, enz.

9.

Pg8—f6

Een ander plan zou kunnen zijn 9... a6 10. Ld2, Ld6 11. 0—0, Pe7! benevens Pc6 met Pan-europeesch evenwicht.

10. Lc1—d2

a7—a6

Na ongeveer 5 minuten nadenken gespeeld. Dr. Euwe stond hier voor de eerste maal op om in de zaal — waar in weerwil van 51 toeschouwers nog plaats overbleef — met enkele meesters eenige vriendelijke woorden te wisselen.

11. 0-0

In plaats van 11. Tc1, Db6, wil wit dezelfde idee in een versterkte editie door den anderen toren laten uitvoeren. Aljechin's spel is klaar en energiek. Al zijn troepen zijn bereid zich op te offeren. Hij wil het Amsterdamsche schaakpubliek een goed doorgevoerde positiepartij aanbieden.

11. Minder actief ware 11.... Le7. Lf8-d6

12. Tff-e1 Dc7-b6

Hiermede wijkt de zwarte dame zonder tempo-verlies uit voor de dreiging 13. Pd5.

— Er waait hier een vredige wind, merkte een Rotterdamsch expert op.

13. Db3-c2

De vredige wind neemt een oorlogszuchtigen draai. Wit wil van dameruul niets weten en concentreert al zijn batterijen tegen Nanking.

13. Ta8-c8

De elite-divisie stelt zich op.

Stelling na 13.... Ta8-c8.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

14. a2-a4

Een insluingsmanoeuvre wordt ingeleid. Wit wil uit bijna niets iets maken.

14. 0-0

Een ongunstige speculatie ware: 14.... Pe4 wegens 15. a5, Dd8 16. Pe4!! Tc2 17. Pd6! Ke7 18. Tc2; en zwart mag nu geen 18.... Kd6 spelen wegens 19. Lb4!.

15. a4-a5 Db6-c7

Vol waardigheid.

Verbaasd over de opdringerigheid van een gewonen infanterist, trekt de dame zich vol waardigheid terug. Dit herinnert aan een voorval tusschen een Fransch koning en een van zijn opdringerige vazallen.

— Wie verhef u tot hertog? vroeg de koning om zijn gevoel van erkentelijkheid op te wekken.

— Wie koos u tot koning? antwoordde op trotschen toon de vazal.

16. Dc1-b1 Dc7-b8

Na tamelijk lang nadenken gespeeld. Een andere mogelijkheid bestond daarin met 16.... Dd8 benevens zoo mogelijk 17.... Lb4 den vooruitgeschoven pion a5 onder de loupe te nemen.

Echter ware na 16.... Dd8 wel 17. b4 gevolgd.

17. b2-h3

Een zuiver afwachtende zet.

17. Tc8-c6

Een andere mogelijkheid ware 17.... Lb4; of, indien zwart tot de snelste krachtsontplooiing op de c-lijn wilde overgaan: 17.... Tc7 18. b4, Tfc8.

18. b2-b4 Tc6-c4

Zwart wil zich klaarheid verschaffen en offert daarom eenige tempi op.

19. Pc3-a4

Een andere voortzetting ware 19. b5 en na 19.... Tb4 dan 20. Dd3.

19. Ld2xc1 Tc4xc1

20. Ld2xc1 Tc4xc1

Hiermede speelt zwart doelbewust op insluiting van de vijandelijke legermacht, die comischerwijze geheel op den linkervleugel samengepakt staat. Doelloos ware vanzelfsprekend 20.... Tfs-c8, aangezien de volgende zet van wit de open c-lijn toch weer zou afsluiten.

21. Pa4-c5

Na 21. b4-b5 zou — gunstig voor zwart — reeds 21.... Tc8 volgen.

21. Ld6xc5

De kunst om in te zien, wanneer de looper een dood of een levend element vormt, is van het grootste belang.

22. d4xc5

Na 22. b4xc5 zou zwart de keuze hebben tusschen: a.) 22.... Pc3 23. Dc2, Pb5 enz. b.) 22.... Dc7 benevens zoo mogelijk Pd7-b8-c6, enz. c.) of eindelijk en wel het scherpe 22.... e6-c5, waarbij in alle gevallen de ge-

isoleerde pion op a5 een chronische zwakte zou beteekenen.

22. Pd7-e5

Zwart denkt: hoe minder vijanden, hoe meer gelegenheid ik krijg mijn superieure stelling te benutten.

23. Pf3xc5 Db8xc5

24. Lc1-b2 Dc3-c7

25. Db1-d3

Onder andere om de manoeuvre Pe4-d2-c4 te verhinderen.

25. f7-f6!

De invloedssfeer van den vijandelijken looper wordt verkleind, waarbij de superioriteit van het rondspringende paard langzamerhand te voorschijn zou moeten komen.

26. Ta1-c1 Dc7-c6

Hiermede wordt een sterke uitkijkpost betrokken.

27. f2-f3

Wit gaat tot een bewegingsoorlog over, waarbij hij een eventuele oprolling van de d-lijn (door een later e3-e4) op het oog heeft, ter wijl nu de cavalerie teruggeworpen moet worden. Onduidelijk ware 27. h2-h4, om eerst daarna 28. f2-f3, Pe4-g3; 29. Kgl-f2 enz. te spelen.

27. Pe4-g5

Te weinig gefundeerd ware ook voor zwart 27.... Pg3, wegens 28. Kf2, Pf5 (28.... Ph5; 29. g4 met vangst van het paard) 29. e4 en wit verschaft zich ruimte.

28. Tc1-d1 Pg5-f7

Om toren d8 mogelijk te maken.

29. f3-f4

Om eventueel f4-f5 te spelen.

29. Dc5-b5

Hier is het beslissende moment te zoeken. Zwart meent den dameruul voldoende te hebben voorbereid. In plaats daarvan kon hij nog met 29.... Tfs-d8 een nuttigen maatregel treffen.

30. Dd3xb5 a6xb5

31. c3-e4 Tfs-d8

32. e4xd5 e6xd5

Zwart moet nu volledige liquidaties vermijden wegens het gevaar op den uitersten damevleugel. Indien nl. 32.... Td5? dan wint 33. Td5, ed5; 34. c6! Pd6 (of 34.... Pd8; 35. c7!)

35. cb7; Pb7; 36. a6 en deze brutale pion marcheert naar de damlijn! (Voor de eerste maal werd een dergelijke overwinning van den pion tegen het paard, zoover ik weet, door den genialen Pillsbury in een partij van het Weensche toernooi 1898 uitgevoerd). Men ziet dus, dat de ruil der dames voor zwart eveneens eenig ongemak verschaft. Echter hield hij klaarblijkelijk een verdere vereenvoudiging voor den meest juiste weg om het geheim van de stelling op te sporen.

33. Td1-e1 Kg8-f8

Hiermede wordt wel is waar den vijandelijken toren de toegang naar e7 afgesneden, maar thans komt de ontwakende looper van wit aan het woord. De gevaren van de zwarte stelling worden duidelijk uit de varianten 33.... Td7; 34. Te8 mat, zoowel als 33.... e4; 34. Ld4!

34. Lb2-d4

Van zeer groote kracht. Dr. Aljechin's practisch kunnen, dat steeds rekening houdt met concrete finesses komt wederom tot uitdrukking. Er dreigt nu 35. c6, bc6; 36. Ld5f, Kg8; 37. a6 enz.

34. Td8-a8

Onvoldoende waren ook andere pogingen: a.) 34.... Te8; 35. Te8f, Ke8; 36. c6! Kd8; 37. cb7, Kc7; 38. a6 enz.

b.) 34.... Td7; 35. c6, bc6; 36. Lc5f, Pd6; 37. Te6 enz.

c.) 34.... Tc8; 35. c6, bc6 (of 35.... Te6; 36. Lc5f, Tc8; 37. bc6; enz.) 36. Lc5f, Kg8; 37. a6 enz.

35. c5-c6

Het front wordt ingedrukt.

35. Pf7-d8

Of 35.... bc6; 36. Lc5f, Kg8; 37. a6! en alles klopt bij wit. De match speelt wel onder een gelukkig gesternte voor Aljechin af.

36. Ld4-c5f

Of 36.... Kf7; 37. Te7f, Kg6; 38. cb7, Tb8; 39. a6 enz. De tekstzet vermag echter de catastrofe niet af te wenden.

37. Te1-e8f

Opgegeven. (Want na 37.... Kf7 heeft wit behalve de boven aangegeven mogelijkheid ook nog 38. Tfsf, Ke6; 39. c7, Kd7; 40. Pb6 met verovering van een vollen toren tot zijn beschikking).

Zwart heeft moedig naar strategische mogelijkheden gezocht, doch werd het offer van een listigheid. Aljechin's kunst, om uit stellingen alles wat maar eenigszins mogelijk is, te halen, is bekend. Daar beide tegenstanders er op uit zijn geen kleurloze schijngevechten te leveren, is het duidelijk, dat dr. Euwe, die zich op het oogenblik niet in zijn werkelijken vorm bevindt, gehandicapt is.

GUNSTIGE AFGEBROKEN STELLING VOOR Dr. EUWE.

Gedwongen kwaliteits- offer van Aljechin.

Een afwijkende opening.

ONBEVANGEN SPEL VAN BEIDEN.

DE negen en twintigste (voorlaatste) partij van de match om het wereldkampioenschap schaken tusschen dr. Aljechin en dr. Euwe werd in de Doelenzaal te Rotterdam gespeeld en na 40 zetten afgebroken in een stelling, die voor dr. Euwe gunstig staat. De partij wordt hedenmiddag te 2 uur voortgezet in het gebouw van het Rotterdamsch Nieuwsblad te Rotterdam. Het is een verheugend feit, dat onze landgenoot deze partij met groote koelbloedigheid en kalmte tot een gunstige afwikkeling gebracht heeft, zoodat de zege hem nagenoeg niet meer ontgaan kan.

*Zuketort-opening, later overgaande in het ge-
weigerd Damegambiet.*

29ste partij van de match, gespeeld 14 De-
cember te Rotterdam.

Wit: dr. Euwe. Zwart: dr. Aljechin.

1. P_{g1}—f3 P_{g8}—f6

Het meest elastische antwoord.

2. e2—c4 e7—e6

3. P_{b1}—c3

De „toekomst“-opening 3. g2—g3 is reeds lang „opening van het verleden“ geworden. Onder de hedendaagsche coryphées wordt zij nog slechts door den eeuwig-jongen Bogoljubow en door den eeuwig-ouden Botvinnik aangewend.

3. d2—d4 d7—d5

Het meest geliefd.

5. Lc1—g5 c7—c5

Hiermede wil dr. Euwe de schaakwereld een interessant hoofdstuk uit de openingstheorie laten zien. Met verwisselde kleuren speelde tegen hem dr. Aljechin 5. c4×d5. P_{f6}×d5 en nu in de achttiende partij 6. e2—e4. in de 24ste echter 6. g3—g5.

6. P_{f3}×d4 c5×d4

Na 6. Dd4: volgt niet onmiddellijk 6. ... P_{c6} (wegens 7. Lf6!; partij Pillsbury—Lasker, Cambridge Springs 1904), maar eerst 6. ... Le7.

6. e6—e5

Beweeglijke manoeuvres.

7. P_{d4}—f3

Zoo geschiedde reeds in een partij Maroczy—Tarrasch te Monte Carlo 1904 gespeeld. Na 7. P_{d4}—b5 is niet 7. ... d5—d4 (wegens 8. Dd1—a4! matchpartij Stahlberg—Stolz), maar de snelste afweermaatregel 7. ... a7—a6! aan te bevelen. Dit gebeurde in een sensationele partij Fine—Judowitsch, Leningrad 1936. Echter werd de zet reeds gedurende het toernooi te Ujpest 1934 door Stahlberg onder geheimhouding aan eenige collega's medegedeeld.

7. d5—d4

8. P_{c3}—d5 P_{b8}—c6

Een elegante opstoot, die wel is waar verantwoord is — vrijmaken van den pion d4 — daarvoor echter het eigen damepaard in zijn vooruitgeschoven positie stevig ondersteunt.

9. Lf8—e7

Minder aantrekkelijk ware 9. ... d4×e3 e. p. wegens 10. P_{f6}!; f6!; 11. Dd8!; f7; 12. Lf6!; e6!; (of ook 12. ... Lb4!; 13. Ke2) 13. Ke2! (l. p. v. 13. Kf2!; Lc5!; benevens 0—0) 13. ... Tg8!; 14. Le5! enz. met voordeel voor wit.

10. Lg3×f6 Le7×f6

Na het tusschenschaak 10. ... Da5! ware 11. Dd2 het juiste antwoord.

11. b2—b4

Wit wil zooveel mogelijk ruimte veroveren.

11. 0—0

12. Lf1—d3

Na 12. Tb1 zou niet 12. ... ab (wegens 13. b5, P_{b4}; 14. a3, P_{d5}; 15. cd5; en wit heeft eveneens een sterken vrijpion), maar allereerst 12. ... Le6 volgen.

12. a7—a5

13. a2—a3

Indien nu 13. b4—b5 ware gevolgd, zoo kon door 13. ... P_{b4}; 14. a3, P_{d3}!; 15. Dd3!; b6; het bolwerk van zwart versterkt worden.

13. Lc8—e6

Hierdoor wordt de witte pion b4 indirect aangevallen (b.v. indien 14. 0—0, ab4!; 15. ab4!; Ld5; benevens P_{b4}!)

14. Ta1—b1

15. a3×b4

a5×b4

Lf6—e7

Omgroeping.

Dank zij een tactisch detail (dat wit nl. nog niet gerocheerd heeft) verkrijgt dr. Aljechin de mogelijkheid een omgroepeering uit te voeren. Op den duur immers zou hij zijn koningslooper niet steeds als eenvoudigen bewaker van den pion e5 kunnen doen fungeren.

16. 0—0

Indedaad geeft wit er de voorkeur aan allereerst zijn koning in veiligheid te brengen, in plaats van met 16. b4—b5 (en indien dan 16. ... Le6×d5, 17. c4×d5) op verovering van den pion e5 uit te gaan, waarvan de gevolgen nog niet zeer duidelijk zouden zijn.

16. f7—f6

„Kat-en-muisspel“. Doelloos ware 16. ... Ld5!; 17. cd5!; P_{b4}; 18. P_{e5}; en wit heeft een zeer gunstige transactie bereikt door den vleugelpion b4 uit te ruilen tegen den centrum-pion e5. Nu echter dreigt zwart door 17. ... Ld5; benevens 18. ... P_{b4}; een mooien pion te veroveren.

17. Dd1—c2

Om in het geval van 17. ... Ld5!; 18. ed5!; P_{b4}; door 19. Lh7!; K_{h8} (19. ... Kf7!; 20. Dg6 mat) 20. Df5 enz. op den uitersten koningsvleugel compensatie te verkrijgen. Men merke op, dat wit — zoo lang het gaat — zijn beweeglijke pionnen b4 en c4 op gelijke hoogte tracht te houden, daar zij dan het meest dynamisch opgesteld zijn. Het streven van den tegenstander zal natuurlijk zijn om deze phalanx te doen wankelen.

17. Kg8—h8

Nu dreigt wederom 18. ... Ld5; benevens P_{b4}; Terwijl bij den aanvang der partij de martiale figuur van de brandwacht in hoofdzaak de zaal vulde, kon men bij dezen zet reeds de voorgeschreven vijftig enthousiaste schaakvrienden tellen. Om echter aan de Amstelstad bovendien nog een verheffend voorbeeld in schaakliefde te geven, liet de voorzitter van de N. R. S. V., mr. G. C. A. Oskam, alle leden van zijn vereniging aanrukken, op vriendelijke uitnodiging van het Euwe-Aljechin comité.

18. c4—c5

Ongunstig ware nu 18. b4—b5 wegens 18. ... Ld5!; benevens P_{b4} en P_{d3}; aangezien bij het latere duel P_{f3} tegen Le7 de structuur der pionnen de kansen van zwart zou begunstigen.

18. Ta8—a3

Een nieuwe acteur verlangt dringend om werk. Geen voordeel voor zwart zou 18. ... Ld5; bieden, wegens 19. ed5!; Dd5!; 20. Lh7!; Ta2!; 21. Df5 enz. Nu dreigt echter vóór alles 19. ... Ld5!; 20. ed5!; Tc3!; 21. De2 en Dd5!.

19. Ld3—c4

Een afwachtende mogelijkheid ware 19. Tb2 (om na 19. ... Ld5!; 20. ed5!; Tc3 met 21. Db1 te kunnen antwoorden).

Pijnlijk ware daarentegen 19. Tb3 wegens 19. ... Tb3!; 20. Db3!; f5!; 21. b5; f4!; 22. Le4!; P_{b4}; 23. Db4!; Ld5!; enz., met toenemende energieën van zwart.

19. f6—f5

De strijd neemt wilde vormen aan. Zwart kan in een dergelijke beweeglijke stelling geen genoegen nemen met een rustige, afwachtende houding.

20. P_{d5}×e7

Dd8×e7

Tijd voor wit 1 uur tegen 1 uur 15 min. voor zwart.

21. Lc4—d5

Ta3—c3

Een buitengewoon temperamentvolle toren.

22. Dc2—d2

f5×e4

23. Ld5×e4

Le6—f5

Zwart heeft een vast doel voor oogen. Hij

wil de gerechtszaal van storende elementen zuiveren.

24. Le4×f3

Tf8×f3

25. Tf1—e1

Ook wit is echter waakzaam en vraagt de indringers naar hun reisbiljetten. In de eerste plaats dreigt wit 26. Pd4:

Stelling na 25. Tf1—e1.

Zwart: dr. Aljechin.

a b c d e f g h
Wit: dr. Euwe.

25.

Tc3×f3

Door dit kwaliteitsoffer hoopt zwart den Gordiaanschen knoop door te hakken. Na het rustige uitwijken 25. Df6 zou 26. b5 zeer lastig worden. B.v. 26. Pd5: 27. Pd4: of 28. Pe7; 27. c6, b6; 28. Tbc1 enz. Een groote opwinding maakte zich van het publiek meester. Zal dr. Euwe kunnen aantonen, dat het offer incorrect is?

26. g2×f3

De7—h4

Na 26. Tf3: zou koelbloedig kunnen volgen 27. b5, Pd4; 28. Dd4; Dg5; 29. Kf1 enz. Nu echter moet zwart op 27. b5 in ieder geval een reddende manoeuvre in petto hebben, zooals b.v. 27. Tg5; 28. Kf1 (28. Kh1?, Th5) 28. d3 (dreigt siechts 29. Dh3 mat) 29. Dd3; Pd4; 30. Te4, Dh3; (30. Dh2; 31. Dd4;) 31. Ke1, Tg1; (i. p. v. 31. Pf3; 32. Ke2, Pg1; 33. Tg1, Dd3; 34. Kd3, Tg1; 35. Te5: enz.) 32. Kd2, Tbl: enz.

27. Te1—e4

In plaats van dus met 27. b5 den vindingrijken tegenstander in troebel water te laten visschen, zoekt wit naar den eenig juiste zet! Het geheim van den juiste zet in het schaakspel is dikwijls nog dieper verborgen dan het graf van den Hunnenkoning Attila, die, zooals bekend, voor zijn dood zeide: „Te Messetek, hogy soha meg ne Találjanak” (Begraaf mij zóó, dat men mij nooit vindt!)

27.

Dh4—h3

28. Te4—g4

Spannende oogenblikken. Schijnbaar maakte hier 28. b5 veel indruk. B.v. 28. Th5; 29. bc6; Dh2; 30. Kf1, Dh1; 31. Ke2, Db1; 32. Dd4: enz. Echter antwoordt zwart veel rustiger 28. Pe7 of zelfs 28. Df3:

28.

Dh3×f3

29. Tg4—g3

Df3—e4

30. Tbl—al

Doelloos ware 30. Te1 wegens 30. Dd5.

30.

h7—h6

Nu kan in ieder geval de zwarte koning lucht happen.

31. b4—b5

De strijd heeft een krampachtig aanzien gekregen. Van terug is geen sprake meer. Slechts voorwaarts is het parool! Tot afwachten en bevestigen van zijn positie heeft wit geen tijd meer. Hij moet nu met al zijn elite-troepen voorwaarts stormen!

31.

Pc6—e7

32. c5—c6

Zie vorige opmerking. Te langzaam ware b.v. 32. Da5 wegens 32. Dc2 enz.

32.

Tf5—f8

Zwart besluit de toegangen tot zijn stelling te beveiligen. Na 32. bc6: zou zoowel 33. b5, c5 34. Db2 enz. alsook 33. Ta7, Db1; 34. Kg2, De4; 35. f3 enz. het probleem der verdediging voor zwart moeilijker maken.

33. Dd2—b4

Wit wil met directe dreigingen werken.

33.

Tf8—e8

Na 33. Pg6 zou vanzelfsprekend niet 34. Tg6; (wegens 34. Dg6: met schaak!), maar 34. cb7, Tb8; 35. Ta8 enz. overtuigende kracht bezitten. Tijd van wit 2 uur 3 min., zwart 2 uur.

34. c6—c7

Dreigt 35. De7: Sterk in aanmerking komt ook onmiddellijk 34. Dd6 (dreigt Db7). B.v. 34. Pd5; 35. cb7; Pf4; 36. b8D, Pe2; 37. Kf1, Pg3; 38. hg3, Dh1; 39. Ke2, De4; 40. Kd2 en zwart heeft, wonderlijk genoeg, geen schaak meer.

34.

Pc7—d5

35. Db4—d6

Pd5—f4

Moet nu dit enkele paard de situatie redden?

Tijd voor wit 2 uur 12 min. tegen 2 uur, 7 min. voor zwart.

36. Dd6—d8

Hiermede wordt den tegenstander het pistool op de borst gezet. In deze niet zeer gemakkelijke stelling voert zwart nog de volgende evoluties uit.

36.

Pf4—e2

37. Kg1—f1

Pe2×g3

38. h2×g3

De4—h1

39. Kf1—e2

Dh1—h5

Na 39. De4; 40. Kd2 ware — zooals reeds bij een andere variant uitgevoerd — geen schaak meer aanwezig.

40. Ke2—d2

Ook 40. Ke1, d3; 41. g4 kon gebeuren.

40.

Dh5—f7

„De mensch (in het bijzonder als hij Aljechin heet!) hoopt zoolang hij leeft”.

Afgebroken stelling na 40. Dh5—f7.

Zwart: dr. Aljechin.

a b c d e f g h
Wit: dr. Euwe.

Dr. S. G. TARTAKOWER.

(Nadruk verboden).

MAROCZY VERTREKT.

Nadat dr. Euwe zijn zet in couvert afgegeven had, vond er een huidiging van wedstrijd-leider Maroczy plaats. Deze was n.l. gisteren voor het laatst aanwezig, daar hij thans reeds naar zijn woonplaats terugkeert. Mr. Levenbach sprak enkele vriendelijke woorden, waarna hij Maroczy een bon voor een geschenk overhandigde.

DE LAATSTE PARTIJ.

ROTTERDAM, 15 Dec. — Het Euwe—Aljechin-comité verzoekt ons mede te deelen, dat de 3)0ste partij, welke, zooals bekend is, Donderdagavond in de Diergaarde te Rotterdam zal worden gespeeld, niet om halfzeven, doch om zes uur aanvangt.

Euwe wint 29ste partij.

Aljechin gaf zich gewonnen.

AMSTERDAM, 15 Dec. — Naar wij vernemen heeft de wereldkampioen dr. Aljechin hedenmorgen dr. Euwe meegedeeld, dat hij de 29ste partij zonder verder te spelen, opgeeft. De stand van de match is daardoor geworden: Aljechin 17½; Euwe 11½.

De 30ste, tevens laatste partij van de match wordt Donderdag 16 December te Rotterdam gespeeld, aanvang 6 uur.

EUWE SPEELDE WEER IN OUDEN STIJL.

Combinatie van wetenschap en scherpste.

„ZELFS EEN AAP KAN UIT DEN BOOM VALLEN”.

EINDELIJK is er weer eens een partij gespeeld in een stijl, dien men bij dr. Euwe gewend was aan te treffen en dien men als een verbinding der wetenschap en der scherpste (precisie) zou kunnen karakteriseeren. Terwijl namelijk alleen de wetenschappelijkheid (à la Capablanca) of ook alleen de scherpste (à la Bogoljubow) niet voldoende is, vermag een samenstelling van deze beide kwaliteiten — welk recept dr. Euwe in 1935 bezat! — ook een Aljechin ten val te brengen.

De 29e ontmoeting laat zich in de volgende fazen indeelen:

I. Opening. Zetten 1 tot 7 (Pd4—f3). Wit wil een nieuwe, tot nog toe zelden gespeelde voortzetting beproeven.

II. Overgang. Zetten 8 tot 16. Beide partijen hebben haar mobilisatie voleindigd (Voor zwart kwam in plaats van 8... Pb8—c6 ook 8... Dd8—a5† 9. Lg5—d2, Da5—d8 met eventueele herhaling der zetten in aanmerking. Voor wit kwam, in plaats van 16. 0—0, ook pionwinst door 16. b4—b5 in aanmerking).

III. Bewegingsoorlog. Zetten 17 tot 25. Zwart speelt een wild spel en laat zijn beide torens ingrijpen. Slechts met de grootste rust en in het vaste vertrouwen op de innerlijke logica van den opbouw van zijn partij slaagt wit er eindelijk in, en wel na 25. Tf1—e1 (dreigt 26. Pd4; eventueel echter ook b4—b5), de superioriteit van zijn stelling aan te toonen.

IV. Inferno. Zetten 25 (Tc3 × f3) tot 40. Aangezien het op normale wijze niet meer verder gaat, tracht dr. Aljechin — evenals de moderne alchimist Dunikowsky — uit niets iets maken! Zijn kwaliteitsoffer is slechts door het meest precieze tegenspel (27. Te1—e4 in plaats van het meer vage 27. b4—b5) en den scherpsten maatregel (32. c5—c6, hetgeen wonderlijk genoeg ook in de vorige 28e partij de beslissing bracht!) te weerleggen. (Echter kwam ook eventueel 34. Db4—d6, in plaats van 34. c6—c7, en 40. Ke2—e1 in plaats van 40. Ke2—d2 in aanmerking).

Doelloos.

V. Na het afbreken. — Hoewel men nog een wanhopigen tegenweer van dr. Aljechin had verwacht, zag hij bij de hulselijke analyse wel spoedig het doellooze van verdere pogingen in. (B.v. zooiets als 41. Kd2—e1! Te8—f8 42. Ta1—a2! Df7—f5 43. Ta2—c2! Kh8—h7 44. Dd8 × f8! enz.) en gaf daarom zonder verder spelen op. Zijn verbitterde tegenstand is begrijpelijk, daar hij als nieuw opgestaan kampioen niet gaarne zou willen, dat hij in de eerste de beste nieuwe onderneming (namelijk de vijf „exhibitionpartijen met dr. Euwe) het er slecht zou afbrengen.

Als troost zij het mij veroorloofd hem, die in Japan eenige schoone herinneringen opdeed — de volgende kernachtige Japansche spreuk toe te roepen:

Sa—Ru—Ne—Ki—Ka—Ra—O—Chi—Ru, welks vertaling luidt: „Zelfs een aap kan uit den boom vallen”. Inmiddels wordt de virtuositeit van dr. Aljechin door deze nederlaag niet verkleind.

Leff Tartakower.

(Nadruk verboden).

Dr. EUWE WINT DE LAATSTE PARTIJ.

Voor het eerst een winst-
punt met zwart
behaald.

SCHAAKSTRIJD THANS VOORBIJ.

DE strijd tusschen dr. M. Euwe en dr. A.

Aljechin om de schaakhegemonie is ten einde, was feitelijk reeds ten einde na de 25ste partij, toen Aljechin op dat moment op onzen landgenoot den titel heroverde. Maar toen resten er nog vijf partijen, waarvan gisteren dan te Rotterdam de laatste is gespeeld. Het zal voor dr. Euwe in de eerste plaats en ook voor schaaklievend Nederland ongetwijfeld een voldoening zijn, dat het Euwe was, die — met zwart spelend — deze laatste partij wist te winnen, een des te opmerkelijker feit, omdat Euwe gedurende de match nog geen partij met de zwarte stukken had kunnen winnen.

Zoo is derhalve deze schaakstrijd toch nog met eenige voldoening — zij het dan ook dat men hogere wenschen heeft gekoesterd — voor Holland geëindigd. De eindstand luidt: Aljechin 17½ punt met 11 gewonnen partijen, Euwe 12½ punt met 6 gewonnen partijen; 13 partijen eindigden in remise.

Rustige opening van Aljechin door Euwe uitgebuit.

WAARDEVOL SLOT VAN DEN STRIJD.

Sterk spel van
Euwe.

KLASSIEK EN EENVOUDIG.

"HET is genoeg!" Dit waren, zoo-
als bekend, de laatste woorden
van Duitschlands grootsten filosoof
Immanuel Kant († 1804). Zonder filo-
soof te zijn, zullen ook alle schaak-
spelers thans hetzelfde gevoel heb-
ben, want nergens wordt zoo snel en
zoo pijnloos als in het schaakspel tot
de orde van den dag overgegaan.

Het was eigenlijk reeds sinds de tweede
partij — het „Marne-wonder" van Aljechin! —
duidelijk, dat dr. Euwe deze match niet onder
een gelukkig gesternte ten einde zou spelen.
want anders zouden de schaakgoden hem wel
het volle genot van de winst van de eerste par-
tij gegund hebben, in plaats van zijn gevoel
van superioriteit plotseling te onderbreken!
En reeds na de derde partij — toen een gewon-
nend eindspel zich als niet te winnen ontpo-
te! — zagen de experts in, dat slechts een
„halve" Euwe tegen een „anderhalven" Alje-
chin kwam te staan!

Misschien zou het daarom voor dr. Euwe
raadzaam zijn geweest, zij het niet zeer ridder-
lijk, (waarom hij deze eventualiteit ook zon-
der meer verwierp, ofschoon dit in belang-
rijke wedstrijden dikwijls gebeurt) zich na de
deprimeerende zesde, in het bijzonder echter
na de verwarrende zevende partij, (waarin
groeve fouten gemaakt werden) moreel los te
maken van den hem achtervolgenden vijand.
Of, met andere woorden, voor 'n onderbreking
van eenige dagen met ziekteverlof te gaan. Na-
dat dit echter niet gebeurd is, stonden nog de
achtste, en in zekere mate de negende, en in
elk geval ook de tiende partij in het teeken
der inzinking. Daarbij geldt vanzelfsprekend

in het schaakspel zoowel als in het leven, de
gruwelijke Russische boerenspreuk: Pádajut-
schewó Talkni! (Hij valt — stoot toe!), waar-
bij het opmerking verdient, dat ongeveer de-
zelfde goedige levensregel ook door Nietsche
uitgesproken werd (Also sprach Zarathustra
3, XVIII, 20.).

Geen wonder dus, dat de na de tiende
partij ontstane voorsprong van drie punten,
niet meer zonder meer uitgewischt kon wor-
den. Nog kon men, omstreeks de twintigste
partij, zijn vertrouwen in het morele weer-
standsvermogen van dr. Euwe blijven stel-
len, maar toen ging zijn geroutineerde te-
genstander zijn beste schaakkunnen demon-
streeren, hetgeen de finish een bijzonder ca-
chet gaf.

De strijd van „de witte tegen de roode roos",
de strijd van de logica tegen de fantasie in het
schaakspel, is daarmede echter nog niet ge-
eindigd! En in ieder geval is dr. Euwe tot nog
toe de eenige geweest, die de overwinnelijkheid
van dr. Aljechin practisch wist te bewijzen.
Ook in de exhibition-match van de laatste vijf
partijen heeft dr. Euwe zich trouwens zeer
goed gehouden, zoodat hij onvoorwaardelijk
als een der kansrijkste uitdagers beschouwd
moet worden.

Bij de laatste partij van de match moesten
de palmen op het versierde podium 25
minuten wachten, daar de nieuwe wereldkam-
pioen door onvoorziene omstandigheden zich
verlaat had. Daarop begon de volgende, vlot-
gespeelde partij.

Gewelgerd damegambiet. Dertigste en laatste
partij van de match, gespeeld 16 December
te Rotterdam.

Wit: dr. Aljechin. Zwart: dr. Euwe.

1. P _{g1} —f3	d7—d5
2. c2—c4	e7—e6
3. d2—d4	P _{g8} —f6
4. P _{b1} —c3	c7—c5

Moet deze variant dan het „alpha en omega"
der schaakwetenschap vormen? Want zóó be-
gint een match Bogoljubow—Aljechin en zóó
eindigt de match Aljechin—Euwe!

5. e4×d5	P _{f6} ×d5

De f₆moch-variant komt weer in ere.

6. g2—g3

Afwachtend gespeeld. Echter hebben derge-

lijke voortzettingen meer venijn dan werkelijke kracht.

6. **Pb8—c6**
In plaats van, zooals in de 24ste partij, met 6... c5xd4 7. Pc3xd5! enz. den tegenstander een feestmaal aan te bieden, past dr. Euwe thans de degelijke voortzetting van de partij Rubinstein—Tartakower, Karlsbad 1929 toe.

7. **Ld1—g2** **Pc6xd4**
Zwart wil in het centrum „tabula rasa” maken. Als men de resultaten van deze match van zuiver theoretisch standpunt beschouwt, hebben beide tegenstanders toch waardevolle bijdragen over eenige gewichtige vragen der openingen geleverd.

8. **Pf3xd4** **Pd5xc3**
De „pointe van de pointe”.
9. **b2xc3** **c5xd4**

10. **Dd1xd4**
Slecht zou zijn 10. c3xd4, wegens 10... Lf8-b4!; 11. Lc1-d2? (noodig is in ieder geval 11. Kf1) 11... Dd8xd4; 12. Dd1-a4! (en nu ware in ieder geval 12. Tbl het naar verhouding minst nadeelige.) 12... Lc8-d7; 13. Da4xb4; Dd4xa1!; 14. Ld2-cl. Da1xc1 mat.
10. **Ld8xd4**
11. **c3xd4** **Lf8-d6**

Geen schijn-gevecht.

Zwart heeft het probleem der opening schitterend opgelost. Het vuurgevecht werd beëindigd eigenlijk nog voor het begonnen was. In ieder geval mag men echter alles wat volgt nog volstrekt niet als een schijn-gevecht beschouwen. De tekstzet, die den vijandelijke damelooper de diagonaal f4-b8 ontnemt, is van gewicht.

12. **a2-a4**
Merkwaardigerwijze loopen de pionnen van Aljechin steeds naar voren. De nevenbedoeling van den tekstzet bestaat daarin, den sterken koningslooper van zwart uit te schakelen.

12. **Ta8-b8**
Zwart herinnert zich, dat hij een kleine pionnenmeerderheid op den damevleugel bezit. Daar in deze geometrisch aandoende stelling geen paarden den loop der gebeurtenissen kunnen vertroebelen, is het voordeel van zwart wel als klein, maar toch als bestaande te kwalificeeren.

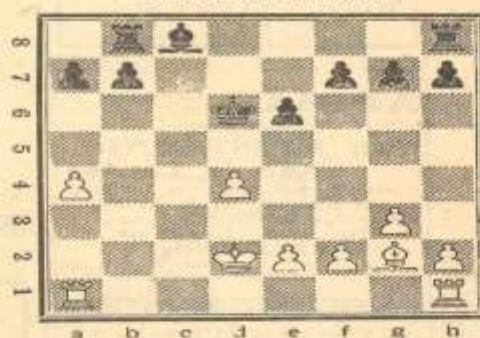
13. **Lc1-a3** **Ke8-e7**
Elk tempo om den koning nader tot het centrum te brengen, wordt benut.

14. **La3xd6+** **Ke7xd6**

15. **Ke1-d2**
Er is een stelling ontstaan, die men of onmiddellijk remise kan geven of echter — om de glossators te ergeren! — nog 60 zetten lang „bewerken” kan.

Stelling na 15. Ke1-d2.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

15. **Lc8-d7**

Zwart speelt zeer onbevengend. In plaats van met 15... b7-b6 den strijd van man tegen man te vergemakkelijken, geeft hij er de voorkeur aan, een duel van twee „dikke Bertha's” (Tel tegen c8) op touw te zetten. Dit herinnert mij overigens aan een van mijn meest gevaarlijke duels, waarbij ik door mijn woedenden tegenstander tot een tweekamp op acht pas afstand uitgedaagd werd... echter zonder wapens!

16. **Th1-cl**

Hierdoor wordt de open c-lijn op merkwaardige wijze niet veroverd, maar integendeel weggegeven. Een andere mogelijkheid ware 16. Th1-b1. B.v. 16... b6; 17. a5 (hetgeen echter wegens 17... b5 niet zonder gevaar zou zijn) of 16... Lc6; 17. Lc6; Ke6; 18.

Tel1; Kd7; 19. Te5 en wit kan net doen alsof hij de sterkste is.

16. **Tb8-c8**

Met 16... Lc8; 17. Lc6; bc6; 18. Ta2 of 18. Te5 zou zwart den tegenstander een overbodige troef in handen spelen.

17. **Tc1xc8** **Tb8xc8**

Origineel.

Zeer origineel bedacht. Men ziet, dat zwart reeds eenige kleine voordeelen bijeengegaaard heeft en wel a) de reeds vermelde (voorloopige) pionnenmeerderheid op den damevleugel.

b) Het gebruik van de open c-lijn. c) de meer centrale opstelling van den koning. d) het onder vuur houden van den geïsoleerden pion a4.

18. **Lg2xb7**

Na 18. a4-a5 zou volgen 18... Ld7-c6 (of ook 18... Tc4; 19. e3, Lc6) 19. Tal-cl, Tc8-c7 en zwart komt met elke volgende liquidatie nader tot een gunstig einddoel.

18. **Te8-c4**

Zwart wint den pion zonder moeite terug en staat dan door de meer actieve opstelling van zijn toren iets beter.

19. **a4-a5**

Ook na 19. e2-e3, Tc4xa4; 20. Talxa4, Ld7xa4 enz. zou wit niet erg prettig staan. Door den tekstzet hoopt wit de symmetrische verdeling der beiderzijdsche pionnenmassa's — elk een op den damevleugel en elk vier op den koningsvleugel — te bereiken, zoodat hem dan het verkrijgen van een houdbaar spel mogelijk toeschijnt.

19. **Tc4xd4+**

20. **Kd2-c3** **Kd6-c5**

De zwarte koningen zijn, zooals bekend, steeds zeer moedig.

21. **a5-a6**

Met de kleine dreiging 22. Ta5f, Lb5; 23. Tb5f benevens Kd4: Overigens zij statistisch vastgesteld, dat de a-pionnen van Aljechin meer dan bij welken anderen meester ook, naar a6 oprukken.

21. **Ld7-b5**

Zwart stelt zich methodisch op.

22. **Ta1-a2**

Na 22. Ta5 zou 22... Tc4f; 23. Kb3, Tel; ten gunste van zwart volgen.

22. **Td4-c4+**

23. **Kc3-b3** **Tc4-b4+**

24. **Kb3-c3** **Lb5-a4!**

Sensatie! In plaats van deze zetten te herhalen, speelt zwart met recht op winst en wint in het vervolg der partij nog waardevol terrein. Stellig heeft dr. Aljechin zich bij zijn zedden zet (g2-g3) voorgesteld, dat de partij een rustig verloop zou hebben. Echter ziet men thans, dat h' tegenover een diep-speurenden geest als dien van dr. Euwe toch beter gedaan zou hebben zijn repertoire van varianten ononderbroken af te wisselen.

25. **e2-e3** **Tb4-b3+**

Veroverd nog een gewichtige rij.

26. **Kc3-d2** **La4-b5**

Zooals men ziet, volgt zwart het strategische principe „gescheiden opmarcheeren — vereenigd winnen!” Daarentegen zou het schijnbaar meer compacte 26... Kb4 wegens 27. Le4 veel minder bevredigen.

27. **Lb7-e4**

Wit begint zich als een gewonde leeuw te weren en hij heeft hier klaarblijkelijk reeds een zeer gewelddadige afwikkeling van den strijd op het oog.

27. **Lb5-c4**

Om dergelijke buiten spel staande pionnen als h7 bekommert dr. Euwe zich principieel niet. Wel is waar heeft deze houding in twee partijen (no. 24 en indirect ook in no. 2) gefaald, doch deze huidige partij zal misschien een soort strategische revanche voor de beide ongelukjes opleveren.

28. **Le4xh7**

„Men mag een gegeven paard niet in den bek zien”, denkt wit.

28. **g7-g6**

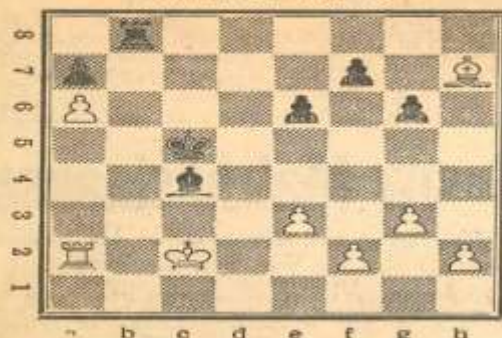
Na het verlokken 28... Tb3xc3 zou kunnen volgen 29. Ta2-a5f Kc5-b4; 30. Kd2xe3, Kb4xa5; 31. Ke3-d4, Ka5-b4 (31... La6; 32. Lg8) 32. f2-f4 (i.p.v. 32. Lg8, f6! dreigende 33... e5f) 32... f7-f6; 33. g3-g4 en wit heeft tegenkansen op den uitersten koningsvleugel. Tijd van wit 50 min. tegen 1 uur 6 min. voor zwart.

29. Kd2—c2

Na een kwartier nadenken gespeeld. Na 29. Lg8 zou volgen 29... Td3? (dit is nog wel spreker dan 29... e5) 30. Kc3, Td8 met onmiddellijke beslissing. Ook met 29. Tc2, Td3? 30. Ke1, Kb4 enz. zou wit geen gemakkelijk leventje kunnen leiden.

Stelling na 29. Kd2—c2.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

29. Tb3—b8

In plaats van met 29... Ta3: slechts een kleine transactie uit te voeren, gaat zwart er toe over, een belangrijke acquisitie te behalen in de gestalte van een levenden looper. „La semaine de bonté” is voorbij!

30. Ta2—b2 Tb8—b8

Echter niet 30... Ld3? wegens 31. Kc3.

31. Tb2—b7

Er wordt naar compensaties gezocht. „De match had eigenlijk eerst vandaag moeten beginnen!”, moet een der secondanten (waarschijnlijk niet Elliskases) reeds eergisteren gezegd hebben.

31. Th8xh7

Een verloren zaak.

Wit speelt van nu af met een stuk minder en hij strijdt wel om een verloren zaak. De nieuwe wereldkampioen kan zijn tegenstander het fraaie succes in de laatste vijf partijen stellig wel gunnen, waarbij echter zijn eigen roem niet in het gedrang komt. Hij kan hierbij aan het Japansche spreekwoord denken: „Te veel is niet meer dan te weinig!”

32. Tb7—c7+

Of 32. Ta7: Kb6 benevens La6:

32. Kc5—b5

Na 32... Kd5 zou reeds 33. Ta7: volgen, waarbij wit zijn opgerukten vrijpion op de een of andere wijze zou trachten te verdisconteren.

33. Kc2—c3

Dr. Aljechin herinnert zich, hoe hij in de vijfde partij in weerwil van het feit, dat hij een stuk minder had, met den koning nog in het vijandelijke pionnenkamp binnendrong.

33. Th7xh2

In plaats van met 33. Ld5 (of eventueel met 35... Lf1) 34. Ta7:, Kb6; 35. Te7, Ka6:; 36. h4 enz. den tegenstander nog den lust tot tegenweer te geven wil zwart in krachtigen stijl hem alle illusies benemen. Tijd 1 uur 8 min. voor wit en 1 uur 20 min. voor zwart.

(Dus in het meest vlotte tempo van de heele match gespeeld?)

34. Te7xf7

Vanzelfsprekend niet 34. Tc4: wegens 34... Tc2?; 35. Kc2:, Kc4: en wit kan het pionneindspel niet houden.

34. Lc4—d5

De looper beheerscht het bord.

35. Tf7xa7

Na 10 minuten van innerlijke concentratie gespeeld. Na 35. f2—f3 kon 35... Tf2 volgen.

35. h2xf2

36. Ta7—g7 Tf2—f3

In plaats van met 36... Ka6: (37. Tg6:, Tf3; 38. Kd2 enz.) angstig toe te grijpen, gaat zwart onverbiddelijk te werk, doordat hij zich voor alle eventualiteiten van een reservepion (e6) verzekert. Tijd voor wit 1 uur 22 min., voor zwart 1 uur 26 min.

37. Tg7xg6 Tf3xe3+

38. Kc3—d4

Tc3—c4+

39. Kd4—d3

Kb5xa6

De „openbare vijand no. 1” verdwijnt van het bord. Wat den witten g-pion betreft, die mag men als lucht beschouwen.

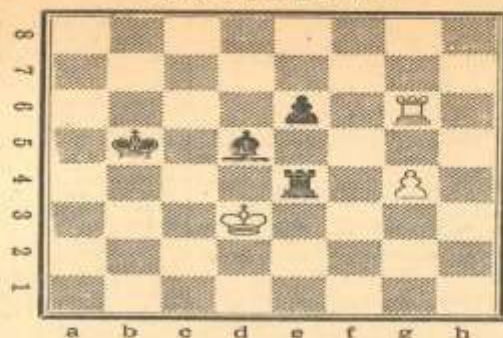
40. g3—g4

Ka6—b5

Wit gaf op. Eind goed, alles goed!

Slotstelling na 40... Ka6—b5.

Zwart: dr. Euwe.

Wit: dr. Aljechin.

De door zwart in het algemeen klassiek gespeelde en door den eenvoud der gebruikte middelen opvallende partij, mag wel als een waarschuwend stem gelden, dat men met wit niet te veel mag vertrouwen op het voordeel van den voorzet. Naar Hastings trekken nu drie grenadiers: Flohr, Fine en Reshevski, die door deze match buitengewoon veel geleerd hebben en die daar dus hun nieuw verworven kennis zullen trachten te benutten.

Ook ik ben verheugd, dat alles ten einde is, daar al mijn taal- en spreukkenis bijna uitgeput is. (Ik heb nog hoogstens honderd grappjes „op stok liggen”). Hiermede neem ik afscheid van mijn trouwe lezers, die mij gedurende al deze weken op zoek naar de vroolijke schaakwetenschap — de beroemde „gaya sciensa!” — trouw begeleid hebben. Den beiden helden van den geest echter, die ons zulke schoone oogenblikken van strijd bereidden, roep ik een „schaak-heil” toe!

Leff Tartakover

(Nadruk verboden).

Aljechin wilde eerst verder spelen.

„Wat zou er dan van de
huldiging terecht-
gekomen zijn?”

AFGEBROKEN WERD ECHTER: OPGEGEVEN.

(Van onzen correspondent).

ROTTERDAM, 16 Dec. — Het einde van de schaakmatch Euwe—Aljechin is ten slotte nog op sensationele wijze gekomen, want toen beide spelers vanavond hun 40 zetten hadden gedaan, gaf dr. Aljechin rustig zijn zet in couvert af en maakte aanstalten de zaal te verlaten. Zijn doel was, de zaak verder te bekijken en zich nader te beraden, of hij uit de afgebroken stelling nog remise zou kunnen forceeren. Natuurlijk was dit zijn goed recht, te meer daar het meer dan eens tijdens het toernooi is voorgekomen, dat zulks geschiedde. Maar voor het comité was het pijnlijk, omdat men een kleine huldiging op touw gezet had. Zou deze in duigen vallen? vroeg het publiek zich af.

Er was alleszins reden voor die vraag. Want terwijl men dr. Aljechin als een tijger hen en weer zag draven, hoorde men dr. Euwe mompelen: „Afgelaten!”

En om de maat nog te doen overloopen, kwam plotseling mr. evenbach naar voren om mede te deelen, dat dr. Aljechin de partij niet als geëindigd beschouwde en het zijn goed recht achtte, den stand nader te bestudeeren.

„Helaas kan van de huldiging nu niets komen”, voegde hij er aan toe.

Teleurgesteld luisterde het voor dezen avond talrijk opgekomen publiek toe. Maar aan weggaan dacht men ondanks deze mededeeling niet. Zoo bleef men in gespannen verwachting naar het tooneel staren, waar groote bedrijvigheid heerschte van overleggende officials. Men sprak met dr. Aljechin, praatte met dr. Euwe en eindelijk verscheen de heer Levenbach weer om het publiek toe te spreken.

„U begrijpt allen een beetje”, klonken zijn woorden, „hoe de situatie is. Dr. Aljechin stelt

zich op het standpunt, dat hij het recht heeft de zaak nader te bekijken, om te zien, wat er aan te doen is. Omdat hij wist, dat hij gehuldigd zou worden, scheen zijn houding voor ons wat onsportief. Maar hij heeft thans zijn excuus gevraagd, zoodat van onsportiviteit geen sprake meer is. Geeft u hem daarom tien minuten om zich te beraden”.

Weer heerschte er op het tooneel de bedrijvigheid van daarvoor, totdat de heer Levenbach andermaal naar voren en sprak:

„Dr. Aljechin geeft de partij op!”

De huldiging.

Thans brak het applaus los en kon de huldiging een aanvang nemen. Allereerst richtte de heer Levenbach het woord tot den wereldkampioen, dien hij huldigde voor zijn fraaie prestatie in dit toernooi. „Toen wij Dinsdagavond dr. Aljechin mededeelden”, aldus spreker, „dat het in de bedoeling lag, een kleine huldiging op touw te zetten, heeft hij mij al gewaarschuwd, dat hij de 30ste partij zoo scherp mogelijk op winst zou spelen, omdat hij in de 29ste verloren stond. Maar ten slotte heeft hij nu ook verloren. En zoo schijnt het gemakkelijker te zijn, tegen een wereldkampioen te spelen dan zelf wereldkampioen te zijn”.

De heer Levenbach memoreerde verder, dat dr. Aljechin door zijn onverzettelijken wil bewezen heeft een echte kerel te zijn.

Vervolgens richtte hij het woord tot dr. Euwe:

„Uit alles kan men opmaken, zeide de heer Levenbach, dat dr. Euwe niet van plan is het er bij te laten zitten. Zoo zal hij in de schaakwereld ook in de toekomst zeker nog een eerste viool spelen.

Een lid van de directie van het „Rotterdamsch Nieuwsblad” bood vervolgens met eenige welgekozen bewoordingen den beiden schaakmeesters een krans aan, terwijl de dames Aljechin en Euwe bloemen ontvingen. Vervolgens voerden nog het woord de heer Trotsenburg, voorzitter van den K. N. S. B., mr. Oskam, voorzitter van den Rotterdamschen Schaakbond, de heer Bruin namens de toeschouwers en ten slotte dr. Aljechin en dr. Euwe zelf.

Dr. Aljechin zinspeelde even op twee jaar geleden, toen het verlies hem zoo smartelijk trof en hij getuigde openlijk van de slechte bui, die hij vanavond had voelen opkomen aan het einde van de laatste partij. Hiervoor — aldus richtte de wereldkampioen zich tot het publiek — vraag ik in het openbaar excuus.

Ten slotte heeft dr. Euwe een kort woord gesproken, waarbij hij de aandacht vestigde op de propaganda, die deze match voor het schaken in Nederland beteekent. Aan het einde van zijn rede dankte hij dr. Aljechin voor diens hartelijke woorden, die hem zeer getroffen hadden.

Na het ‘incident’ in de laatste partij, is het dan toch tijd voor de huldiging. Euwe hangt de lauwerkrans bij Aljechin om.

Heeft u de serie over het WK van 1935 al gezien?

Op www.maxeuwe.nl staat de link naar de serie.